

72.

KÉPAUKCIÓ
2023

KIESELBACH

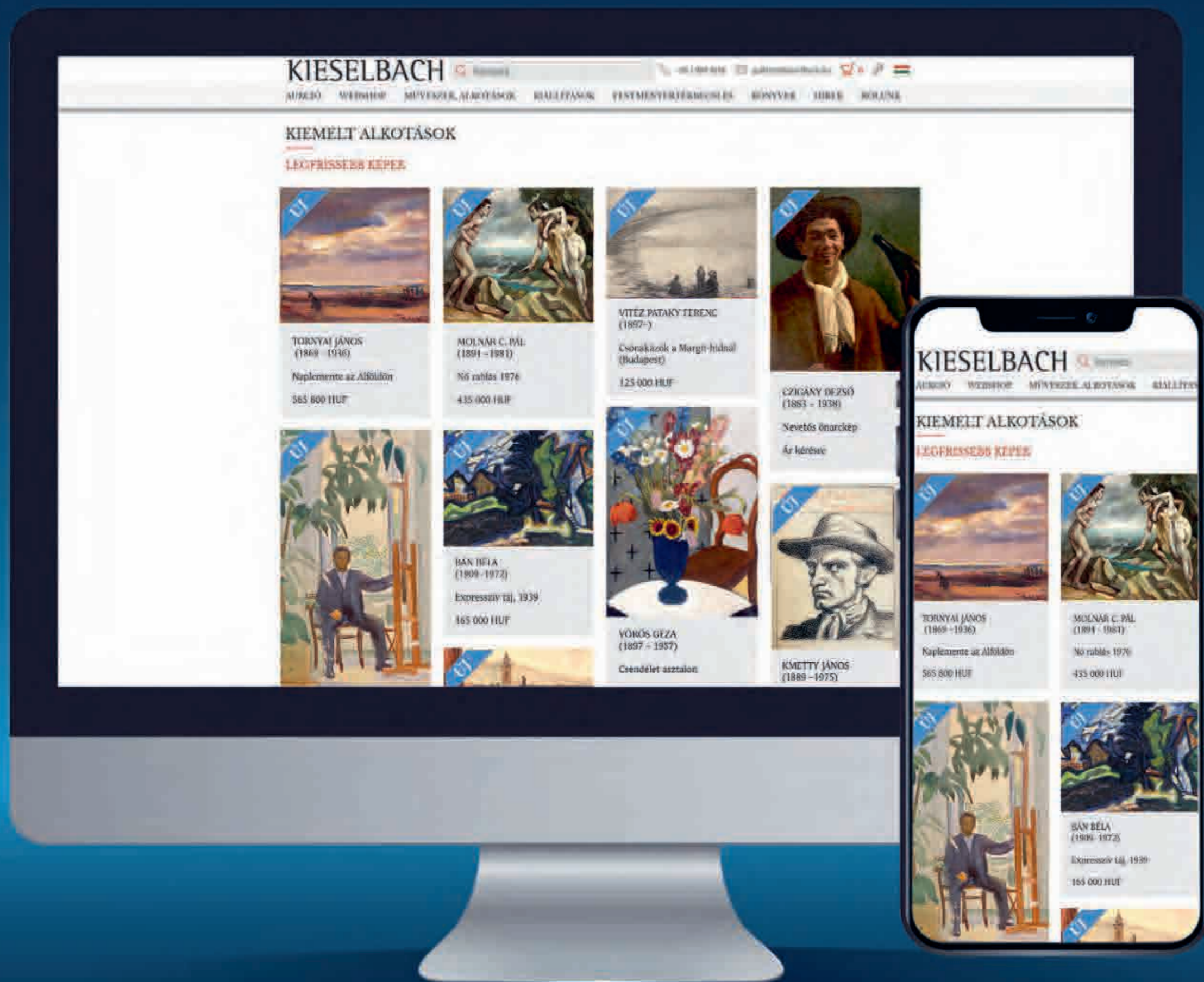
KIESELBACH

klasszikus és kortárs

WWW.KIESELBACH.HU

KIESELBACH

WEBSHOP

TÖBB EZER MEGVÁSÁROLHATÓ
ALKOTÁS

NAPONTA BŐVÜLŐ KÍNÁLAT

SZEMÉLYES MEGTEKINTÉS
GALÉRIÁNKBAN

kieselbach.hu/webshop

Aba-Novák Vilmos.....	152	Havadtoy, Sam.....	210	Muzsinszki Nagy Endre.....	51
Abonyi Tivadar.....	257	Hikádi Erzsébet.....	189	Nagy Gábor.....	44
Almásy Aladár.....	116	Hortobágyi Endre.....	253	Nagy István.....	190,191,258
Ámos Imre.....	203	Hua Yan.....	231	Nánay Szilamér.....	133
Bak Imre.....	34,112	Hua Yisong.....	230	Nemes Lampérth József.....	223,259
Balázs János.....	76	Illés Ferenc.....	126	Neogrády Antal.....	236
Bálint Endre.....	79,206	Ilosvai Varga István.....	93,172	Oláh Mara (OMARA).....	132
Balla Béla.....	84,219	Ismeretlen, feltehetően magyar festő, 1908-1910 körül.....	183	Onódi Béla.....	72
Balogh László.....	123	Ismeretlen osztrák-magyar festő, 1840-es évek második fele.....	154	Orbán Dezső.....	174
Baranyai Levente.....	120	Istókovits Kálmán.....	5	Ország Lili.....	207
Barta Mária.....	106	Iványi Grünwald Béla.....	60,63,70,92,173	Országh Imre Ferenc.....	103
Batthyány Gyula.....	151,169	Jancsek Antal.....	235	Orvos András.....	137
Bencze Margit.....	218	Jándi Dávid.....	196	Ósz Dénes.....	2
Bényi László.....	100	Járitz Józsa.....	9,91	Paál László.....	260
Berény Róbert.....	245	Jaschik Álmos.....	166	Páris Ila.....	149
Berkes Antal.....	8	Jaszusch Antal.....	32,102	Pauer Gyula.....	48
Berki Viola.....	75	K. Spányi Béla.....	65	Pekáry István.....	26
Biai-Föglein István.....	175,181	Kádár Béla.....	13,24,148,167,168,225	Perlmutter Izsák.....	56
Boldizsár István.....	59,244	Kapitány András.....	254	Perlrott Csaba Vilmos.....	61,90
Bornemisza Géza.....	88	Karlovszky Bertalan.....	20	Plány Ervin.....	19
Boromisza Tibor.....	83,150	Karoly, Fredric.....	121	Pleidell János.....	10
Bors Györgyi.....	255	Kássa Gábor.....	178	Pólya Tibor.....	57
Bótos Sándor.....	12	Keserü Ilona.....	35,110	Qi Baishi.....	232
Börtsök Samu.....	54	Klie Zoltán.....	204	Rákosi Litz János.....	7
Bruck Lajos.....	29,239	Klimó István.....	30	Regős István.....	141
Bukta Imre.....	47,128	Kmetty János.....	80	Róna Klára.....	71
Czene Béla.....	23,28,144,179,182	Konecsni György.....	208	Rozsda Endre.....	117,159
Czímra Gyula.....	118	Kontuly Béla.....	104	Rubovics Márk.....	64,193
Czóbel Béla.....	145,202	Korga György.....	115,127	Rudnay Gyula.....	68
Csernus Tibor.....	46	Korniss Dezső.....	233	Ruzicskay György.....	1
Csiky Tibor.....	138	Kosztá József.....	67	Sándor Krisztián.....	134
Deák-Ébner Lajos.....	241	Kosztolányi Kann Gyula.....	52	Sándorfi István.....	142
Deim Pál.....	38,108,251	Kovács Gina.....	71	Schadl János.....	184
Devil, Naomi.....	130	László Fülöp.....	180	Scheiber Hugó.....	4,11,53,73,94,101,197,199
Detre Szilárd.....	105	Lehel Mária.....	71	Schossberger Klára.....	147
Dienes Gábor.....	45	Litkey György.....	14	Siskov, Ludmil.....	140
Duray Tibor.....	256	Lóránt János Demeter.....	214	Sovánka Károly.....	220
efZámbó István.....	215	Lossonczy Tamás.....	125,216	Szabó Vladimír.....	97
Egry József.....	95	Lotz Károly.....	224	Székely Bertalan.....	165
Eisenhut Ferenc.....	194	Mácsai István.....	3,188,228	Szentgyörgyi Kornél.....	143
El Kazovszkij.....	42,252	Madarász Viktor.....	153	Szili Török Dezső.....	187
Emőd Aurél.....	89	Major Kamill.....	114	Szolnay Sándor.....	248
Fajó János.....	37	Márffy Ödön.....	15,16,98,171,177,246	Tagyosi Rátz Péter.....	86
Fehér László.....	119,209	Márk Lajos.....	195	Telepy Károly.....	162,238
feLugossy László.....	213	Mattioni Eszter.....	85	Tornai Gyula.....	243
Ferenczy Noémi.....	229	Mattis Teutsch János.....	77,198,234,249	Tót Endre.....	43
Ferenczy Valér.....	33	Maurer Dóra.....	36,109,250	Tóth Menyhért.....	201
Földi Péter.....	39	Mazzag István.....	129,217	Tremli, Friedrich.....	155
Frank Frigyes.....	146	Mednyánszky László.....	50,96,158,222	Udvary Pál.....	176
Gál András.....	139	Medveczky Jenő.....	186	Vadász Endre.....	25
Gerzson Pál.....	122	Megyer Meyer Antal.....	87	Vajda Lajos.....	113
Glatz Oszkár.....	240,242	Mohy Sándor.....	81,82,160	Vaszary János.....	18,99
Gráber Margit.....	62,69	Moizer Zsuzsa.....	131,212	Veszely Ferenc.....	49,135
Gulácsy Lajos.....	170	Molnár C. Pál.....	6,22,78,185,205,226	Vigh Bertalan.....	21
Guzsik Ödön.....	17	Molnár József.....	163,237	Vörös Géza.....	58,107
Gyarmathy Tihamér.....	40,124	Molnár Sándor.....	41	Wágner Géza.....	164
Gyenes Gitta.....	71,200	Monostori Moller Pál.....	157	Walleshausen Zsigmond.....	161
Halász-Hradil Elemér.....	31,221	Muhoray Mihály.....	66	Yan Shaoxiang.....	227
Halmi-Horváth István.....	111	Mund Hugó.....	55	Zalavári József.....	136
Hármor Ilona.....	247			Zalavár Miklós.....	74
Háry Gyula.....	27,192			Zichy Mihály.....	156

MODERN MAGYAR FESTÉSZET - ÁTFOGÓ KÖTETEK

MODERN MAGYAR FESTÉSZET 1892-1919, Budapest, 2003
 MODERN MAGYAR FESTÉSZET 1919-1964, Budapest, 2004
 MODERN HUNGARIAN PAINTING 1892-1919, Budapest, 2003
 MODERN HUNGARIAN PAINTING 1919-1964, Budapest, 2004
 DIE MODERNE IN DER UNGARISCHEN MALEREI, 1892-1919, Berlin, 2008
 DIE MODERNE IN DER UNGARISCHEN MALEREI, 1919-1964, Berlin, 2008

XX. SZÁZADI MAGYAR MŰVÉSZEK MONOGRÁFIÁI - VÁLLALÁSOK, MODELLEZÉS

ABA-NOVÁK, Budapest, 2006
 MOLNOS PÉTER: GRÓF BATHYÁNY GYULA, Budapest, 2007
 PÉTER MOLNOS: COUNT GYULA BATHYÁNY - PAINTER OF A LOST HUNGARY, Budapest, 2007
 DERKOVITS, Szemben a világgal Budapest, 2008
 „Cigánymúltósággal” BALÁZS JÁNOS, Budapest, 2009
 CSONTVÁRY, Legendák fogságában Budapest, 2009

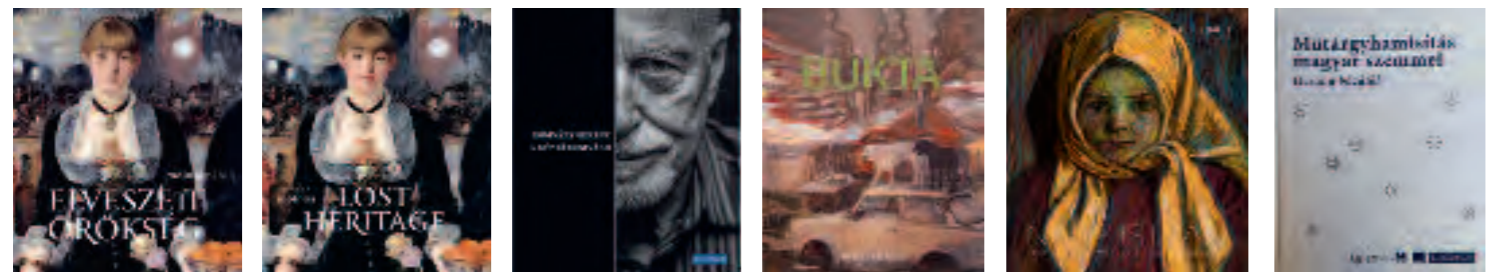

FESTŐK MŰZSÁK SZERELMEK, Budapest, 2016
 SZÉPSÉG ÉS HANGULAT, VASS ELEMÉR FESTÉSZETE Budapest, 2018
 A CSÁBÍTÁS FEGYVERE, Budapest, 2018
 MOLNOS PÉTER A VALÓSÁG SZERELMESE - CZENE BÉLA FESTÉSZETE Budapest, 2022
 ATTILAFK Budapest, 2022

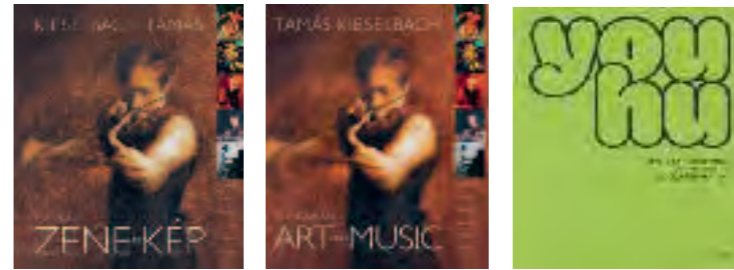
MŰGYŰJTÉS - MAGÁNGYŰJTEMÉNYEK

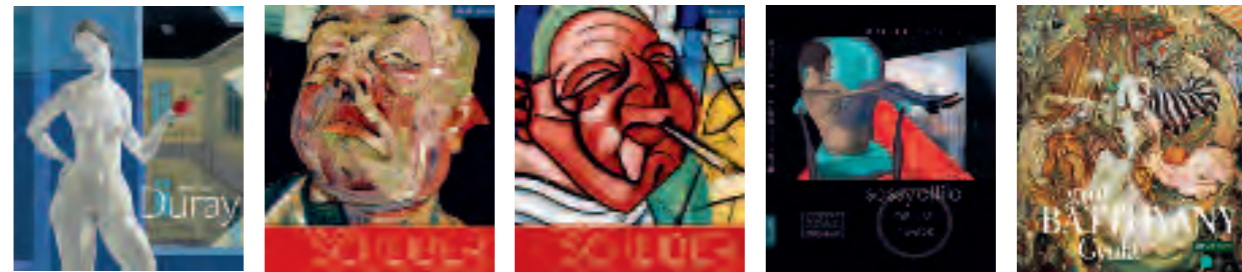
KIESELBACH GYŰJTEMÉNY Magyar Festészet 1900-1945, Budapest, 1996
 HUNGARIAN MODERNISM 1890-1945 Selection from the Kieselbach Collection, Budapest, 1996
 HUNGARIAN MODERNISM 1890-1950 Selection from the Kieselbach Collection, Budapest, 1999
 MAGYAR MŰVÉSZET 1900-1950 Radnai-gyűjtemény, Budapest, 2005
 HUNGARIAN ART 1900-1950 Radnai Collection, Budapest, 2005
 Szenvedély és tudás, BEDŐ RUDOLF MŰGYŰJTEMÉNYE, Budapest, 2010

ELVESZETT ÖRÖKSÉG, Budapest, 2017
 LOST HERITAGE, Budapest, 2017
 ROMVÁRY FERENC, A KÉPTÁRC SINÁLO, Budapest, 2017
 BUKTA IMRE, Budapest, 2019
 NAGY ISTVÁN TISZTASÁG-TÖMÖRSÉG-TRANSCENDENCIA Budapest, 2019
 MŰTÁRGYHAMISÍTÁS MAGYAR SZEMMEL Budapest, 2019

MAGYAR ZENE ÉS KÉP, Budapest, 2007
 HUNGARIAN ART AND MUSIC, Budapest, 2007
 YOUHU THE NEW GENERATION OF HUNGARIAN CONTEMPORARY ART, Budapest, 2022

DURAY, Budapest, 2013
 SCHEIBER - A JAZZ RITMUSÁBAN, Budapest, 2014
 SCHEIBER - PAINTING IN THE RHYTHM OF JAZZ, Budapest, 2014
 SASSY ATTILA, Ópium álmok Budapest, 2014
 GRÓF BATHYÁNY GYULA, Képek egy eltűnt világból, Budapest, 2015

MŰGYŰJTŐK MAGYARORSZÁGON, Budapest, 2012
 A TITKOS GYŰJTEMÉNY, Budapest, 2013
 ARANYKOROK ROMJAIN, Budapest, 2015
 POKOLI ARANYKOR, Budapest, 2017

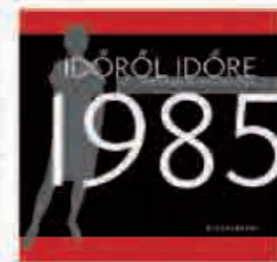
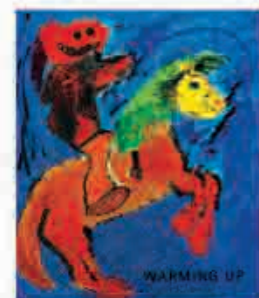

GORKA GÉZA ÉLETMŰVE CHO-VANECZ BALÁZS GYŰJTEMÉNYÉBEN Budapest, 2020
 EGRY JÓZSEF MŰVEI A REZONATOR GYŰJTEMÉNYBEN, 2020

SZEMÉLYES

BUDAPEST ÁTMENETI EMLÉKKÖNYV WARMING UP, Budapest, 2008
Budapest, 2006

IDŐRŐL IDŐRE 1985, Budapest, 2008

BATOR FAL, Budapest, 2010

SZALAI ANDRÁS: KIS-MAGYAR-SNASSZ ÉS NŐLCIKI, SRS KFT., Budapest, 2020

KÁRPÁTMEDENCE KERÁMIAMŰVÉSZEI

ERDÉLYI NÉPI KERÁMIAMŰVÉSZEI, Budapest, 2008

HOLLIS, TATA ÉS BUDA KERÁMIAMŰVÉSZEI, Budapest, 2009

A HABÁNOK KERÁMIAMŰVÉSZEI, Budapest, 2012

AZ ALFÖLD KERÁMIAMŰVÉSZEI, Budapest, 2013

A DUNÁN TUL, FELFÖLD ÉS A FELSŐ-TISZA VIDÉK NÉPI KERÁMIAMŰVÉSZEI, Budapest, 2013

A PÓSZTHABÁN KERÁMIAMŰVÉSZEI, Budapest, 2016

ERDÉLYI NÉPI KERÁMIAMŰVÉSZEI 1700-1900, Budapest, 2022

A XX. SZÁZADI MAGYAR TÖRTÉNELEM NÉGY MEGHATÁROZÓ TRAUMÁJA

I. VILÁGHÁBORÚ TRIANON 1914-18-20, Budapest, ...

A MACYAGI FORRADALOM 1956 NAPJAI, Budapest, 2006

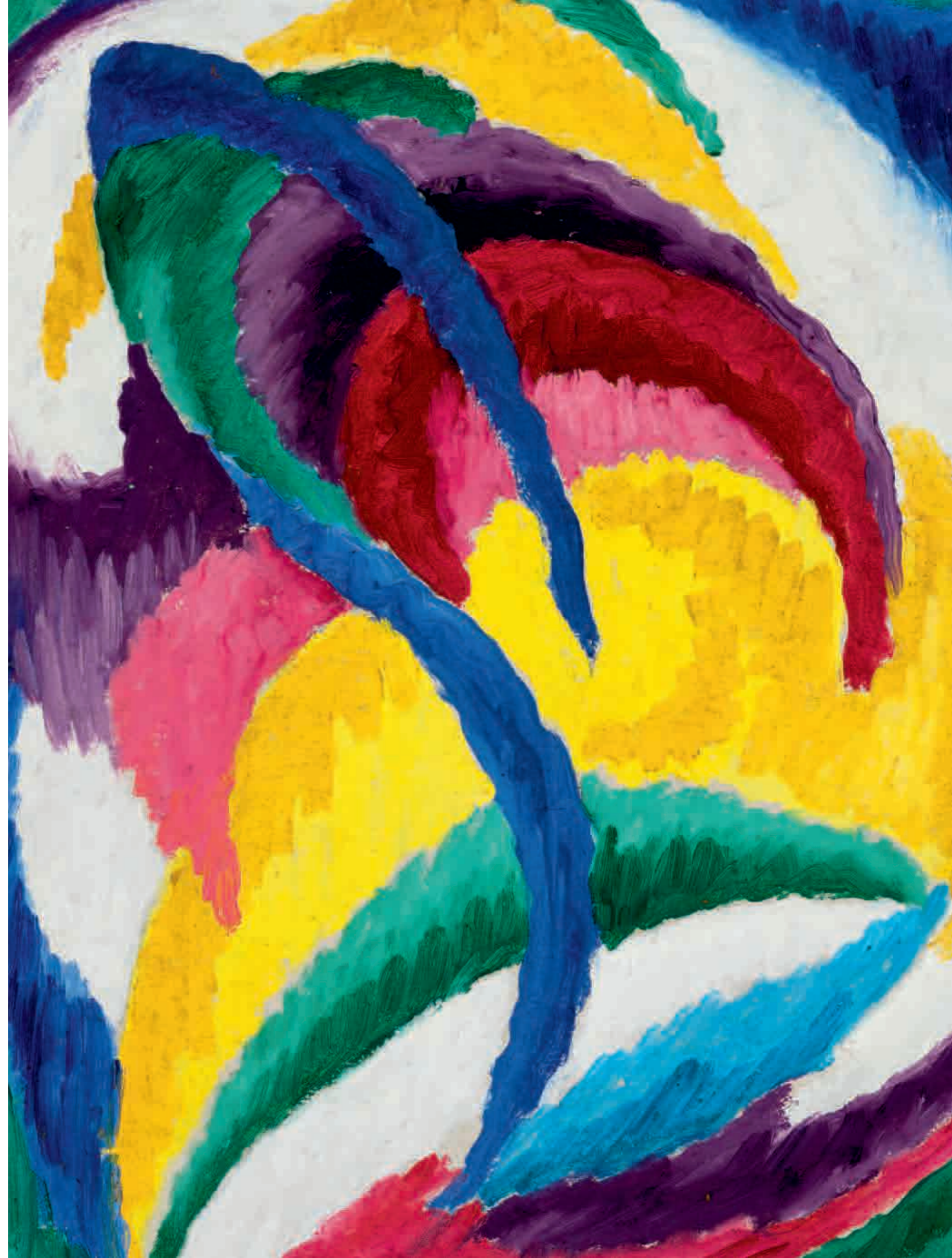
TAMÁS KÖNYV, Budapest, 2009

AZ EUFÓRIA ÉVEI 1988-1990, Budapest, 2011

BIRI MAMA DEPORTÁLÁSI EMLÉKRATA, Szerk.: Molnos Péter, Budapest, 2020

KIESELBACH

2023. OKTÓBER 10. 18 ÓRA

HOTEL MARRIOTT

1052 BUDAPEST, APÁCZAI CSERE JÁNOS U. 4.
AZ ÁRVERÉST VEZETI: KIESELBACH ÁKOS

Az aukció anyagát összeállította:
Kieselbach Tamás művészettörténész
Kieselbach Ákos művészettörténész
Rieder Gábor művészettörténész
Máthé Ferenc festménybecsüs
Szűcs András festménybecsüs
Vékony Balázs festménybecsüs

A katalógusban szereplő analógiákat Kieselbach Ákos válogatta

Katalógus koncepció: Rieder Gábor

A katalógust szerkesztette:
Kieselbach Ákos, Varga Zsófia
Háttérkutatások a katalógushoz: Rieder Gábor, Varga Zsófia, Németh Ákos
A katalógusban szereplő tanulmányok szerzője:
Rieder Gábor és Molnos Péter művészettörténészek

Munkatársak:
Kolossváry Gyöngyvér, Németh Ákos, Dofka Zsuzsanna
Orlik Erika, Vékony Balázs, Hauptman István

KIESELBACH

Kiadta: Kieselbach Galéria
Koordinátor: Kieselbach Anita
Fotó: Darabos György
Grafikai tervezés és nyomdai előkészítés: Czeizel Balázs
Nyomás és kötés: Keskeny és Társai 2001 Kft.

Kedves Ügyfeink!

Felhívjuk figyelmüket, hogy az online részvételi lehetőség bevezetésével, valamint a megváltozott szabályozás értelmében az árverésen való licitáláshoz is új típusú regisztráció szükséges. Amennyiben korábban nem regisztráltak weboldalunkon, kérjük, legkésőbb október 9-ig tegyék ezt meg.

A regisztráció menetéről bővebb információt az oldalunkon találhatnak, de kollégáink telefonon vagy személyesen is örömmel állnak rendelkezésükre.

Köszönettel a Kieselbach Galéria

kiállítás / exhibition

Kieselbach Galéria
2023. szeptember 28. – október 9.
minden nap 10 – 18 óráig

árverés / auction

október 10. (kedd) 18:00
HOTEL MARRIOTT
1052 Budapest,
Apáczai Csere János u. 4.

információ / information

Kieselbach Galéria, Budapest,
V. Szent István krt. 5.
Tel.: +36-1-269-3148,
Tel.: +36-1-269-3149
E-mail: gallery@kieselbach.hu
www.kieselbach.hu
www.facebook.com/kieselbach
Instagram: kieselbachgaleria

Online katalógus

A Kieselbach Galéria aukciós katalógusait különös szenvedéllyel készítjük már több évtizede. Számunkra a nyomtatott kötet nem egyszerűen egy adatbázis, ahol meg tudjuk jeleníteni az árverésre kerülő műtárgyak alapvető adatait, hanem egyszersmind izgalmas kommunikációs felület is. Ezen a kommunikációs felületen keresztül kézzel fogható közelségbe tudjuk hozni – a részletfotók segítségével – a festmények textúráját, az ecsetkezelés különleges szépségét, de az analógiákkal, a külföldi mesterek hasonló stílusú képeivel, az archív fotókkal vagy a kort és miliót idéző illusztrációkkal történeteket is el tudunk mesélni. Olyan történeteket, amelyek kiegészítik, színesítik, gazdagítják a magyar művészettörténet – sokszor fájóan hiányos – elbeszéléseit. Ennek megfelelően készítjük a magas nyomdai minőséget képviselő, akár 500-600 oldalas, több mint ezer példányban megjelenő árverési katalógusainkat sok-sok éve. Az évi közel 20 tonnányi kötetért a nyomdaipar nagy mennyiségű fát termel ki, még akkor is, ha azok direkt erre a célra ültetett, fenntartható erdőkből származnak. A környezetterhelés miatti felelősségvállalás is arra int, hogy átgondoljuk a print kiadványaink mennyiségét. Ráadásul a katalógusok kézhezvételekor ügyfeleink és vásárlóink oldaláról egyre többször hallunk olyan megjegyzéseket, hogy már látták a weboldalunkon az árverési anyagot.

A világ nagy, trendteremtő árverező házai – egy új korszak jeleként – egyre gyakrabban hagyták el a print katalógusok kiadását. A Gutenberg galaxis átköltözött a számítógépekre és a mobiltelefonokra. A Sotheby's 2017-ben már kevesebb mint feleannyi kötetet nyomtatott ki, mint a tíz évvel korábbi műtárgypiaci csúcson (2,5 millió darab), a Christie's a pandémiás 2020-as évben lefelezte az előző esztendei mennyiséget (700 ezer darab), a Phillips pedig már egyáltalán nem jelentet meg képzőművészeti katalógust két éve. A Kieselbach Galéria nemcsak a könyvkiadás iránt kötelezte el magát, hanem a weboldal fejlesztését is kiemelt célként kezeli. Az online katalógus számos erénnyel rendelkezik, a műtárgy-reprodukciók például szabadon nagyíthatók, de linkek és videós tartalmak is könnyen beágyazhatók – még teljesebbé téve a vizuális élményt. Azt tervezzük, hogy a jövőben a galéria fokozatosan áttér a digitális katalógusok kizárólagos készítésére, de nem akarjuk, hogy elveszítsük azokat a partnereinket, akik eddig csak a nyomtatott köteteken keresztül követték aukciós válogatásainkat. Ezért arra kérjük Önöket, hogy adják meg az email-címeiket, amelyekre szeretnénk, hogy a jövőben elküldjük árverési katalógusaink online változatát! A digitális átállás érdekében, kérjük, írjanak üzenetet a gallery@kieselbach.hu címre (tárgyban feltüntetve, hogy: DIGITÁLIS KATALÓGLIS).

Köszönettel,
a Kieselbach Galéria csapata

jön! * jön! * jön! * jön! * jön

1 | Ruzicskay György

(Szarvas, 1896–1993, Szarvas)

Szeptember a Balatonnál (Tihany)
September at Lake Balaton (Tihany)

55 × 68 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Ruzicskay | Signed lower left: Ruzicskay

Kikiáltási ár: 220 000 Ft / 579 ELR

Becsérték: 360 000 – 650 000 Ft

Estimated price: 947 – 1 711 ELR

Tihanyi, háttérben az Apátsággal, 1959.
Fotó: Fortepan / Llmann Kornél

2 | Ósz Dénes

(Budapest, 1915–1980, Bergisch-Gladbach)

Budapesti panoráma, 1960
Panorama of Budapest, 1960

60 × 97 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve jobbra lent: ÓD 60 | Signed lower right: ÓD 60

Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 895 ELR

Becsérték: 420 000 – 850 000 Ft

Estimated price: 1 105 – 2 237 ELR

Magyarország, Budapest I., Gellérthegy kilátás
a Parlament felé, 1960. Fotó: Fortepan / Gali

3 | Mácsai István

(Budapest, 1922–2005, Budapest)

Fiatal lány tükör előtt, 1971
Young Girl in front of a Mirror, 1971

35 × 25 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: Mácsai 71 |
Signed lower right: Mácsai 71

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 000 EUR
Becsérték: 500 000 – 850 000 Ft
Estimated price: 1 316 – 2 237 EUR

4 | Scheiber Hugó

(Budapest, 1873–1950, Budapest)

Revütáncos pöttyös szoknyában,
1927 körül
Dancer in Dotted Skirt, c. 1927

43 × 29 cm
Vegyes technika, papír |
Mixed technique on paper
Jelezve balra lent: Scheiber H. |
Signed lower left: Scheiber H.

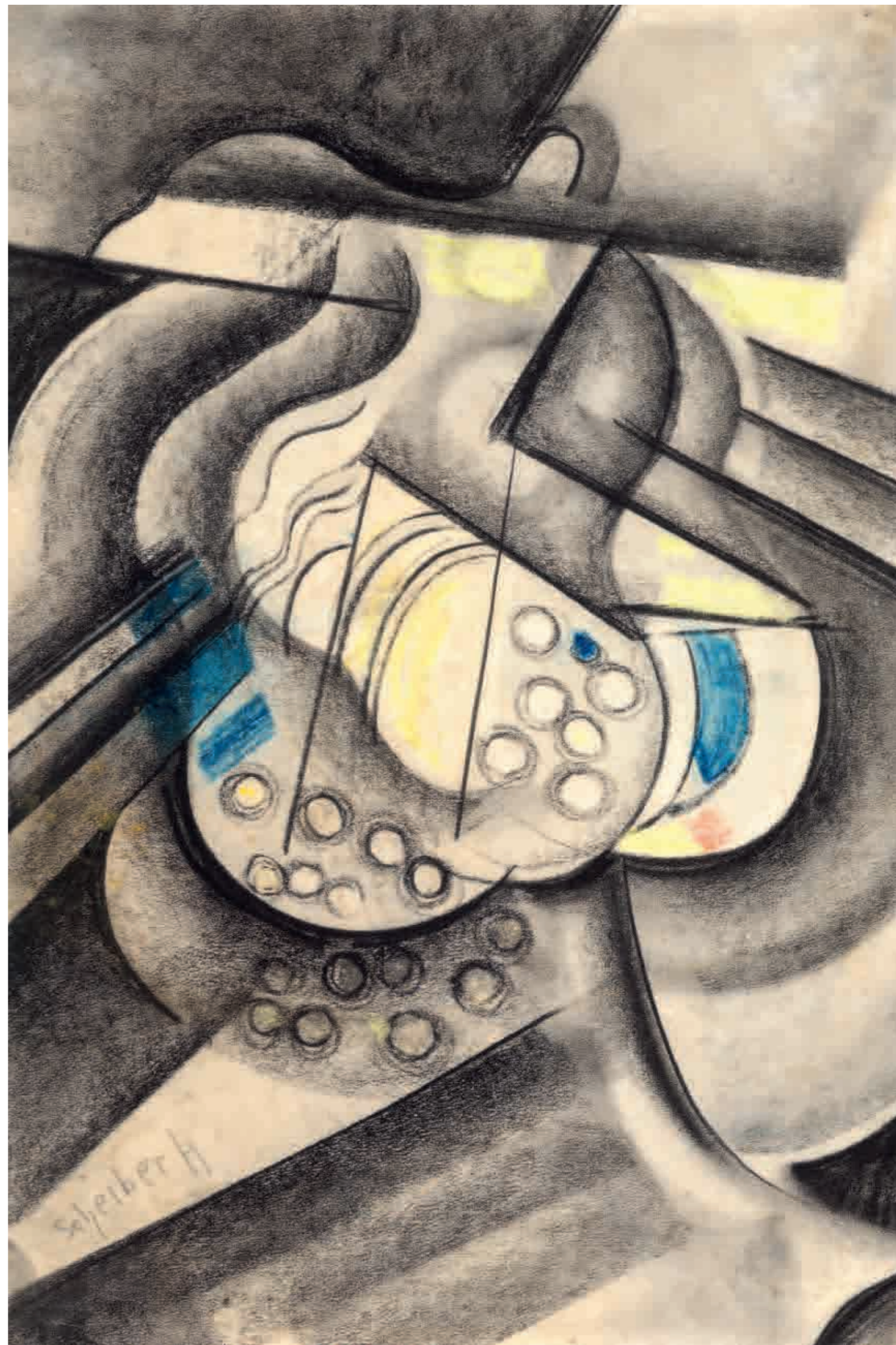
PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Dr. Keresztes László gyűjteményében

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Kolozsváry Marianna: Mednyánszkytól Barcsayig. Modern magyar művészet a Keresztes-gyűjteményben. Keresztes Kiadás, 2010, Budapest. 112 o.,
· Molnos Péter: Scheiber Hugó – Festészet a jazz ritmusában. Budapest, 2014. 176 o.,
· Molnos Péter: Hugó Scheiber. Painting in the Rhythm of Jazz. Budapest, 2014. 176 o.

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 105 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 2 000 000 Ft
Estimated price: 3 684 – 5 263 EUR

5 | Istókovits Kálmán

(Siklós, 1898–1990, Budapest)

Pamlagon fekvő fiatal lány, 1930-as évek
Young Girl Lying on Sofa, 1930s

23,5 × 33 cm

Tempera, karton | Tempera on cardboard

Jelezve balra lent: Istókovits K. |

Signed lower left: Istókovits K.

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 737 ELJR

Becsérték: 360 000 – 500 000 Ft

Estimated price: 947 – 1 316 ELJR

6 | Molnár C. Pál

(Battonya, 1894–1981, Budapest)

Szendergő lány
Sleeping Female Nude

17 × 24 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve jobbra lent: MCP | Signed lower right: MCP

Kikiáltási ár: 200 000 Ft / 526 ELJR

Becsérték: 260 000 – 500 000 Ft

Estimated price: 684 – 1 316 ELJR

7 | Rákosi Litz János

(Apor, 1887–1972)

Budapesti utca a Tabánban, 1923
Tabán Street Scene, 1923

31 × 40,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Rákosi L. János 923 |

Signed lower right: Rákosi L. János 923

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 737 ELR

Becsérték: 360 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 947 – 1 579 ELR

Budapest I., Szarvas tér, baloldalt a Szarvas-ház, szemben vele az Apród utcában Virág Benedek háza, jobbra hátul az Alexandriai Szent Katalin-plébániatemplom, 1894-ben. Fotó: Fortepan

8 | Berkes Antal

(Budapest, 1874–1938, Budapest)

Nyüzsgő élet a Boulevardon
Metropolitan Hustle and Bustle

76 × 100 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

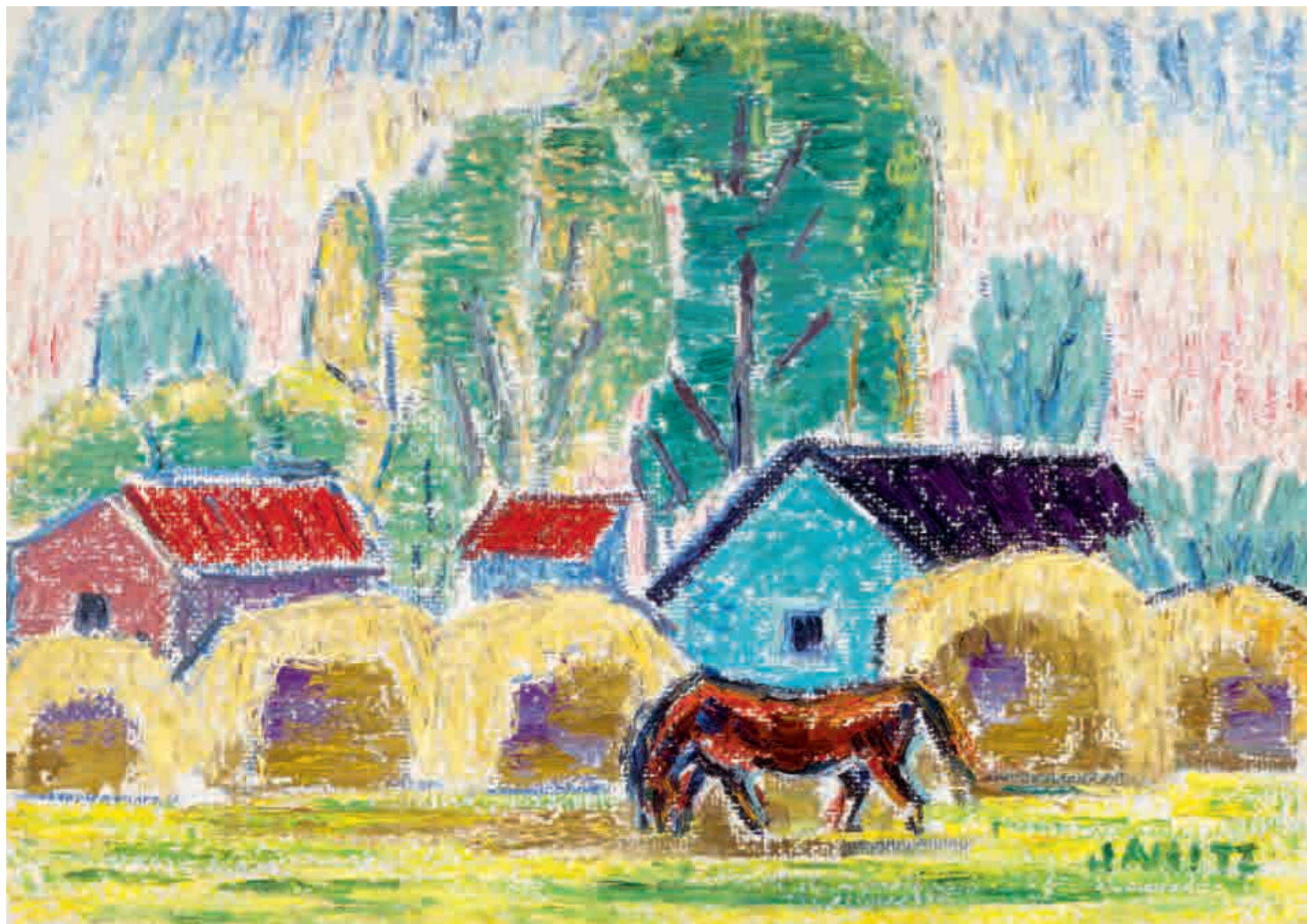
Jelezve jobbra lent: Berkes A. |

Signed lower right: Berkes A.

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 1 974 ELR

Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft

Estimated price: 2 632 – 4 211 ELR

9 | Jányi József

(Budapest, 1893–1986, Budapest)

Napsütötte táj
Sunlit Landscape

28,5 × 40 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve jobbra lent: Jányi | Signed lower right: Jányi

Kikiáltási ár: 200 000 Ft / 526 EUR

Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 1 053 – 1 579 EUR

Jótékonyásra felajánlott tétel
a Világszép Alapítvány javára:

www.vilagszep.hu

Több mint 10 éve állunk olyan gyerekek mellett, akikről a saját szülei helyett az állam gondoskodik. Közel 150 fiatalnak szervezünk nyári táborokat, rendszeres foglalkozásokat, önkéntes mesemondó és mentor programot. Hosszú távon kapcsolódunk hozzájuk azért, hogy az otthontalanság ellenére is meg tudják élni, hogy van helyük a világban, ők is szeretetre méltóak, és vannak lehetőségeik az életben.

10 | Pleidell János

(Hontfüzesgyarmat, 1915–2007, Dunaújváros)

Nyári fények a Balatonnál, 1987
Summer Lights at Lake Balaton, 1987

50 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Pleidell 987 | Signed lower left: Pleidell 987

Kikiáltási ár: 420 000 Ft / 1 105 EUR

Becsérték: 600 000 – 850 000 Ft

Estimated price: 1 579 – 2 237 EUR

11 | Scheiber Hugó

(Budapest, 1873–1950, Budapest)

Art deco szépség (Bárhölgy), 1930 körül

Art deco Beauty (Bar Lady), c. 1930

51 × 38 cm

Vegyés technika, papír | Mixed technique on paper

Jelezve balra lent: Scheiber H. | Signed lower left: Scheiber H.

Kikiáltási ár: 4 400 000 Ft / 11 579 EUR

Becsérték: 5 500 000 – 9 000 000 Ft

Estimated price: 14 474 – 23 684 EUR

„Scheiber Hugó – aki Európában és Amerikában egyaránt feltűnést keltett művész – rendkívül eredeti tehetség. Miért keresnénk gyökereit az olasz futurista festésben és miért hangsúlyoznánk, hogy az expresszionizmus hatása ráégett bélyegét stílusára” – kérdezte Tamás Ernő kritikus a Pesti Hírlapban megjelent 1929-es recenziójában, próbálva beskatulyázni azt a stílus, amit mi már art decónak nevezünk. Majd folytatja: „Scheiber Hugó sajátos képei igazolják, hogy megtalálta eredeti kifejezőmódját, amely egyéni kompozícióit erőteljes harmóniában tárja elénk. ... művészete rokon a jazz-zenével – jazz-festészet ez abban az értelemben, amint van művészi értékű, a korhangulatot kifejező jazz-muzsika. ... A *Bárhölgyek félvilágítású arctanulmányai és környezetrajza* a mulatóhely-hangulatot idézve jellemzik a lokáléletet és a bárhölgyek arcát, mozdulatait.” A most elemzett *Bárhölgy* is a jazz ritmusára nyújtóztatja vörösré lakkozott körmű, kígyózó ujjait. A virtuózan eleven Scheiber hullámzó art deco formák feszes ritmusrendjébe foglalta a kalapfátylas, elérhetetlen femme fatale álmodozó arcát.

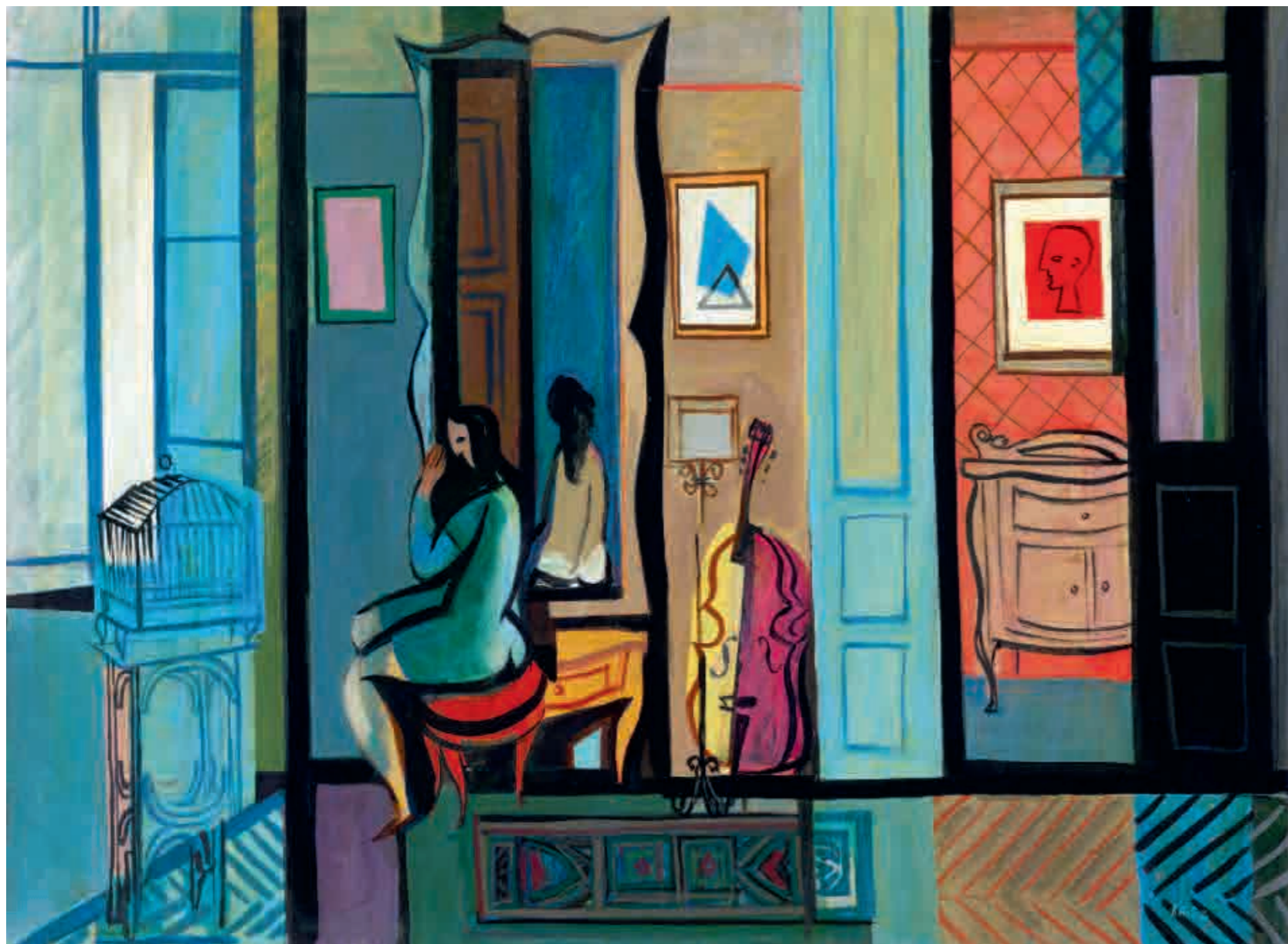
»A Bárhölgyek félvilágítású arctanulmányai és környezetrajza a mulatóhely-hangulatot idézve jellemzik a lokáléletet és a bárhölgyek arcát, mozdulatait.«

TAMÁS ERNŐ

Joan Miró: Siurana ösvény, 1917,
Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid

12 | Bótos Sándor

(Szolnok, 1921–1997, Szolnok)

Délutáni fények a műteremben (Akt tükör előtt), 1970
 Afternoon Lights in the Atelier
 (Nude in Front of a Mirror), 1970

60 × 80 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Bótos 70 | Signed lower right: Bótos 70

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 947 ELIR

Becsérték: 480 000 – 750 000 Ft

Estimated price: 1 263 – 1 974 ELIR

Henri Matisse: Enteriór padlízsaánnal, 1911,
 Grenoble-i Múzeum

13 | Kádár Béla

(Budapest, 1877–1956, Budapest)

Art deco női akt csendélettel,
 1930-as évek közepe
 Art Deco Female Nude with Still Life,
 mid 1930s

45,5 × 30 cm

Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper

Jelezve jobbra lent: Kádár Béla |

Signed lower right: Kádár Béla

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Dr. Keresztes László gyűjteményében

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Kádár Béla kiállítása. Mű-Terem Galéria, Budapest, 2002.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Kádár Béla (1877–1956) Műgyűjtők Galériája –
 Thebes Gallery Inc., Budapest–Toronto, 1992, Kat.78.

· Kolozsváry Marianna: Mednyánszkytól Barcsayig.
 Modern magyar művészet a Keresztes-gyűjteményben.
 Keresztes Kiadás, 2010, Budapest. 103 o.

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 105 ELIR

Becsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft

Estimated price: 3 158 – 4 732 ELIR

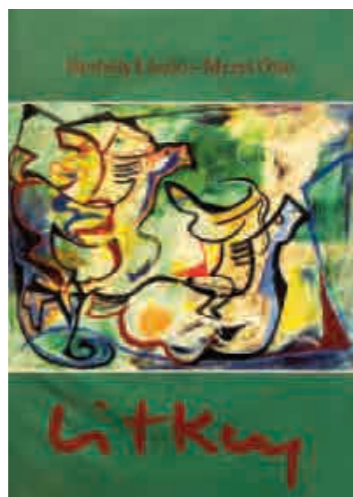
14 | Litkey György

(Sajókeresztúr, 1907–1975, Budapest)

Fekvő női akt (Álmodó), 1973
Lying Female Nude (Dreaming), 1973

60 × 80 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: Litkey 1973 |
Signed lower right: Litkey 1973

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 947 ELR
Becsérték: 480 000 – 750 000 Ft
Estimated price: 1 263 – 1 974 ELR

Litkey György, szerk.: Borbély
László-Mezzei Ottó, Litkey György
Alapítvány, 2011, Budapest

15 | Márffy Ödön

(Budapest, 1878–1959, Budapest)

Női akt csíkos kendővel
Female Nude with Red Shawl

47 × 31,5 cm
Vegyes technika, papír |
Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent: Márffy Ödön |
Signed lower right: Márffy Ödön

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 447 ELR
Becsérték: 750 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 1 974 – 3 158 ELR

16 | Márffy Ödön

(Budapest, 1878–1959, Budapest)

Csinszka mintás kendővel, 1929 körül
Csinszka with Patterned Scarf, c. 1929

51 × 44 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Márffy Ödön | Signed lower right: Márffy Ödön
Oeuvre-szám: 2.2.1.2.5.2.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

- Márffy Ödön festőművész gyűjteményes kiállítása, Ernst Múzeum, 1958 (kat.: 37).
- Szín, Fény, Ragyogás. Márffy Ödön (1878–1959) Gyűjteményes Kiállítása. Kogart Ház, Budapest, 2010

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Rockenbauer Zoltán: Márffy. Életműkatalogus. Maklár Artworks, Budapest–Párizs, 2006, 329.

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft / 13 158 EUR

Beccérték: 6 000 000 – 9 000 000 Ft

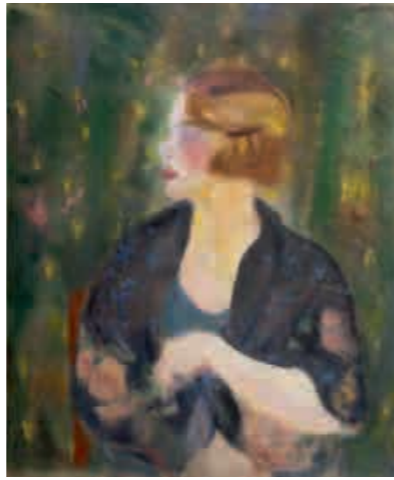
Estimated price: 15 789 – 23 684 EUR

»A magyar festészet egyik legjobb koloristájának, Márffynak köszönhetően Csinszkat nemcsak fekete-fehér verssorokból (és fotókról) ismerjük«

„Nem tudom, miért, meddig / Maradok meg még neked, / De a kezdet fogom / S őrizem a szemedet” – írta Ady Endre fiatal feleségéről, Boncza Bertáról, aki megédesítette életének pár utolsó esztendejét. Ha csak a költő sorait ismernénk, nem tudnánk, hogy a 20. század eleji magyar modernitás legemblematicusabb műzsája, a csucsai kastély leánya, Csinszka milyen is volt. Külséjének és jellemének színességét a modern festészet egyik legjobb képviselője, a Nyolcak egykori oszlopos tagja, Márffy Ödön örököltette meg: lángoló vörösesszőke fürtök, porcelánfehérségű bőr, halvány pír, élénk meggypiros rúzs – és a legfontosabb: a kristálykék szempár. A magyar festészet egyik legjobb koloristájának, Márffynak köszönhetően Csinszkat nemcsak fekete-fehér verssorokból (és fotókról) ismerjük, hanem valós látványként is köztünk él. Például a most vizsgált portrén a Szamóca utcai villa kertjének őszi lombjai között, könnyed virágos selyemkötösben, hajába tűzött csattal.

Márffy Ödön és Boncza Berta (Csinszka) Székely Aladár felvételén

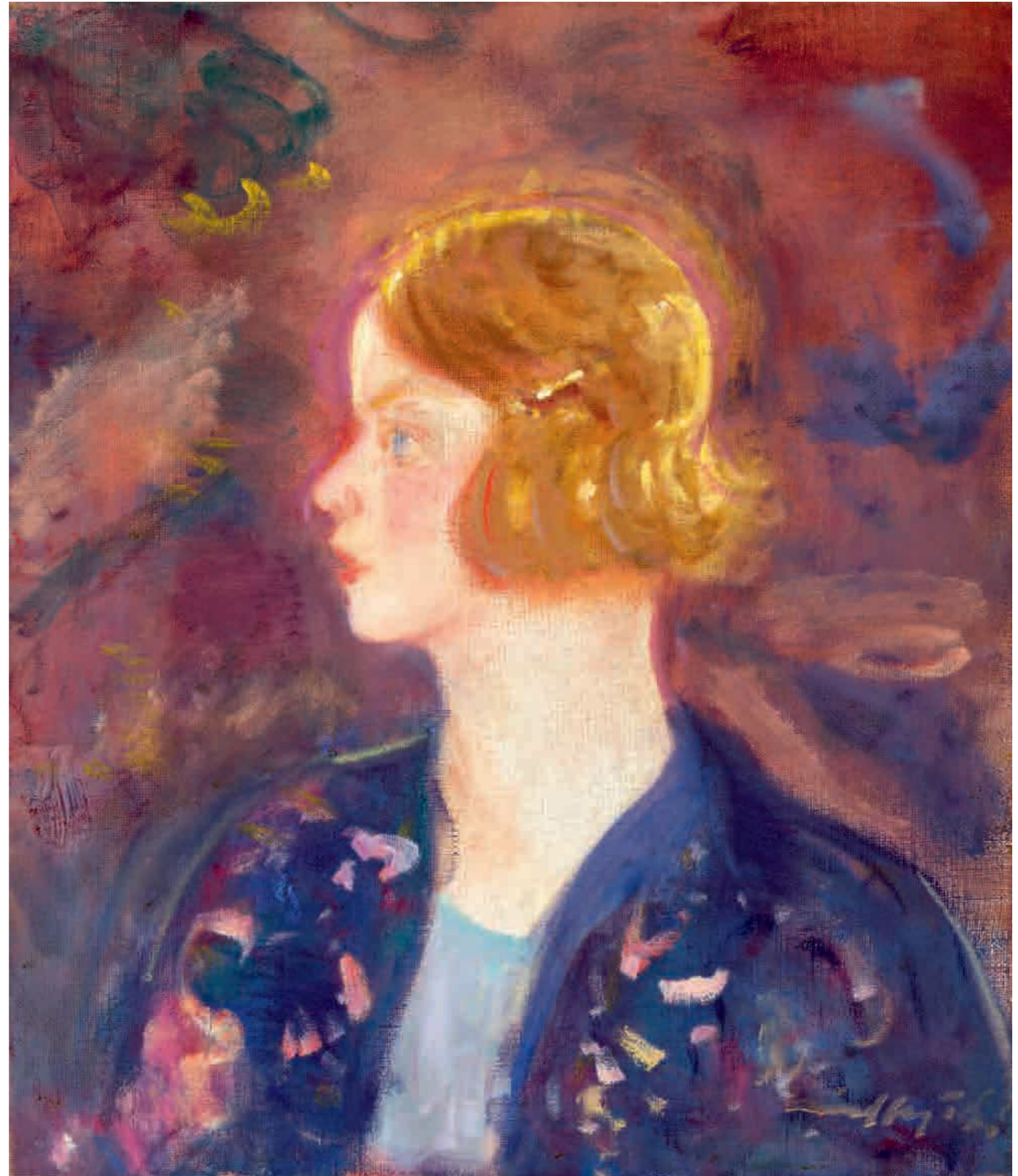

Márffy Ödön: Csinszka, 1929, Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest

Csinszka azok közé a különleges nők közé tartozott, akik nem maguk alkottak, hanem másokat sarkalltak lényükkel művészi teremtésre. Különleges személyiségét Márffy monográfusa, Rockenbauer Zoltán írta körül a legpontosabban: „Csinszka ellentmondásos személyiség volt. Művelt, szellemes, de agresszív társalgó, melegszívű és önző, kacér és odaadó, makacs és önfejtő, szertelen, szeszélyes, egyben bájos és elbűvölő.” A délceg Márffy gáncstalan katonatisztként ismerkedett meg Ady frissen elvett arájával, Csinszkával Bölöni Györgyénél 1915-ben. A sikeres festőnek számító Márffy a bemutatkozó után sokáig nem találkozott a szépséges, inspiráló fiatalasszonnyal. Hiába szerette Adyt, a körülötte nyüzsgő „lehetetlen embereket” ki nem állhatta. A költőóriás halála után a nyughatatlan természetű, még mindig szemtelenül fiatal Csinszka nem sokáig viselte az özvegyi fátylat, előbb Babitsot környékezte meg, végül Márffyt választotta.

A fauve Párizst megjárta, a lázadó Nyolcakkal egykor kiállítót festő és az izgatottan különleges fiatal özvegy egymásra talált a boldog szerelemben. Házasságuk – írta Rockenbauer a *Festők, múzsák, szerelmek*ben – „érzelmi érdekszövetség” volt, „ami leginkább a közös otthonteremtés, a nyugodt polgári élet vágyán alapult”. De Márffy nem tudta és nem is akarta kivonni magát Csinszka igéző, különleges szépségének varázsa alól, ecsetje boldogan időzött el Csinszka eleven kék szeme mellett vörös rúzsos ajkain, „art deco fazon” szerint vágott világos fürtjein, fitos orrán és formás alakján. A nő jellegzetes figurája feltűnik portrékon, életképeken és frivol aktokon is. A most vizsgált, profilból ábrázolt Csinszka-portré szerepelt a Márffy életében megrendezett utolsó nagy retrospektív kiállításon, az Ernst Múzeumban 1958-ban. Mátyás Ferenc költő írta ekkor az *Egy tárlat emlékkönyvébe* című versében talán épp erről a rózsaszín-lila-narancs színakkordokra hangolt arcképről:

„a színek mosolya, önarcképed árnya,
s mintha illatok közt ma is Csinszka járna
melletted, s vonszolna magasabb egekbe,
ahol nincs se felhő, se árnyék, csak a fény
s fekete éjjel is csak nappalt festenél –,
kezed vonása nem
holt anyag: – minden él.”

17 | Guzsik Ödön

(Budapest, 1902–1954, Budapest)

Budapest, Országház, Margit híd, 1930-as évek
 Budapest, Parlament, Margaret Bridge, 1930s

27 × 39,5 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve jobbra lent: Guzsik | Signed lower right: Guzsik

Kikiáltási ár: 260 000 Ft / 684 EUR

Becsérték: 360 000 – 550 000 Ft

Estimated price: 947 – 1 447 EUR

18 | Vaszary János

(Kaposvár, 1867–1939, Budapest)

Dunakorzó, 1935 körül
 Danube Promenade, c. 1935

35 × 50 cm

Kézzel színezett litográfia, papír |

Lithography on paper

Jelezve jobbra lent: Vaszary János |

Signed lower right: Vaszary János

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Modern magyar litográfia 1890-1930.

Szerk.: Bajkay Éva, Miskolc, 1998

Kikiáltási ár: 220 000 Ft / 579 EUR

Becsérték: 360 000 – 700 000 Ft

Estimated price: 947 – 1 842 EUR

Bajkay Éva (szerk.):
 Modern magyar litográfia
 1890-1930 című könyv
 borítója

Pont St. Michel (Párizs), 1908

Plányi Ervin

19 | Plány Ervin

(Budapest, 1885–1916, Budapest)

Pont St. Michel (Párizs), 1908

Pont St. Michel (Paris), 1908

46,5 × 56,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

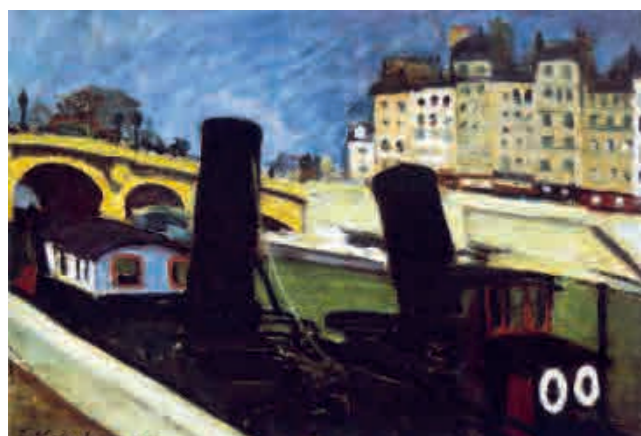
Jelezve jobbra lent: Plány Ervin 1908 |

Signed lower right: Plány Ervin 1908

Kikiáltási ár: 5 500 000 Ft / 14 474 EUR

Becsérték: 7 500 000 – 12 000 000 Ft

Estimated price: 19 737 – 31 579 EUR

Ziffer Sándor: Hajók a Szajjánán, 1911,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Tihanyi Lajos: Pont St. Michel (Paris), 1908, magántulajdon

»A Szajnán átívelő régi híd a Pont Saint-Michel, amely Tihanyi Lajos fauve képeiről lehet ismerős, de megfestette számos párizsi modern művész is a századelőn Matisse-tól Albert Marquet-ig.«

Párizsi városi látkép a fauve-ok nagy időszakából. A nagybányás iskolázottságú Plány Ervin az Orfèvres rakparton állította fel a festőstafelájt, az Igazságügyi Palota méltóságos tömbje mellett, a Cité-szigeten. Az előteret a Szajnán ringatózó uszályok töltik ki, mögöttük pedig kitarul a párizsi panoráma. Szemközt a latin negyed épületeit látjuk, végig a Grands-Augustins rakpart mentén, középen pedig a Saint Michel teret. A Szajnán átívelő régi híd a Pont Saint-Michel, amely Tihanyi Lajos fauve képeiről lehet ismerős, de megfestette számos párizsi modern művész is a századelőn Matisse-tól Albert Marquet-ig. A szemközti oldalon (pont srégen szemben) dolgozott elhivatottan ugyanebben az évben Tihanyi Lajos is, hogy megfesse – két példányban is – a magyar fauvizmus ünnepeit főművét, a *Pont Saint-Michel*-t. Plány Tihanyi kopasz ágú fái előtt állhatott meg a rakpart mellvédje előtt. (Szemben a lakás emeleti ablakából dolgozó, mások társaságát nem kereső fauve kollégájával.) A híd fölé nyúló hosszú karú építkezési darut – amely feltehetően az ekkor kiépített metróállomás miatt állt itt – más korabeli ábrázolásokon és fotókon is láthatjuk.

A harmincévesen hősi halált halt Plány Ervin a modern magyar művészet nagy vesztesége. Sajnos nem volt egyedül, olyan kiemelkedő tehetségű kortársaival együtt nem érte meg az első világháború

Albert Marquet: Pont Saint-Michel-i rakpart, 1907, magántulajdon

végét, mint Bohacsek Ede, Maticska Jenő vagy Erős Andor. Lázár Béla megható szavakkal búcsúztatta 1917-ben az Ernst Múzeum korábbi titkárát (Plány a festés mellett írt cikkeket és részt vállalt a művészetszervezésből is) egy katalógushoz írt előszavában: „S végül kegyeletünknek áldozunk ismét, Plány Ervin ha-

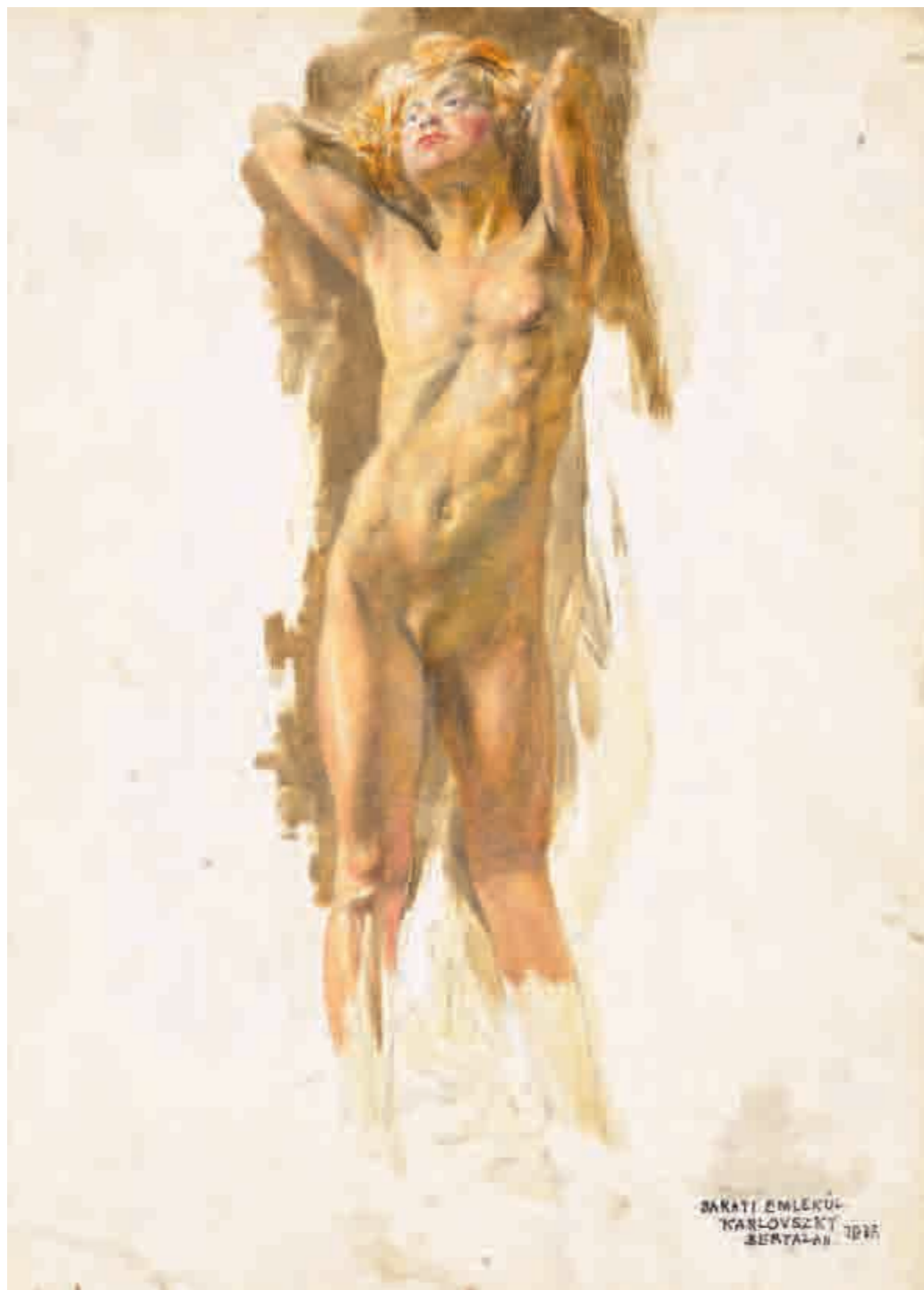

Fotó a Pont Saint-Michelről és a Grands-Augustins rakpartról (az építkezési daruval), 1900

gyatékának bemutatásával. Az Ernst-Múzeum megalapításánál jelentős szolgálatokat köszönhetünk neki, aki a művészetért nemesen lelkesedő egész lényével állott közös ideáljaink szolgálatába. Művészi fejlődését kezdettől fogva nagy érdeklődéssel figyeltem, [...] szemléltetést fejlődött és tehetsége mind erőse-

ben, mind határozottabban bontakozott ki, s ebben a fejlődésben akadályozta meg a háború.” A csonkán maradt Plány-életmű olyan meglepetéseket rejt (például a magyar pointillizmus főművét), amelyek a 20. század eleji modern festészet legmagasabb szintjét érik el. Okkal érdemelne életmű-kiállítást és katalógust is munkássága.

Az elmúlt évtizedben előkerült művek segítségével már lassan körvonalazódik Plány franciás kultúrájú, igazán ígéretesen indult pályája. „Nyugtalan vérű chercheur” (azaz kutató) – jellemezte a jó tollú Rózsa Miklós *A Hét* hasábjain a fiatal piktor 1909-ben, majd hozzátette: „tudása máris annyi, mint sok »megállapodott«” mesteré. Plány Párizsban és Nagybányán szívta magába a modern művészet impulzusait a századelőn. 1906–1907-ben dolgozott a nagybányai szabadiskolában. Ez a neósok fellépésének és kiválásának időszaka, amit Plány meg is írt egyik újságcikkében. 1908-as vásznai alapján megfordult Bretagne-ban is, de előtte természetesen ellátogatott a modern művészet forrongó fővárosába, Párizsba. A nagybányás iskolázottságú fiatal tehetséget nem a nyüzsgő nagyváros bűvölte el, hanem a Szajnán ringatózó uszályok festői tömbjei, a hajótestek íves formáinak hullámokon tükröződő fényjátéka.

20 | Karlovsky Bertalan

(Munkács, 1858–1938, Budapest)

Nújtózkodó akt, 1937

Stretching Nude, 1937

39 × 29,5 cm

Olaj, falemez | Oil on panel

Jelezve jobbra lent: Baráti emlékül Karlovsky Bertalan 1937 |

Signed lower right: Baráti emlékül Karlovsky Bertalan 1937

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 237 EUR

Becsérték: 1 200 000 – 2 400 000 Ft

Estimated price: 3 158 – 6 316 EUR

21 | Vigh Bertalan

(Rimaszombat, 1890–1946, Budapest)

Gesztenyefa árnyékában

(Tavaszi kertben)

In the Shade of Chestnut Tree

(Spring Garden)

80 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

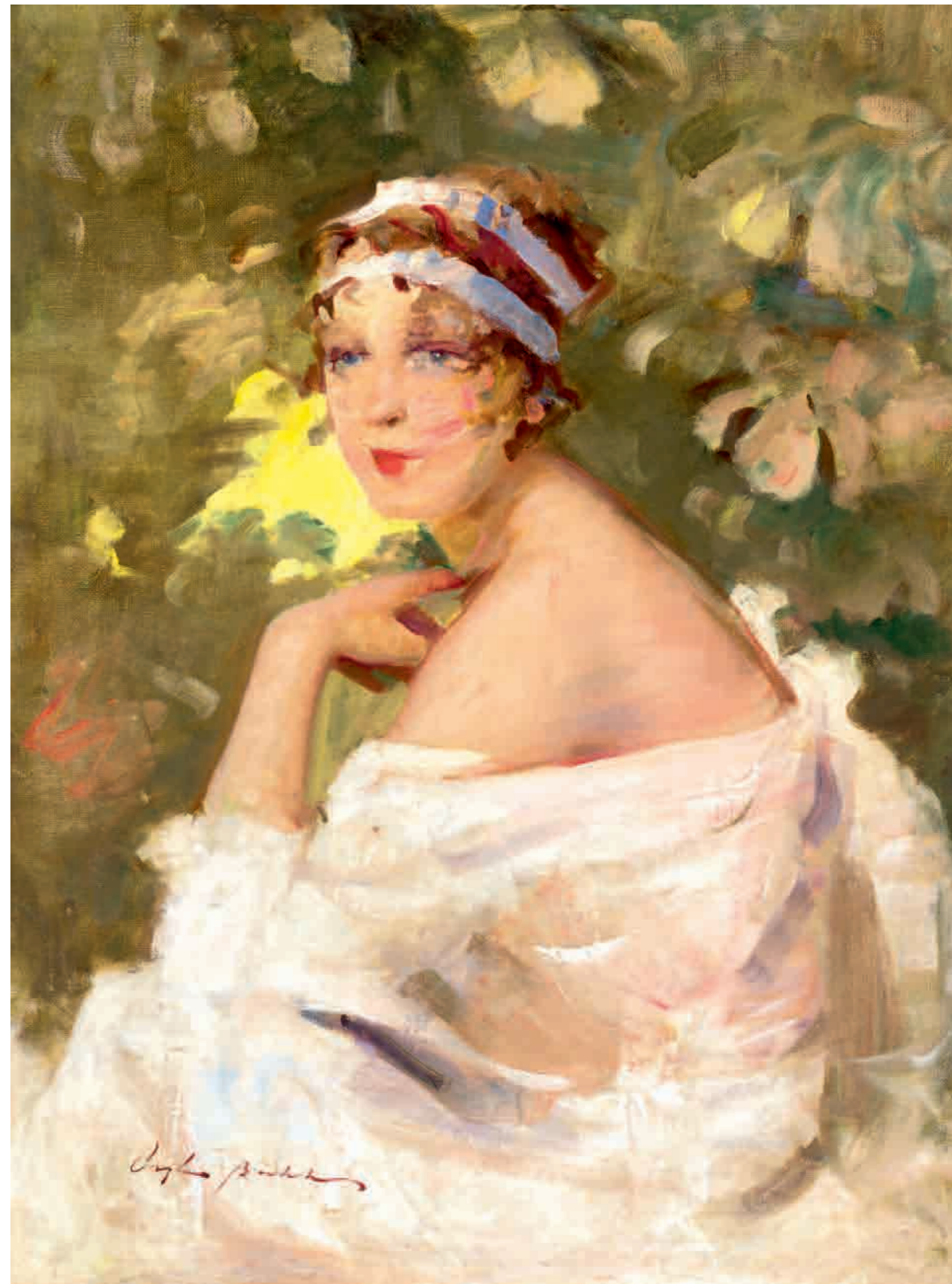
Jelezve balra lent: Vigh Bertalan |

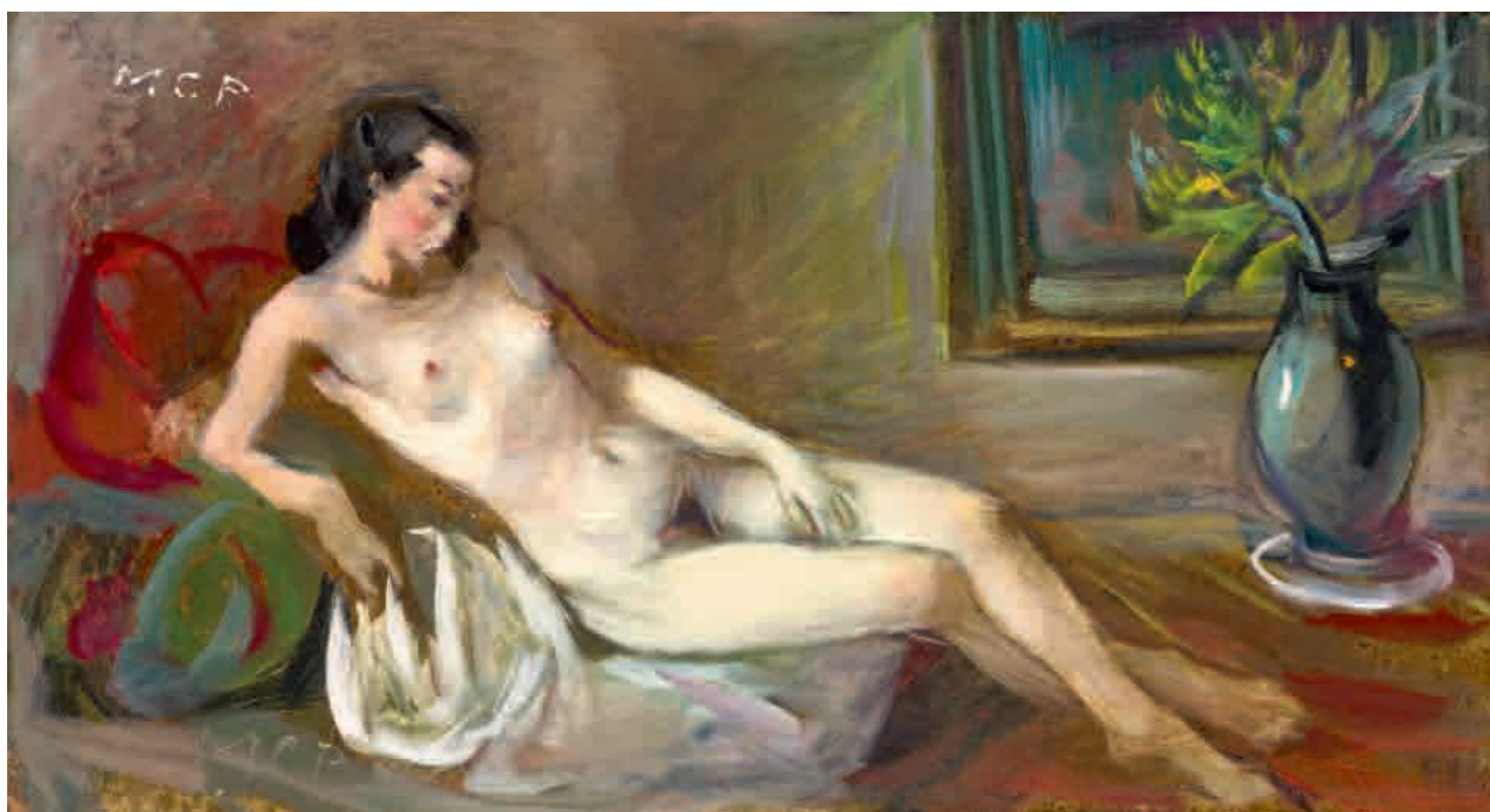
Signed lower left: Vigh Bertalan

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 711 EUR

Becsérték: 850 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 2 237 – 3 684 EUR

22 | Molnár C. Pál
(Battonya, 1894–1981, Budapest)

Nagyvárosi Vénusz
City Venus

22 × 40,5 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra fent: MCP | Signed upper left: MCP

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 947 ELJR
Becsérték: 600 000 – 1 000 000 Ft
Estimated price: 1 579 – 2 632 ELJR

23 | Czene Béla
(Isaszeg, 1911–1999, Budapest)

Olvasó lány kockás szoknyában
Reading Girl in a Checkered Skirt

80 × 60 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent: Czene Béla |
Signed lower left: Czene Béla

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 237 ELJR
Becsérték: 1 400 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 3 684 – 6 316 ELJR

24 | Kádár Béla

(Budapest, 1877–1956, Budapest)

Dinamikus kompozíció lóval, 1921 körül
Dynamic Composition with Horse, c. 1921

18 × 22 cm

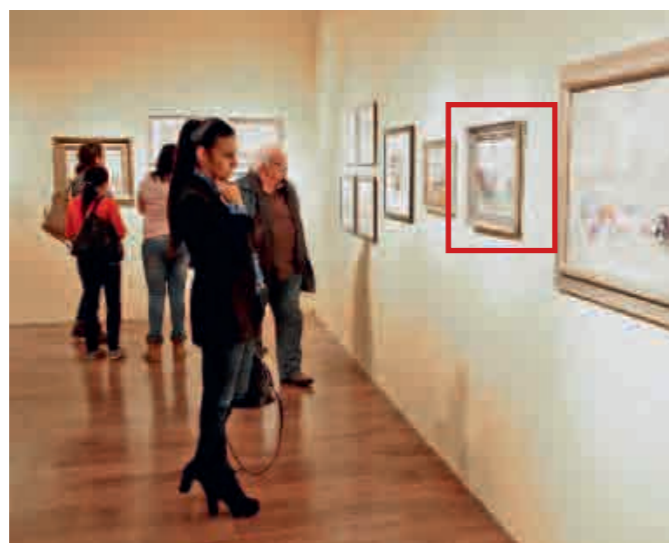
Ceruza, papír | Pencil on paper

Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 737 EUR

Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 1 053 – 1 579 EUR

Enteriőr fotó az Angyalszárnynon vigyed azt tovább.
Vadász Endre (1901–1944) képzőművész emlékkiállításáról.
Déri Múzeum – MODEM, Debrecen. Fotó: Miskolczi János

25 | Vadász Endre

(Szeged, 1901–1944, Budapest)

Vándorcirkusz
Travelling Circus

34,5 × 42 cm

Akvarell, papír |

Watercolour on paper

Jelzve jobbra lent: Vadász Endre |

Signed lower right: Vadász Endre

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Angyalszárnynon vigyed azt tovább.

Vadász Endre (1901–1944)

képzőművész emlékkiállítás.

Déri Múzeum – MODEM, Debrecen, 2015

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Angyalszárnynon vigyed azt tovább.

Vadász Endre (1901–1944)

képzőművész emlékkiállítás katalógusa, 51.

Déri Múzeum – MODEM, Debrecen, 2015

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 684 EUR

Becsérték: 2 000 000 – 4 000 000 Ft

Estimated price: 5 263 – 10 526 EUR

Fekáry
István

Mesetáj, 1929

Fairy Tale Landscape, 1929

48 × 58 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: 19 Pekáry 29 |

Signed lower right: 19 Pekáry 29

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Modern magyar festészet 1919–1964.

Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria,

Budapest, 2004, kat. 1006.

Kikiáltási ár: 4 800 000 Ft / 12 632 ELIR**Becsérték: 7 500 000 – 12 000 000 Ft****Estimated price: 19 737 – 31 579 ELIR**

Mintha Petőfi *János vitéz*ének népi magyar miliője kelne életre festményként: középen talán éppen Kukorica János érkezik vissza szülőföldre piros lova hátán. Az apró „bogárhátú viskók” (Arany) tekerőző földutak között állnak, legfelül a „falutornyán” (Petőfi) az „ércakacs csikorog élesen” (Arany). Hosszú szoknyás, „ékes járású” (népdal) kanászok „takaros menyecskékkel” (Petőfi) találkoznak. Körben gondosan művelt földek, halomba rakott széna, „feketén bólogató” (Arany) gyümölcsfák. Pekáry István a népi forrásokból táplálkozó 19. századi népies magyar költők világát ültette át a festészet nyelvére. Választása tudatos művészeti programot követett, hiszen Pekáry nem paraszthelyi volt, hanem professzionális alkotó, aki elvégezte a Képzőművészeti Főiskolát. Megkapta a római ösztöndíjat is 1941-ben, de míg az itáliai Novecento és a Római Iskola művészeit az olasz klasszikus hagyomány bűvölte el, számára a magyar folklór rajzos-dekoratív elbeszélőmodora és archetipikus motívumvilága maradt a vezérlőcsillag. (Rómában egyedül a korai trecento naiv stílusa ragadta magával.)

Pekáry gyors festészeti sikerében közrejátszott a naiv művészet felfutása. A párizsi festészeti dömpingtől megcsörmörlött műértők és alkotók tiszta forrásokat fedeztek fel maguk számára, előbb az ázsiai civilizációkat, majd az afrikai faragványokat, végül a képzetlen helyi piktorokat (peintres naïfs). Az utóbbiak között a nyugdíjas vámtisztviselő, Herni Rousseau számított az úttörőnek. Rousseau rajzos-egzotikus festményeiért előbb csak a modernista színtér lelkesedett, de az 1920-as években a „naiv művészet” valóságos tendenciává duzzadt. Erre a francia hatásra válaszolt

nálunk az „őstehetségeket”, a magyaros parasztfestőket kutató, az 1930-as években kiteljesedő „mozgalom”. Magyarországon elsőként – Rousseau analógiájára – a Művészház gárdája Mokry-Mészáros Dezsőt fedezte fel az első világháború előtti időszakban. (De említhetnénk Csontváry fellépését is, akinek élénk koloritja társítható Pekáry színvilágához.) Majd Bálint Jenő műkritikus pártolásában megjelent a színen a parasztfestő Benedek Péter az 1920-as években, a következő évtizedben pedig az új nemzedék: a kovácsmester Győri Elek, a napszámos Süli András vagy a cselédsorból felemelkedett Buti István.

Mikor az idős Pekárytól megkérdezte Frank János, hogy naiv festészetnek tartja-e munkásságát, egy neves művészettörténész szavaival válaszolt: „Borzasztó nehéz az embernek saját magát kategóriákba soroznia. Úgy festek, ahogy tudok. Inkább idézzel válaszolnék: Genthon István mint »a naivitásból származó, de cseppet sem naiv festészetet« említi az én picturámat.” A magyaros népi művészet motívumvilágának „cseppet sem naiv” festészeti átíratát látjuk a most vizsgált alkotáson is. A dombok között elterülő falusi házak között kanászszoknyás legények és tarka viseletbe öltözött menyecskék keresik egymást. Az élénk színek – például a rózsaszínek – Csontváryt idézik. Pekáry a progresszív Tamás Galériában állított ki (az őstehetségekhez hasonlóan), de stílusát akár a sturmos, Chagallt idéző Kádár Bélához is hasonlíthatjuk. Nem mímelte a népszínművek nyelvezetét, hanem saját vizuális univerzumot alkotott a folklorisztikus sémákból. A parasztfestő őstehetségek helyett inkább olyan alkotók állíthatók vele párhuzamba, akik a népművészet nyelvezetén át szűrték át a modern szellemiséget. Csontváry mellett a rákoshegyi magányt megrajzoló Czimirra Gyula, a szentendrei szürrealis fantáziákat megálmodó Paizs Goebel Jenő, vagy olyan kortárs, Csontváryt követő alkotók, mint Földi Péter vagy Somogyi Győző.

Csontváry Kosztka Tivadar: Tavasznyílás Mosztárban, 1903, Csontváry Múzeum, Pécs

»a naivitásból származó,
de cseppet sem
naiv festészetet«

GENTHON ISTVÁN

27 | Háry Gyula

(Zalaegerszeg, 1864–1946, Budapest)

Velence nyáron (Santa Maria della Salute, Canale Grande)
Summer in Venice (Santa Maria della Salute, Canal Grande)

42 × 35 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Háry Gy. |
Signed lower right: Háry Gy.

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 711 ELJR
Becsérték: 750 000 – 950 000 Ft
Estimated price: 1 974 – 2 500 ELJR

28 | Czene Béla

(Isaszeg, 1911–1999, Budapest)

Olasz kikötő (Cefalu), 1972
Italian Harbour (Cefalu), 1972

60 × 80 cm
Akрил, farost | Acrylic on fibre board
Jelezve balra lent: Czene Béla 1972 |
Signed lower left: Czene Béla 1972

Kikiáltási ár: 900 000 Ft / 2 368 ELJR
Becsérték: 1 400 000 – 2 000 000 Ft
Estimated price: 3 684 – 5 263 ELJR

29 | Bruck Lajos

(Pápa, 1846–1910, Budapest)

A döbrentei téri piac, 1890-es évek
Market in Döbrente Square, 1890s

58 × 77 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Bruck Lajos |

Signed lower right: Bruck Lajos

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 6 316 EUR

Becsérték: 3 600 000 – 5 500 000 Ft

Estimated price: 9 474 – 14 474 EUR

Bruck Lajos: Buda látképe - a rakpart felől, 1885,
Budapest Történeti Múzeum – Fővárosi Képtár

Bruck Lajos: A Döbrentei téri piac, 1890-as évek,
Budapest Történeti Múzeum – Fővárosi Képtár

»A Tabánban járunk, ifjúságom pusztuló városában, ahol sétálni jártam a nőkkel és nincsen annyi házszám a Tabánban, ahányszor megfogadtam, hogy örökre hűséges leszek.«

KRÚDY GYULA

Bruck Lajos a 19. század kevésbé ismert, bár nemzetközi hírnévre szert tevő festőművésze volt. A bécsi és a velencei akadémián tanult, de megfordult Rómában, Nápolyban, majd Párizsban is. Munkácsy műhelyében olyan alaposan elsajátította a szakmai fogásokat, hogy képeit sokszor összekeverték a mesterével. A magyaros népi témákból táplálkozó festményeivel meghódította a francia műértők szívét is. Az 1880-as években zajos sikereket ért el Londonban (főként portréival), de közben rendszeresen szerepelt hazai kiállításokon is. 1895-ben tért haza Budapestre, a tabáni Szarvas téren telepedett le. Egyik leghíresebb műve a Fővárosi Képtárban őrzött *A Döbrentei téri piac* (1890-es évek); a most vizsgált kép ennek az előtéri figurákat újrarajzoló, ihletett variációja. Érthető módon a közelben lakó Bruck Lajost – aki szerette a piaci zsánereket – megragadta a színes tabáni vásár: ahogy az őszi időjárástól védő ernyők alatt kereskedők kínálják portékáikat a csinos cselédlányoknak és a jól öltözött polgárosszonyoknak. Mindehhez a kulisszákat pedig a Tabán mára teljesen eltűnt épületsorai kínálják, háttérben a Gellérthegy tetejét megkoronázó Citadellával.

A Tabánként ismert – a budai Várhegy, a Gellérthegy és a Naphegy közé ékelődő – Duna-parti területet a török kor után a 17. században menekült szerbek népesítették be. Az Ördög-árok menti szőlőbirtokok között apró, falusias házak álltak, főként szerbek által

A Döbrentei utca déli, Döbrentei tér és Rudas fürdő közötti szakasza a bontás előtt, 1890 körül – Jobb oldalon az első épület Pertl István Arany Liba vendéglője, az utca végében a Rudas fürdő épülete – Szentkirályi Antal felvétele

»A történelmi Döbrentei tér a Rác fürdő magasságában állt a Duna-parton, a gőzhajóállomásnál.«

A Döbrentei téri piac 1895-ben (fotó: Klösz György, forrás: Fortepan / Budapest Főváros Levéltára)

lakva (innen a környék régies Rácváros elnevezése), de sok német, majd természetesen magyar család is gyökeret eresztett itt. Török kori elemeket őrző fürdők (a Rudas és a Rác fürdő) és két templom (köztük a pravoszláv Szent Demeter) színesítette a környék építészeti örökségét. Ahogy a kiváló helytörténész, Saly Noémi írja a Tabán különleges világáról: „Volt benne minden. Folyam és patak; kacsaringós hegyi utcácskák a korhelyeknek és kopogásra taposott parti út a hajóvontatólovak patája alá; tímárműhelyek és kádárműhelyek és kovácsműhelyek; rác hajósgazdák és sváb szóológazdák és görög borkereskedő és zsidó kocsmárosok és magyar írók és cigánymuzsikások; szatócs és borbély és mézeskalácsos; tehénkék és kecskék és kutyák; a meredek lépcsők mentén és a lehetetlen alaprajzú udvarokban lombos gesztenyefák és orgonabokrok és mogyoró és festőeper (murus tinctoria), melyek elődeit még a törökök ültették.”

A történelmi Döbrentei tér a Rác fürdő magasságában állt a Duna-parton, a gőzhajóállomásnál. Nevét 1879-ben kapta Döbrentei Gábor íróról, de nem véletlenül nevezték sokáig Hetivásár térnek, hiszen itt működött Buda egyik legpezsgőbb szabadtéri piaca. A főváros csak a millennium idején kezdte lecserelni a hagyományos piactereket vasszerkezetes modern vásárcsarnokokra. A festményen szereplő tabáni vásár még a 19. századi állapotokat őrzi. Pár évvel később, a század utolsó évtizedében a teret kiszélesítették, pazar bérpalotákkal övezett elegáns parkot alakítottak ki rajta szobrokkal, majd közvetlenül mellette felépült a (rég) Erzsébet híd elegáns hídfője. (A különösen szép tér helyén állnak ma a modern Erzsébet híd északi felhajtói.) A festményen is látható Arany Liba egykori emeletes épületét elbontották, helyére került a successziós Geist-palota. A Horgony és a Kökény utca találkozásánál álló Arany Liba Rácváros egyik legrégebbi vendéglője volt, itt szállt meg egykor

Berzsenyi Dániel is. Pertl István alatt az 1870–80-as években a vendéglő a környékbeli csúcsgasztronómiát képviselte – mint napjainkban a közeli Felix az Ybl-féle szivattyúházban –, elegáns külföldi és belföldi vendégeknek szolgálva fel olyan ínycségeket, mint a libamáj, a fácánsült, az erdei szalonka vagy az orsovai kaviár.

Az 1890-es években zajló városrendezés során a Bruck Lajos képen látható piacteret övező házakat elbontották, helyükre újabb bérpalotákat emeltek (köztük a Fővárosi Közmunkák Tanácsa új székházát), bevezették a villamost és parkosították. Ahogy Krúdy írta nosztalgia-ával: „A Tabánban járunk, ifjúságom pusztuló városában, ahol sétálni jártam a nőkkel és nincsen annyi házszám a Tabánban, ahányszor megfogadtam, hogy örökre hűséges leszek.” Az ódon hangulatú Rácvárost megőrkítő – zömében a 20. század elején született – archív fotókon kevés nyomát találjuk a piacnak. „Egy egész utcásor – írta 1897-ben a *Buda és Vidéke* szerzője – tűnik el a Tabánban. Budának legrégebbi épületei halomra dőlnek. A Döbrentei tértől egész a Rudasfürdőig az eskütéri híd alapozása miatt megkezdték a házak lebontását.” A Tabánból mára alig maradt hírmondó, csak a Várkert Bazárhoz közeli csücske őrződött meg az egykor Antal Józsefnek menedéket adó Semmelweis Orvostörténeti Múzeummal, az Arany-szarvassal (amelyet Pertl István bérelt ki az Arany Liba elbontása után) és a koszorús papköltőre emlékező Virág Benedek Házzal. Az elpusztult épületek külsejét csak a Bruck-festményhez hasonló ritka, kuriózumnak számító ábrázolások őrizték meg.

30 | Klimó István
(Debrecen, 1883–1961, Budapest)

Tabáni részlet
Detail of Tabán

47 × 57 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent:
Emlékül 1960 XII. Klimó István |
Signed lower right:
Emlékül 1960 XII. Klimó István

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 737 ELJR
Becsérték: 360 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 947 – 1 579 ELJR

31 | Halász-Hradil Elemér
(Miskolc, 1873–1948, Kassa)

Kassa főtere az egykori
jezsuita-premontrei templommal,
1920-as évek
The Main Square of Kassa
(Kosice) with a Jesuit Church,
1920s

44 × 56 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Halász Hradil Elemér |
Signed lower right: Halász Hradil Elemér

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 5 789 ELJR
Becsérték: 2 800 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 7 368 – 10 000 ELJR

Kassa főtere
a jezsuita
templommal

32 | Jaszusch Antal

(Kassa, 1882–1965, Kassa)

Aranyló fények a patakparton, 1912 körül
Glittering Lights on the Forest Brook, c. 1912

48 × 62 cm

Pasztell, papír | Pastel on paper

Jelezve jobbra lent: Jaszusch, Hátoldalon:

Nemzeti Szalon kiállítási raglap |

Signed lower right: Jaszusch, On the reverse:

exhibition label of Nemzeti Szalon

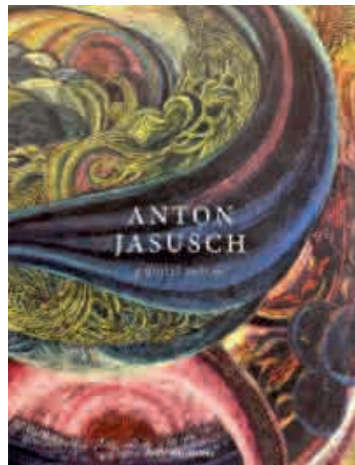
KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· 1932, Budapest, Nemzeti Szalon reprezentatív
akvarel- és pasztell kiállítása. Kat. 73.

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 237 EUR

Becsérték: 1 500 000 – 2 600 000 Ft

Estimated price: 3 947 – 6 842 EUR

Zsófia Kiss-Szemán:
Anton Janusch.
Pútnici nebies.
Galéria mesta Bratislavy,
Pozsony, 2017.
könyv borítója

Jaszusch Antal: Téli táj, 1912, GMB,
Gallery of the City of Bratislava, Pozsony

33 | Ferenczy Valér

(Körmöcbánya, 1885–1954, Budapest)

Malomárok Nagybányán
Millrace at Nagybánya

60 × 80 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Ferenczy Valér |

Signed lower left: Ferenczy Valér

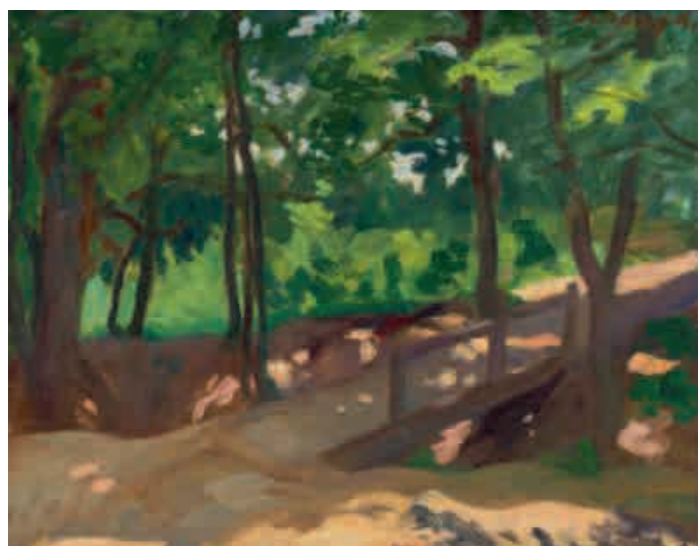
Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 237 EUR

Becsérték: 1 600 000 – 2 400 000 Ft

Estimated price: 4 211 – 6 316 EUR

Pierre-Auguste Renoir: Tájkép, 1868, magántulajdon

Ferenczy Károly: Jókai-domb (Táj híddal I), 1906, magántulajdon

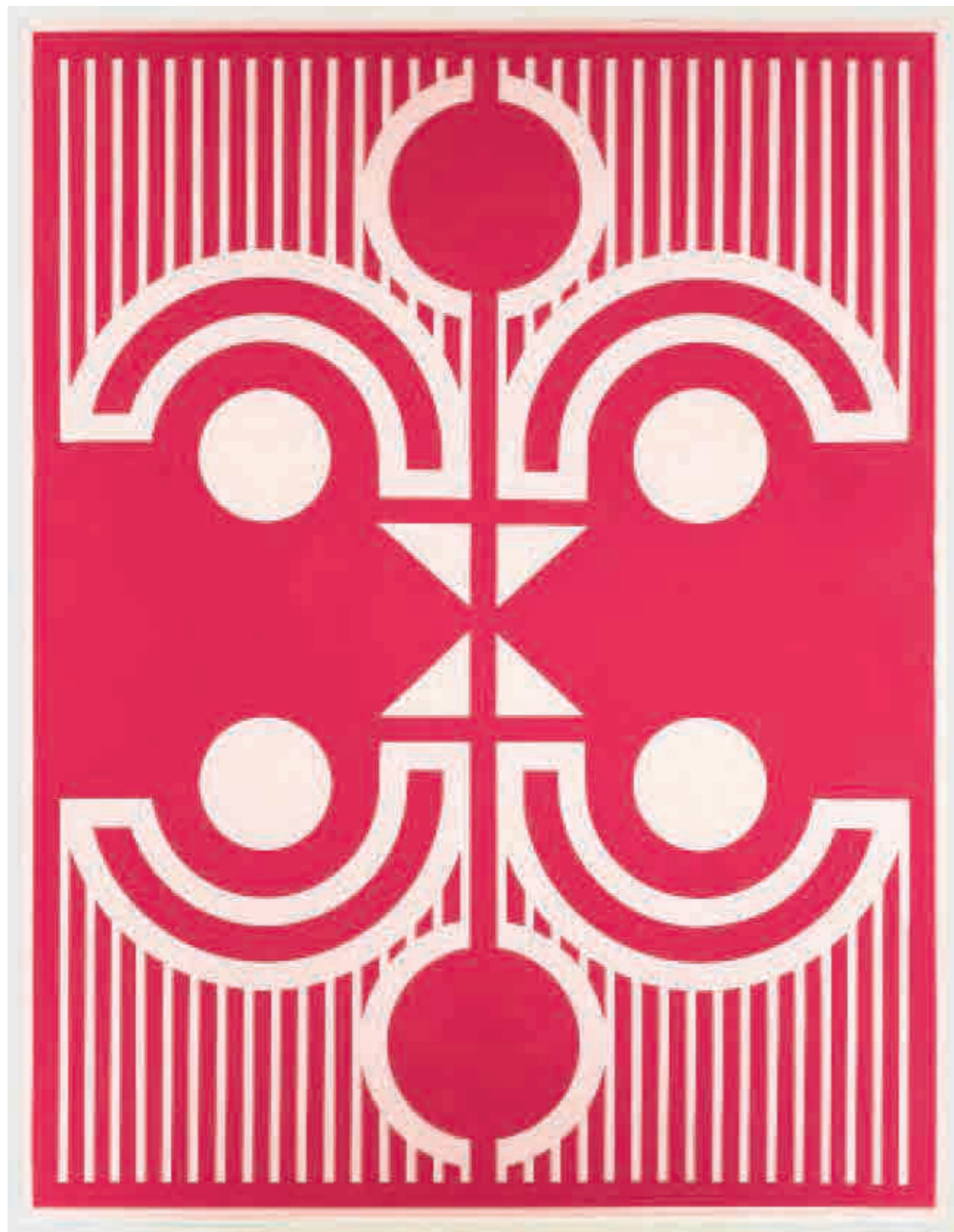

78 év művészete | 1945–2023

Kieselbach KORTARS

POST WAR & CONTEMPORARY

34 | Bak Imre

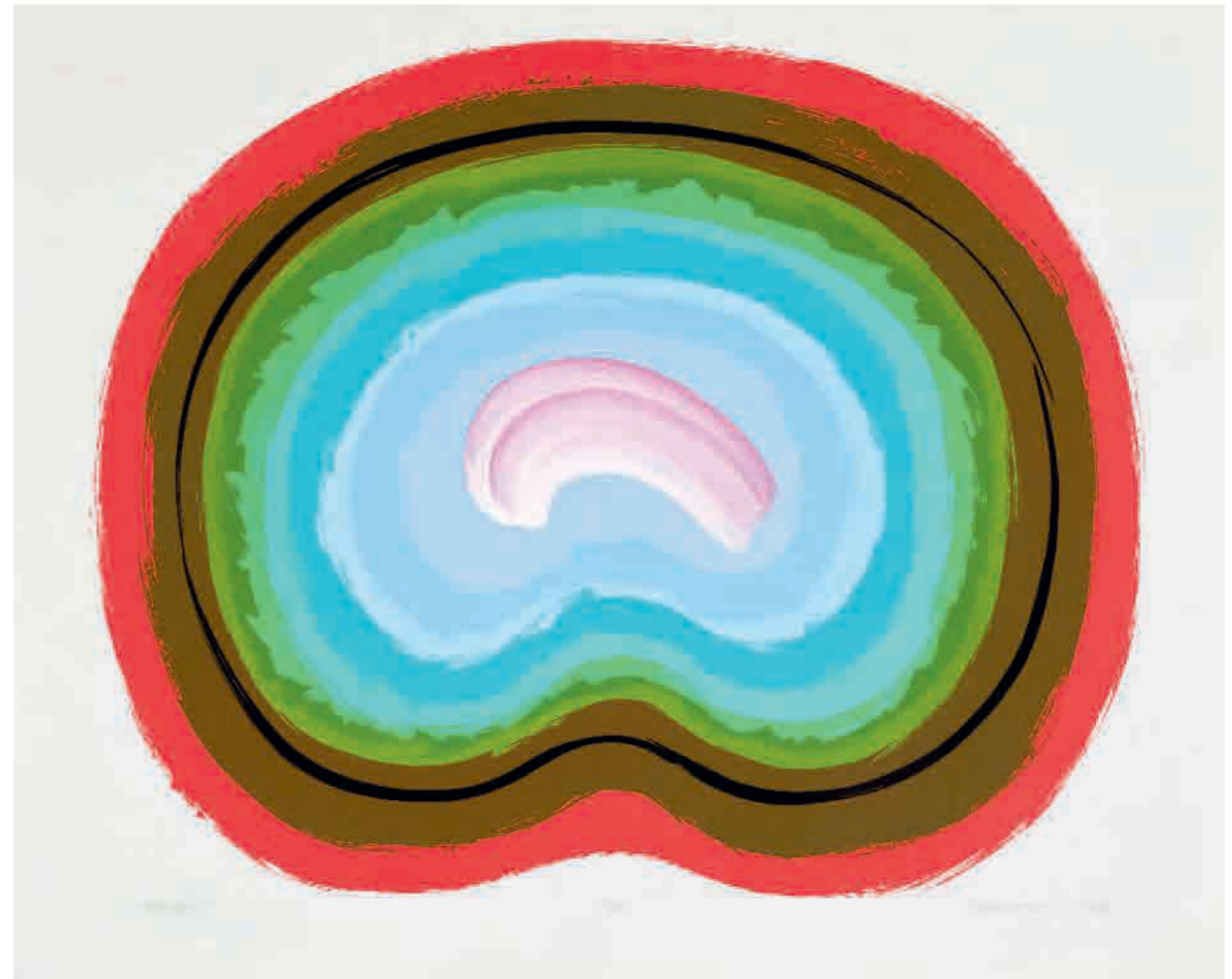
(Budapest, 1939–2022, Budapest)

Tükröződés (Bordó és fehér), 1976
Reflection (Burgundy-White), 1976

64 × 50 cm

Szítanyomat, papír | Serigraphy on paper
Jelezve a hátoldalon: Bak 76 szítanyomat |
Signed on the reverse: Bak 76 szítanyomat

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 711 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 105 – 3 684 EUR

35 | Keserü Ilona

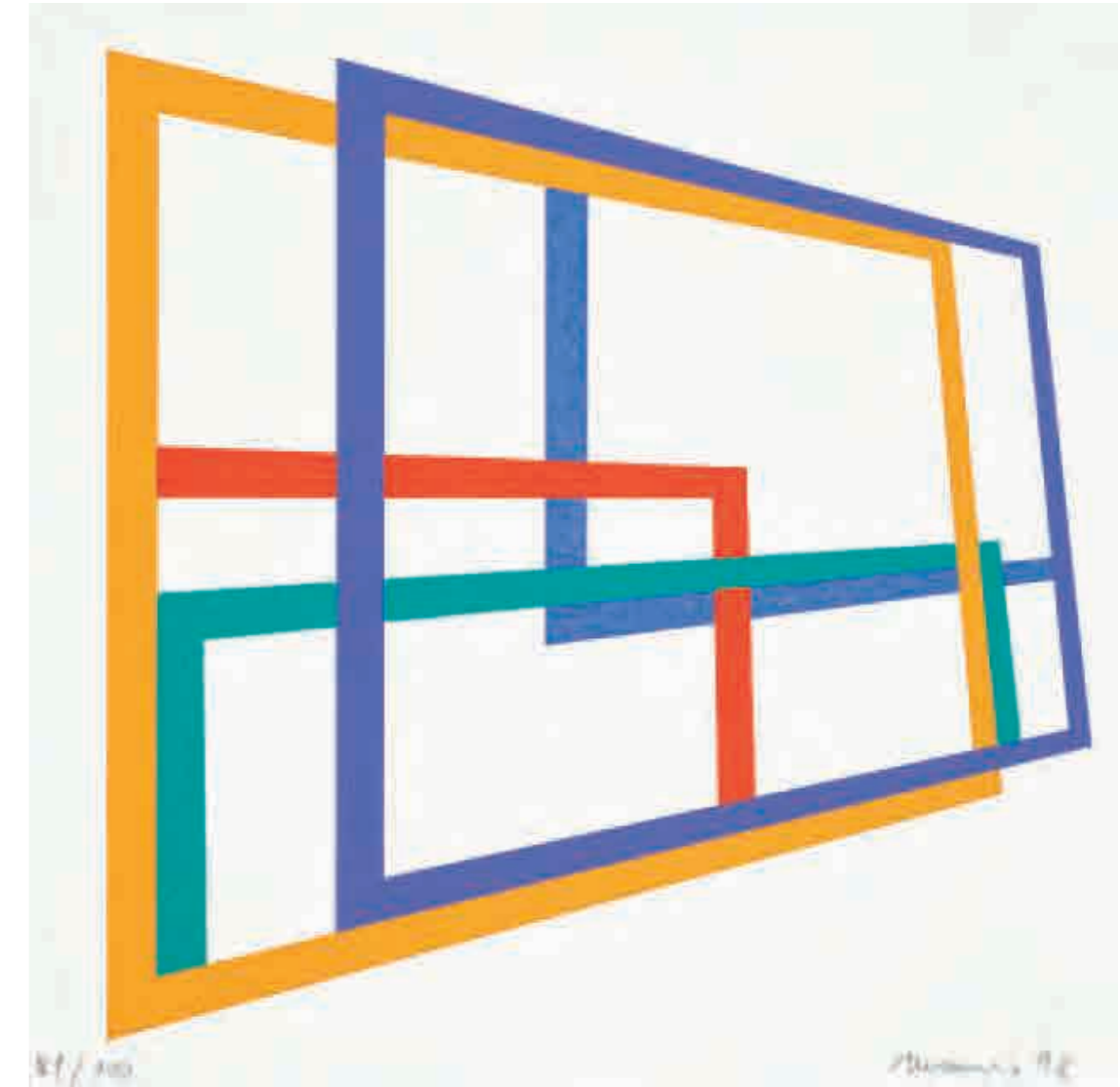
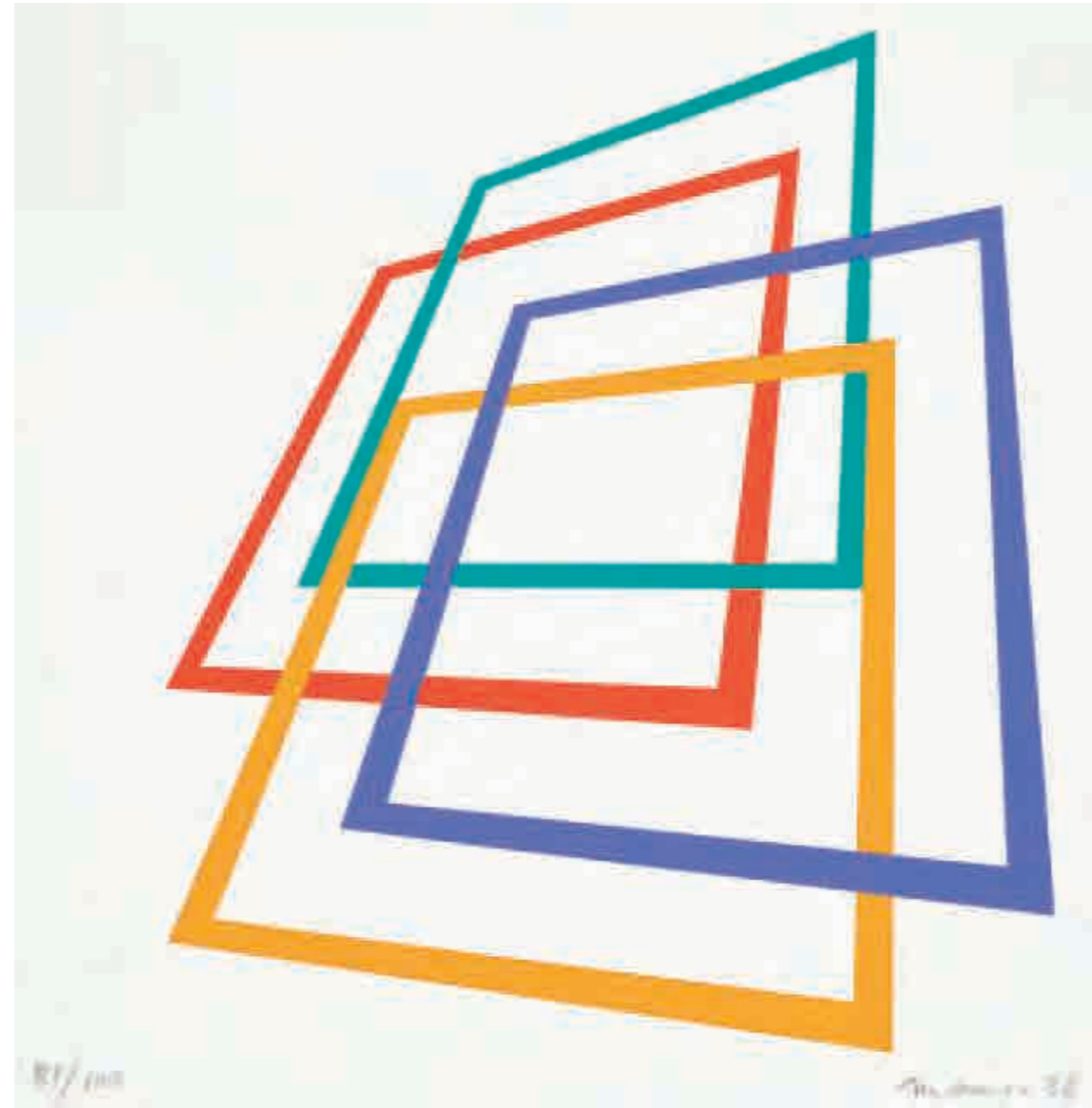
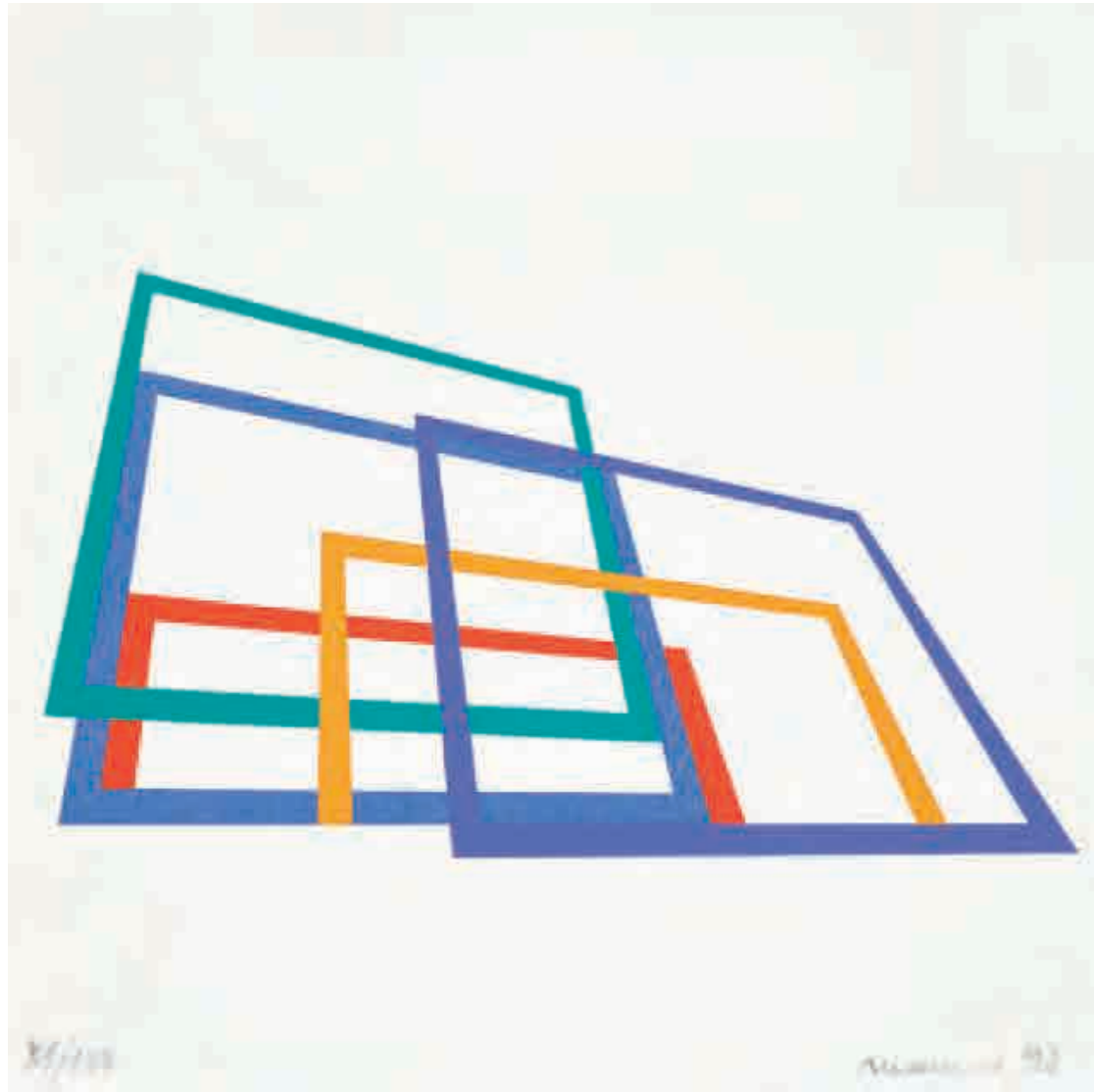
(Pécs, 1933)

Elemzés, 1990
Analysis, 1990

62 × 78 cm

Szítanyomat, papír | Serigraphy on paper
Jelezve jobbra lent: Keserü Ilona 1990,
Jelezve balra lent: Elemzés VII/35 |
Signed lower right: Keserü Ilona 1990,
Signed lower left: Elemzés VII/35

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 105 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 2 368 – 4 211 EUR

Hét elforgatás (Önarckép),
1977–1978/2011
ezüstszelatin-nyomat,
fehér papír elforgatása
7 lépésben
Balázs–Dénes Gyűjtemény,
Budapest

36 | Maurer Dóra
(Budapest, 1937)

Quod Libet, 1998
Quod Libet, 1998

20 × 20 cm, egyenként | each
Szitanyomat, papír | Serigraphy on paper
Jelezve balra lent: 81/100, Jelezve jobbra lent: Maurer 98 |
Signed lower left: 81/100, Signed lower right: Maurer 98

A három mű együttes kiálltási ára:
500 000 Ft / 1 316 ELR
Becsérték: 800 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 105 – 3 684 ELR

37 | Fajó János

(Orosháza, 1937–2018, Budapest)

Szalag, 1971

Ribbon, 1971

50 × 50 cm

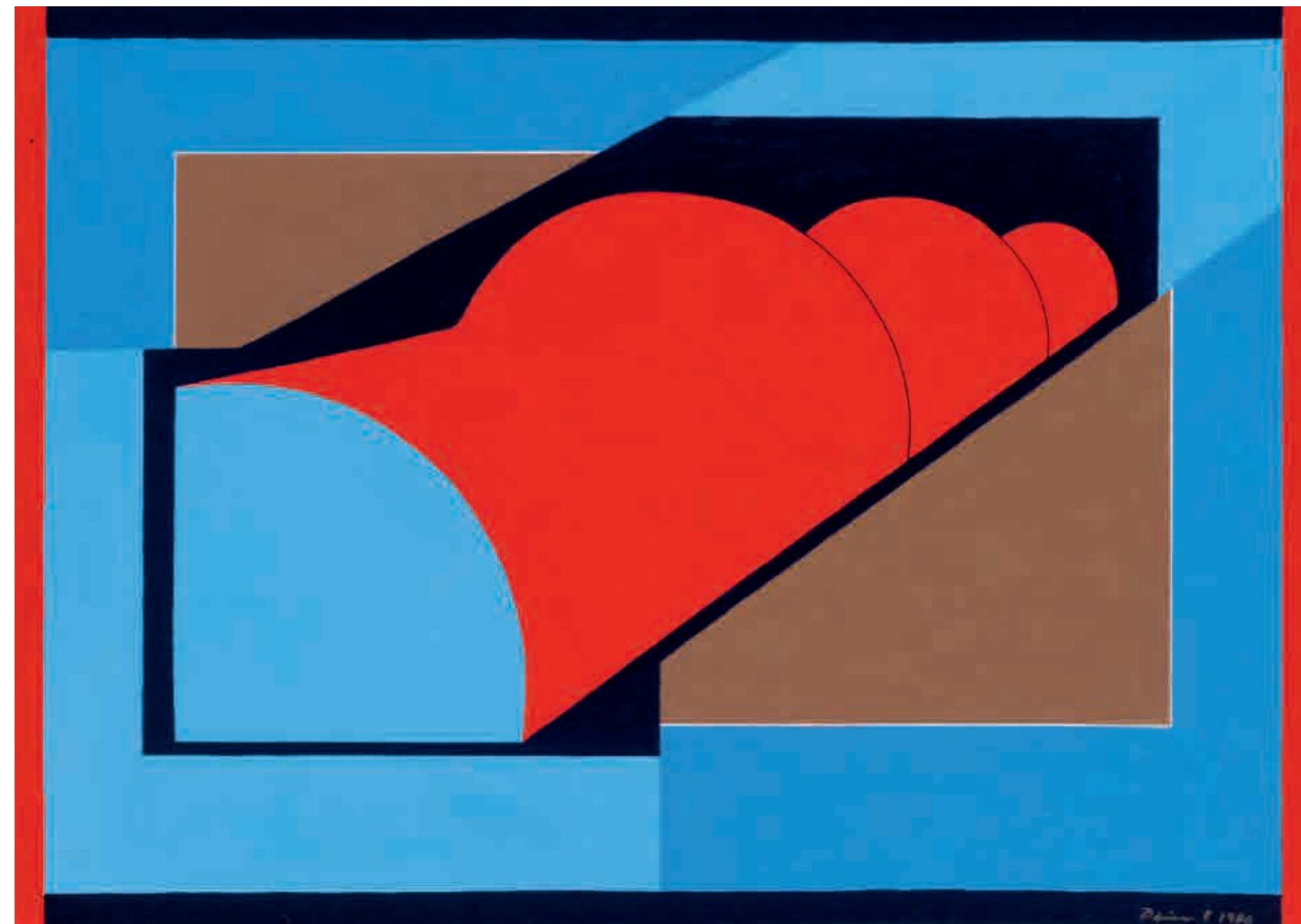
Szítanyomat, papír | Serigraphy on paper

Jelezve jobbra lent: Fajó, Jelezve balra lent: 60/25, Jelezve a hátoldalon: Fajó J. Szalag 60/25 szgráfia 50 × 50 1971 | Signed lower right: Fajó, Signed lower left: 60/25, Signed on the reverse: Fajó J. Szalag 60/25 szgráfia 50 × 50 1971

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 789 ELJR

Becsérték: 500 000 – 800 000 Ft

Estimated price: 1 316 – 2 105 ELJR

38 | Deim Pál

(Szentendre, 1932–2016, Szentendre)

A vörös bábu, 1986

The Red Puppet, 1986

41,5 × 58,5 cm

Tempera, papír | Tempera on paper

Jelezve jobbra lent: Deim P. 1986 |

Signed lower right: Deim P. 1986

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Dr. Keresztes László gyűjteményében

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 158 ELJR

Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft

Estimated price: 5 263 – 7 895 ELJR

39 | Földi Péter

(Somoskőújfalu, 1949)

Füvek a réten, 1977

Grasses of the Meadow, 1977

79 x 89 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse:

Földi Péter Somoskőújfalu 1977 Füvek a réten 78 x 89

RODALOM | LITERATURE

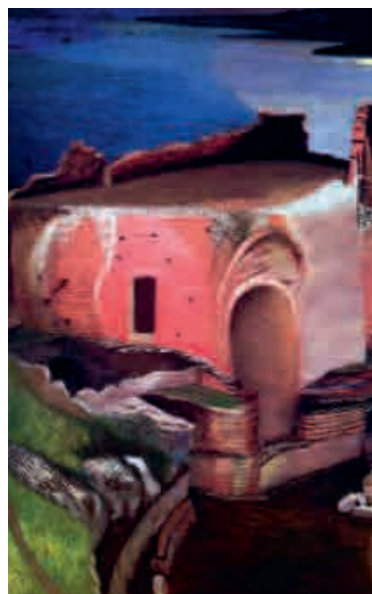
• H. Szilasi Ágota: Földi Péter. Kugler Könyvek, Budapest, 2005.

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 6 316 ELR

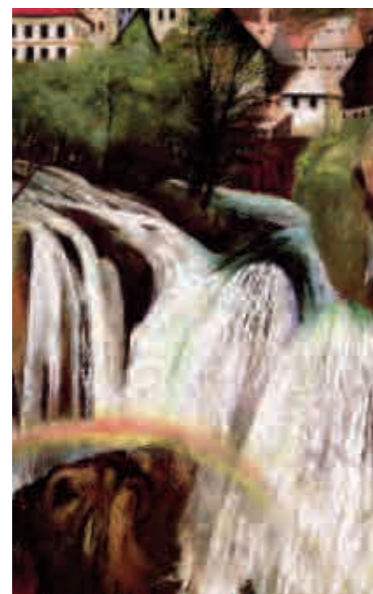
Becsérték: 3 000 000 – 5 000 000 Ft

Estimated price: 7 894 – 13 158 ELR

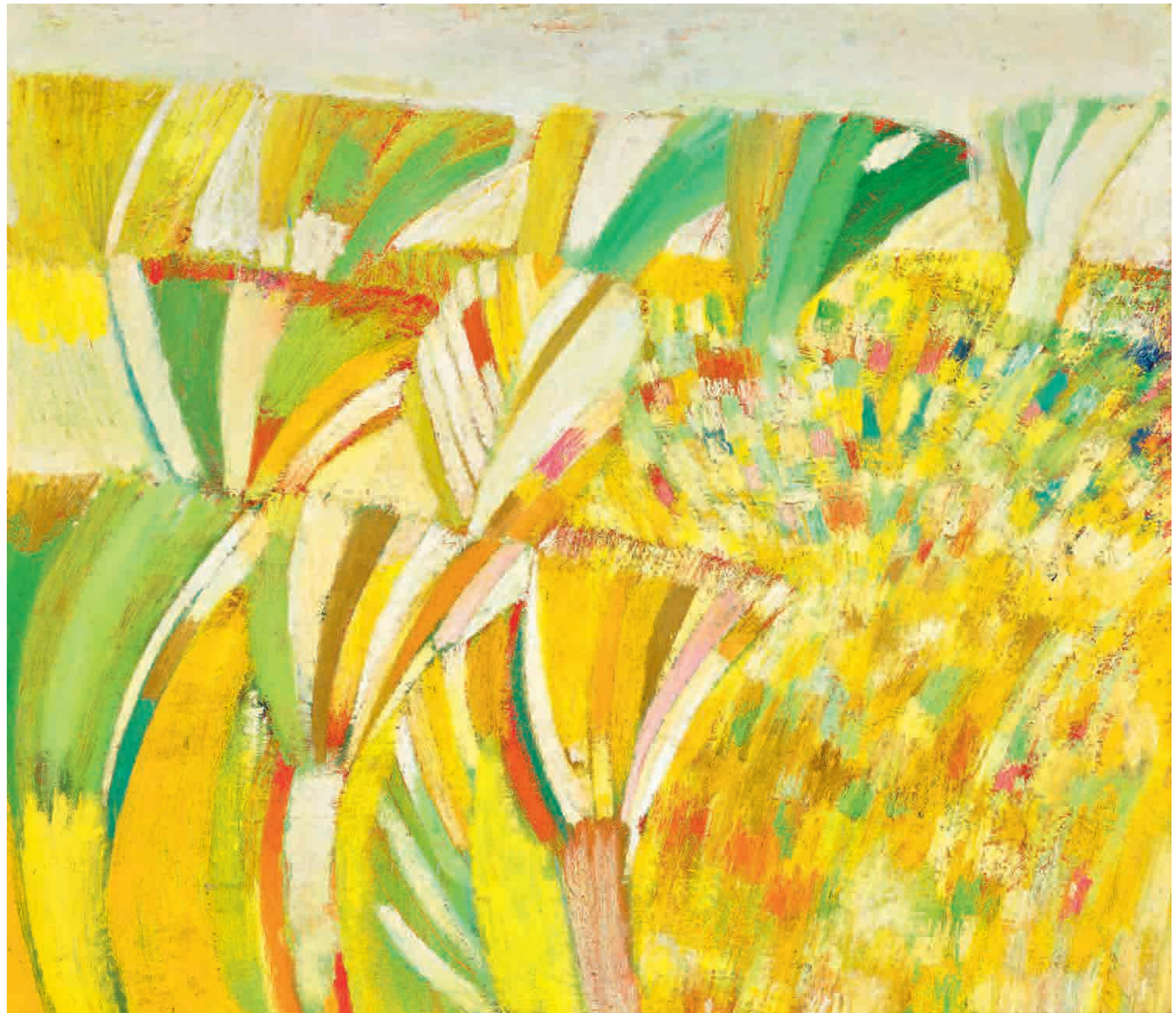
A kelet-magyarországi vidéket elsőként – még Bukta Imre előtt – Földi Péter szőtte bele a kortárs magyar képzőművészet sokszínű szötteibe. Földi somoskőújfalui mikrovilágot mitizáló groteszk festői nyelvezete az 1970-es évek közepére forrt ki. Most vizsgált képe is ebből a televényből sarjadt ki, hátoldalán a falunév és az irányítószám is jelzi születése helyét. Földi ezen a képen a növényi világ ismétlődő mezei mintázatát lényegítette át absztrakt erővonalak hálózatává. A sárga, zöld, rózsaszín színekben fürdő fűszálcsomók festőecsetként hajladoznak. „A festék anyaga – írta monográfiája, H. Szilasi Ágota korai képeiről –, faktúrát képző képessége, kisimulása, egymásra torlódása, vékonyabb-vastagabb felhordása, az ecsethúzás expresszív ereje, iránya, a színek kép felületén történő, szemet gyönyörködtető, spontán keveredése, gomolygása mind-mind természeti megfigyelésen alapuló »kísérleteinek« részét képezték. Nem ment el azonban az absztrakcióig, és nem elégtette ki festészetének csupán technikai tökéletesítése. Már az első időszakban is kereste a megélt, a látott élmény mögötti gondolatosságot, mely akkor még más természetű volt. E teljes lényével való átéltség nélkül azonban nem jött volna létre a Földi Péteri Festészet. Hiszen már ekkor is tartalmakat festett: majdnem minden esetben a téma mögött ott rejtett valamiféle etikai felismerés.”

Csontváry Kosztka Tivadar:
A taorminai görög színház romjai
(részlet), 1904–05,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Csontváry Kosztka Tivadar:
Jajcei vízesés (részlet), 1903,
Janus Pannonius Múzeum, Pécs

40 | Gyarmathy Tihamér

(Pécs, 1915–2005, Budapest)

Egy gondolat a térről, 1990

A Thought about Space, 1990

80 × 80 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve a hátoldalon: Gyarmathy Tihamér Egy gondolat

a térről '90 90/15 | Signed on the reverse:

Gyarmathy Tihamér Egy gondolat a térről '90 90/15

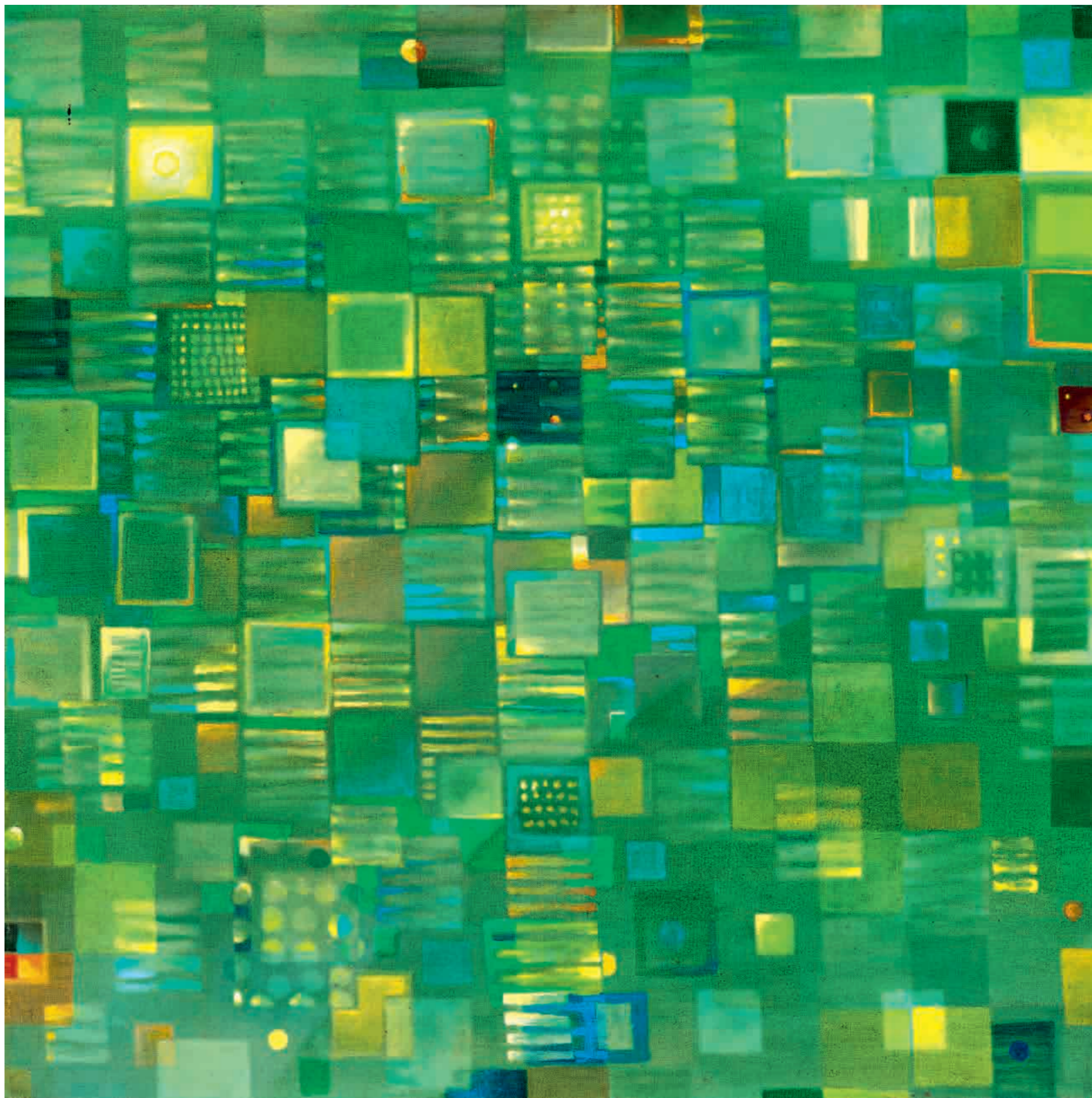
Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 5 263 ELIR

Becsérték: 2 600 000 – 3 800 000 Ft

Estimated price: 6 842 – 10 000 ELIR

Jelenet az 1999-es Mátrix című filmből

41 | Molnár Sándor
(Sajólad, 1936–2022, Budapest)

Táj, 1961
Landscape, 1961

97 × 110 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra fent: Molnár Sándor 61 |
Signed upper right: Molnár Sándor 61

Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft / 19 737 EUR
Becsérték: 9 000 000 – 14 000 000 Ft
Estimated price: 23 684 – 36 842 EUR

42 | El Kazovszkij

(Szentpétervár, 1948–2008, Budapest)

Vénusz XIII.

Venus XIII.

70 × 49,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: El Kazovszkij |

Signed lower left: El Kazovszkij

»... és akkor jönnek ezek a konkrét anyagból fakadó rezgések, ami nem is anyag, hanem energia... Valamifajta párbeszéd zajlik folyamatosan a festés közben, néha az ábrázolt figurák közt, néha pusztán az anyag, egy bizonyos ecsetvonás és a figura egymással való párbeszéde ez. [...] Nagyon furcsa, amikor egy bizonyos festék beszél egy bizonyos vonallal.«

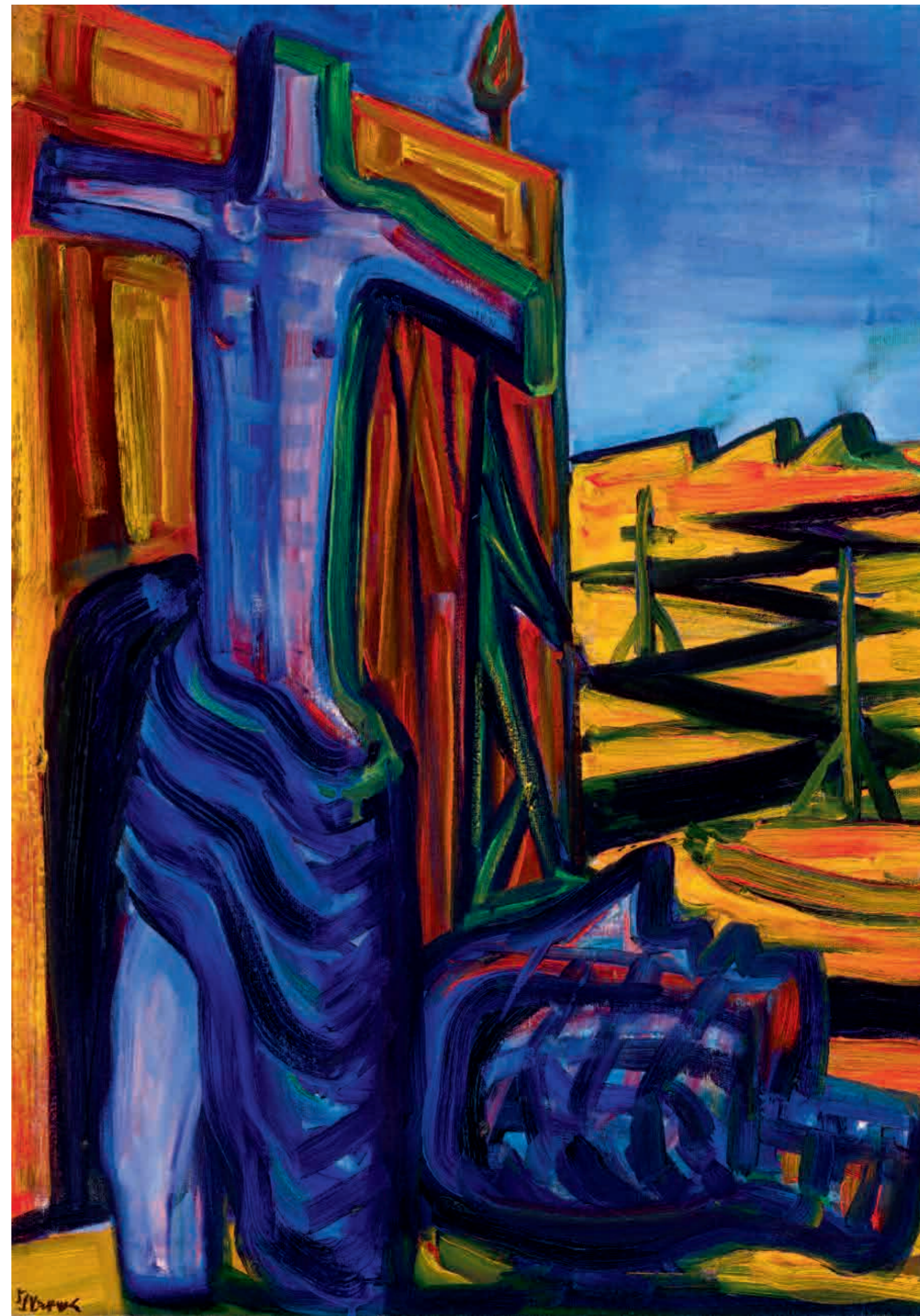
EL KAZOVSZKIJ

A túlélő árnyéka. Az El Kazovszkij életmű.
Szerk.: Rényi András, El Kazovszkij Alapítvány–
Kieselbach Galéria, 2017.

Max Beckmann: Az északi tenger III., 1937

43 | Tót Endre

(Sümege, 1937)

Színrobbanás, 1967
Color Explosion, 1967

48,5 × 70 cm

Tempera, papír | Tempera on paper

Jelezve balra lent: Tót '67 | Signed lower left: Tót '67

IRODALOM | LITERATURE

· Pernecky Géza: TÓTál mellé. Tót Endre könyv.

Új Művészet, 2003/10., 43.

Warum male ich? Endre Tót. Szerk.: Balázs Kata –
Heszky András, acb ResearchLab / acb Galéria,
Budapest, 2022.

Kikiáltási ár: 1 700 000 Ft / 4 474 EUR

Becsérték: 2 400 000 – 3 600 000 Ft

Estimated price: 6 316 – 9 474 EUR

Willem de Kooning: Kompozíció, 1958, magántulajdon

»Talán Tót volt a huszadik század második felében az Amszterdamtól keletre élő művészek között a legtüneményesebb festőtehetség.«

PERNECZKY GÉZA

Mikor Tót Endre, a magyar konceptuális festészet doyenje tavaly kiállította az egész életében titkolt, szenzációként robbanó, az 1980-as évekből származó gesztusképeit, akkor okkal idéződött fel értő pályatársa, Pernecky Géza korábbi megállapítása: „Talán Tót volt a huszadik század második felében az Amszterdamtól keletre élő művészek között a legtüneményesebb festőtehetség. De Tót önként hagyott fel a festészettel, egy menetközben megismert és fontosabbnak érzett igazság kedvéért.” Ez az „igazság” a konceptuális művészet filozofikus, klasszikus festőiséggel szemben álló, elméleti alapállású műtárgykészítési folyamata volt, amely gyökeresen átformálta az 1970-es évek friss kortárs művészetét. Tót is eldobta az ecsetet, pedig első magára találása a nyers gesztusfestészet hatása alatt következett be, az amerikai absztrakt expresszionizmus búvkörében. Ezt látjuk a most vizsgált korai művön is. A sárga, narancs, rózsaszín, fehér és zöld színsávokat de Kooning-i erővel kente fel az alapra, majd a Franz Kline feketéit idéző extatikus festékcsoppokat ejtő, drámai ellenpontokkal teljesítette ki a kompozíciót.

Tót a pályakezdésére visszaemlékezve mondta – az eltitkolt képei kapcsán adott interjúban –, hogy már tizenkét évesen olajfestékkel dolgozott. Az Iparművészeti Főiskolán folytatott tanulmányaitól függetlenül talált rá az informel absztrakciójára. „A hatvanas évek elején – emlékezett vissza – TÓTális magányban és elszigeteltségben kezdtem el az informel műveimen dolgozni, olyan vehemenciával és gyorsasággal, ami szinte példátlan volt a magyar művészetben előtte. A piszmogás a vásznon idegen volt tőlem.” Az információhiányos korszakban a Zúgói Körben kapaszkodott egymásba az a néhány fiatal művész, aki a nyugati nonfiguratív kortárs trendek felé fordította figyelmét. Ebben a félunderground társaságban bontakozott ki Tót „angyalföldi absztrakt expresszionista korszaka”, már amennyire ki lehetett bontakozni a folyamatosan betiltott kiállítások közepette. Az 1968-as legendás Iparterv-bemutatón csurgatott, gesztusnyomokkal teli – fotókkal vegyített – képekkel szerepelt. A most felbukkant alkotás ennek a korai periódusnak, az angyalföldi absztrakt expresszionista korszaknak ritkaságszámba menő képviselője.

RIEDER GÁBOR

44 | Nagy Gábor

(Budapest, 1949)

Szemben (Neighbors), 1981

Opposite (Neighbors), 1981

98 × 68 cm

Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper

Jelezve középen lent: Nagy Gábor 1981 |

Signed lower middle: Nagy Gábor 1981

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 447 EUR

Becsérték: 750 000 – 1 300 000 Ft

Estimated price: 1 974 – 3 421 EUR

45 | Dienes Gábor

(Debrecen, 1948–2010, Budapest)

Judit I., 1988

Judith I., 1988

100 × 70 cm

Vegyes technika, farost |

Mixed technique on fibre board

Jelezve jobbra lent: D.G. 88 |

Signed lower right: D.G. 88

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 237 EUR

Becsérték: 1 400 000 – 1 800 000 Ft

Estimated price: 3 684 – 4 737 EUR

46 | Csernus Tibor

(Kondoros, 1927–2007, Párizs)

Hangszerkészítők, 1950-es évek vége
Instrument Makers, late 1950s

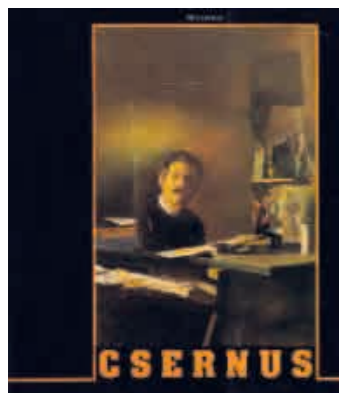
45,5 × 73 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzés nélkül | Unsigned

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Sylvester András tulajdonában

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Csernus Tibor festőművész retrospektív kiállítása

Műcsarnok 1989. 91. old. 13. kép

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 158 EUR

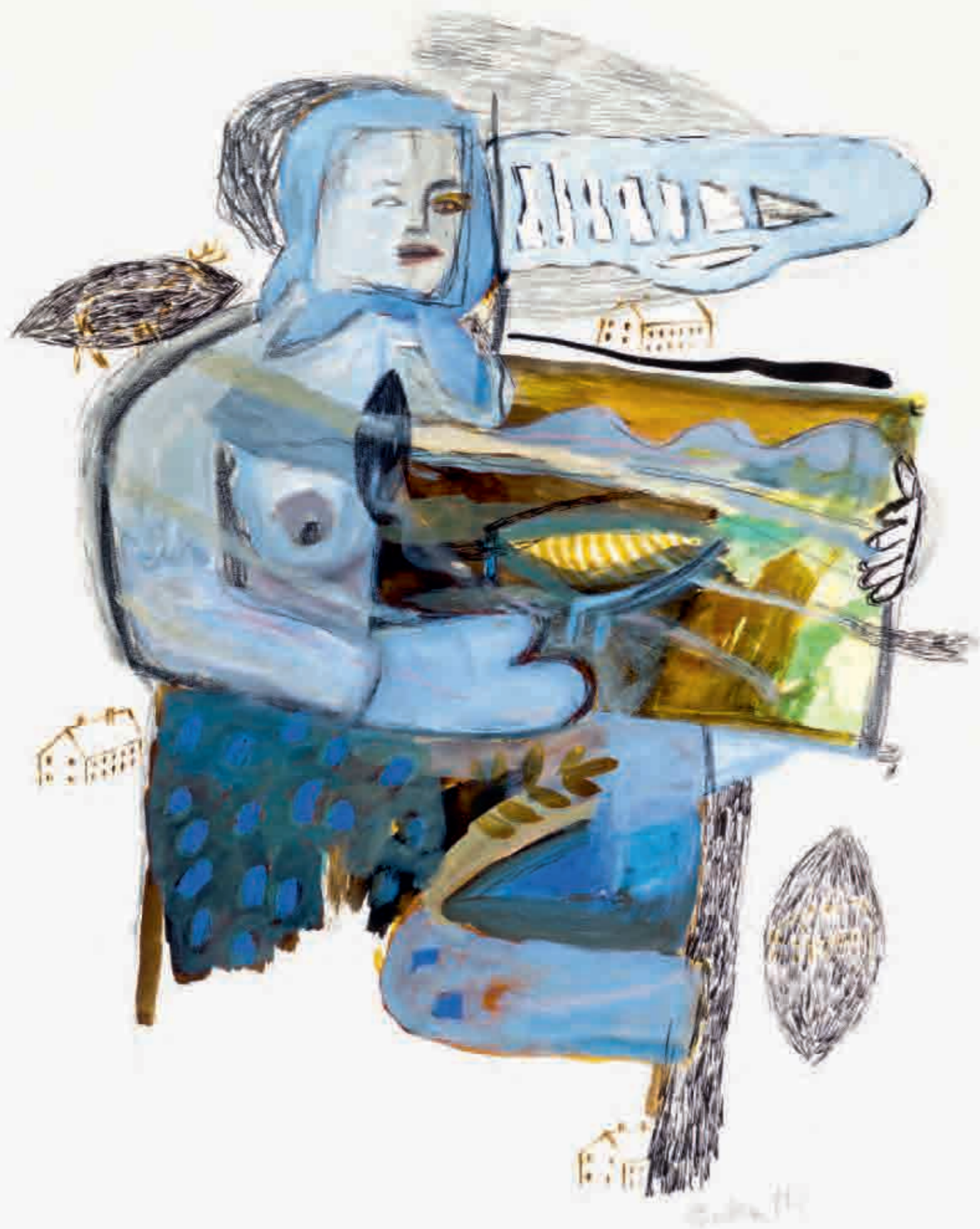
Becsérték: 1 600 000 – 2 200 000 Ft

Estimated price: 4 211 – 5 789 EUR

Albrecht Dürer: Lantot rajzoló férfi, 1525, Albertina, Bécs

47 | Bukta Imre
(Mezőszemere, 1952)

Tájképet tartó bajkái nő, 1994
Baikal Woman holding a Landscape, 1994

50 × 35 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent: Bukta 94 |
Signed lower right: Bukta 94

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 105 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 2 632 – 4 211 EUR

48 | Pauer Gyula
(Budapest, 1941–2012, Budapest)

Torinói lepel szobra
The Statue of the Shroud of Turin

magasság: 35 cm
Fém | Metal
Jelezve lent: Pauer 31 |
Signed lower: Pauer 31

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 1 974 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 2 632 – 4 211 EUR

49 | Veszely Ferenc

(Wels, 1945)

Bürokrata, 1970-es évek

Bureaucrat, 1970s

90 × 90 cm

Olaj, szita, farost | Oil, serigraphy on fibre board

Jelezve a hátoldalon: Veszely Ferenc Bürokrata |

Signed on the reverse: Veszely Ferenc Bürokrata

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

- Veszely Ferenc, Stúdió Galéria, 1976
- Magyar Híppik - Underground művészet Magyarországon, válogatás a 60-as, 70-es évek alkotásaiból, 2014, kArton Galéria, Budapest

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor a művész családjának tulajdonában

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 6 316 EUR

Becsérték: 3 600 000 – 7 500 000 Ft

Estimated price: 9 474 – 19 737 EUR

Andy Warhol: Mao teljes portfólió (FS II.90-99), 1972, magántulajdon

The background is a painting of a landscape. The sky is filled with warm, textured brushstrokes in shades of orange, red, and yellow, suggesting a sunset or sunrise. Below the sky, there are rolling green hills and a valley. In the foreground, there are several utility poles with cross-arms, rendered in dark, expressive brushstrokes. The overall style is impressionistic and expressive, with visible brushwork and a rich color palette.

Kieselbach
klasszikus

50 | Mednyánszky László

(Beckó, 1852–1919, Bécs)

Havas táj folyóval

Сnowy Landscape with River

35 × 43 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Mednyánszky |

Signed lower right: Mednyánszky

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Dr. Keresztes László gyűjteményében

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Kolozsváry Marianna: Mednyánszkytól Barcsayig.

Modern magyar művészet a Keresztes-gyűjteményben.

Keresztes Kiadás, 2010, Budapest. 50–52 o.

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 7 895 EUR

Becsérték: 3 800 000 – 5 000 000 Ft

Estimated price: 10 000 – 13 158 EUR

John Constable: Vihar a tenger felett, 1824–1828 körül, Royal Academy of Arts, London

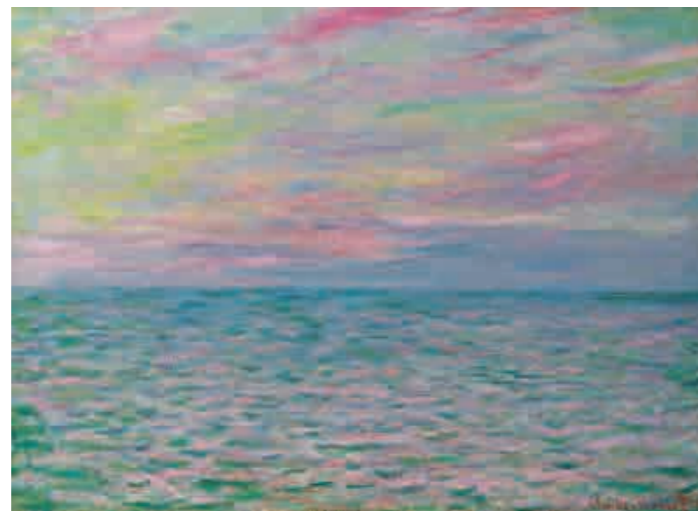

51 | Muzsinszki Nagy Endre
(Felsőzsolca, 1886–1975, Nagyberény)

Napfelkelte a Balatonnál, 1959
Sunrise at Lake Balaton, 1959

50 × 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Muzsinszki Nagy E. 1959 |
Signed lower right: Muzsinszki Nagy E. 1959

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 000 ELJR
Becsérték: 480 000 – 750 000 Ft
Estimated price: 1 263 – 1 974 ELJR

Claude Monet: Pourville-i naplemente, 1882,
magántulajdon

52 | Kosztolányi Kann Gyula
(Budapest, 1868–1945, Budapest)

Augusztusi nap, 1910 körül
Sunlit Day in August, c. 1910

65 × 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 684 ELJR
Becsérték: 1 800 000 – 3 400 000 Ft
Estimated price: 4 737 – 8 947 ELJR

Vincent van Gogh: Virágzó barackfák, 1889,
Courtauld Institute of Art, London

Scheiber Hugó

53 | Scheiber Hugó

(Budapest, 1873–1950, Budapest)

Önarckép katonasapkával, 1917

Self-Portrait in a Soldier's Hat, 1917

66 x 50,5 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve balra lent: Scheiber H. 1917 |

Signed lower left: Scheiber H. 1917

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Scheiber Hugó. Festészet a jazz ritmusában.

Kieselbach Galéria, Budapest, 2014.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Modern magyar festészet 1892–1919.

Szerk.: Kieselbach Tamás, Budapest, 2003, 369. kép.

· Modern Hungarian Painting 1892–1919.

Szerk.: Tamás Kieselbach, Budapest, 2004, 369. kép.

· Die Moderne in der Ungarischen Malerei 1892–1919.

Szerk.: Tamás Kieselbach, Berlin, 2008, 369. kép.

· Molnos Péter: Scheiber Hugó. Festészet a jazz ritmusában.

Budapest, 2014, 44.

· Molnos, Péter: Hugó Scheiber. Painting in the Rhythm of Jazz.

Budapest, 2014, 44.

· P. Szücs Julianna: Scheiber nemes ponyvai.

Artnagazin, 2014/10., 16.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 31 579 EUR

Becsérték: 16 000 000 – 26 000 000 Ft

Estimated price: 42 105 – 68 421 EUR

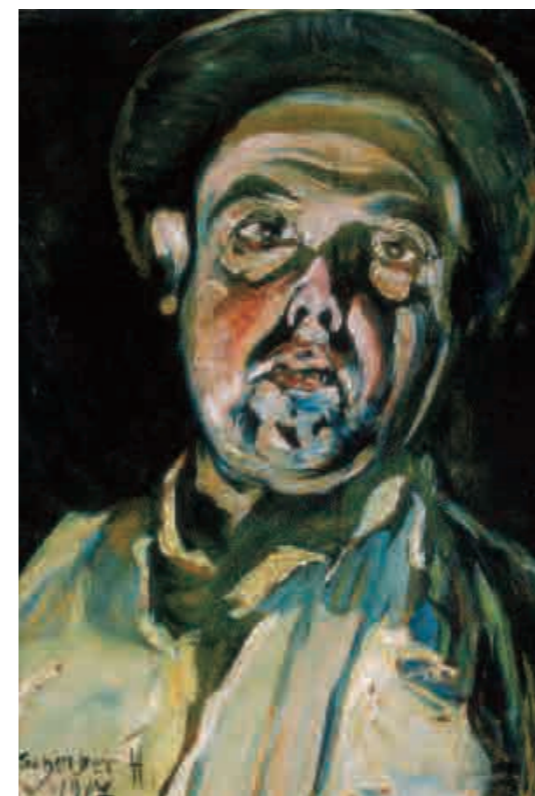
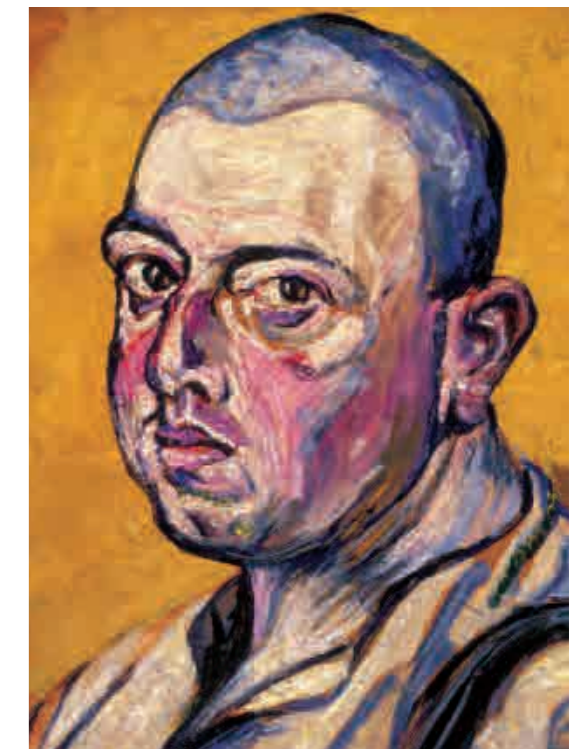
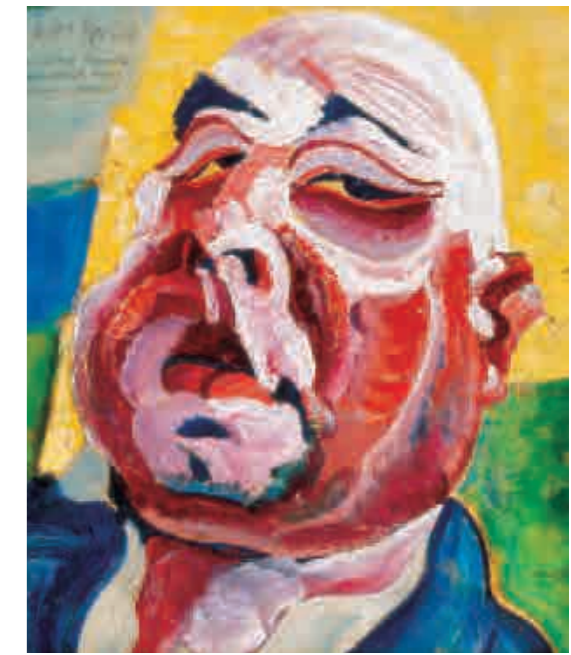
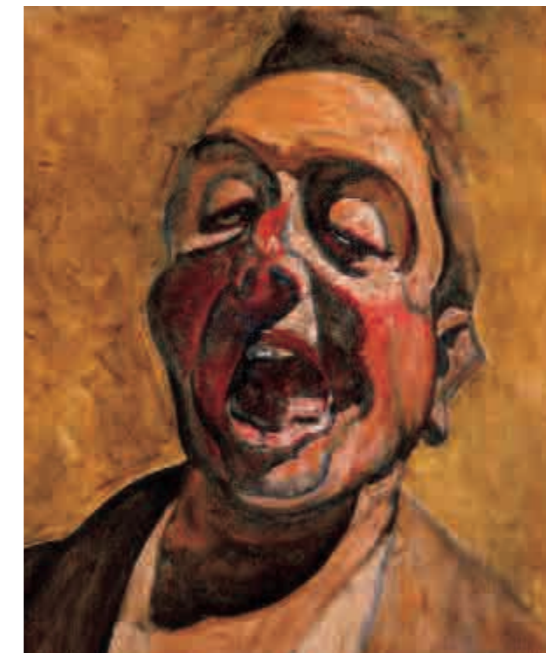
Egon Schiele: Orosz hadifogoly
(Grigori Kladjishuli), 1916,
Art Institute of Chicago, Chicago

»A húszas évek első felében született, brutális expresszivitással megformált önarcképei az egyetemes festészet egészében is kitüntetett helyet érdemelnek, a korszak bármely nemzetközi sztárképe mellett megállnák a helyüket.«

MOLNOS PÉTER

Scheiber már festői pályájának kezdetétől fogva, modern Rembrandtként, minden életkorszakában újra és újra visszatért a legelső modellhez – önmagához. Szinte megszállottan vizsgálta saját arcvonásait, a különböző hangulatok által kiváltott mimikát, az érzelmek testet öltött lenyomatait. A húszas évek első felében született, brutális expresszivitással megformált önarcképei az egyetemes festészet egészében is kitüntetett helyet érdemelnek, a korszak bármely nemzetközi sztárképe mellett megállnák a helyüket. A most bemutatott katonasapkás önarckép már magán viseli a látványvilág önkényes torzításának nyomait, amellyel Scheiber a kifejezés erejét, a nézőre gyakorolt hatást idővel a végletekig fokozza.

»a front közelében
és a hátszág
laktanyáiban töltött
évek alatt, önarcképek
és portrék tucatjainak
megfestése közben
alakította ki jellegzetes,
expresszív alkotói
stílusát.«

Scheiber Hugó
katonaruhában,
1916 körül

Anton Kolig

Max Beckmann

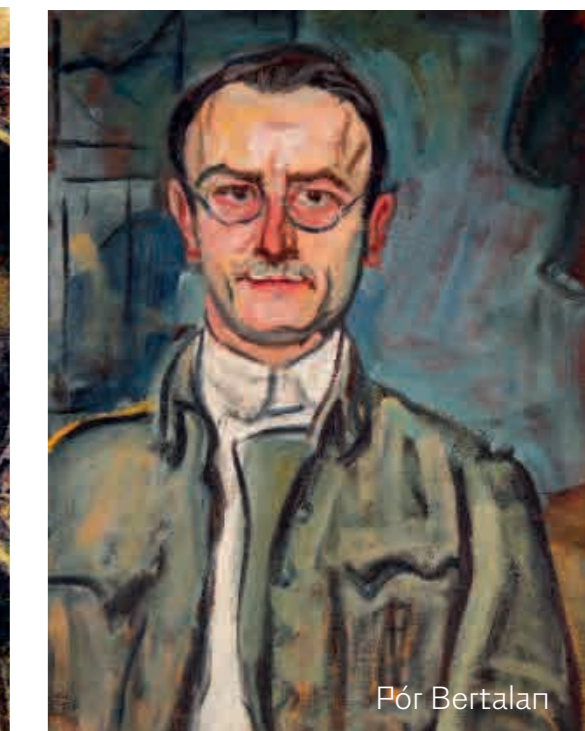
Anton Kolig

Walter Gramatté

Otto Dix

Pór Bertalan

Történelmi tanulmányút

Scheiber első sikerei, amelyek a húszas évek elején hirtelen ismertté tették a nevét Budapesten, szorosan összefüggenek a megelőző néhány esztendő különleges, sorsfordító történelmi változásaival. Meglepő látni, hogy az akkor már a negyvenedik életévén túl járó festő éppen az első világháború idején vált igazi művésszé. A kizökkent időben – paradox módon – minden korábbinál több lehetősége jutott az alkotásra: a front közelében és a hátszág laktanyáiban töltött évek alatt, önarcképek és portrék tucatjainak megfestése közben alakította ki jellegzetes, expresszív alkotói stílusát.

Az első világháború nagy közös élménye, a fronttapasztalatok jellemformáló traumái nehezen dokumentálható, de felmérhetetlen mélységű nyomot hagytak a magyar művészetben is. Egy-egy fennmaradt levél- és naplórészlet, néhány megrázó erejű visszaemlékezés írásos formában is rögzíti a művészek reakcióit mindarra, amit a háború éve alatt eléjük sodort az élet. Bár sokan voltak, akik a lövészárkokban vagy éppen a kaszárnyák udvarán is a kezükbe vették az ecsetet, akiket valósággal megbabonázott az emberiség nagy próbatétele, senki sem festett olyan szorgalommal és elszántan szolgálati ideje alatt, mint Scheiber Hugó: a háború idején olyan nagy számú és magas minőségű sorozatot alkotott, amely még békeévekben is párját ritkítja.

»A lendületes, néhol hosszan kitarított, máshol apró, pasztózus, szinte reliefszerű foltokat felhordó ecsetvonások torlódnak, keresztezik, hajszolják egymást, a színmezők határán szinte felgyűrve maguk előtt a húsos matériát.«

Fergeteges technika és elmélyült léleklátás

A háborús évekből fennmaradt több mint száz rajz mellett néhány olajkép is azt bizonyítja, hogy 1917 körül Scheiber már tökéletesen elsajátította a festészet technikai fogásait. Sőt kialakított egy olyan expresszív alkotói nyelvet, amely képeit könnyen azonosíthatóvá teszi, s későbbi érett stílusa csírát is magában hordozza. E művek, így a most bemutatott önarckép legkarakterisztikusabb vonása és egyben legnagyobb erőnye az olajfesték szaftos, fokozottan érzéki használata, az ecsetkezelés féktelen érzékisége. A lendületes, néhol hosszan kitarított, máshol apró, pasztózus, szinte reliefszerű foltokat felhordó ecsetvonások torlódnak, keresztezik, hajszolják egymást, a színmezők határán szinte felgyűrve maguk előtt a húsos matériát. Az sem ritka azonban, hogy a kompozíció bizonyos pontjain – jelen esetben leginkább az inget modelláló fehér ecsetvonások között – az egymás közelébe kerülő foltok látni engedik a csupas� vagy lazúrosan fedett karton barnás tónusú felületét, esetleg egy korábbi aláfestés izgalmasan elősejtlő formafosztlányait. A túlhígított és sűrű, lágyan hullámszó, „ideges” pattogással, érezhető gyorsasággal felvitt festéknyomok, a ropogós, tapintásra ingerlő faktúra persze csupán a tetszetős felszín: mögötte a rengeteg katonaportré készítése közben elsajátított leleplező léleklátás, a parádés manuális készség s legfőképp a festői ösztön gáttalan áradása ad súlyt a műveknek. Mindez azt eredményezi, hogy Scheiber ekkor született arcképei, leginkább a közülük is kiemelkedő önarcképek nem vallanak szégyent a műfaj legjobbjai, Mednyánszky vagy Nagy István hasonló témájú alkotásai mellett, sőt minden további nélkül szerepelhetnének a világ bármely jelentős múzeumában.

MOLNOS PÉTER

Scheiber Hugó egyenruhában, 1916 körül

Ernst Ludwig Kirchner: Önarckép katonaként, 1915, Allen Memorial Art Museum, Oberlin College, USA

54 | Börtsök Samu

(Tápiószele, 1881–1931, Budapest)

Tavaszi virágzás
Spring Blossoming

68 × 56 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 420 000 Ft / 1 105 EUR

Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft

Estimated price: 1 579 – 2 368 EUR

55 | Mund Hugó

(Dés, 1892–1961, Buenos Aires)

Báránnyfelhők Nagybánya felett
Clouds over Nagybánya

45 × 62 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzve jobbra lent: Mund H. |

Signed lower right: Mund H.

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 211 EUR

Becsérték: 650 000 – 1 200 000 Ft

Estimated price: 1 711 – 3 158 EUR

56 | Perlmutter Izsák

(Pest, 1866–1932, Budapest)

Szabadban

Open Air

41,5 × 49,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelmezve jobbra lent: Perlmutter |

Signed lower right: Perlmutter

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Dr. Keresztes László gyűjteményében

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 4 211 EUR

Becsérték: 2 200 000 – 3 400 000 Ft

Estimated price: 5 789 – 8 947 EUR

Vincent van Gogh: Táj viharos ég alatt, egykor Nemes Marcell gyűjteményében

57 | Pólya Tibor

(Szolnok, 1886–1937, Szolnok)

Fiatal lány margarétával
Young Girl with Daisies

31 × 24 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve jobbra lent: Pólya T. | Signed lower right: Pólya T.

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 632 ELR

Becsérték: 460 000 – 750 000 Ft

Estimated price: 1 211 – 1 974 ELR

58 | Vörös Géza

(Nagybodrony, 1897–1957, Budapest)

Színes mezei csokor, 1942
Colored Wild Flower Bouquet, 1942

76 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Vörös Géza '42 |

Signed lower left: Vörös Géza '42

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 158 ELR

Becsérték: 1 600 000 – 2 400 000 Ft

Estimated price: 4 211 – 6 316 ELR

59 | Boldizsár István

(Orosháza, 1897–1984, Budapest)

Kilátás a nagybányai műteremből, 1930 körül
View from the Studio in Nagybánya, c. 1930

89 × 74 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Boldizsár | Signed lower right: Boldizsár

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 6 316 ELJR

Beccsérték: 3 600 000 – 5 500 000 Ft

Estimated price: 9 474 – 14 474 ELJR

Ziffer Sándor: Nagybányai műteremrészlet, kilátással a református templomra, 1932, magántulajdon

60 | Iványi Grünwald Béla

(Somogyssom, 1867–1940, Budapest)

Táj lemenő napfényben, 1897 körül
The Setting Sun, c. 1897

115 × 100 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Grünwald Béla,

Hátoldalon: Magyar Nemzeti Galéria bírálati száma |

Signed lower left: Grünwald Béla, On the reverse:

Hungarian National Gallery review number

Kikiáltási ár: 7 000 000 Ft / 18 421 EUR

Becsérték: 9 000 000 – 14 000 000 Ft

Estimated price: 23 684 – 36 842 EUR

René Magritte: A fény birodalma, 1954,
Royal Museums of Fine Arts of Belgium, Brüsszel

»A magányos fa olyan kompozíciós tengelyként áll a festmény középpontjában, mint a mítoszokban az égig érő, a világ tengelyét jelképező faóriások. A szigorúan szimmetrikus elrendezés a századforduló szecessziós rajzainak archaikus szimbolizmusát idézi.«

„Mindig hálát adok az Istennek, hogy nem valami füstös, zajos nagyvárosban születtem, emlékeim nem keskeny zugutcákba, vagy akár palotákba, hanem a virágos, napsütötte, a dombos Dunántúltra szállnak vissza” – mondta tollba Iványi Grünwald Béla krónikásának, Malonyay Dezsőnek. A somogyi Zichy-birtok közelségében felcseperedő fiú a historizmus mestereinél tanult először a pesti Mintarajziskolában, majd megfordult Münchenben és Párizsban. Egy rövid egyiptomi utazást követően csatlakozott Hollósy Simon müncheni szabadiskolájához. A nagybányai polgármester hívására jutott el társaival a máramarosi településre, hogy megalapítsák művésztelepüket a millennium évében. Iványi Grünwald folyamatosan változó-alakuló festészete közben belekóstolt a münchenies életképek „finom naturalista” világába, a történelmi piktúrába, majd magába olvasztotta az impresszionizmus és a posztimpresszionizmus hatásait is.

Malonyay Dezső:
A fiatalok.
Ferenczy Károly,
Grünwald Béla,
Katona Nándor, Magyar-
Mannheimer Gusztáv,
Rippl-Rónai József,
Lampel Róbert
(Llodianer F. és Fiai),
Budapest, 1906
könyv borítója

Ferenczy Károly: Márciusi est, 1902, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Nagybányán Iványi Grünwald Bélát – tanártársaival és diákjaival együtt – a plein air festészet végtelen lehetőségei ragadták magukkal: a szabad ég alatt megtapasztalt fényjátékok atmoszférateremtő ereje. Iványi Grünwaldot elsősre nem a szemképráztató napfény babonázta meg, hanem a nyári éjszaka bársonyos hangulata (*Holdkelte*, 1897) és a naplemente (*Első lakásom Nagybányán*, 1897). Ekkoriban készült a most vizsgált alkotás is; a Telepy Katalin összeállította életmű-katalógusban 24-es számmal szerepel a kép, 1897 körülre datálva. A nyugovóra térő nap hátulról világítja meg a kertet. A virágos fűre árnyékot vet a művész háta mögötti épület, a napsugarak a kőkerítés csúcsosan végződő kapuoszlopaira esnek, misztikus aranylással vonva be őket. A nyíláson át egy mély völgyre látunk rá, zsendelyes erdélyi házakkal. A lemenő nap sugarai melegsárgára festik a távoli domboldalt csíkozó szántás barázdáit. A kép főszerelője egyértelműen az a sudár fa, amelynek zöld lombját a közeledő ős helyenként már rozsdaszínűre színezte.

A magányos fa olyan kompozíciós tengelyként áll a festmény középpontjában, mint a mítoszokban az égig érő, a világ tengelyét jelképező faóriások. A szigorúan szimmetrikus elrendezés a századforduló szecessziós rajzainak archaikus szimbolizmusát idézi. A helyszín sem egy egyszerű parasztporta. Erdélyben sok helyen megmaradtak a középkorból az erődítményként szolgáló, dombtetőre épített templomok. Leghíresebb példái a komoly véderőt képviselő, várként kialakított szász erődtemplomok, de a festményen látható szerényebb falazathoz hasonló zsendelyes kőkerítés vette körbe a közeli miszmogyorósi református templomot, valamint Nagybánya egykori görögkatolikus templomának kertjét is, amelyet – még a szecessziós újjáépítés előtt – Ferenczy Károly is megörökített híres *Márciusi este* című alkotásán (1902, Magyar Nemzeti Galéria). Itt és a szomszédos paplakban Iványi Grünwald is gyakran megfordult, hiszen a görögkatolikus esperes leányát vette feleségül. Talán épp egy ilyen romantikus találkozó emlékét őrzi a kép.

Perlrott Csaba Vilmos

Csendélet Matisse-képpel és szoborral

61 | Perlrott Csaba Vilmos

(Békéscsaba, 1880–1955, Budapest)

Csendélet Matisse-képpel és szoborral
(Csendélet szoborral), 1912 körül
Still Life with Matisse Painting and Statue
(Still Life with Statue), c. 1912

89 × 70 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Perlrott Csaba V. |

Signed lower right: Perlrott Csaba V.

Hátoldalon | On reverse: Török István círnkéje

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· egykor Török István gyűjteményében
majd Kieselbach Gyűjtemény
később budapesti magántulajdon

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· 71. Művészeti Képzőiskola, BÁV, Budapest, 1986 (kat. 193.).
· Szenvedély és ráció. Perlrott Csaba Vilmos 1880–1955,
Ferenczy Múzeum – MűvészetMalom, Szentendre, 2015 (kat. 26.).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Hungarian Modernism. 1900–1950. Selection of the Kieselbach Collection. Szerk.: Szücs György, Kieselbach Tamás kiadása, Budapest, 1999, 91.
· Modern magyar festészet 1892–1919. Szerk.: Kieselbach Tamás, Budapest, 2003, 824. kép
· Kovalovszky Márta: A modern magyar festészet remekei. 1896–2003. Corvina, Budapest, 2005, 54.
· Szenvedély és ráció. Perlrott Csaba Vilmos (1880–1955) életmű kiállítása. Szerk.: Dr. Basics Beatrix–Dr. Dománszky Gabriella, MűvészetMalom, Szentendre, 2015, 36.

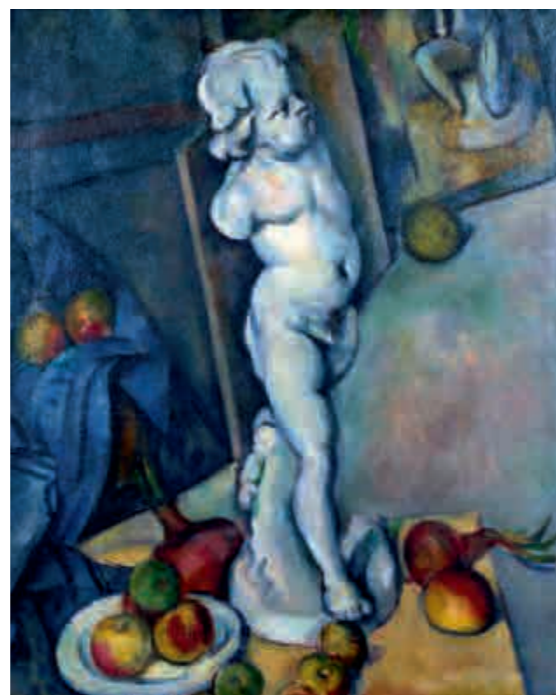
IRODALOM | LITERATURE

· Henri Matisse: Notes d'un peintre. La Grande Revue, 1908. december 25., 731–747.
· Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig. 1904–1914. Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György – Gosztonyi Ferenc, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006.
· Kettős arckép. Gráber Margit és Perlrott Csaba Vilmos kiállítása. Budapest Galéria, Budapest, 2007.
· A Nyolcak. Szerk.: Markója Csilla – Bardoly István, Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010.
· Kopócsy Anna: Krmetty János a Kecskeméti Művésztelepen. Forrás, 2010/12., 106–111.
· Boros Judit: Perlrott Csaba Vilmos. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015.
· Szenvedély és ráció. Perlrott Csaba Vilmos (1880–1955) életmű-kiállítása. Szerk.: Basics Beatrix – Dománszky Gabriella, MűvészetMalom, Szentendre, 2015.

Kikiáltási ár: 75 000 000 Ft / 197 368 EUR

Becsérték: 90 000 000 – 140 000 000 Ft

Estimated price: 236 842 – 368 421 EUR

Paul Cézanne: Csendélet puttó szoborral, 1895 körül, Courtauld Institute of Art, London

A franciás modern magyar festészet egyik főműve, Perrott Csaba Vilmos legkiérleltebb kompozíciója. Főhajtás a párizsi iskola előtt, Cézanne kékjeivel, a Louvre antik szobrával és Matisse mester reprodukciójával. Ókori szépségesszmény és modern női akt egy aranymetszés szerint felépített csendéleten. Legendás gyűjtemények féltve őrzött kincse és a 100 modern magyar alkotás egyike.

»Perlrott magabiztos kézzel egyensúlyozta ki a bonyolult kompozíciót. A középben álló növény mellett, a bal térfélre sűrítette be a képi elemeket, mégis harmonikus hatást keltenek, a kék drapéria ellenpontjaként. Ha az aranymetszés arányait követő Fibonacci spirált illesztjük a festmény bal oldalára, a csiga pont lefedi a motívumokat.«

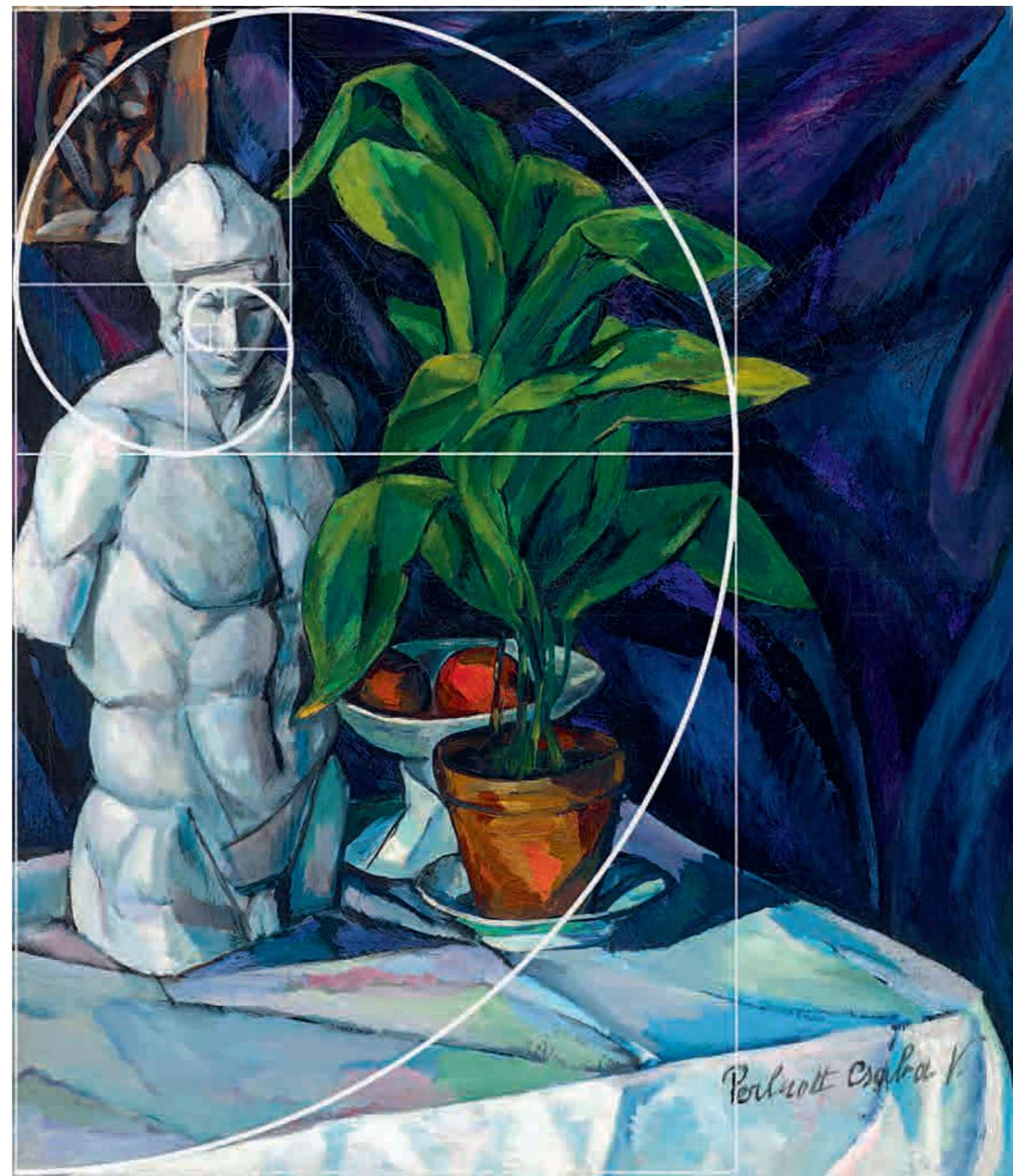

Perlrott Csaba Vilmos: Csendélet karosszékben, 1912, Magyar Nemzeti Galéria

Chef d'oeuvre

A mélytűzű indigókékerekre és zöldekre hangolt csendélet a modern francia hatásokat szintetizáló Perlrott Csaba Vilmos vitathatatlan főműve. A kép mértani középtengelyében azt a húsos levelű szobanövényt látjuk, ami Perlrott lila terítővel letakart foteles, Magyar Nemzeti Galériában őrzött képéről lehet ismerős (*Csendélet karosszékben*, 1912). De míg a múzeumi darabon szervesen egymás mellett a tárgyak a karosszékben, addig a most elemzett csendéleten feszes rendben, tökéletesen kiérlelt, aranymetszést idéző kompozícióban sorakoznak. Az asztalt kubisztikus élek mentén meggyűrt, cézanne-i kékekben játszó abrosz borítja. A cserepes növény mögött egy magastalpú gyümölcsöstálban két alma piros foltja villan fel. Bal kéz felé egy antik szobor torzója magasodik, plasztikusan megformált izomzata a levelek húsos formaképzését idézi. A háttér drámaian hullámszó, lila-indigókék drapéria tölti ki, a bal felső sarokban pedig egy barna Matisse-reprodukció egészíti ki az együttest.

Perlrott magabiztos kézzel egyensúlyozta ki a bonyolult kompozíciót. A középben álló növény mellett, a bal térfélre sűrítette be a képi elemeket, mégis harmonikus hatást keltenek, a kék drapéria ellenpontjaként. Ha az aranymetszés arányait követő Fibonacci spirált illesztjük a festmény bal oldalára, a csiga pont lefedi a motívumokat, a „szeme” pedig épp az antik férfieszményt képviselő szobor fejére helyezi a fókuszpontot. A kéklő tónusokra hangolt képen Perlrott megcsillantotta különleges kolorista érzékenységét, az asztalterítő kristályokba tördelt türkiz-tűzijátékától kezdve, a szobor vállizmán megcsillanó rózsaszín festékfolton át, a legelső zöld levél csúcsát bevonó – a reprodukció megsárgult színére rímelő – narancs villanásig. Vitathatatlanul a gazdag perlrotti életmű fődarabja: igazi *chef d'oeuvre*.

Szabadiskolák diákja

Perlrott Csaba Vilmos ahhoz a fiatal festőnemzedékhez tartozott, amely már megengedhette magának, hogy az akadémiai klasszikus stúdiók helyett modern szellemiségű magániskolákban képezze magát. Az életrajzi források ellentmondásait kiküszöbölve a mai művészettörténeti kutatás szerint 1903-ban érkezett Nagybányára, majd 1906 végén jutott el Párizsba, ahol több magániskolában is megfordult a következő időszakban. Több évig töltötte a teleket Párizsban, a nyarakat pedig azon a Nagybányán, ahol lezajlott már az összeütközés a konzervatívabb alapítók és a francia vadak szellemiségétől átítatott fiatal neósok között. Perlrott – értelemszerűen – a neósok táborával tartott, hiszen nemcsak képein jelent meg Matisse egyértelmű hatása, hanem beiratkozott a fauve mester híres szabadiskolájába is.

Tihanyi Lajos: Csendélet cserepes virággal, kancsóval és citromokkal, 1909, magántulajdon

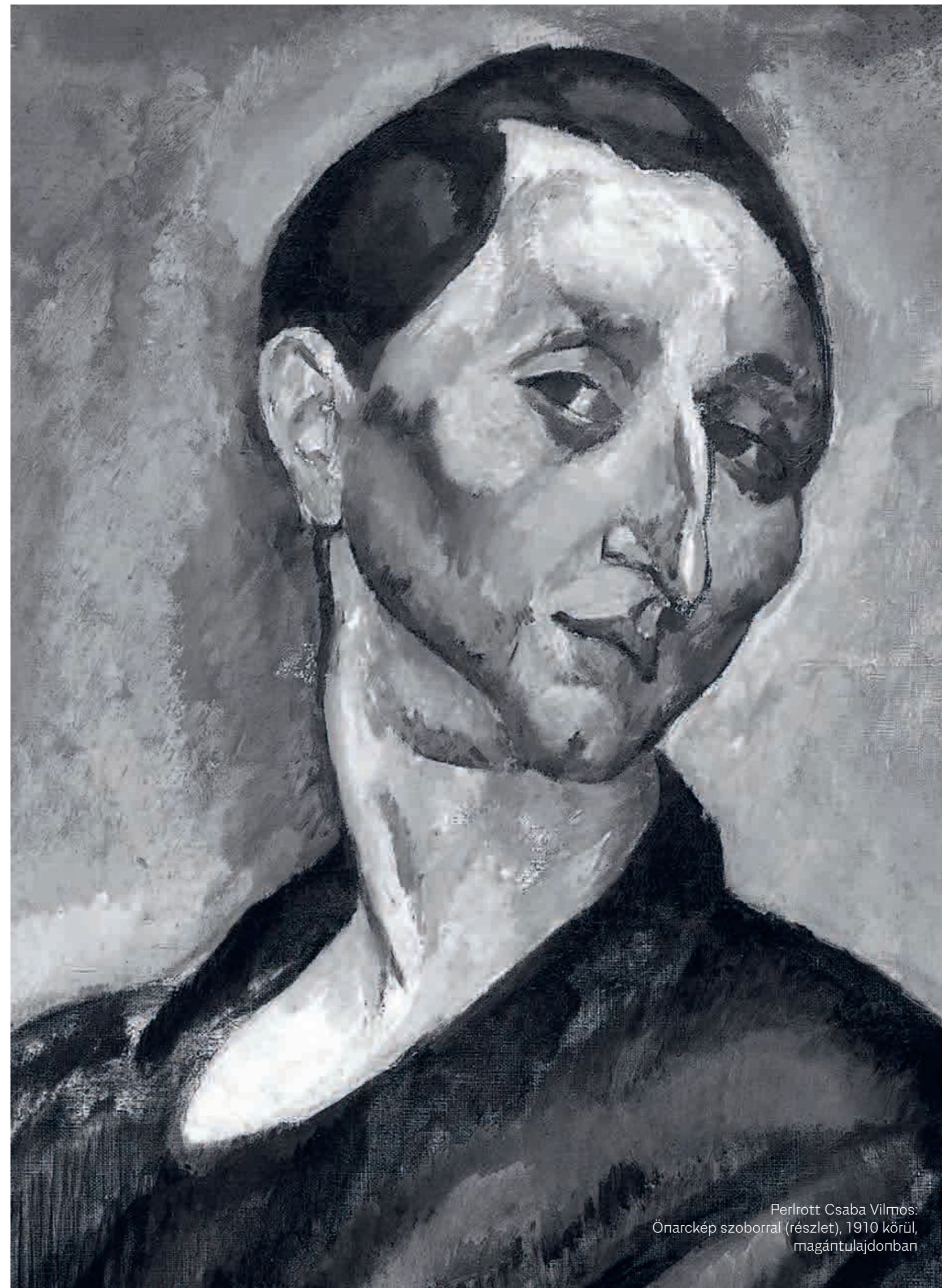

Perlrott Csaba Vilmos: Műtermi csendélet, 1910-es évek közepe, magántulajdon

Mattise mellett a klasszikus szobrászat és Cézanne hatása volt megkerülhetetlen művészete kiforrásában. Nem véletlen írta 1909-es kiállításáról Bölöni György, hogy „vörös színei, feszülő zöldjei, kirobbanó sárgái szemet szúrnak, pedig a művészet szabadsága – hogy nagyon prózaiasan beszéljünk – meg sem engedi, ilyeneket fennakadjunk. A képe pedig pogány, egészséges fejezet az emberi életből, friss, üde, és olyan általános emberi érzéseket ad, olyan monumentális masszáját hozza mozgásba szenzációinknak, hogy igazán antik márvány-szobrok azok, amelyek ilyenformán nyúlnak hozzánk.”

»Hivalkodás nélkül elmondhatom, hogy kedvenc tanítványa voltam, sok mindenben támogattott. Azok közé a kegyeltjei közé tartoztam, akiket minden héten meghívott műtermébe, ahol megmagyarázta beállított csendéleteit.«

PERLROTT CSABA VILMOS

Perlrott Csaba Vilmos: Önarckép szoborral (részlet), 1910 körül, magántulajdonban

A Matisse akt reprodukciója
(La Grande Revue, 1908. december 25., 743.)

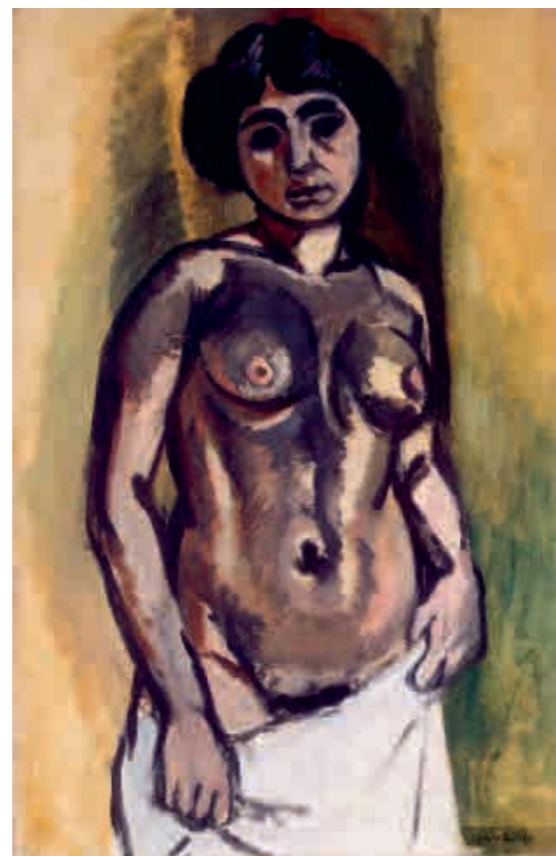
A Matisse-kód

„Párizs forrongó művészete sorsdöntő hatással volt fejlődésünkre” – írta önéletrajzi visszaemlékezésében. Már 1906 őszén meghívást kapott a híres amerikai milliomos műgyűjtőhöz, Leo Steinhez, ahol személyesen is megismerkedhetett a korszak legmodernebb törekvéseinek képviselőivel. Matisse, Picasso, Derain és Braque nem csupán műveikkel, de egyéniségükkel, művészi elveikkel is hatottak rá. Közülük egyértelműen Matisse, a fauve festészet vezető mestere befolyásolta leginkább. Ahogy – némiképp túlzó – visszaemlékezéseiben olvasható: „Matisse volt az, aki döntő hatással lett jövő fejlődésünkre. 1906 őszén otthagytam a Julien Académiát és hatodmagammal megnyitottuk az első Matisse-iskolát, a rue de Sévresben, egy volt kolostor földszintjén. (...) Hivalkodás nélkül elmondhatom, hogy kedvenc tanítványa voltam, sok mindenben támogatott. Azok közé a kegyeltjei közé tartoztam, akiket minden héten meghívott műtermébe, ahol megmagyarázta beállított csendéleteit s ezek az elméleti oktatások voltak a leghasznosabbak a mi részünkre.” Az elmúlt évek kutatása (lásd Boros Judit tanulmányát a szentendrei életmű-kiállítás katalógusában!) tisztázta, hogy Perlrott az 1908-ban megnyitott Matisse-iskola diákja volt.

Henri Matisse,
1913

A most vizsgált festmény bal felső sarkában egy háromnegyedes aktkép naranccsosz reprodukciója látható. A látszólag eldugott motívum valójában olyan motívumnak vagy vallomásnak tekinthető, ami az alkotó számára kiemelt fontossággal bírt. A fejénél merészen elvágott kompozíció beazonosítható a mai kutatás számára, a fauve Párizst megjárt festőtanítványok pedig – mint valami belső kódot – már messziről felismerték. Az előkép ugyanis Henri Matisse 1908-ban festett barnás-sárgás aktja (*Fekete és arany akt*, 1908), ami a későbbiekben – vázlatával együtt – a szentpétervári Ermitázs gyűjteményébe került. A merész fauve kép a párizsi mester egyik nagy kedvence volt, beválogatta azok közé a legjobb friss illusztrációk közé, amelyeket a hamar legendássá vált, modern festők által bibliaként forgatott *Jegyzetek a festészetéről* című cikke mellett jelentetett meg egész oldalas reprodukcióként. A cikk *Notes d'un peintre* címmel látott napvilágot a La Grande Revue 1908-as karácsonyi számában. (Perlrott ekkor épp a Matisse által vezetett iskola diákja volt!) Minden bizonnyal Perlrott ebből az újságból tépte ki a gyűrött reprodukciót, hogy kiszögezze műterme falára, örökké emlékeztetve magát mestere tanítására. Szimbolikus gesztusként ráfestette a csendéletére is, mintegy jelszóként vagy titkos kódként a Matisse-tanítványok és -követők számára.

Henri Matisse: Nagy arany és barna akt,
1908, Ermitázs, Párizs

»A fejénél merészen elvágott kompozíció beazonosítható a mai kutatás számára, a fauve Párizst megjárt festőtanítványok pedig – mint valami belső kódot – már messziről felismerték. Az előkép ugyanis Henri Matisse 1908-ban festett barnás-sárgás aktja«

»Matisse megkívánta növendékeitől, hogy ókori szobrok másolatait tanulmányozzák. A visszaemlékezések némiképp eltérnek a szobrok pontos megjelölésében, többen említik a Belvederei Apolló másolatát, van, aki egy Louvre-béli Mars-szobor kópiájára emlékezik.«

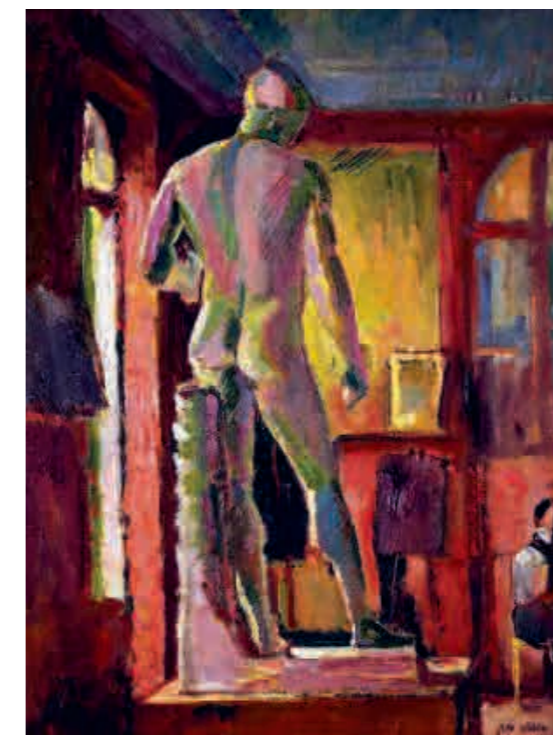
BOROS JUDIT

A Louvre kincsei

Hiába tűnik úgy, mintha a magyar fiatalok csak a sosem látott avantgárd formákat keresték volna Párisban. A Matisse körül kibomló fauve kör számára is fontos volt a Louvre látogatása és a klasszikusok tanulmányozása. Passuth Krisztina *Magyar Vadak* katalógusban megjelent tanulmánya szerint a fauve-ok voltak a „kreatív, értelmező másolás” nagymesterei. „Energijuk jó részét – írta – éveken át a régi mesterek megismerésére fordították, még mielőtt legsajátabb nyelvezetüket megtalálták volna.” Matisse a fauve áttörés éveiben több mint háromszáz Louvre festményt és szobrot másolt le. Derain mesélte, hogy mikor Ghirlandaio-kópiáját festette, ki akarták a Louvre-ből dobni a „szépség elleni merényletre hivatkozva”, pedig csak saját modern optikáján át dolgozta fel a múzeumi klasszikust. Hasonló hazai példákat gyűjtött össze Passuth a *Magyar Vadak* katalógusban Czóbeltől, Márffytól vagy Bornemisztától is. Ebbe a sorba illeszkedik Perlrott nagyfokú szabadsággal átlénygített *Szent Család*-kompozíciója (1910, magángyűjtemény), amelynek ihletője Lorenzo Lotto 1536–1537-re datált, a párizsi Louvre-ban őrzött festménye, de ide sorolható a most elemzett csendélet is, hiszen – a Matisse-kép mellett – egy Louvre-beli szobor is látható rajta.

Perlrott-Csaba Vilmos: Csendélet, 1916, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Max Weber: Az Apolló-szobor Matisse akadémiajában, 1908, Montclair Art Museum

Perlrott Csaba Vilmos: Virágcsendélet, 1912, Göcseji Múzeum, Zalaegerszeg

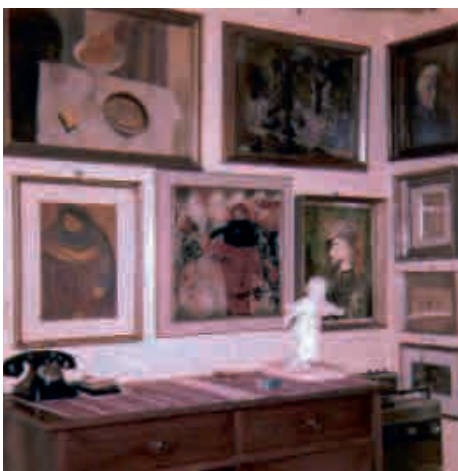
Matisse-ről tudjuk, hogy megkövetelte tanítványaitól a klasszikus szobrok rajzolását. Különösen a hidegebb hónapokban, amikor a meztelen modellállítás nehézségeibe ütközött. Ez látható az amerikai Matisse-tanítvány, Max Weber híres műtermi jelenetén, *Az Apolló-szobor Matisse akadémiajában* című kompozíción (1908, Montclair Art Museum). Boros Judit monográfiusa írta Perlrott kapcsán, hogy „a beállított élő modellek tanulmányozása mellett Matisse megkívánta növendékeitől, hogy ókori szobrok másolatait tanulmányozzák. A visszaemlékezések némiképp eltérnek a szobrok pontos megjelölésében, többen említik a Belvederei Apolló másolatát, van, aki egy Louvre-béli Mars-szobor kópiájára emlékezik, illetve egy i. e. 5. században készült életnagyságú férfialakot ábrázoló görög szobor gipszmásolatára.” Perlrott követte mestere esztétikai alapelveit, leghíresebb fauve önarcképén egy saját mintázású szoborral pózolt (*Önarckép szoborral*, 1910 körül, magántulajdon), de csendéletein rendszeresen felbukkannak kisebb-nagyobb szobordarabok, például a dinamikus fauve kompozíciójú *Csendélet kék vázával* (1910-es évek eleje, magántulajdon) című kompozícióján vagy a szerkezetes, expresszív vonalakból felépített *Csendélet szoborral, a háttérben Párizs* (1920 körül, magántulajdon) című művén. A most elemzett képen látható antik szobortorzó – a Borghese gyűjteményből a Louvre-ba került remekmű – beleillik ebbe a sorba. Akárcsak a zalaegerszegi múzeumban őrzött *Virágcsendélet* (1912, Göcseji Múzeum), amin ugyanez a plasztika tűnik fel, csak egy másik szemszögből, háttal fordítva. Az antik szépségeszmény szobrászian tökéletes szimbóluma a most elemzett képen – beszédes művészettörténeti kombinációban – Matisse női aktjával párba álltva szerepel.

Török István idős korában (fotó: Török Judit jóvoltából)

Török István családjában (fotó: Török Judit jóvoltából)

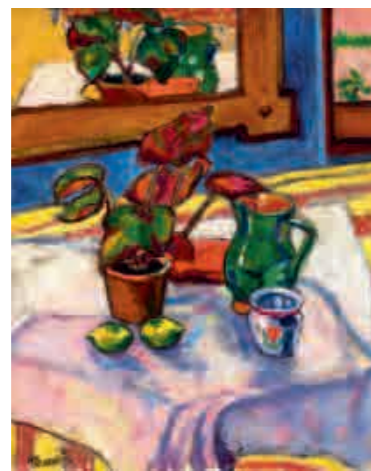
Török István otthona gyűjteményének egy részével (fotó: Török Judit jóvoltából)

Török István fiatal korában (fotó: Török Judit jóvoltából)

Gyűjtemények kincse

A csendélet egykor Török István (1919–2002) műgyűjteményének féltve őrzött kincse volt. A kollekció legismertebb, másik főműve Tihanyi Lajos 1909-es fauve remeklése, *Csendélet cserepes virággal, kancsóval és citromokkal* című kompozíció volt. Török a szocializmus árnyékában, titokban tevékenykedő gyűjtők közé tartozott. Édesapja könyvkötőként dolgozott Szegeden a híres Fekete-házban, többek között Juhász Gyula és Radnóti Miklós verseskötete dicsérte szakértelmét. A szegény körülmények között felcseperedő fia nem fejezhette be iskoláit, mert kenyérkereső foglalkozás után kellett néznie. Az érettségit felnőttfejjel szerezte meg, amikor már sokezer darabos könyvgyűjteménnyel rendelkezett, közte igazi régiségek, első kiadásos kötetek és dedikált ritkaságok. Titkos vágya, hogy költő lehessen, sose vált valóra. A második világháború során besorozták, fővárosi garzonlakásában későbbi felesége zsidó családját rejtegette, aminek emlékét a jeruzsálemi Jad Vasemben ültetett fája őrzi.

A gyűjtemény két főműve

Török kisiparosként dolgozott a háború után. A feleségével közösen vitt, Oktogon melletti kötöde üzlete kiválóan prosperált, kreatívan töltte be az államosított szocialista nagyipar konfekciórúháza által keltett űrt. Az önművelő kisiparos beleásta magát a képzőművészet rejtelmeibe: az 1950-es évek végétől, az 1960-as évek elejétől kezdett gyűjteni. Előbb a BÁV árverésein vásárolt – akkor még alulértékelt – műveket (első vásárlása egy kiváló Berény-csendélet volt!), majd kapcsolatba került a szocializmus hasonlóan titokban tevékenykedő műgyűjtőivel, például Selinkó Gézával, aki a két világháború között a Fränkel Galéria vidéki ügynökéként dolgozott, a pártállam idején pedig lakásán árulta a képeket. Pár évtized alatt Török rangos műgyűjteményt állított össze Balzac utcai lakásában, köztük egy kukoricás portré Rippl-Rónaitól, egy nagy méretű piac Abanováktól, egy színes park Vaszarától, egy Czóbel, két Gulácsy és egy korai Hantai. Ebben a fel nem dolgozott, kiváló szemmel összeválogatott, „titkos” kollekcióban kapott helyett Perrott csendélete. A szocializmus műkereskedelme nem értékelté valós rangján, bár nemzeti kincsként tartották számon, valódi kvalitásait csak a Matisse-hatást feltérképező kiállítások után látjuk kristálytisztán.

»a csendéletet Kovalovszky Márta művészettörténész 2005-ben beemelte a hazai festészet legkiemelkedőbb műveit bemutató százas listájába«

A festményt beválogatta Kieselbach Tamás a rendszerváltás környékén kiforró, egyedülálló modern festészeti gyűjteményébe. Majd a – később tulajdonost váltó – csendéletet Kovalovszky Márta művészettörténész 2005-ben beemelte a hazai festészet legkiemelkedőbb műveit bemutató százas listájába. Az 1960-as évek legendás művészettörténésze, a férjével, Kovács Péterrel a székesfehérvári István Király Múzeumot kortárs zarándokhellyé emelő és a művészet-történetet bátran átíró Kovalovszky így méltatta *A modern magyar festészet remekei* című 2005-ös könyvében a Perrott-kép avantgárd vonásait: „A csendéletekben megszokott tárgyak beállításában, tömör csoportosításában s főként az egyes motívumokat – az aktszobrot, a tálat, a cserepet – szögletes formákká tördelő alakításában a kubisztikus test- és térszemlélet érvényesül; ugyanez irányítja a festő ecsetjét, amikor a cserepes növény leveleit, a háttér drapériáját vagy az asztalterítő síkját bontja részekre. De a mélyben még elevenen hat a látvány, amelynek erejét a lendületes és nagyvonalú formaadás, a szerkezet kiemelt fontossága és az ecsetvonások dekorativitása sem csökkenti.” Perrott csendélete – Kovalovszky válogatásának köszönhetően – mára végérvényesen bekerül a korai magyar modernizmus legkiválóbb főművei közé.

Kovalovszky Márta: *A modern magyar festészet remekei*, 2005

Perluott Craba V.

62 | Gráber Margit

(Budapest, 1895–1993, Budapest)

Nő imasállal, 1928 körül

Woman in Prayer-Cloak, c. 1928

61,5 × 50 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Gráber | Signed lower right: Gráber

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Merítés a KLIT-ből VI. Gráber Margit (1895–1993)

festőművész emlékkiállítás, Haas Galéria,

Budapest, 2002 (kat. 9).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Merítés a KLIT-ből VI. Gráber Margit (1895–1993)

festőművész emlékkiállítás. Szerk.: Benedek Katalin –

Haas János – Iványi Bianca – Kapócsy Anna – Zólyomi Zsolt,

Haas Galéria, Budapest, 2002, címlap.

IRODALOM | LITERATURE

· Passuth Krisztina: Gráber Margit kiállítása. Tükör, 1974/8., 13.

· Ury Ibolya: Gráber Margit. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1981.

· Gráber Margit: Fanyar emlékek. Új Írás, 1989/2., 33–49.

· Gráber Margit: Emlékezések könyve. Szerk.: Benedek Katalin, Gondolat, Budapest, 1991.

· Merítés a KLIT-ből VI. Gráber Margit (1895–1993)

festőművész emlékkiállítás. Szerk.: Benedek Katalin – Haas

János – Iványi Bianca – Kapócsy Anna – Zólyomi Zsolt,

Haas Galéria, Budapest, 2002.

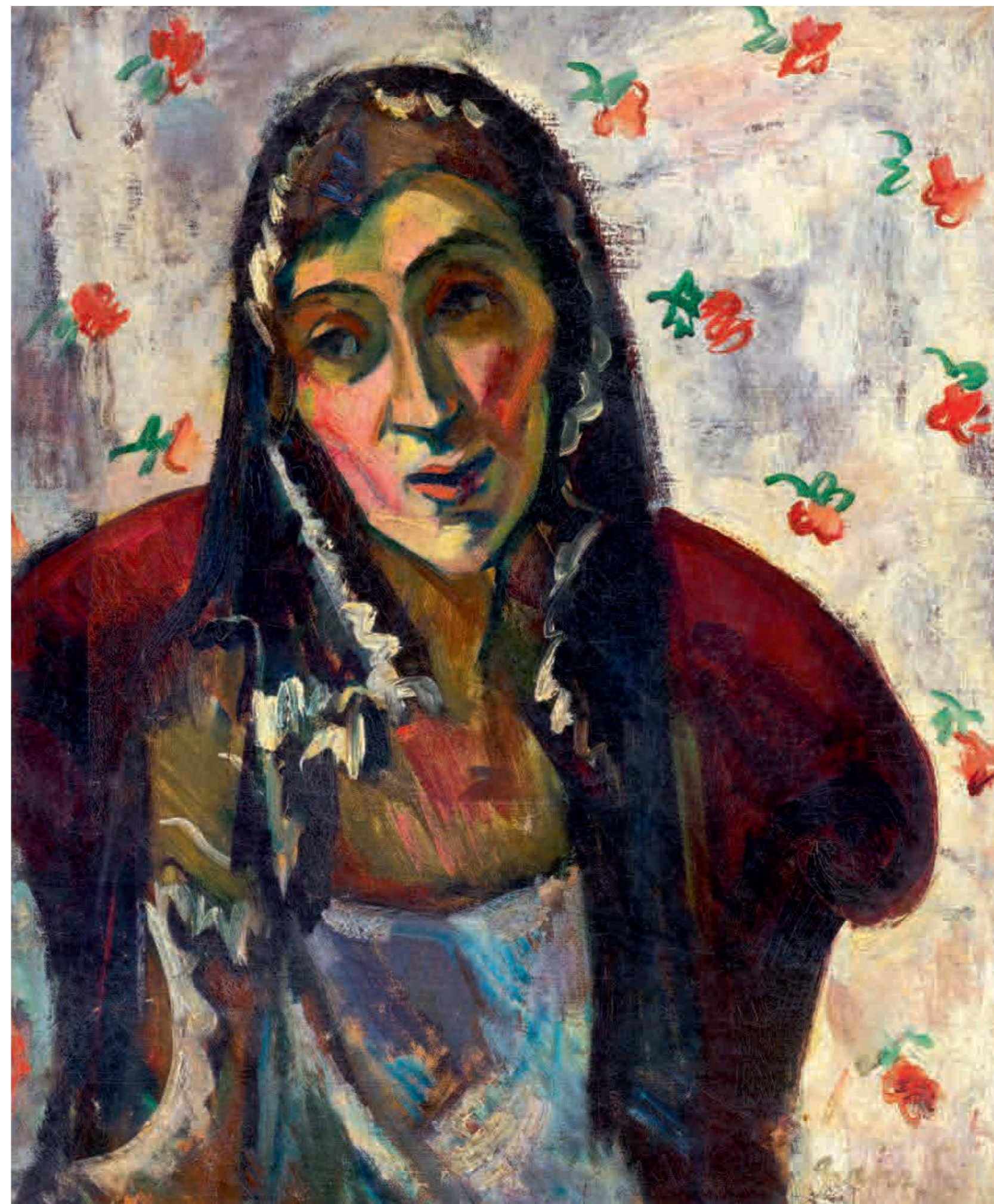
Kikiáltási ár: 4 800 000 Ft / 12 632 EUR

Becsérték: 7 500 000 – 12 000 000 Ft

Estimated price: 19 737 – 31 579 EUR

»Igazi festőnek tekintem, nem festőnőnek.«

PETROVICS ELEK

»Az 1928-tól származó női arcképsorozata – mely a kor híres modelljének, Philadelphia Vilmának portréit tartalmazza – oeuvre-jének legjobb darabjait jelenti. A mély tónusú, tüzes olajfestmények, az erőteljes jellemábrázolások egyúttal Gráber Margit férfias lírájának kitűnő képviselői is.«

LIRY IBOLYA

Matisse-t idéző virágos tapéta előtt karcsú lány ül füles fotelben, fehér szegélyű kendőben. Gráber Margit nyers, expresszív ecsettel fogalmazta meg a figurát, homlokán fauve-os zöld csillanás, ruháját elnagyolt, absztrahált foltok jelzik. A legjobb avantgárd körökben forgoló művésznő úgy ragaszkodott kedves modelljéhez, mint Modigliani a jellegzetes, mandulaalakú fejformához. Grábert a modernizmus mellett a rajongásig szeretett gótika és a férjére, Perlrott Csaba Vilmosra is ható El Greco inspirálta. Így született meg az 1920-as évek végén a legjobb sorozata, amelyet monográfiája, Liry Ibolya is kiemelt: „Az 1928-tól származó női arcképsorozata – mely a kor híres modelljének, Philadelphia Vilmának portréit tartalmazza – oeuvre-jének legjobb darabjait jelenti. A mély tónusú, tüzes olajfestmények, az erőteljes jellemábrázolások egyúttal Gráber Margit férfias lírájának kitűnő képviselői is. Az árnyalt, összefogott kompozíció, a kissé nyújtott, grecói figura voltak stílusjegyei ebben az időben.” Gráber kedves modelljét több szerepben és stílusban is megfestette, almáskosárral, kubizáló arcképként vagy akár zsidó imasállal.

Gráber Margit pesti polgári család sarjaként előbb iparművészeti iskolákban tanult, majd Kernstok Károly Haris közi szabadiskolájában. 1916-ban került a modern művészet progresszív központjába, a kecskeméti művésztelepre, ahol a vezető tanár, Iványi Grünwald Béla tanítványaként dolgozott. Nemcsak stílusa forrt ki ekkor, hanem megismerkedett későbbi férjével, a párizsias műveltségű Perlrott Csaba Vilmossal. Az 1920-as években férjével folyamatosan ingáztak, sok időt töltöttek Németországban, rendszeresen megfordultak Párizsban,

Gráber Margit: Női portré,
Magyar Zsidó Múzeum, Budapest

előbb Nagybányára és a Felvidékre jártak vissza, majd pár év múlva már Budapestre is. Bár korai stílusára a németes expresszionizmus is hatott (Kokoschkának majdnem a tanítványául szegődött Drezdában), igazi szellemi otthona az École de Paris festőisége volt. Emlékezéseit zárta így: „Ne csinálj magadnak faragott képet!» – mondja az írás. De én, Jehova lánya, egész életemben faragott képeket csináltam; végül is mi másért, mint e névtelen dicséretére.”

Gráber élénk kapcsolatot ápol a pesti értelmiségi világgal, már diákként a Galilei Körben pallérozta magát, Berlinben a Nyolcak egykori tagjaival járt össze, a Dome kávéházban megfestette a kölyök József Attilát. Egyik első kiállítására eljött Petrovics Elek, a Szépművészeti Múzeum akkori igazgatója, és ezzel a bókkal vásárolt meg tőle egy képet: „Igazi festőnek tekintem, nem festőnőnek.” Miután hazatelepült Magyarországra és elvált a férjétől, belépett a moderneket tömörítő KLT-ba. Sokat vendégeskedett Lesznai Anna körtvélyesi kastélyában, és ahogy megírta: „nagy társaságom volt, festőkből, költőkből, színészekből, írókból és azok cimboráiból.” A vészidő alatt is művész barátai bújtatták. A második világháború után Szentendrén talált otthonra, ahol hosszú évtizedekig őrizte – az idős Czobélhez hasonlóan – az École de Paris szellemiségét. A most vizsgált portré ennek a hosszú, gazdag, kevéssé ismert életműnek az egyik csúcscarabja, amely nem véletlenül került a 2002-es Gráber-kiállítás katalógusának címlapjára.

63 | Iványi Grünwald Béla

(Somogyssom, 1867–1940, Budapest)

Vihar utáni fények a tájban, 1920-as évek
Lights after the Storm, 1920s

50 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

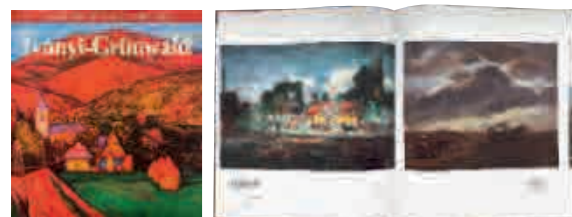
Jelezve jobbra lent: Iványi Grünwald Béla,

Hátoldalon: BÁV 41. aukciós címke

és Magyar Nemzeti Galéria bírálati szám:

1404/976 | Signed lower right: Iványi Grünwald Béla,

On the reverse: 41st auction label of BÁV

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Szabó László: Iványi Grünwald Béla.

Kossuth Kiadó – Magyar Nemzeti Galéria,

Budapest, 2010, 53 o.

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 6 316 ELIR

Becsérték: 4 000 000 – 6 000 000 Ft

Estimated price: 10 526 – 15 789 ELIR

Munkácsy Mihály: Vihar a pusztán I., 1867,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

64 | Rubovics Márk

(Pest, 1867–1947, Budapest)

Balaton vitorlással
Sailing on the Lake Balaton

50 × 70 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Rubovics M. |

Signed lower right: Rubovics M.

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 842 EUR

Becsérték: 480 000 – 700 000 Ft

Estimated price: 1 263 – 1 842 EUR

65 | K. Spányi Béla

(Pest, 1852–1914, Budapest)

Pásztorlány holdfénynél
Shepherdess by Moonlight

22 × 16,5 cm

Olaj, fa | Oil on board

Jelezve jobbra lent: B. V. Spányi |

Signed lower right: B. V. Spányi

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 263 EUR

Becsérték: 600 000 – 800 000 Ft

Estimated price: 1 579 – 2 105 EUR

66 | Muhoray Mihály

(Rekettvés, 1898–1969, Budapest)

Hollókő csillagos égbolt alatt (Cica), 1939
Hollókő under the Starry Night Sky (Kitty),
1939

80 × 98 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Muhoray M. 1939 |

Signed lower left: Muhoray M. 1939

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 684 EUR

Becsérték: 1 800 000 – 2 800 000 Ft

Estimated price: 4 737 – 7 368 EUR

Hollókő 1889-ben épült faszindelyes római katolikus temploma. Fotó: Vida Katalin

67 | Koszta József

(Brassó, 1861-1949, Budapest)

Virágok csíkos vázában, 1920-as évek
Flowers in a Striped Vase, 1920s

64 × 44,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra fent: Koszta | Signed upper right: Koszta

Kikiáltási ár: 4 400 000 Ft / 11 579 EUR

Becsérték: 6 000 000 – 9 000 000 Ft

Estimated price: 15 789 – 23 684 EUR

Henri Matisse: Kökörcsin és tükör,
1920, magántulajdon

A szinte tapintható, tömény festékmateriával érzékletessé tett asztali virágcsokor a maga egyszerű szépségében ünnepli a színeket. Az apró ablakos tanycsi ház félhomályában felizzanak a mezei virágok a zöld csíkos kerámiakancsóban. „Koszta József – írta értő kortársa, Dömötör István – egyike azoknak, akiknek művészetében a festészet európaisága, magas kultúrája a magyar lelkeség prizmáján keresztül jelentkezik s kap egyéni arcélt. Képeinek bizonyos erényei, az eszköz technikai fejlettsége, az előadás tömör volta, a szín szerepét előtérbe toló festői elve olyasmik, ami másutt is található. De ami e képstílust kitölti, ami belső ritmusát, színeinek feszültségét adja, ami a párisi vagy londoni műértő számára egyaránt érthető nyelvnek mégis külön hangsúlya és verete: ez egészen Kosztáé. Ezt senki máséval össze nem téveszthetően ő formálta ki, Kosztát pedig a föld, amelynek fia, s amelynek aromája úgy érződik képein, mint a tavaszi virágzásba borult alföldi utakon az akácillat.”

»Koszta József egyike azoknak, akiknek művészetében a festészet európaisága, magas kultúrája a magyar lelkeség prizmáján keresztül jelentkezik s kap egyéni arcélt.«

DÖMÖTÖR ISTVÁN

Koszta a modern művészet ikonjához, Gauguinhez hasonlóan elvonult a civilizáció elől, de nem Tahitire, hanem a magyar pusztára. Hiszen csak ott tudta megteremteni az „igaz magyar piktúrát”. A magyar piktúrán a korszak nyelve az izes, pasztózus, nagy formátumú, a magyar termőföld és a paraszti kultúra televényéből kisarjadó unikális festészetet értette, amelyet az olyan, rokonítható szellemiségű alkotók is képviseltek, mint Nagy István vagy Rudnay Gyula. „A piktor, aki nem a természetben, mélyen a földben gyökerezik, az nem az igazi. A kiagyalt kép sosem lehet jó, technikailag tán érdekes, de nincsen igazi súlya” – vallotta Koszta. A századelő értette szellemi törekvéseit és értékelte kivételes koloritját. A modern színkezelés ünneplé nagymestere, Szinyei Merse Pál például mindvégig fenntartott maga mellett egy helyet a ritkán felbukkanó kolléga számára a Japán kávéház művészasztalánál. De hasonlóan lelkesedett Koszta mély zengésű, drámai festészetéért az avantgárd művészet fejedelme, Kassák Lajos is.

Első monográfiusa, Bényi László érzékletesen magyarázta el, hogy a „hatalmas, sötét égbolton kavargó felhők” monumentális látványához vonzó Koszta miatt festett sokszor „kecses, gyengéd hajlású, apró rajzú” virágokat: „Itt is a valósághoz hűséggel közelítő mestert ismerjük fel benne. Az egyszerű falusi virágok a maguk természetes színében és formai gazdagságukban ragadják meg. Kedveli harsány piros színeiket és meglátja a fehér virágok nagyon gazdag színárnyalatait. Megőrül a barna, nedvességtől zöldben játszó cserépnek, a fehér kőtányérnak, s a virágok puha szirmai mellett érvényesíti ezeknek kemény anyagszerűségét. Nem készít mesterkélt elrendezést, nem fest pompás vázákban rafináltan csoportosított szalonvirágot. [...] Virágcsendeleiteiben ugyanazt a gazdag színvilágot látjuk, amely népünk művészi képzeletét is megtermékenyítette, azt, melyet népművészetünk is tükröz.”

68 | Rudnay Gyula

(Pelsőc, 1878–1957, Budapest)

Enteriőr tonettszékben olvasó nővel, 1918

Reading Woman, 1918

100 × 75 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Rudnay 1918 | Signed lower right: Rudnay 1918

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

• Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2004, 227.

• Bényi László: Rudnay (1878–1957). Képzőművészeti Alap, Budapest, 1961, 16. kép

IRODALOM | LITERATURE

• Bálint Aladár: Rudnay Gyula képe. Nyugat, 1918/18., 453–454.

• Rudnay Gyula festőművész és Pásztor János szobrász gyűjteményes kiállítása. Ernst Múzeum, Budapest, 1918.

• Dömötör István: Rudnay Gyula. Nemzeti Ujság, 1924. május 11.

• Bényi László: Rudnay (1878–1957). Képzőművészeti Alap, Budapest, 1961.

• Rudnay Gyula (1878–1957). Szerk.: Szatmári Gizella, Ernst Múzeum, Budapest, 2002.

• Tamás Henrik emlékezései (művészekre, képszalonokra, a Tamás Galériára...) és műgyűjteménye. Szerk.: Nagy András, Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2004.

Kikiáltási ár: 4 800 000 Ft / 12 632 ELIR

Becsérték: 7 000 000 – 10 000 000 Ft

Estimated price: 18 421 – 26 316 ELIR

Henri Matisse: Olvasó nő, 1894, Museum of Modern Art, Párizs

Munkácsy Mihály: Olvasó nő I., 1880-as évek, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

A festmény Bényi László mongráfiájában, 1961

Rudnay Gyula festői érzékenysége újraértékelésre szorul. A nap-sütötte nagybányás plein air képek és a tarka fauve-os vásznak elterelték a rivaldafényt ecsetkezelése virtuóz szépségeiről és száműzték a múzeumok sötét sarkaiba. Bár a klasszikusokon pallérozta magát, szerne mégis a századelő frissességével pásztázott végig a szobabelsőkön, a festeni tudás olyan könnyed eleganciájával építette fel képeit, ahogy – fél évszázaddal később – Csernus Tibor tette párizsi magányában. Nem lehet véletlen, hogy jó szemű kortársai himnuszokat zengtek képeinek művészi kvalitásáról. Értő propagátora, Dömötör István sokak véleményét foglalmazta meg: „Aki ért a képek nyelvén, aki tud olvasni az összecsendülő színekből, az Rudnay képeinek balladai alaphangulatából sejtheti, (...) hogy a magyar művészet a spontán, az okoskodásmentes, az értelmi meggondolásoktól el nem bágyasztott festőiségnek oly szépségeivel gazdagodott, amelynek friss és kicsorduló bőrsége a Munkácsy- és Szinyei Merse-féle paletták őseréjére emlékeztet.”

Bálint Aladár, a Nyugatban megjelent 1918-as kritikájában pontosan letapogatta – az akkor még csak itthon szereplő – Rudnay Gyula művészetének forrásvidékét: „Munkácsyból indult ki, de munkáin végig viharzik Velazquez, Goya, Delacroix szelleme is. Nagy mesterek voltak a mentorai és e mesterekhez komolyság, elmélyedés dolgában méltó igyekszik maradni.” A most vizsgált festményen – amit reprodukció emelt ki Bényi László monográfiája – is ezeknek a klasszikus művészeknek a hatása érhető tetten. Rudnay a vörösölnen melegfényű, munkácsys színpalettával dolgozott, amiből kiragyognak a régi spanyol festészetből ismerős fehér foltok. Az ízes, pasztózus ecsettel húzott világos csillanások végig simogatják a szobabelsőt, legtisztábban a – vermeer-i csendben – olvasó nőalak széles gallérján és a kezében tartott nyitott könyvön jelennek meg, de megvillannak a vitrinben rakott porcelánokon, a biedermeier óra alabástrom oszlopain és a falakon sorakozó portrék világos ruhaszegélyein.

A felvidéken született Rudnay a befolyásos Kelety Gusztáv javaslatára iratkozott be az iparművészeti iskola díszítőfestő szakára. A Székely Bertalan szárnyai alatt töltött rövid idő után Münchenbe települ át, ahol a legendás Hollósy-körben fejlesztette magát. Meg-

fordult Rómában és Nagybányán is, míg Hollósy mester 1900-ban el nem küldte magától, így dicsérve: „Mehet az haza. Kezeskedem, hogy túltesz mindenkin, ha nekifekszik.” Rudnay megfordult a modern festészet fővárosában, Párizsban, de oda is magával vitte hegedűjét, hogy magyaros nótákat játsszon rajta. Nem tért vissza a neósokkal Nagybányára, hanem Hódmezővásárhelyen telepedett le pár évre, az alföldi festészet központjába, ahol társaival a Munkácsy-féle paraszti témák romantikus-realista hagyományát töltötték meg új élettel. Hamarosan Budapestre költözött, ahol műveinek első vásárlói között olyan nagypolgárok voltak, mint a könyvkiadó mágnás, Wölfner József. A spanyol klasszikusok minőségét újratemtő, mégis modern attitűdje olyan kortársakkal rokonítható, mint Ignacio Zuloaga, de említhetjük a Párizsba elszármazott Csernus Tibor ver-lázquezes remekléseit is.

Első nagy bemutatkozó kiállítására az Ernst Múzeumban került sor az első világháború végén 1918-ban. A katalógus bevezetőjében Lázár Béla pontosan foglalja össze Rudnay esztétikai világát: „Munkácsy és Goya, Rembrandt és a természet – de mindezek fölött egységként, összekötő kapocsként ott lebeg az ő magyar lelke, mely visionárius erővel képeket teremt a legegyszerűbb jelenségekből, neki látomány az élet, álom a valóság, (...) meghatottan áll meg a reggeli párában fürdő erdő szélén, zokog az esti fénnel és fel-felrévedez egy megálmódott világban. (...) Téglavörös és sötétbarna színfoltokból szikrázó fehér villog elő, groteszk formákba alakulva, sötét mélységekben kihangozva. Színálmok lesznek az életélményekből, új és sajátos erejű képekké alakulnak a legegyszerűbb életjelenségek. (...) Most már szuverén ura a formáknak, most álmai formálásának élhet, s a világ, melyet átnemesít, a fájdalom, mely egykor szinte marcangolta a lelkét, az öröm, mely ifjúsága óráit aranyfonálba foglalta, mind, mind, csak képzeletét táplálja, formákat, képeket, alakokat, meséket ad művészi lelkének, melyben ezer színt játszik a való élet...”

Az Ernst Múzeumbeli nagy kiállítás elhozta számára a várva várt szakmai és anyagi sikert. A két világháború közötti pesti modern galériás, Tamás Henrik mesélte el visszaemlékezéseiben, hogy – a következő évben – miért választotta ki magának elsőként Rudnayt: „Amikor Rudnayval 1919-ben szerződéses viszonyba léptem, már a szerződés megkötésekor egy határozott, teljesen kialakult cél lebegett előttem; kiválasztani három olyan elsőrangú festőt, akiknek piktúrája a legpregnansabban fejezi ki magyarságunkat, akiknek érzelmi világa, színeinek ragyogása, a kompozícióinak a magyar múltban gyökerező témája és hangulata a magyar televénynek sehol máshol nem érezhető különös ege és levegője a legnagyobb erővel érvényesül.” A kereskedő biztos szemmel jósolta meg, hogy Rudnay nem csak itthon számíthat vevőkörre, de a nemzetközi művészvilágot is elbűvöli majd pasztózus, ízes festőiségével. Ez pár év múlva be is következett, amikor érzéki foltfestészete meghódította Olaszországot.

»a századelő frissességével pásztázott végig a szobabelsőkön, a festeni tudás olyan könnyed eleganciájával építette fel képeit, ahogy – fél évszázaddal később – Csernus Tibor«

69 | Gráber Margit
(Budapest, 1895–1993, Budapest)

Színes virágok
Colorful Flowers

80 × 60 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelzés nélkül | Unsigned

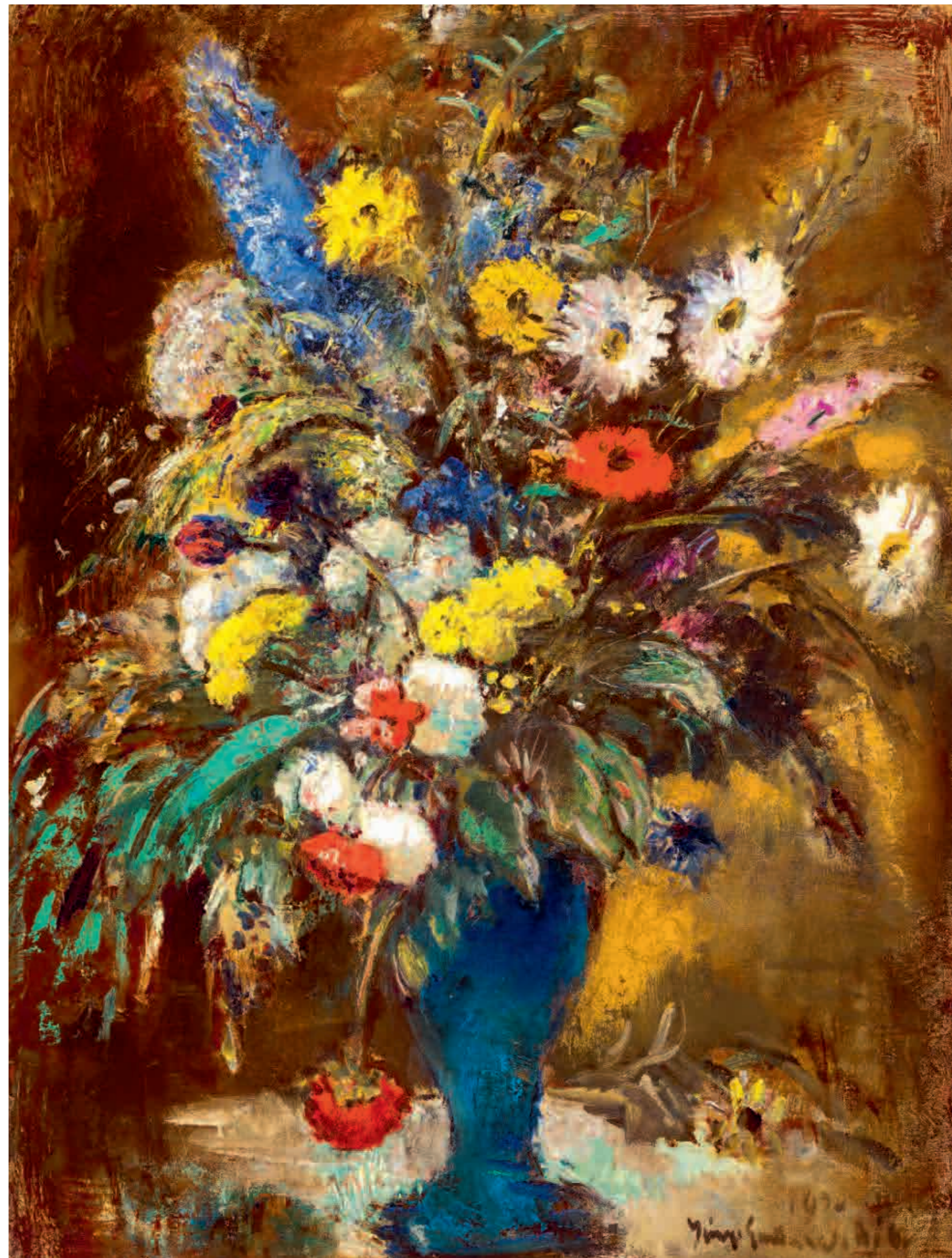
Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 895 ELR
Becsérték: 480 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 1 263 – 1 579 ELR

70 | Iványi Grünwald Béla
(Somogyson, 1867–1940, Budapest)

Tavaszi virágok, 1934
Spring Flowers, 1934

80 × 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzve jobbra lent:
Iványi Grünwald Béla 1934 |
Signed lower right:
Iványi Grünwald Béla 1934

Kikiáltási ár: 1 100 000 Ft / 2 895 ELR
Becsérték: 1 400 000 – 2 200 000 Ft
Estimated price: 3 684 – 5 789 ELR

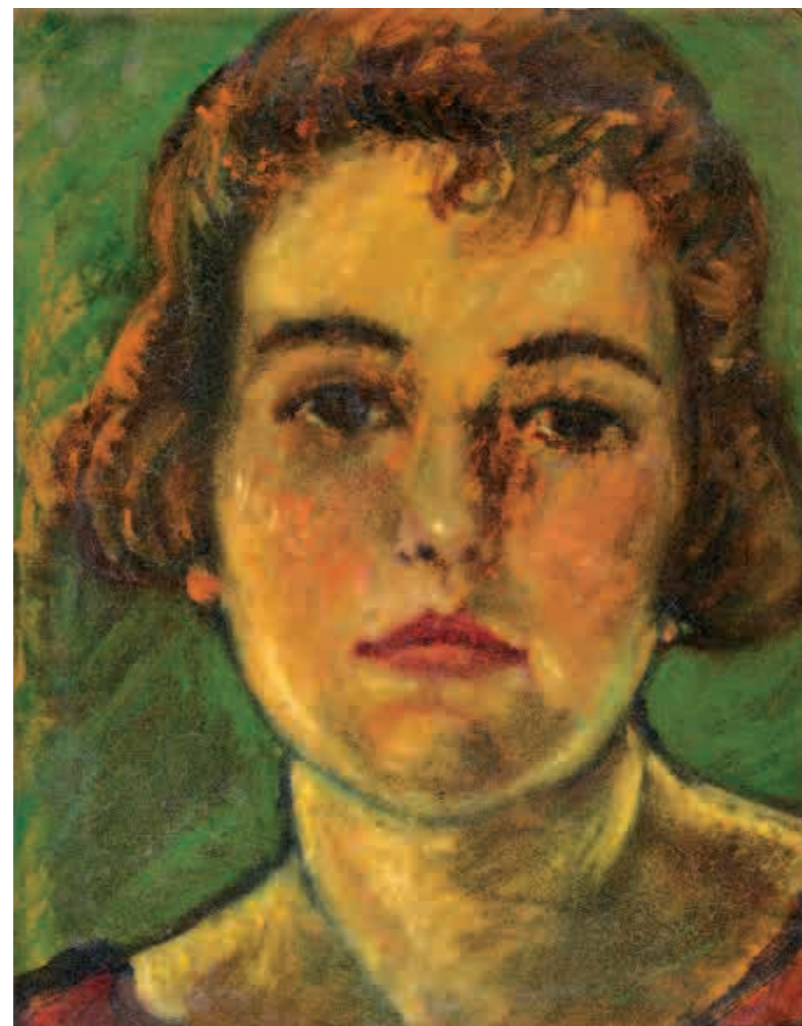
71 | Kovács Gina

(Mohács, 1878–?)

Önarckép, 1920
Self Portrait, 1920

19,5 × 14,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Kovács Gina 1920 |
Signed lower right: Kovács Gina 1920

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Ernst Lajos önarckép gyűjteményében

Róna Klára

(Pécs, 1901–1987, Budapest)

Önarckép zöld háttérrel
Self Portrait with Green Background

25 × 20,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelzés nélkül, Hátoldalon: Róna Klára |
Unsigned, On the reverse: Róna Klára

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Ernst Lajos önarckép gyűjteményében

Gyenes Gitta

(Budapest, 1888–1960, Budapest)

Art deco önarckép
Art Deco Self Portrait

19 × 14 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Gyenes Gitta |
Signed lower right: Gyenes Gitta

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Ernst Lajos önarckép gyűjteményében

Lehel Mária

(Budapest, 1889–1973, Peveragno (Olaszország))

Prémsapkás önarckép
Self Portrait in Fur Hat

18,5 × 14,5 cm
Tus, papír | Indian ink on paper
Jelezve jobbra lent: Lehel Mária |
Signed lower right: Lehel Mária

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Ernst Lajos önarckép gyűjteményében

A neves grafikus,
Pólya Tibor rajza
Ernst Lajosról

Ernst Lajos és Vaszary
János a festő
Nemzeti Szalonban
rendezett kiállításának
előkészítései, 1906

A négy mű együttes kikiáltási ára:
3 200 000 Ft / 8 421 ELJR
Becsérték: 4 000 000 – 5 500 000 Ft
Estimated price: 10 526 – 14 474 ELJR

72 | Onódi Béla

(Budapest, 1900–1991, Szentendre)

Szikrázó napsütés a szentendrei kertben
Sparkling Sunshine in the Garden of Szentendre

69 × 77 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzés nélkül | Unsigned

IRODALOM | LITERATURE

- Onódi Béla kiállítása. Ferenczy Károly Múzeum, Szentendre, 1965.
- Frank János: Onódi Béla. Élet és Irodalom, 1965/38., 9.
- A Szentendrei Régi Művésztelép. Szerk.: Tóth Antal, Corvina, Budapest, 2007.

Kikiértési ár: 2 200 000 Ft / 5 789 ELJR

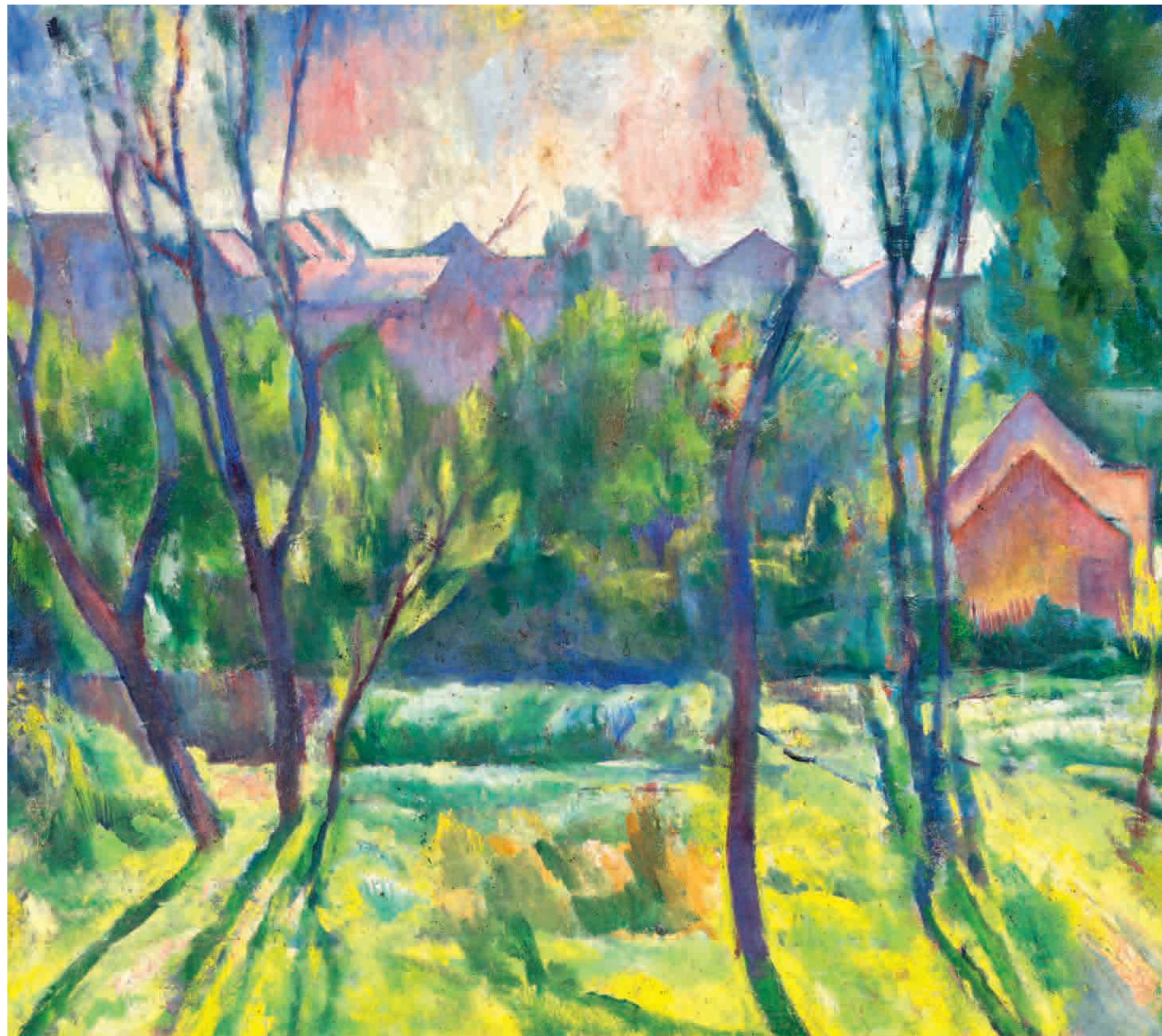
Becsérték: 3 400 000 – 4 800 000 Ft

Estimated price: 8 947 – 12 632 ELJR

Onódi Béla azoknak az úttörő alapítóknak az egyike, akik révén – a Trianonnal elcsatolt Nagybánya után – a bűbájos szerb kisváros, Szentendre vált a 20. századi magyar festészet legfontosabb helyszínévé. Nyolc fiatal Réti-tanítvány szervezte meg az első kolóniát 1926-ban, hogy átsegítsék magukat a pályakezdés nehézségein és közösen ápolják tovább a nagybányai látványfestő piktúra hagyományát. Ebből lett a szentendrei régi művésztelép. Az alapító fiatalok egy részét elsodorta a településről a történelem, de Onódi Béla – aki megjárta Párizst és Amerikát is – mindvégig kitartott. Ahogy Frank János írta 1965-ös kiállítása kapcsán: „Azok közé tartozik, akik letelepedtek Szentendrén – télen is ott élnek. Kiállított festményei a várossal való bensőséges kapcsolatát jelzik, s azt, hogy a három évtized alatt sem tudott betelni Szentendre látványával. Városrészleteket, virágos ablakból nézett templomtornyot, meghitt szobabelsőket látunk a képein. Világos színekkel fest, könnyed, ideges ecsetvonásokkal”. A most vizsgált, jellegzetes onódis ragyogással teli, expresszív tájkép is Szentendrén készült. Feltehetően a régi művésztelép kertjéből a Számárhegy irányába nyíló kilátást ábrázolja, ahogy a lemenő nap fénye játszik a házak tetején és hosszú árnyékokat rajzol a nyúlánk fák alatti pázsitra. Festői kvalitásai azt mutatják, hogy a mélységében nem ismert életműű Onódi olykor felnőtt a szóbeli ecsetkezelés expresszív artisztikumához.

Paizs Goebel Jenő: Vihar után (Eső után), 1927, magántulajdon

73 | Scheiber Hugó

(Budapest, 1873–1950, Budapest)

Lombok alatt, 1920 körül
Under the Foliage, c. 1920

48,5 × 65,5 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve balra lent: Scheiber H. |

Signed lower left: Scheiber H.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Modern magyar festészet 1919–1964.

Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria,
Budapest, 2004, 115. kép.

· Molnos Péter: Scheiber Hugó. Festészet a jazz
ritmusában. Kieselbach Galéria, Budapest, 2014, 286.

· Molnos Péter: Hugó Scheiber. Painting in the Rhythm
of Jazz. Budapest, 2014. 286 o.

IRODALOM | LITERATURE

· (k. k. I.) [Kézdi-Kovács László]: Képzőművészet
(A Nemzeti Szalon téli tárlata). Pesti Hírlap,
1920. január 28.

· Az expresszionizmus. Szerk.: Koczogh Ákos,
Gondolat, Budapest, 1964.

· Molnos Péter: Scheiber Hugó. Festészet a jazz
ritmusában. Kieselbach Galéria, Budapest, 2014.

Kikiáltási ár: 8 500 000 Ft / 22 368 ELIR

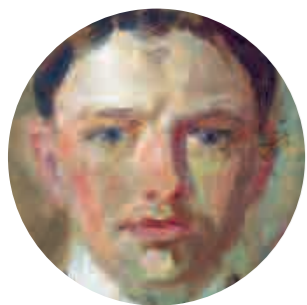
Becsérték: 12 000 000 – 18 000 000 Ft

Estimated price: 31 579 – 47 368 ELIR

Egon Schiele: Mező (Kreuzberg Krumau közelében), 1910,
Albertina, Bécs

»A művészi forma egyenlő a belső világgal.«

ALIGLIST MACKE

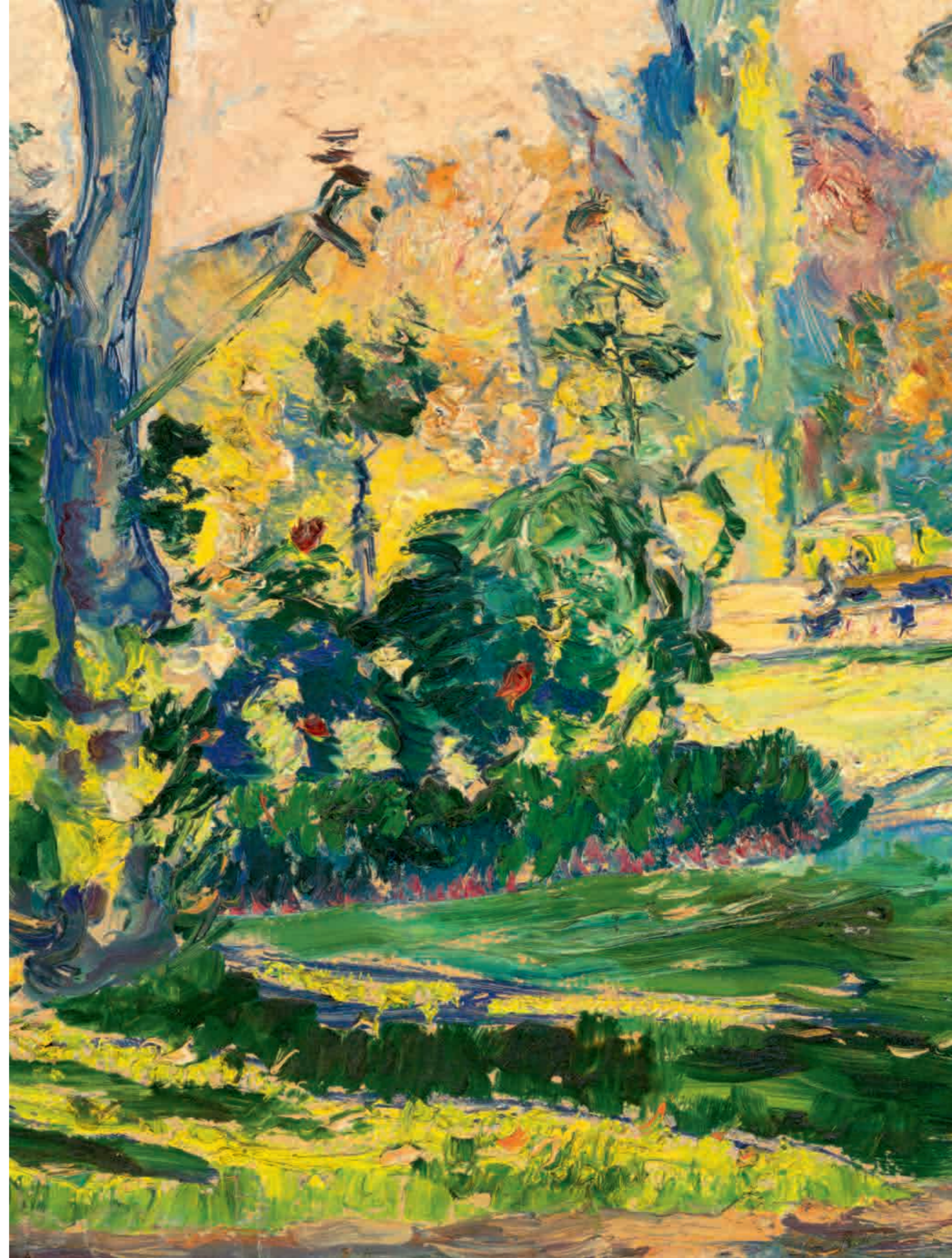
A fiatal Scheiber Hugó izgatott mohósággal traktálta a nyers olajfestéket az alapozatlan művészkartonra, felfokozott ecsetkezelése viszi magával a néző szemét, hogy belefeledkezzen a hullámokat vető, meghúsosodó, fodrozódó vonások expresszív kavargásába. A kép minden négyzetcentimétere izgalmakat rejt, Scheiber ecsetje őrült mód táncol, pettyeget, rovátkol, húsos vonalakat húz és ecsetnyéllel visszakarcol, vagy a frissen egymásra rakott világos szín alól egy mélyre ható mozdulattal elővarázsolja az alsó sötétebb árnyalatot. A parki út szélén álló padon emberalakok ülnek, körben az impresszionistáktól eltanult kékekkel és lilákkal árnyékolt fák. Scheiber a valós ligeti látványt transzformálta át modern festői érzéktapasztalattá. Ahogy a nagy német expresszionista, August Macke tanította: „A művészi forma egyenlő a belső világgal. Minden igazi művészi forma az embernek a természeti formák, a művészi formák anyagával való élő kölcsönös viszonyából keletkezik.”

Max Liebermann: Kerti pad, 1916, Nationalgalerie, Berlin

A fiatal Scheiber 1920-as, az Ernst Múzeumban rendezett gyűjteményes anyagának képcímei alapján sok budapesti helyszínen megfordult, a Tabántól a Ligeten át a Svábhegyig. A Nyolcakat is pocskondiázó, konzervatív Kézdi-Kovács László nem fukarkodott a kritikával a *Pesti Hírlapban*: „palettapiszok kenéssel” és „iszapfürdő vétellel” vádolta Scheiber impresszionizmusból az expresszionizmusba hajló tájképeit. Ezért írta Patai Edit, Scheiber első hazai propagátora, hogy külföldön fedezték fel, nem a hazai ugaron: „Itt Budapesten töltötte élete nagy részét, huszonöt éve dolgozik a festészet terén, de itt nem talált sem megbecsülést, sem sikert. Az utóbbi időkben azonban mégis elérkezett az ideje – ha nem is itthon, hanem Bécsben, ahol a Szalonban gyűjteményes kiállítása igazi sikert aratott. [...] A bécsi lapok egybehangozóan nagyszerű kritikát hoztak művészetéről, olyannyira, hogy ennek az elismerésnek végre itthon is visszhangja támadt és ma már itt is érdeklődnek Scheiber egyéni erős művészete iránt, és Ady Endre magyar ugarja most már az ő számára is termőfölddé lett.”

Pán Imre visszaemlékezéseiben megírta a tanulatlan, de ösztönösen avantgárd Scheiber Hugó magányosságát a pesti művészeti életben: „Kívül állt csoportokon, kívül állt társaságokon [...]. A kormány művészei közt nem foglalhatott helyet, mert zsidó volt, ellensége a fasizmusnak, a hivatalos ellenzék nem fogadta be, azon vélemény alapján, hogy túl messzire megy. Egy barátja volt a művészetben is és mint ember is, Kádár Béla. Kádár és Scheiber erősen összetartoztak és mindig együtt voltak.” A bécsi és berlini sikereket Scheiberrel közösen végigcsináló Kádár így emlékezett vissza a második világháború után barátja korai képeire: „Témáit mindig nehezen válogatta meg. Kedvenc helye a liget volt, ahol padon ülő alakokat festett. Ide tért vissza újra és újra, amikor témahiánya volt. [...] A témáit nem kieszelte, hanem mindig a természetből indult ki.” Amilyen élvezettel festette újra és újra az impresszionistákkal indult öreg Max Liebermann saját berlini kertjét, úgy örököltette meg a liget fényjátékos jelenéseit Scheiber expresszív korai vásznain.

74 | Zalavárý Miklós
(Ecsér, 1929–1981, Budapest)

Soproni házak, 1968
Houses in Sopron, 1968

60 × 80 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent: Zalavárý 968 |
Signed lower left: Zalavárý 968

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 737 ELIR
Becsérték: 360 000 – 550 000 Ft
Estimated price: 947 – 1 447 ELIR

75 | Berki Viola
(Kiskunhalas, 1932–2001, Budapest)

Vadgalamb az ablakban
Pigeon in the Window

60 × 50 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: Berki Viola |
Signed lower right: Berki Viola

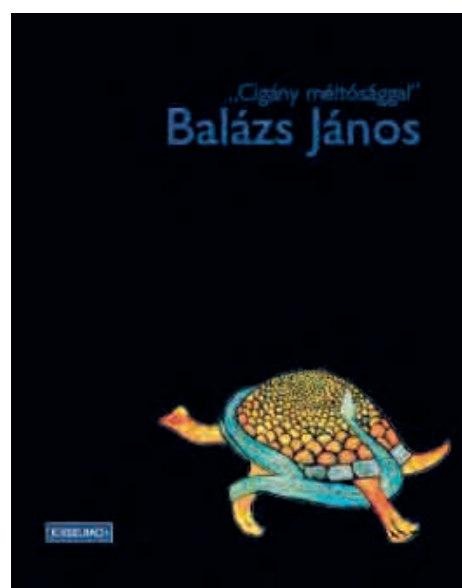
Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 895 ELIR
Becsérték: 400 000 – 550 000 Ft
Estimated price: 1 053 – 1 447 ELIR

76 | Balázs János
(Alsókubin, 1905-1977, Salgótarján)

Emberek, vágyak, ösztönök
People, Desires, Instincts

72 × 102 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve középen lent: Balázs János |
Signed lower middle: Balázs János

Kikiáltási ár: 3 400 000 Ft / 8 947 EUR
Becsérték: 4 800 000 – 9 000 000 Ft
Estimated price: 12 632 – 23 684 EUR

Balázs János – Cigány méltósággal.
Szerk. Kolozsváry Marianna, 2009.
könyv borítója

Balázs János háza előtt festményeivel, 1975 körül

77 | Mattis Teutsch János

(Brassó, 1884–1960, Brassó)

Alak a tájban (Áramlás), 1922–1923

Figure in the Landscape (Flow), 1922–1923

39 × 28,5 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve jobbra lent: MT | Signed lower right: MT

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· 1971, Mattis Teutsch, Sala Dalles, Bukarest

· 2001, Mattis Teutsch és a Der Blaue Reiter.

Magyar Nemzeti Galéria (kat. P68)

· 2001, Mattis Teutsch és a Der Blaue Reiter,

Haus der Kunst, München (kat. P68)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Mattis Teutsch. Szerk.: Mihai Nadin, Sala Dalles,

Bukarest, 1971, címlap és 61.

· Mattis Teutsch és a Der Blaue Reiter. Szerk.: Bajkay Éva–Jurecskó

László–Kishonthy Zsolt–Tímár Árpád, Mission Art Gallery, 2001, 187.

· Modern magyar festészet. 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás,

Kieselbach Tamás kiadása, Budapest, 2004, 10. kép

IRODALOM | LITERATURE

· Banner Zoltán: Mattis-Teutsch. Kriterion, Bukarest, 1972.

· Szabó Júlia: Máttis Teutsch János. Corvina, Budapest, 1983.

· Majoros Valéria: Mattis Teutsch. Nalors Grafika, Budapest, 1998.

· Mattis Teutsch és a Der Blaue Reiter. Szerk.: Bajkay Éva –

Jurecskó László – Kishonthy Zsolt – Tímár Árpád,

Mission Art Gallery, Budapest–Miskolc, 2001.

· Jurecskó László: Mattis Teutsch János. Kossuth –

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015.

Kikiáltási ár: 18 000 000 Ft / 47 368 EUR

Becsérték: 26 000 000 – 36 000 000 Ft

Estimated price: 68 421 – 94 737 EUR

Pablo Picasso: Akt drapéria előtt, 1907

»A műalkotás formáiban önmagunkat élvezzük.«

WILHELM WÖRRINGER

Vasily Kandinsky: Festmény zöld központtal, 1913, magántulajdon

A magyar absztrakció történetének élén vitathatatlanul Mattis Teutsch János áll, aki elsőként teremtett egy olyan elvont festői életművet itthon, amely a legkorábbi nyugat-európai absztrakt művészek teljesítményével állítható párhuzamba. 1914-es kiállításának tájképeire már a „meglátásában és felfogásában teljesen modern” jelzőt akasztotta a *Brassói Lapok* kritikusa. Mattis Teutsch ekkori „lélekfestészetében” a látvány csak fogódzókval szolgált az érzelmi állapot kifejezésére: a fák törzse, a lombok és az ég a felkorbácsolt érzelmvilág láthatatlan tájait térképezte fel. 1919–1920 között lépte át Mattis Teutsch az absztrakt festészet Rubicon folyóját. A sematizált emberalakok eltűntek a képterekből, a fákat jelző hajladozó ívek színes sraffozással kialakított ívekké és idomokká alakultak át, amelyek már elvesztették a hétköznapi világhoz fűződő tárgyi referenciáikat. Ekkor kiteljesedő lírai absztrakt festészetét nem hiába hasonlították kritikusai – már kortársai is – Kandinszkij művészetéhez. Ezt látjuk a most vizsgált, 1922–1923 körül született, érett absztrakt kompozíció vonalkázó ecsetkezelésű, organikusan ívelődő színsávjaiban is.

Kassák Lajos, a magyar avantgárd kérelhetetlenül következetes prófétája, a friss izmusokra kiéhezett művészetszervező érthető módon látta meg Mattis Teutschban a keresett előfutárt. A többnemzetiségű Brassóban született Mattis Teutsch János Kassákékon keresztül bekapcsolódott a modern német művészet vérkeringésébe. Sokat dolgozott együtt a legendás expresszionista Der Sturm galériát vezető Herwarth Waldennel. A magyar és a német avantgárd színtér mellett a román modernisták is befogadták (Trianon után). Unikális művészetét mindenütt nagyra tartották, rendszeresen szerepelt tárlatokon absztrakt műveivel. 1921-es brassói kiállítási katalógusában így foglalta össze saját alkotói módszerét és ars poeticáját: „Célom az, hogy festői és plasztikai eszközökkel olyan absztrakt műveket alkossak, amelyek mint művészi lények élnek önálló életüket, s tiszta lelki érzetet váltanak ki. Túlnyomórészt olyan kompozíciókon dolgozom, amelyekben az ember a kiindulópont. Az ember, a maga lelki vibrációjában, testetlenül, mint kontaktus az érzet számára.”

Mattis Teutsch gondolkodása mögött nem nehéz kitapintatni a 20. század eleji avantgárdra legnagyobb hatást gyakorló német elméletet, Wilhelm Wörringer *Absztrakció és beleérzés* című disszertációját. Az 1907-ben született szövegében Wörringer így írt a valóságot nem másoló, hanem „újraalkotó” műtárgyakról: „a műalkotás a természet mellett létező, a természettel egyenértékű önálló organizmus, és legbelső lényege nincs vele kapcsolatban, ha természetesen a dolgok látható felületét értjük.” A német művészettörténész – megalapozva az expresszionizmust és a Kandinszkij-féle absztrakciót – a beleérzés lelki folyamatának fontosságát emelte ki, azt a találkozást, amely a néző és a kép között zajlik. Sorai pontosan ráillenek Mattis Teutsch úttörő absztrakt alkotásaira: „A szerves szép elevenesség visszaadásából születő boldogító érzés, vagyis az, amit a modern ember szépségnek nevez, kielégíti azt az öntevékenységi igényt, amelyben [Theodor] Lipps a beleérzés feltételét látta. A műalkotás formáiban önmagunkat élvezzük.”

RIEDER GÁBOR

A festmény a 2001-es magyar–német katalógusban

78 | Molnár C. Pál

(Battonya, 1894-1981, Budapest)

Szürreális táj holdfényben
Surreal Landscape in Moonlight

50 × 57 cm

Olaj, alumínium lemez | Oil on aluminum plate

Jelezve jobbra lent: MCP | Signed lower right: MCP

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 842 EUR

Becsérték: 480 000 – 700 000 Ft

Estimated price: 1 263 – 1 842 EUR

79 | Bálint Endre

(Budapest, 1914–1986, Budapest)

Ora et labora (Ora et laboratorium), 1965
Ora et labora (Ora et laboratorium), 1965

38 × 31,5 × 8 cm

Object | Object

Jelezve hátoldalon: Ora et laboratorium, objeet Bálint |
Signed on the reverse: Ora et laboratorium, objeet Bálint

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Román József: Bálint Endre, Budapest, 1980,
Képzőművészeti Kiadó, 114. képen

· Bálint Endre – A nyolcadik templom, 287.o.,
szerk.: Kolozsváry Marianna, Szépművészeti Múzeum –
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2014

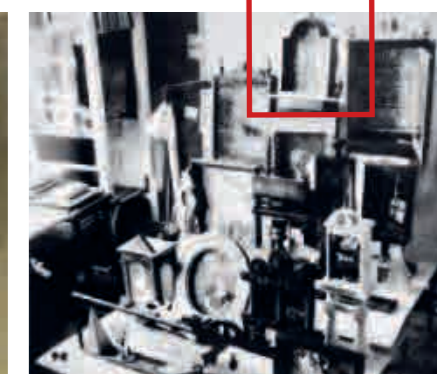
Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 158 EUR

Becsérték: 1 800 000 – 2 800 000 Ft

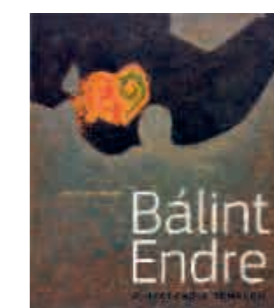
Estimated price: 4 737 – 7 368 EUR

Román József: Bálint Endre,
Képzőművészeti Alap
Kiadóvállalata, 1980

Műterembelső

Bálint Endre – A nyolcadik templom, 287.o., szerk.: Kolozsváry Marianna,
Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2014

80 | Kmetty János

(Miskolc, 1889–1975, Budapest)

Csendélet almákkal, 1930 körül
Still Life with Apples, c. 1930

71 x 75 cm

Olaj vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Kmetty | Signed lower right: Kmetty

Kikiáltási ár: 4 200 000 Ft / 11 053 EUR

Becsérték: 5 000 000 – 8 000 000 Ft

Estimated price: 13 158 – 21 053 EUR

Kmetty János: Csendélet almákkal, napraforgóval,
Janus Pannonius Múzeum, Pécs

81 | Mohy Sándor

(Dercen, 1902–2001, Kolozsvár)

Napraforgók
Sunflowers

45 × 30 cm

Olaj, vászon, kartonon | Oil, canvas on cardboard
Jelezve jobbra lent: MO. | Signed lower right: MO.

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 789 EUR

Becsérték: 440 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 1 158 – 1 579 EUR

82 | Mohy Sándor

(Dercen, 1902–2001, Kolozsvár)

Lány kaktusszal
Girl with Cactus Flowers

65 × 49 cm

Olaj, vászon, kartonon | Oil, canvas on cardboard
Jelezve jobbra lent: MO., Jelezve a hátoldalon: Mohy pinxit |
Signed lower right: MO., Signed on the reverse: Mohy pinxit

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 000 EUR

Becsérték: 480 000 – 650 000 Ft

Estimated price: 1 263 – 1 711 EUR

Boromisza Tibor

83 | Boromisza Tibor

(Bácsalmás, 1880–1960, Szentendre)

Napfényes erdő kirándulókkal
(Debreceni Nagyerdő), 1927
Sunlit Forest in Debrecen, 1927

85 × 100 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: rovásírással, Hátoldalon: Boromisza Tibor 1927

Debrecen Nagyerdő | Signed lower right: rovásírással,

On the reverse: Boromisza Tibor 1927 Debrecen Nagyerdő

IRODALOM | LITERATURE

· Hevesy Iván: Boromisza Tibor. Amicus, Budapest, 1922.

· Boromisza Tibor: A várancsos élete. Magyarország, 1932/5., képes melléklet.

· Jurecskó László: Boromisza. Tibor. Nagybányai korszaka (1904–1914). MissionArt Galéria, Miskolc, 1996.

· Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914.

Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006.

· Boromisza Tibor önéletrajzi feljegyzései.

Szerk.: Török Katalin. Rectus, Szentendre, 2011.

· Boromisza Tibor 1880–1960. MűvészetMalom és Kortárs Művészeti Központ, Szentendre, 2012.

Kikiáltási ár: 11 000 000 Ft / 28 947 EUR

Becsérték: 14 000 000 – 20 000 000 Ft

Estimated price: 36 842 – 52 632 EUR

Boromisza Tibor: Margitszigeti nyárfák, 1922, magántulajdon

»A táj tükröződik,
emberivé válik,
értelemmel telik
meg bennem.«

PAUL CEZANNE

Cézanne így magyarázta Joachim Gasquet-nek az általa konstruált természeti látvány kettős természetét: „A természet, ahogyan látszik és a természet, ahogyan érezzük, azaz a természet, ami ott van (mutatott a síkság zöldje és kékje felé) és az a természet, ami itt van (megkopogtatta a homlokát), mind a kettőnek össze kell olvadnia, hogy kibírja, hogy élje az életet, a félig emberi és félig emberfelettit, a művészet életét, vagy, ha úgy tetszik, az isteni életet. A táj tükröződik, emberivé válik, értelemmel telik meg bennem. Tárgyasítom, rávetítem, rögzítem a vásznamon.” A csupa zöld erdőrészek nagy modern komponistája, Cézanne a párizsi Durand műkereskedésében sokat forgoló Boromisza Tibor legfontosabb előképei közé tartozhatott. A most vizsgált, a kubofuturizmus felé igazodó képen az aix-i mester smaragd levéláradata gomolyog, de a magyar festő a fény beáradó spirituális rendjével csillapította le a kavargó energiaáradatot. Boromisza a 20. század eleji modern festészet érzékeny gondolkodója, a transzcendens filozófiák nagy értője volt. Expresszív parklátványait mindig az isteni fénysugár rendezi egységbe.

Boromisza különös figurája a nagybányai művésztelepről kiseregülő fiatal, modern festőnemzedéknek. A finom intellektusú értelmiségiek, az avantgárdra fogékony zsidó kispolgárok és a vidéki szegénylegények ivadékai között ő a nyalka huszártiszt, a táblabírók világának fia, akit szülei katonai pályára szántak. El is végezte a Ludovika Akadémiát, de elcsábította a művészet: leszerelt és festőnek tanult, előbb Nagybányán, majd Münchenben és Párizsban. A Ferenczy Károly mestertől elerlett posztimpreszionista érzékenységet hamar kiegészítette a friss modern hatásokkal, megteremtve a magyar pointillizmus legszebb főműveit Van Goghot idéző, expresszív festői nyelvezetét. Kalandos élete során lakott a Margitszigeten, majd az 1920-as években kiköltözött Szentendrére, ahol behatóan tanulmányozta a buddhizmust. 1927-ben elvált, és „nehéz karmáját” követve leköltözött a Hortobágyra. A sajátosan ősi, keleties karakterű művészet modern megfogalmazásmódját kereste a szilaj csikósok és a délibábok között. Kutatásait megosztotta a debreceni tudományos élet kiválóságaival, de újságokban is rendszeresen közölt tanulmányokat. Ugyanakkor élénk kapcsolatot ápolta a fővárosi modern művészkörökkel, például díszleteket tervezett Madzsar Alice táncművészeti „Cikk-Cakk estjeihez”.

Kmetty János: Városliget, 1912 körül, magántulajdon

Vincent van Gogh: Virágzó gesztenyefák, 1890, Kröller-Müller Múzeum, Otterlo

»Boromisza a 20. század eleji modern festészet érzékeny gondolkodója, a transzcendens filozófiák nagy értője volt. Expresszív parklátványait mindig az isteni fénysugár rendezi egységbe.«

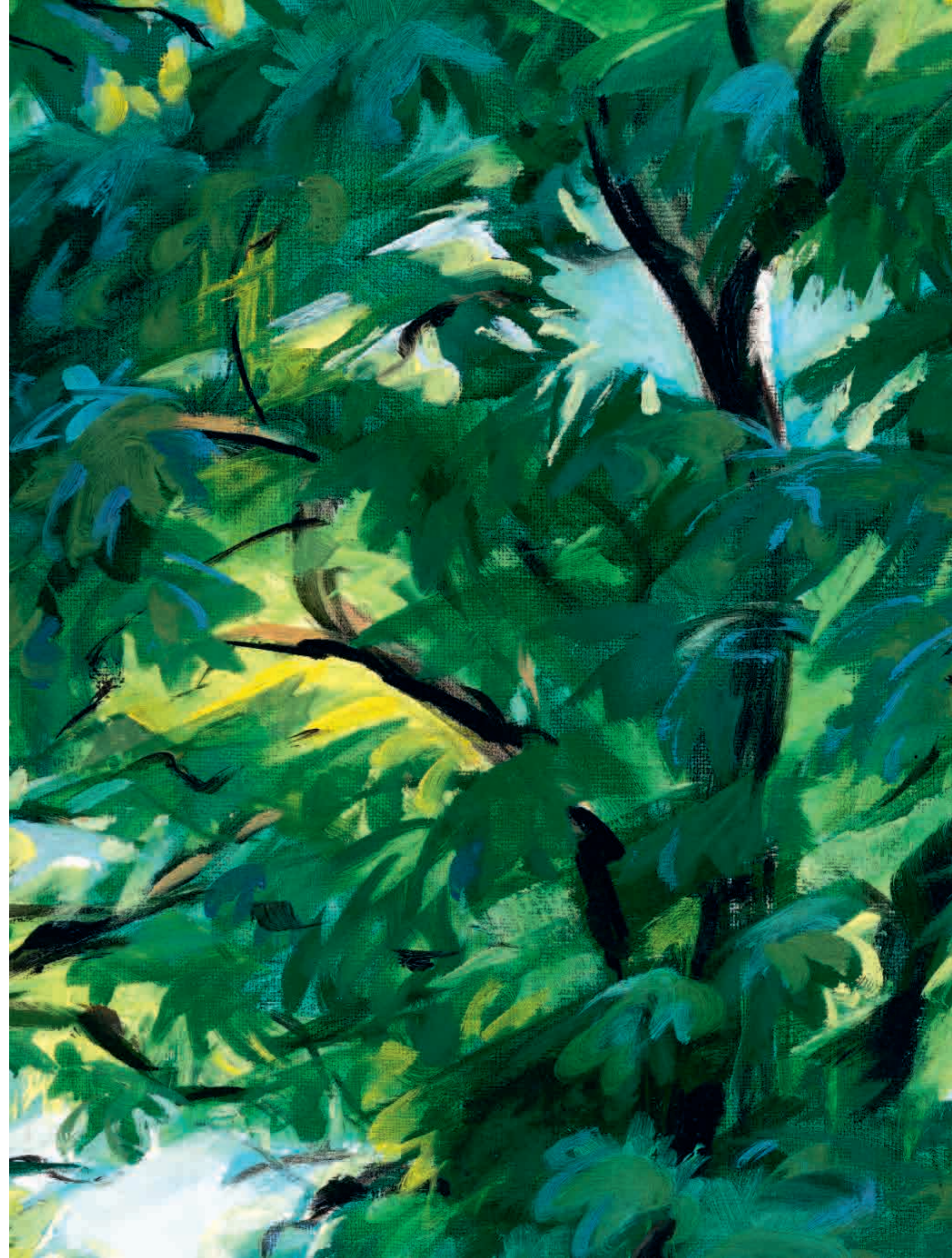
»A most vizsgált, a kubofuturizmus felé igazodó képen az aix-i mester smaragd levéláradata gomolyog, de a magyar festő a fény beáradó spirituális rendjével csillapította le a kavargó energiaáradatot.«

Boromisza szerette akkurátusan dátumozni és helyszínmegjelöléssel is ellátni műveit. Ez nagyon megkönnyíti az utókor dolgát, hiszen az 1960-ban, elfeledettségben, nyomorban meghalt festőt valósággal újra fel kellett fedezni a rendszerváltás után. A műkereskedelemben azóta egymás után kerülnek elő a korai Ziffer- és Tihanyi-képekhez hasonlítható minőségű Boromiszáék. Különös karaktert képviselnek az 1930 körül készült hortobágyi csikósokról készített portréi, amelyeket – az ősi magyar kultúra előtti hódolatként – a korban még alig ismert rovásírással jelzett. Ezt látjuk a most vizsgált művön is. A festmény hátán olvasható felirat szerint a kép a debreceni Nagyerdőt ábrázolja. Az 1930-as évek vége óta védeltséget élvező park ősi fáinak között Boromisza szintén a múlt szellemét kereste, az itt gazdálkodó vákánccsok nyomait. Jól ismerjük nézeteit a *Nagybányai Hírlap* hasábjairól, ahol nemcsak a futurizmust élte, de felszólalt a város régi építészeti emlékeinek védelmében az ősi ázsiai kultúrákat emlegetve: „És ha már eljöttünk Párizsból Budapestre, menjünk még messzebbre, erre keletre, mifelénk. Ide, hol az ázsiai szelek még intenzívebben fújnak.”

Hevesy Iván: Boromisza Tibor, Amicus, 1922

84 | Balla Béla

(Arad, 1882–1965, Nagybánya)

Veneczei csónakos, 1921
Venetian Waterman, 1921

40 × 50 cm

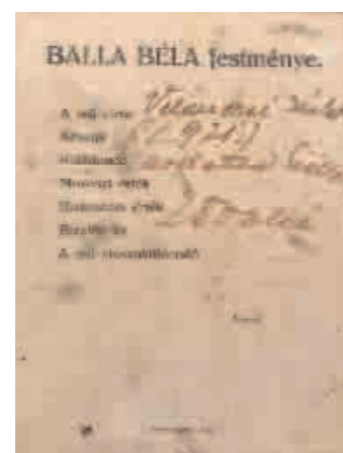
Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve balra lent: Balla Béla |

Signed lower left: Balla Béla

Hátoldalon | On the reverse:

Az 1921-es Kollektív kiállítás raglapja

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· 1921 Kollektív kiállítás 176. kép

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 263 EUR

Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft

Estimated price: 1 579 – 2 368 EUR

85 | Mattioni Eszter

(Szekszárd, 1902–1993, Budapest)

Evezősök a vízen
Paddlers on the Water

52,5 × 68,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: H. Mattioni E. |

Signed lower right: H. Mattioni E.

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 447 EUR

Becsérték: 700 000 – 1 000 000 Ft

Estimated price: 1 842 – 2 632 EUR

86 | Tagyosi Rátz Péter

(Császló, 1879–1945, Nagypéleske)

Táj kék égbolt alatt, 1910

Landscape under the Blue Sky, 1910

80 × 90 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Rátz 910 | Signed lower right: Rátz 910

Kikiáltási ár: 900 000 Ft / 2 368 EUR

Becsérték: 1 200 000 – 1 600 000 Ft

Estimated price: 3 158 – 4 211 EUR

Ferenczy Károly: Bükkerdő, 1908,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Tagyosi Rátz Péter: Vörös hajók, 1910, magántulajdon

87 | Megyer Meyer Antal

(Budapest, 1883–1948, Budapest)

Napraforgós önarckép, 1910 körül
Self-Portrait with Sunflower, c. 1910

55 × 75 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzés nélkül | Unsigned

PROVENIENCIA | PROVENANCE

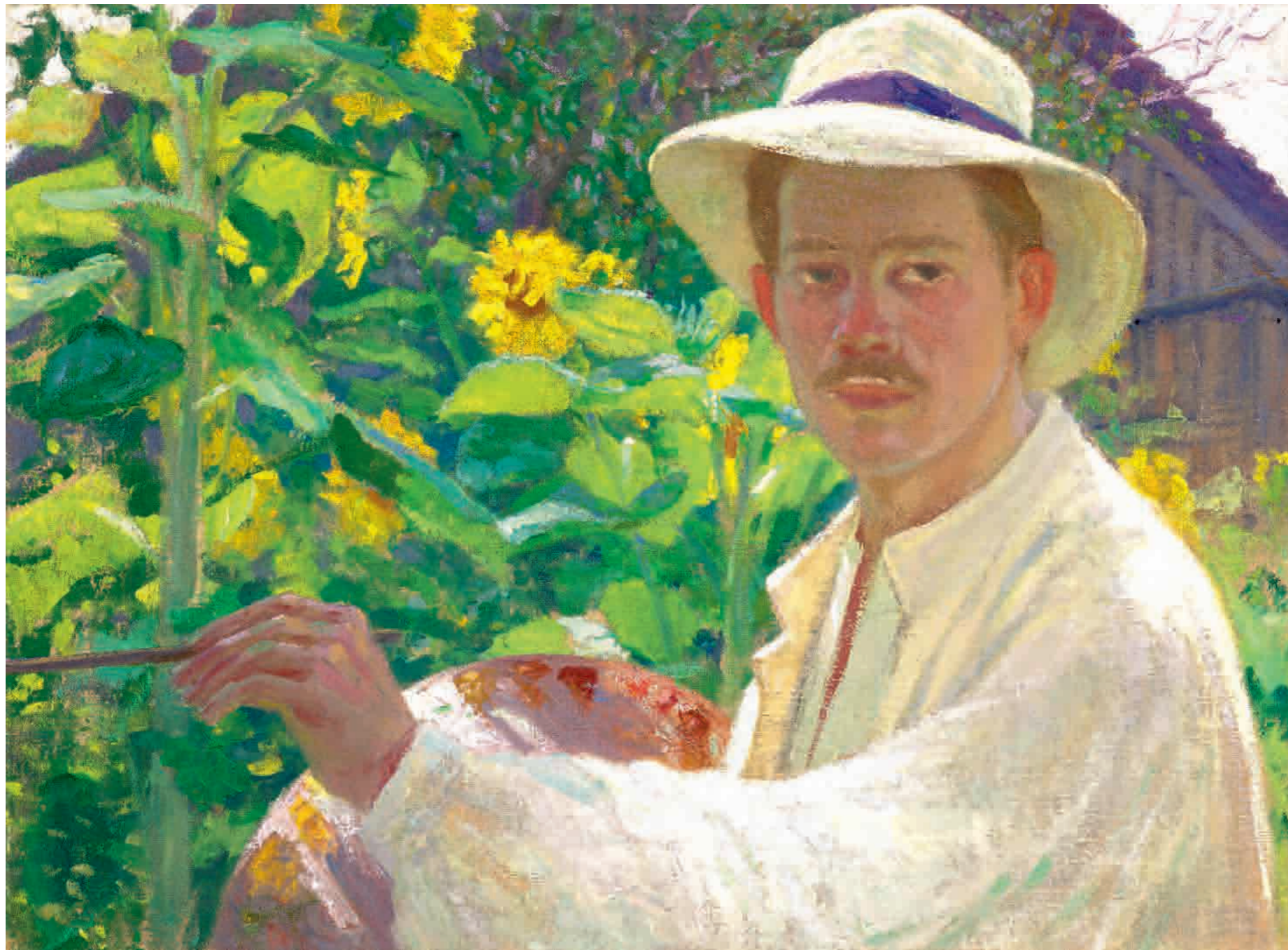
· Egykor a művész családjának tulajdonában

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 6 316 EUR

Becsérték: 3 600 000 – 4 800 000 Ft

Estimated price: 9 474 – 12 632 EUR

A Képzőművészeti Főiskolán szerzett oklevelet 1906-ban. Tanári működését a Székesfővárosi Ipariskolában kezdte, 1923-ban a Képzőművészeti Főiskola tanára lett, 1937–39 között rektora, 1939–41 között pedig prorektora volt. Művészetpedagógiai munkássága mellett az alkalmazott grafika és az iparművészeti tervezés csaknem minden műfajában (bútor- és szőnyegtervezés, kovácsoltvas, ötvösség, díszítőfestészet stb.) kamatoztatta sokoldalúságát. Sajátos stílusát a modern vonalvezetés és a történeti stílusjegyek alkalmazásával alakította ki. Több évtizeden át foglalkozott sorozatgyártásra kerülő egyházi iparművészeti felszerelési tárgyak, kegytárgyak tervezésével, melyeket az Oberbauer cég forgalmazott. Művei rendszeresen szerepeltek egyházművészeti kiállításokon. Egyik legjelentősebb műve a 34. Eucharisztikus világkongresszus óriási monstrenciája (1938).

Paul Gauguin: Vincent van Gogh napraforgókat fest, 1888,
Van Gogh Museum, Amsterdam

Bornemisza Géza
1911–1912

fauvismus

88 | Bornemisza Géza

(Nábrád, 1884–1966, Vác)

Fauve táj, 1911–1912

Fauve Landscape, 1911–1912

36 × 40 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzés nélkül | Unsigned

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

- Nagybánya. A nagybányai festészet a neosok fellépésétől 1944-ig. MissionArt Galéria, Miskolc, 1992 (kat. 10.).
- Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914, Magyar Nemzeti Galéria, 2006 (kat. 73.).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Pápai Emese: Bornemisza Géza festőművész fauve-os korszaka. Művészettörténeti Értesítő, 2002/3–4., 316.
- Modern magyar festészet. 1892–1919. Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2003, 616. kép.
- Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914. Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György – Gosztonyi Ferenc, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006, 251.

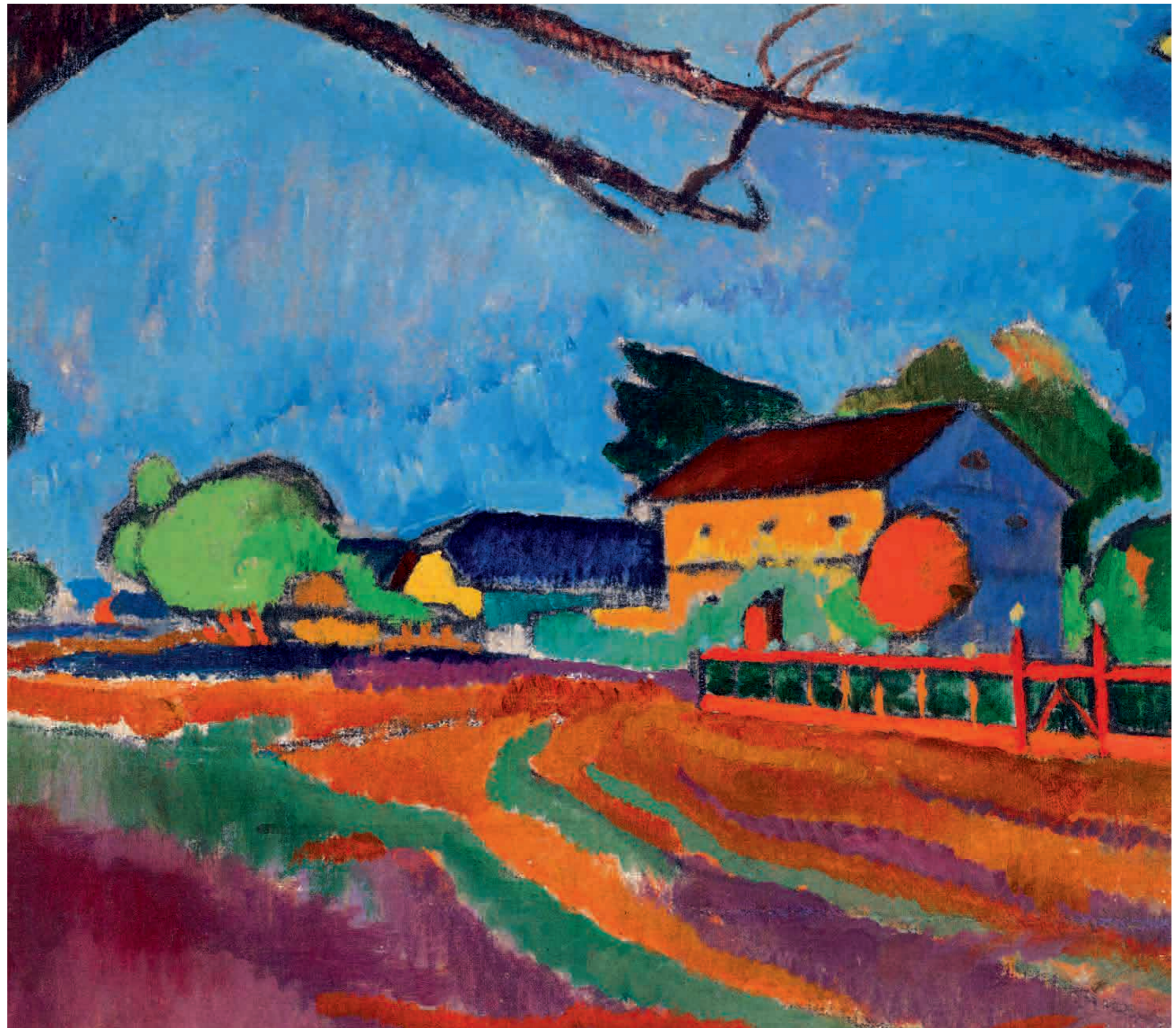
IRODALOM | LITERATURE

- (Myn.): Bornemissza Géza műtermében. Szózat, 1925. március 15.
- Nagybánya. A nagybányai festészet a neosok fellépésétől 1944-ig. Szerk.: Jurecskó László – Kishonhy Zsolt. MissionArt Galéria, Miskolc, 1992.
- Pápai Emese: Bornemisza Géza festőművész fauve-os korszaka. Művészettörténeti Értesítő, 2002/3–4., 309–320.
- Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914. Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György – Gosztonyi Ferenc, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006.

Kikiáltási ár: 24 000 000 Ft / 63 158 EUR

Becsérték: 30 000 000 – 42 000 000 Ft

Estimated price: 78 947 – 110 526 EUR

»Én, alulírott, bizonyítom, hogy Bornemisza Géza úr – aki mint tanítványom dolgozott műtermemben a múlt évben és az idén – kitűnt munkájának komolyságával és művészi tehetségével. Ennek igazolásául adom ezt a bizonyítványt.«

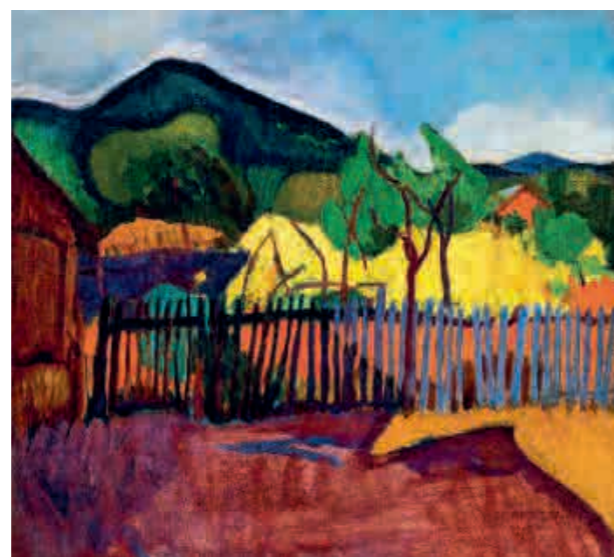
HENRI MATISSE, PARIS, 1909. ÁPRILIS 20.

A Nemzeti Galériában megrendezett legendás Magyar Vadak kiállítás tisztázta másfél évtizeddel ezelőtt, hogy Matisse szűkebb tanítványi köréhez mindössze két magyar festő tartozott: Bornemisza Géza és Perrott Csaba Vilmos. Sokan kerültek kapcsolatba a legnagyobb hatású fauve mesterrel, de az 1908-ban alapított iskoláját csak ők ketten látogatták. A posztimpreszionista alapokra itt rakódott rá a modern párizsi látásmód: a vad színkontrasztok és a festői formatorzítások. Bornemisza a 20. század első éveiben Nagybányán képezte magát, majd a híres párizsi magániskolában, a Julian Akadémián tanult, azt követően pedig Matisse-nál. A mester emlékére megidéző 1923-as cikkében írta: „Abban az időben, amikor én Matisse-szal megismerkedtem, még csak szűkebb körben számított prófétának.” A friss szellemiségre érzékeny külföldi piktorként rendszeresen megfordult az avantgárd legfontosabb mecénása, Gertrude Stein híres szalonjában a rue de Fleurus-ben. Első kézből ismerte a párizsi modernizmust, ami karakteresen alakította festészetét. Nem véletlenül lett – kevésse feldolgozott életműve ellenére – a Magyar Vadak kiállítás és az azt követő nemeztközi „turné” egyik nagy felfedezettje.

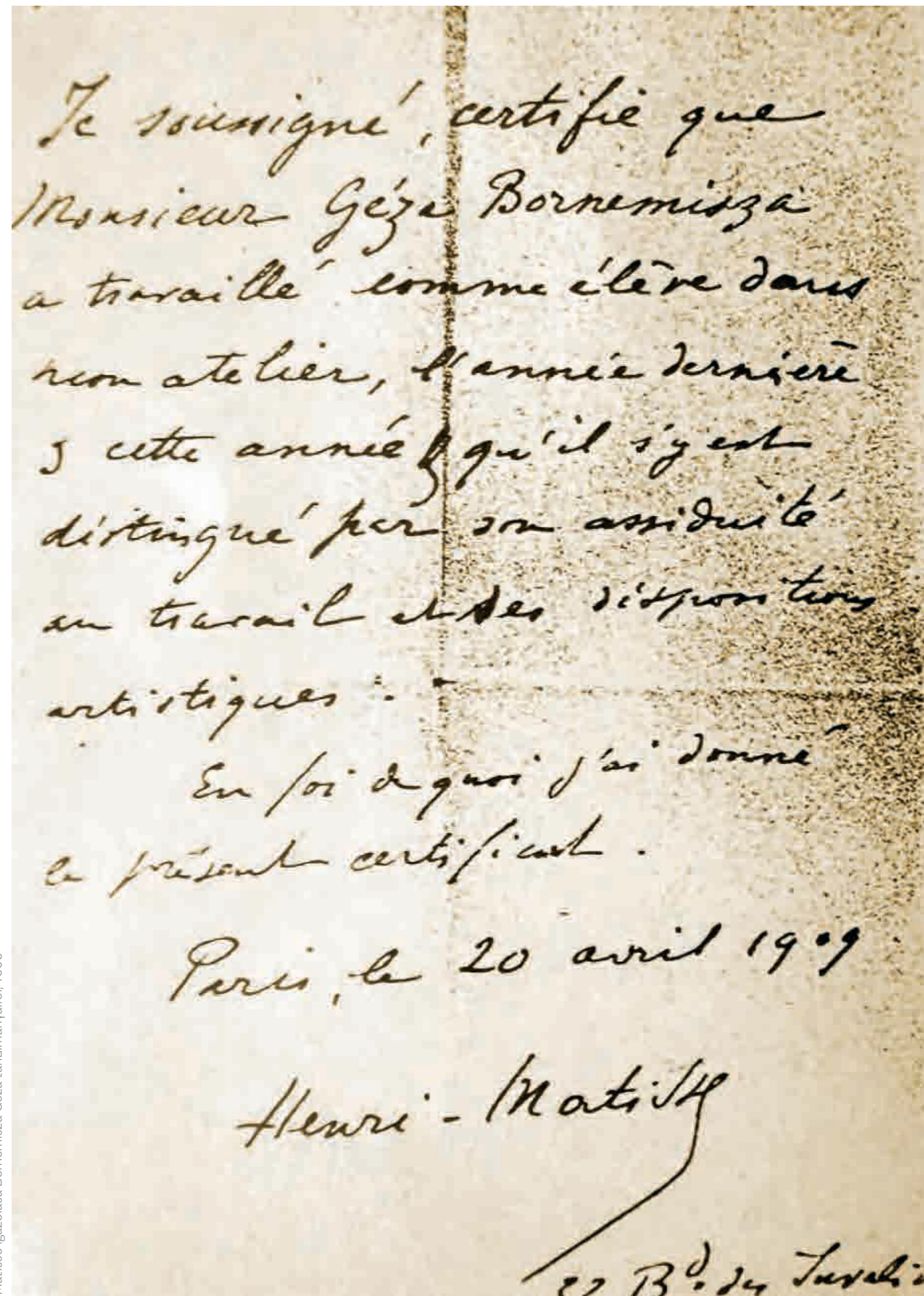

Maurice de Vlaminck: Őszi táj, 1905, MoMA, New York

A mester saját kezű igazolásából tudjuk, hogy Matisse tanítványa volt: „Én, alulírott, bizonyítom, hogy Bornemisza Géza úr – aki mint tanítványom dolgozott műtermemben a múlt évben és az idén – kitűnt munkájának komolyságával és művészi tehetségével. Ennek igazolásául adom ezt a bizonyítványt. Henri Matisse, Paris, 1909. április 20.” A párizsi fauve hatás a most elemzett képen is letagadhatatlan. Bizonyára más magyar festők is látták kora ősszel a levelek rozsdaszínűre válását, de hogy ezt egy olyan piros lombgombolyagként jelenítsék meg, mint amelyet Vlaminck vagy Braque 1905 körüli vásznain láthatunk, az egészen kivételes. Ráadásul Bornemisza aláfestéses fekete kontúrral kontrasztosította a rőt fakoronát, és egy napsütötte okkeres narancs házfal, valamint egy árnyékos indigókék oldal közé állította, a komplementer nedvzöld fák közé. Par excellence fauve szintobzódás! Bornemissza szállkás vonalakkal traktálta a festéket, kiélvezve a barázdák, földutak és fűsávok – Mattis Teutschot idéző – absztrakt modorban csíkozódó előtéri sávjának minden esztétikai szépségét. A bal felső sarokból benyúló merész faág pedig a japán metszetek aszimmetrikus kompozícióinak frissességét idézi.

Bornemisza Géza: Kilátás a hegyre, 1909 körül, magántulajdon

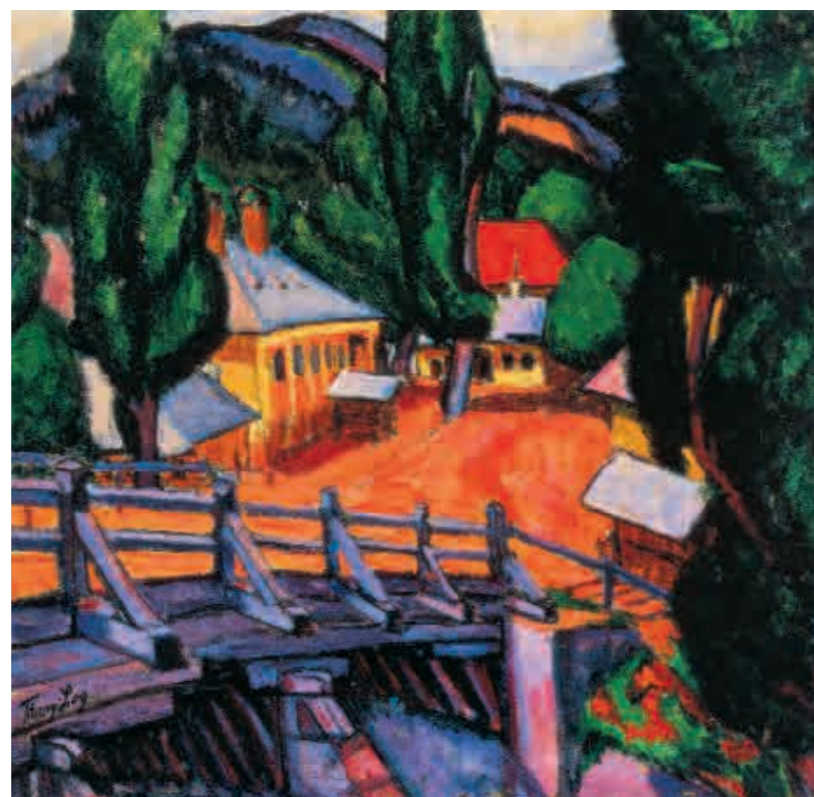

Matisse igazolása Bornemisza Géza tanulmányairól, 1909

Paul Cézanne: Maison Maria Château Noir látképével, 1895 körül (Egykor Nemes Marcell gyűjteményében, jelenleg a Kimbell Art Museumban, Fort Worth, Texas)

Bornemisza nem belvárosi polgárcsaládból, hanem egy szatmári udvarházból, egy régi nemesi református család táblabírói miliójából jutott Matisse és a párizsi modernnek közvetlen közelségébe. Ahogy a Szózat című napilap tudósítója foglalta össze ihletett tudósításában Bornemisza pályáját az 1920-as évek derekán: „Születik egy magyar fiú, Szatmár megyében, a Szamos partján, egy ámbitusos kedves falusi lakban s már mint gyerek másképp nézi, látja a sekély folyó partjait, a füzeseket, az akácfákat, a fehér házakat, mint a környezete. Színes vonalálmok kísértik egyre a gimnázium padjain. Az apja tán ügyvédnek, szolgabírónak szánja, szeretné, hogy jogász legyen, amiből minden válhat ebben a jurista országban. De a fiú sehogy sem akar tárgítani az álmaitól. Párist sóvárogja egyre, festő akar lenni mindenáron, ha török-szakad is. [...] Valahogy így indulhatott neki a Bornemisza Géza piktori pályája a Szamos partja mellől, így került Nagybányára, Thorma mellé, Nagybányáról Párisba, a Julian akadémiára!” Hozzátehetjük még, hogy a festmény születésének idején Bornemisza csatlakozott a neósok új törekvéseinek otthont adót, Iványi Grünwald Béla által vezetett kecskeméti művésztelephez.

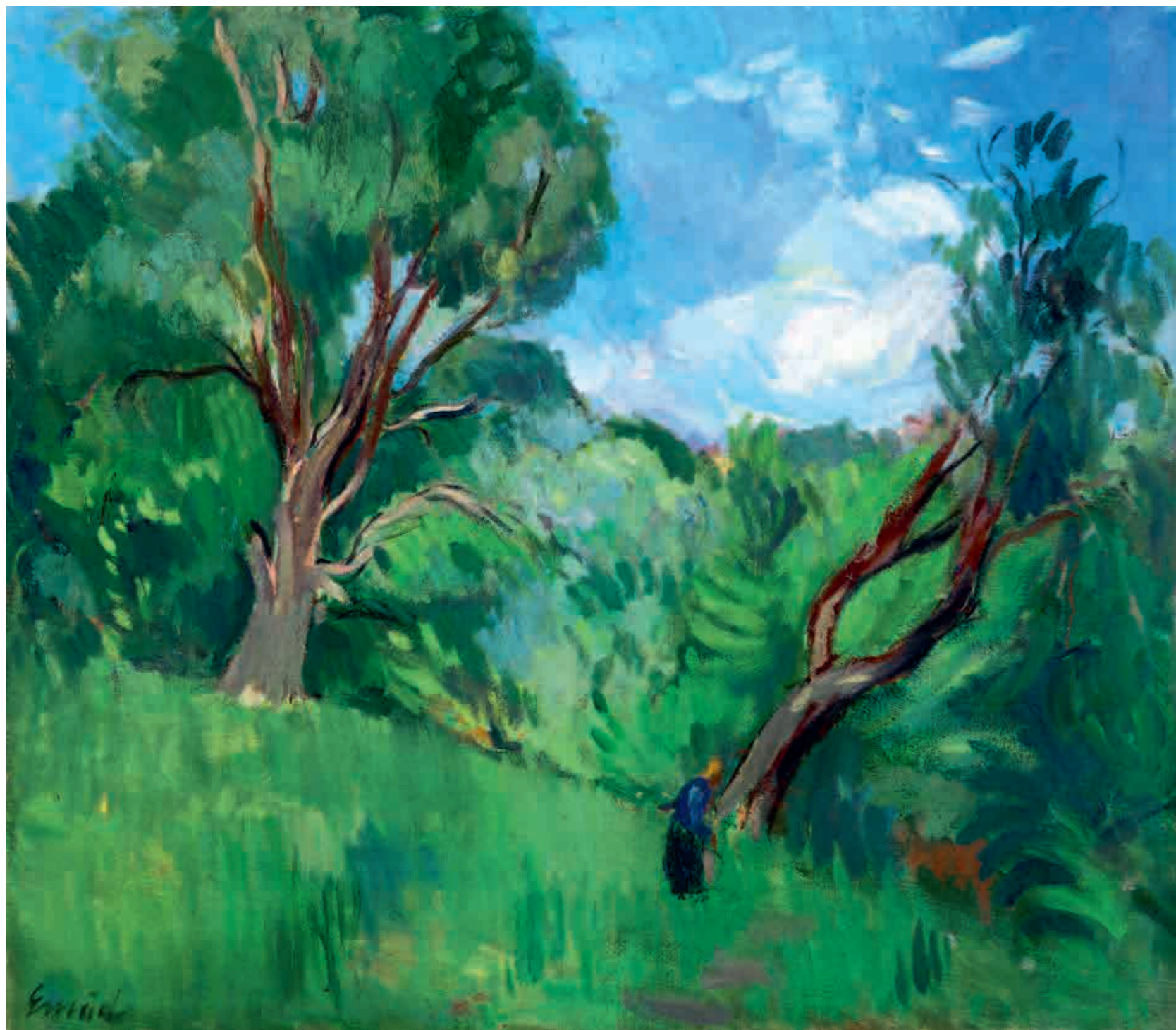
Tihanyi Lajos: Tájkép híddal, 1909, BTM Fővárosi Képtár, Budapest

A Bornemisza fauve korszakát feldolgozó Pápai Emese részletesen elemezte a most vizsgált festmény műfaji és stílári különlegességeit: „Ez a tájképtípus a legtöbb nagybányai festő életművében fontos szerepet játszik [...]. Bornemisza Géza *Falusi tájkép* és *Falusi utca* kompozíciói jól összevethetők többek között Tihanyi Lajos *Tájkép híddal* című, 1910-es kompozíciójával. Bornemisza *Falusi tájkép*ének előterébe véletlenszerűen nyúlik be egy faág. Az ég lazúrosan felrakott, paravánszerű kékje előterében határozott formát ölt egy átlósan elhelyezett narancsszínű, emeletes ház, előtte cinóbervörös fa, mögötte fekete háztetőjű, krómsárga homlokzatú ház. Színvilágát tekintve e kompozíció változatosabb a korábban tárgyalt festményeknél, a festő több árnyalatot használ, vékony rétegben alkalmazza a színeket, néhol az alapozott vászon színe is áttetszik. Ezzel a technikával több nagybányai festő is élt, mint pl. Ziffer Sándor, Galimberti Sándor, Perlrott Csaba Vilmos, akik Bornemiszával egyetemben a fauve legprogramosabb és legradikálisabb magyar képviselői közé tartoztak.”

»Abban az időben, amikor én Matisse-szal megismerkedtem, még csak szűkebb körben számított prófétának.«

BORNEMISZA GÉZA

89 | Ernőd Aurél

(Budapest, 1897-1958, Budapest)

Tavaszi rét
Spring Meadow

80 × 90 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzve balra lent: Ernőd | Signed lower left: Ernőd

Kikiáltási ár: 420 000 Ft / 1 105 ELJR

Becsérték: 600 000 – 800 000 Ft

Estimated price: 1 579 – 2 105 ELJR

90 | Perlrott Csaba Vilmos

(Békéscsaba, 1880-1955, Budapest)

Műtermi csendélet gitárral és körtével
Still Life with a Guitar and Pears

59 × 43,5 cm

Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper

Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 105 ELJR

Becsérték: 1 400 000 – 2 400 000 Ft

Estimated price: 3 684 – 6 316 ELJR

91 | Járitz Józsa

(Budapest, 1893–1986, Budapest)

Fekvő női akt, 1916

Lying Female Nude, 1916

63 × 93,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Járitz J. 1916 |

Signed lower left: Járitz J. 1916

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· I. Kiállítás. Csók István, Rippl-Rónai József, Vaszary János, Járitz Józsa. Helikon, 1922 (feltehetően azonos: kat. 60., *Akt kék drapériával*).

IRODALOM | LITERATURE

· Járitz Józsa: Egy művész útja. Forrás, 1969/11–12., 111–119.

· Járitz Józsa. Merítés a KLT-ből II. Katalógus. Haas Galéria, Budapest, 1999.

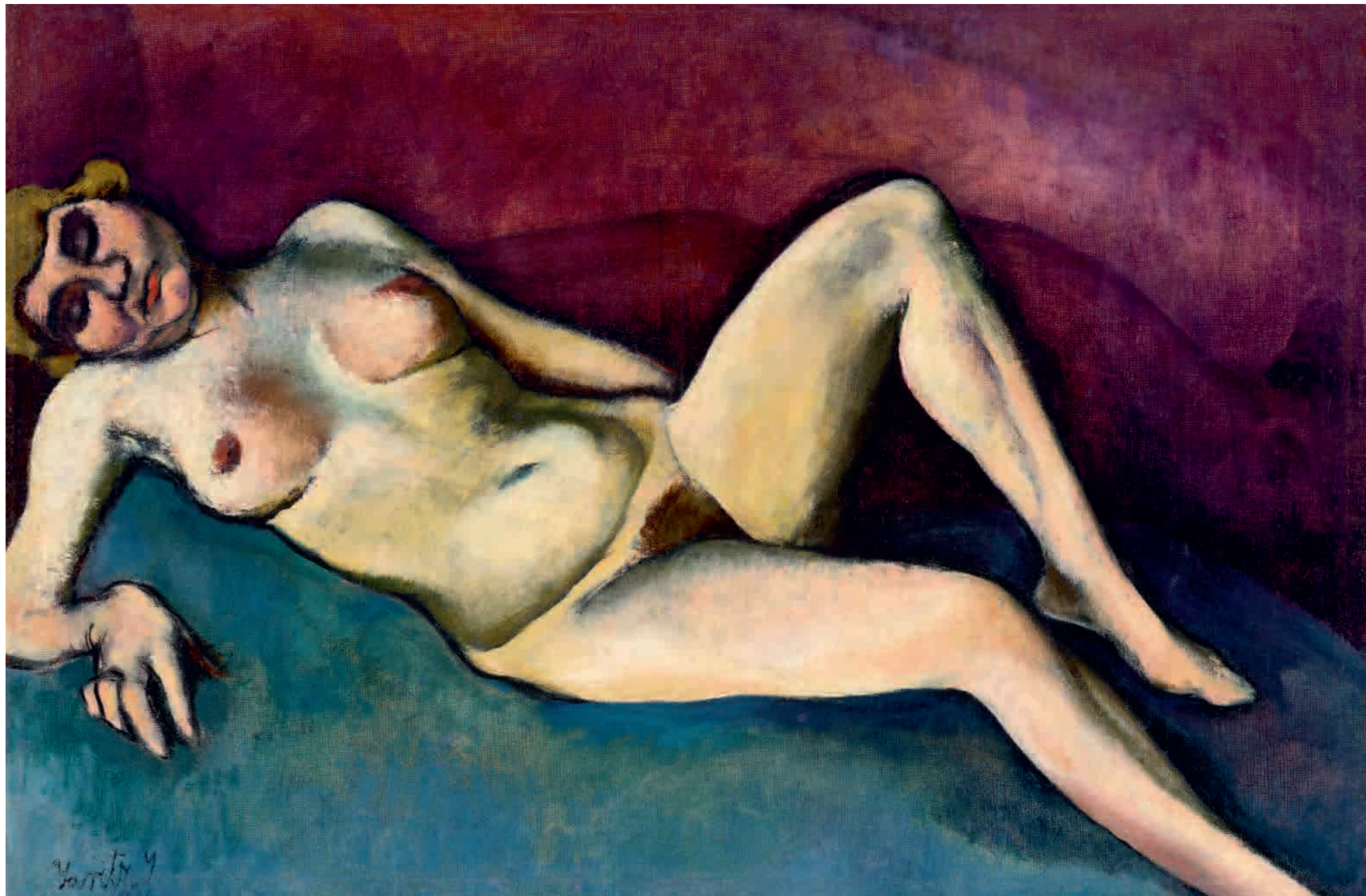
· Drienyovszki Zsófia: A mindenség nagy gömb alakjában ott lebeg kutató szemünk előtt... Járitz Józsa élete, művészete és világfelfogása. Artmagazin, 2016/7., 46–54.

· Kopócsy Anna: Új Nyolcak. Festőnők a modern művészet sodrában. Holnap, Budapest, 2021.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 31 579 EUR

Becsérték: 15 000 000 – 25 000 000 Ft

Estimated price: 39 474 – 65 789 EUR

Tihanyi Lajos: Fekvő akt, 1917,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Járitz Józsa táncol

»Nem túlzás azt állítani, hogy ha a világ valamely szerencsésebb helyén születik, ma olyan alkotókkal említik egy sorban, mint Tamara de Lempicka, Frida Kahlo vagy éppen Amrita Sher-Gil.«

Egy nagy ígélet

Kevés izgalmasabb emberi sorsot és talán még kevesebb izgalmasabb festői életművet találunk a 20. századi magyar képzőművészet történetében, mint Járitz Józsaét. Univerzális tehetséggel megáldott alkotó volt, aki fiatalkorában éppen úgy kiemelkedett társai közül sportteljesítményével, tanulmányi eredményeivel, nyelvtudásával és szerteágazó műveltségével, mint tanárait megdöbbentő művészi talentumával. Örökös kereső, mindent felfedezni vágyó emberi karakterével magyarázható, hogy korának szinte valamennyi modern eszméje mélyen megérintette: harcos feminista volt, 1930-ban Párizsból Budapestre importálta a naturista mozgalmat, miközben a magyar mozdulatművészet egyik korai, nagy tehetségű képviselőjeként tartották számon, akinek életmódját nagyban meghatározták a jóga és az antropozófia tanításai. Nem túlzás azt állítani, hogy ha a világ valamely szerencsésebb helyén születik, ma olyan alkotókkal említik egy sorban, mint Tamara de Lempicka, Frida Kahlo vagy éppen Amrita Sher-Gil.

Orbán Dezső: Nagy akt, 1911 körül, Magyar Nemzeti Bank gyűjtemény

Tanulóévek

A gazdag kereskedőcsalád második gyermekeként, 1893-ban született lány Budapesten és anyai nagyszüleinél, a vajdasági Nagybecsikereken töltötte első éveit. Egy velencei utazás során, alig öt évesen szembesült először a festészet lenyűgöző erejével, amikor Tintoretto csataképei előtt állt a dózsepalota, a Palazzo Ducale termeiben: ettől a pillanattól kezdve tudta, hogy a művészet fogja kitölteni az életét.

Járitz Józsa gyermekkorára nagyobb részt Pasaaréten telt, ahol a nyolctagú család egy pazar villában élte nagypolgári életét. A számos területen kivételes tehetséggel megáldott kislány az általános iskola után rávette szüleit, hogy a korabeli Európa egyik legizgalmasabb városába, Drezdába küldjék tanulni. Az ott töltött évek egész további életére döntő hatással voltak: „Amit ott súrítva kaptam zenében, képzőművészetben és egyebekben, ahová nap mint nap hurcoltak, az egyszerűen elképesztő és valószínűtlen” – olvashatjuk a festőnő 1969-es visszaemlékezésében.

A hazatérés és az érettségi után Járitz Józsa számára már egyértelmű volt, hogy a festészetet választja élethivatásként. A legnagyobb áldozatot az jelentette számára, hogy ezért le kellett mondania tánckarrierjéről. Ezen a téren is kivételes képességek jellemezték: kezdetben Émile Jaques-Dalcroze világhírű mozgásművészeti módszerét úzte a Polányi Laura által létrehozott iskolában, majd Nirschy Emiliánál, az Operaház balerinájánál képezte magát. Hivatalos festészeti tanulmányait a Deák-Ébner Lajos által vezetett, a Képzőművészeti Főiskolához kapcsolódó női festőiskolában kezdte, de az akadémiai órák mellett Glatz Oszkár és Iványi-Grünwald Béla magániskoláját is rendszeresen látogatta. „Az iskola csillaga volt” – írta róla a vele együtt tanuló Gráber Margit. Ezekben az években ismerte meg azokat a fiatal festőnőket és kötött barátságot velük, akik hozzá hasonlóan az utóbbi években kerültek a műtörténeti kutatás fókuszába: Czillich Anna, Kiss Vilma, Szirmai Ili és Perényi Lenke feltűnése és sikerei nem csupán a modern magyar festészet, de a hazai női emancipáció történetében is fontos szerepet töltenek be. Járitz művészé válásának fontos állomását jelentette az a néhány nyár, amelyet 1914 és 1918 között Perrott Csaba Vilmos és Pásztk Jenő mellett a kecskeméti művésztelepen töltött.

Az első sikerek

1922-ben ismerkedett meg Vaszary Jánossal, aki felismerve ritka tehetségét, hatásos propagandát fejtett ki az érdekében. Neki köszönhető első jelentős nyilvános bemutatkozása: 1922 februárjában tizenöt festményét és hét rajzát mutatták be a Helikon Galéria első kiállításán. A tárlat érdekessége, hogy Járitz Józsnán kívül csupa befutott, már-már klasszikussá nemesedett „sztárfestő” vett részt a bemutatón. A fiatal festőnő számára óriási megtiszteltetést és inspiráló erőt jelenthetett, hogy művei Csók István, Rippl-Rónai József és Vaszary János jól ismert alkotásaival együtt kerültek a Nemzeti Szalon falaira.

A kiállítás egy csapásra ismerté tette a nevét, így nem meglepő, hogy még ugyanebben az esztendőben, 1922 októberében rendezhette első gyűjteményes kiállítását a Nemzeti Szalonban. A fiatal, a húszas éveinek végén járó művész egyöntetű sikert aratott: „Bátor, erős, érdekes művész, aki messze fölötte van a többi festőnőknek” – írta róla *Az Est* műkritikusa.

Márffy Ödön: Fekvő női akt, 1911 körül, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Női univerzum

Feltehetően a Helikon februári tárlatán, *Akt két drapériával* címmel került először – és mindeddig utoljára – közönség elé a most bemutatott, száz esztendeje lap-pangó festmény. A Nyolcak, elsősorban Orbán Dezső és Berény Róbert 1910 körüli kompozícióit idéző fekvő akt az életmű egyik legizgalmasabb darabja. A kék drapériát és az okkersárgára színezett dús női testet – Modigliani aktjaihoz hasonló módon – reflexek özöne borítja, miközben a tömören modellált idomok beállítására, az egymásra felelő pozitív és negatív formák szigorú komponálása a tökéletesre csiszolt szerkezet dekoratív erejét hirdeti.

A jelenlét intenzitása, a becsukott szemű modell kendőzetlen testisége brutális erővel jelenik meg a vásznon: a kép helyet követel magának azon az íven, amely Egon Schiele és Lucian Freud jól ismert aktjai között húzódik. Ez a kendőzetlen érzékiség, amely a felület alakításában, a színek kiválasztásában, a test elrendezésében és a mozdulat megkomponálásában egyaránt megnyilvánul, szorosan összefügg Járitz élénk érdeklődésével a mozdulatművészet és a naturizmus iránt. Írásai alapján jól tudjuk, hogy számára a mozgás, az emberi test, a tánc és a festészet is olyan médiumként szolgált, amelynek segítségével megtapasztalhatók vagy legalább megsejthetők az univerzum titkai. Erre a transzcendens tartalomra, az álomban feltáruló, a jelen valóság mögött rejtőző spirituális igazságra utal a modell becsukott szeme is. Ráadásul az ábrázolt modell „szemérmetlen”, a saját korában megbotránkoztatónak számító feltárulkozása szorosan összefüggött a női test felszabadításának igényével, ami a mozgásművészet egyik centrális ideája volt.

A felület érzéki modellálása, az expresszív torzítás, a fanyar, egyéni invencióval komponált kolorit igazi festői csemegévé avatja Járitz korai munkáját, amely nem csupán a tízes évek magyar festészetében, hanem a nemzetközi nőművészet egyre élénkebb figyelemmel kísért közegében is kitüntetett figyelmet érdemel.

MOLNOS PÉTER

Berény Róbert: Kereveten fekvő nő, 1906, magántulajdon

»A Nyolcak, elsősorban Orbán Dezső és Berény Róbert 1910 körüli kompozícióit idéző fekvő akt az életmű egyik legizgalmasabb darabja.«

92 | Iványi Grünwald Béla

(Somogyson, 1867–1940, Budapest)

Mulatozók, 1935

Revelers, 1935

60,5 × 70 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve jobbra lent: Iványi Grünwald Béla 1935 |

Signed lower right: Iványi Grünwald Béla 1935

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 579 EUR

Becsérték: 800 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 2 105 – 3 684 EUR

93 | Ilosvai Varga István

(Kunhegyes, 1895–1978, Budapest)

Vándor a kútnál

Wanderer at the Well

35,5 × 52 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve balra lent: Ilosvai Varga I. |

Signed lower left: Ilosvai Varga I.

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 711 EUR

Becsérték: 800 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 2 105 – 3 684 EUR

Scheiber Hugó

expresszionizmus

94 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873–1950, Budapest)

Vasúti felüljáró, 1921 körül
Railroad Crossing, c. 1921

46 × 62 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve balra lent: Scheiber H. | Signed lower left: Scheiber H.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Molnos Péter: Scheiber Hugó – Festészet a jazz ritmusában.
Budapest, 2014. 315 o.

· Molnos Péter: Hugó Scheiber. Painting in the Rhythm of Jazz.
Budapest, 2014. 315 o.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 31 579 EUR

Becsérték: 16 000 000 – 22 000 000 Ft

Estimated price: 42 105 – 57 895 EUR

Scheiber Hugó: Vasúti átjáró, 1921 körül, magántulajdon

»Kék, piros, sárga, összekent képeket láttam álmaimban«

JÓZSEF ATTILA

A modern természetélmény a nagyváros lencsésén keresztül fogalmazódik meg. Az impresszionistákat elbűvölte a főpályaudvarok üveg-acél katedrálisában pöfögő gőzmozdonyok különleges új látványa. Az avantgárd művészek tovább sétáltak a töltések mellett, hogy a külső kerületekben eléjük táruló újszerű nagyvárosi panorámát megörökítsék. Így tett az expresszionista Scheiber Hugó is: megállt a vasúti felüljáró gyalogos járdáján, a széles ívben kanyarodó vágányok fölött. Városi látképének dinamikus képmélységet adnak a felerősített perspektíva szerint összefutó vonalak. Körben alacsony épületek sorakoznak, bal oldalt egy bástyaszerű ház magasodik. A horizont felett széles, izgatott ecsetvonásokkal felfokozott égi tűzijáték bontakozik ki: vörös és sárga fellegek kergetik egymást. A legfrissebb, legropogósabb expresszionista korszakát élő Scheiber plasztikus csomókban traktálta a festéket, a megcsillanó nap sárga fényével pettyezve be az ipari látképet.

Az avantgárd táj egyszerre hordozza a modernizmus vasúthoz fűződő jelképiségét, miközben emléket állít a Kerepesi úti felüljárón (a „Százlábú hídon”) tett sétáknak és a bécsi teherpályaudvarok körüli csatangolásoknak.

Scheiber fiatalabb kortársa, József Attila létösszegző nagy versében, az *Eszméletben* írt pályaudvari tapasztalatairól: „Vasútnál lakom. Erre sok / vonat jön-megy és el-elnézem, / hogy’ szállnak fényes ablakok / a lengedező szösz-sötétben.” A teherpályaudvar környéki kerületekben élő modern ember gondolatait versbe öltő költő csak álmaiban látott színes festményeket: „Kék, piros, sárga, összekent / képeket láttam álmaimban” – írta egy másik strofában. Scheiber szintén a pesti belvárosban lakott, a Kertész utcai szoba-konyhás lakásában, sokszor volt része nélkülözésben is, de életvidám, falstaffi karakterén nem fogott a József Attila-i tragikum. A korpulens, magát mindig mosolygó tekintettel és szivarral megörökítő művész jókedvét életben tartotta a tubusból kinyomott festék, azok a kékek, pirosak és sárgák, amelyekkel – miként az *Eszméletben* olvassuk – „összekente” expresszív vásznait. A vasúti felüljárót ábrázoló képét nem őrli meg a külvárosi éj fojtogató köde, hanem a lemenő nap felfokozott narancsai és vörösei lényegítik át modern vízióvá.

Vágányok a pályaudvar mögött, 1930 (Fortepan / Lőrinczi Ákos)

»Ki nem járt közülünk a Keleti pályaudvar mögött, a nagy város füstös, komor előszobájában, ahol a sínek futnak jobbra és balra és szorgalmas kémények ontják a fekete kormot. [...] Scheiber többször, sokszor megfestette ezeket a rideg pályaudvar-részleteket, és íme a sínek ritmikus zengése elmélyül képein, az ég sötétvörös és violaárnyalatokban borul a komor föld fölé, amely lassan szintén izzóvá válik egy őszinte extázis melegében.«

PATAI EDIT

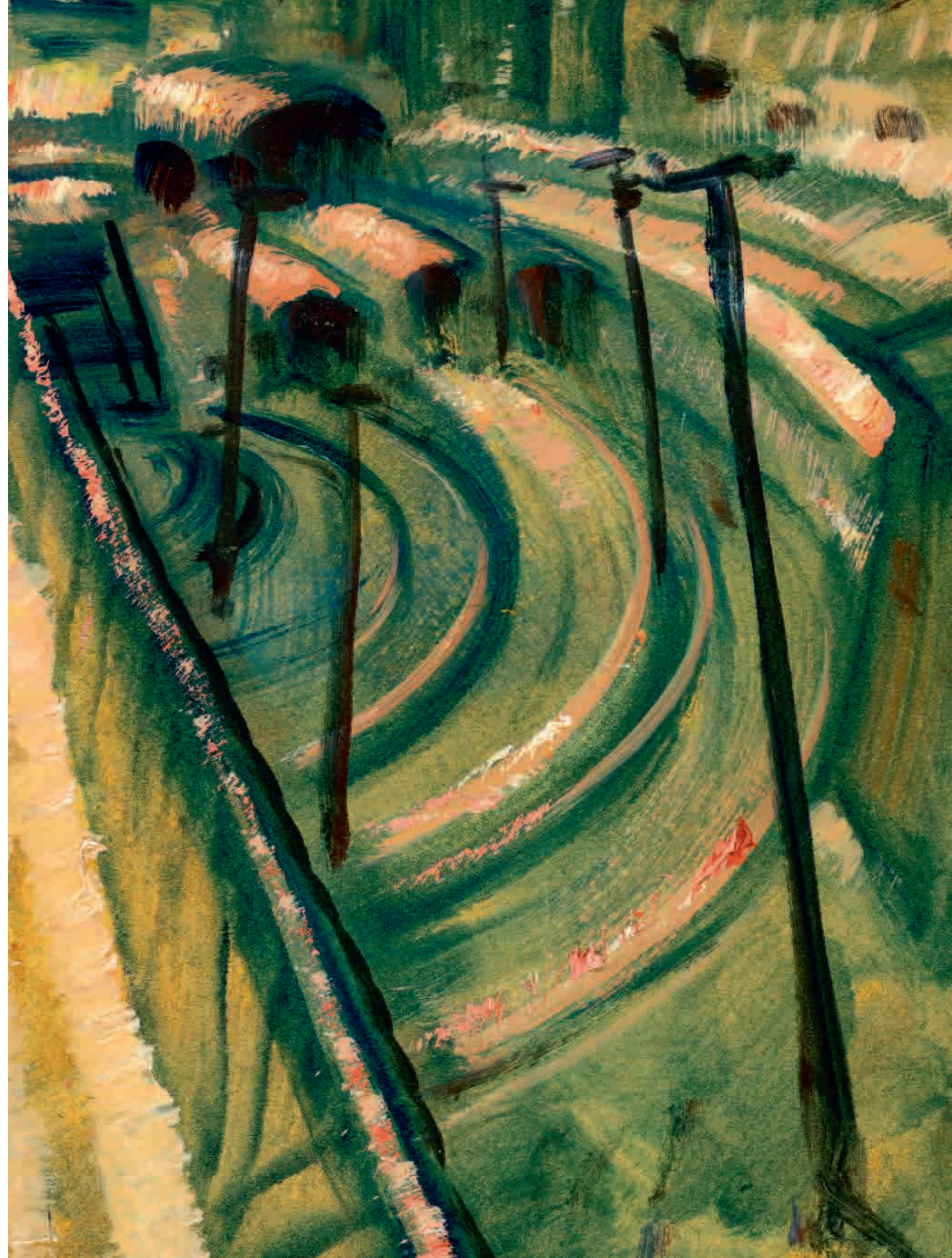
A Vasúti átjáró rajzi vázlata a Múlt és Jövő 1921 decemberi számában

Scheiber Hugó: Világváros, 1930 körül, magántulajdon

Bár az önmenedzseléshez nem értő Scheiber pályafutása során sokszor küszködött filléres gondokkal, a festmény születése idején épp kitért előtte a nagy lehetőségek kapuja. A ma már leginkább art deco hangulatképeiről ismert művész pályakezdése nem volt könnyű az első világháború árnyékában. Festői stílusa is későn, 1917 körül forrt csak ki: ekkorra már magabiztosan forgatta ecsetjét, virtuózan élt az enyhén karikatürisztikus, expresszív formatorzításokkal, a körvonalakat oldottan követő, zsíros-húsos olajpásmákkal traktálta a festéket, és nem ijedt meg az éles színkontrasztoktól sem. A hosszúra nyúló pályakezdés után ekkor érte utol Scheibert a várva várt elismerés. Már a korabeli sajtó is – lásd a *Világ* 1920-as kritikáját – felfigyelt robusztus formaképzésére: „Kemény és izmoskezü ember, aki szereti a dús foltokat, széles ecsetvágásai, egymásra rakott színei a szükséges distancián át azonban jó egységekké folynak össze. [...] Scheibernek egyebekben is hajlandósága van, ha nem is a monumentalitás, de a masszívuság és robusztusság felé.” Ezt a vastag ecsetvonásokból összeálló, tömény festői érzékenységet látjuk most vizsgált expresszionista főművén is.

1920 tavaszán a fiatal művész komolyabb anyaggal szerepelt a Nemzeti Szalon csoportos kiállításán. A következő évben jó barátjával, Kádár Bélával elutaztak a közeli császárvárosba. Vaskos mappában hozott műveire felfigyelt Max Hevesi, aki frissen alapított galériájában be is mutatta alkotásait a Mariahilfer Strassén. A tárlat anyagi és erkölcsi értelemben is nagy siker hozott Scheiber számára, és felvértezte bátorsággal, hogy legközelebb Berlinben próbáljon szerencsét, a legendás Der Sturm-nál. 1921 végén Patai Edit tollából hosszas portrécikk jelent meg róla a hazai zsidóság kulturális folyóiratában, a *Múlt és Jövő*-ben. A lapban szerepelt a vasúti átjáró motívumának egy vázlata, amely a most vizsgált kép „nagytestvérehez” készült. Patai a „ciklus” eredettörténetét így mesélte el: „Ki nem járt közülünk a Keleti pályaudvar mögött, a nagy város füstös, komor előszobájában, ahol a sínek futnak jobbra és balra és szorgalmas kémények ontják a fekete kormot. [...] Scheiber többször, sokszor megfestette ezeket a rideg pályaudvar-részleteket, és íme a sínek ritmikus zengése elmélyül képein, az ég sötétvörös és violaárnyalatokban borul a komor föld fölé, amely lassan szintén izzóvá válik egy őszinte extázis melegében.”

95 | Egry József

(Zalaújlak, 1883–1951, Badacsonytomaj)

Kikötő (Bruges), 1910 körül
Harbour (In Bruges), c. 1910

47 × 65 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve jobbra lent: Egry József |

Signed lower right: Egry József

RODALOM | LITERATURE

· Kállai Ernő: Új magyar piktúra 1900–1925. Arnicus, Budapest, 1925.

[Oltványi-]Ártinger Imre: Egry József. Bisztrai Farkas Ferencz, Budapest, 1932.

· Egry József: Emlékeim körül (visszaemlékezések részletekben).

In Egry breviárium. Szerk.: Éri István, Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága, Veszprém, 1973.

· Lánosz Sándor: Egry József. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1980.

· Egry József arcképe. Egry József írásai. Írások Egry Józsefről.

Szerk.: Fodor András, Európa – Magyar Helikon, Budapest, 1980.

· Lánosz Sándor: Egry József. Budapest, Gondolat, 1994.

· A Művészház 1909–1914. Modern kiállítások Budapesten.

Szerk.: Gömöröy Judit – Veszprémi Nóra – Szücs György,

Magyar Nemzeti Galéria, 2009.

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 158 EUR

Becsérték: 2 000 000 – 4 000 000 Ft

Estimated price: 5 263 – 10 526 EUR

Jelenet Martin McDonagh 2008-as „In Bruges” című filmjéből

Egry József: Kikötőmunkások, 1912 körül,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Egry József még egész fiatalon megjárta Párizst, 1905–1906 körül, majd 1909-ben kiállított a modern irányzatok felkarolására megalapított Művészházban. A nagy művészetszervező Rózsa Miklós egészen elragadtató hangon írt róla *A Hét* hasábjain: „Ez az ifjúság, aki huszonnégy óra alatt hódította meg Budapestet, akiről művészek, műbarátok úgy beszélnek már, mint egy új, egy magyar Millet-ről.” Ebben az évben rendezte meg a Nemzeti Szalon a nagy modern francia mestereknek szentelt kiállítását, amely Egry belgiumi utazásait inspirálta. Ezt követően látogatta meg a csodálatos, érintetlen középkori városmagjéről híres Bruges-t, ahol olyan mo-

dern magyar festők fordultak meg előtte, mint Rippl-Rónai József vagy Márfy Ödön. (Napjainkban pedig Colin Farrell és Ralph Fiennes az *In Bruges [Erőszakik]* című akcióvígjátékban.) Egry először 1910 augusztusában, több művész és Rózsa Miklós társaságában utazott el Belgiumba. Fantáziáját itt is kedves témája, az egyszerű emberek ragadták meg; ahogyan naplójában írta: „sokat festettem a csatornák szélén, munkások, kirakodók, hajósok érdekeltek.” Mögöttük pedig ott sorakoznak – Van Gogh-os, pettyegetően expresszív ecsettel festve – a középkori bruges-i házak.

96 | Mednyánszky László

(Beckó, 1852–1919, Bécs)

Aranyló látomás (Trén), 1914–1918 között
Golden Vision (Tren), between 1914–1918

65,5 × 95,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzés nélkül | Unsigned

Hátoldalon | On the reverse: hagyatéki bélyegző,

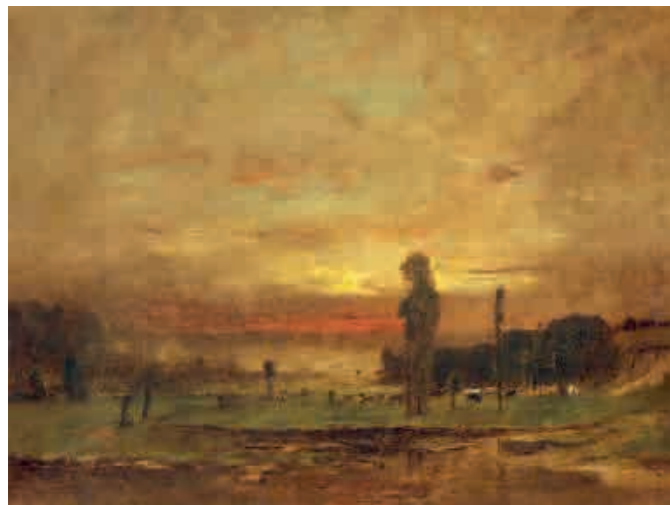
Leltározta: Pálmay József Bp. 1919. szept. 03.

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 10 526 EUR

Becsérték: 5 000 000 – 7 500 000 Ft

Estimated price: 13 158 – 19 737 EUR

Munkácsy Mihály: Legelésző csorda, 1882,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Wagner dallamára repülő helikopterek Francis Ford Coppola Apokalipszis most című 1979-es filmjében

»Amit itt tapasztalok, látok és hallok naponként, olyan nagyszerű, rémségesen szép, felséges, hogy ezt még a legnagyobb drámaíró se volna képes olvasóival megértetni.«

MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ

Az 1979-es *Apokalipszis most* című filmben az amerikai csatahelikopterek a walkűrök lovaglásának drámai zenéjére lövik szitává a vietnámi falvakat. A lelkeket megkínzó pusztítás közben – a Wagner-opera hangjaira – láthatóvá válik a háború epikus fenségessége. Az idős Mednyánszky bárót ugyanez a mélységesen emberi, a természetben feloldódó drámaiság érdekelte az első világháború frontjain. Az elmúlt két évtized művészettörténeti kutatásainak köszönhetően mára egészen részletes képünk alakult ki a korabeli katonafestők munkásságáról. Az Osztrák–Magyar Monarchia Sajtóhadiszállása megszervezte, hogy a képzőművészek közel kerüljenek a frontokhoz, dokumentarista ecsetjükkal örökítve meg a dicsőség és a pusztulás pillanatait. De hiába tudunk egyre többet a hadifestők működéséről, mindmáig egyértelmű, hogy Mednyánszky-nál senki se tudta érzékenyebb festői remekléssel halhatatlanná tenni a Nagy Háború epizódjait. Például úgy, hogy feloldotta a megfáradt emberáradatot a természet aranyló okkerjeinek és bronzbarnáinak szímfóniájában.

Mednyánszky László: Esti hangulat, 1915 körül, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Mednyánszky László: Táborozás, 1914, Déri Múzeum, Debrecen

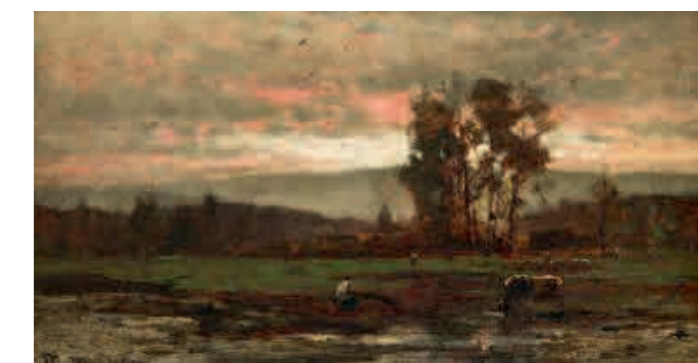

A kép részlete

Trén (vonat), azoknak a járóműveknek, illetve mállás állatoknak összessége, amelyek a hadsereg egyes alakzatait követik és azok szükségleteit szállítják (csapatvonat). Aszerint, hogy mit szállítanak, vannak *kiszer-, élelmiszer-, mállás-* stb. *vonatok*, illetve *mállásállat-oszlopok*. Ez utóbbiakat főképpen hegyi háborúban és kevésbé járható terepen alkalmazzák. A **T.** járóműveinek (mállás állatainak) száma szorosán alkalmazkodik az alakulatok létszámához és a terephez. (Pl. a világháborúban monarchiánkban minden gyulogszádnak volt 1 lövészkocsija és 1 eleséskojsija.) A *vonatcsapat* (*trénecsapat*) egyik hivatalosa az, hogy a hadsereg számára és annak háta mögött, azokat a nehezebb ekket szállítsák, amelyek részben a *csapatvonat* készleteinek kiegészítésére, részben különleges hadivállalkozásokra (pl. hadihidak készítésére) szükségesek.

A trén meghatározása (Tolnai Új Világlexikona, 1930)

A szegények, csavargók és elesettek között forgolódo, önként vállalt szerzetesi nélkülözésben élő arisztokrata már 1894-es naplóbejegyzésében arról „panaszkodott”, mennyire sajnálja, hogy nem vehetett részt ifjúkorában háborúban, ahogy Tolsztoj megírta a Krímet és megírta Szevasztopol ostromát. (Az *Apokalipszis most*ban Coppola egy 19. század végi belga gyarmatosítás szörnyűségeit feldolgozó regényt aktualizált a korabeli Vietnámmra.) Mikor 1914-ben kitört az első világháború, Mednyánszky hajlott kora ellenére rögtön jelentkezett a seregbe, és magasra nyúló kapcsolatait kamatoztatva elintéztette, hogy kijusson a frontra. Ennek köszönhető, hogy élete utolsó éveit a galíciai és balkáni hadszíntéren töltötte el, hivatalosan a Wolfner által kiadott pesti lapok (*Budapesti Hírlap*, *Új Idők*) rajzolójaként. A festő barátjának és mecénásának, Wolfner Józsefnek írta 1914 végén: „Amit itt tapasztalok, látok és hallok naponként, olyan nagyszerű, rémségesen szép, felséges, hogy ezt még a legnagyobb drámaíró se volna képes olvasóival megértetni. Képzelted, hogy milyen mohón jegyezgetek, ámbár tudom, hogy milyen katzerjammer lesz belőle.”

Munkácsy Mihály: Tájkép alkonyatkor, 1882, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Az öreg báró több hadszíntéren is megfordult, a lövedékekkel nem törődve járta a lövészárkokat. Képeiből is kiolvasható az a nagy tanulság, hogy a háború elsősorban nem harcias hőstettekről szól, hanem logisztikáról, az úgynevezett trénről, azaz az utánpótlásról: a hegláncok tövében vonuló elcsigázott zászlóaljokról, a sárban elakadó társzekerekről, a sátrakban fagyoskodó honvédekről. Olyan arctalan „embermasszáról”, amely egybemosódik a Monarchia távoli határvidékeinek természeti kulisszáival. Ezt látjuk a most vizsgált háborús panorámaképen is. Az őszi síkságon a hátizsákos bakák és lovak sorakoznak a sátrak előtt. Előttük aranyló fenségességében magasodik egy óriási hegycsúcs, mint a felhőkbe burkolódzó Fuji. Körvonalai feloldódnak a párában, bal oldalán aranyló isteni fényként ragyognak át a napsugarak. A megfáradt embertömeg – nekünk háttal – a széles horizonton szétterítve áll a hegycsúcs előtt, mint egy megbabonázott szertartás részvevői valami kultikus tünemény láttán. Mednyánszky panteista víziójában az ember felolvad a természet nagyszerűségében, az egzisztenciális dráma eltörlődik a fenségességgel való találkozásban.

97 | Szabó Vladimír

(Balassagyarmat, 1905–1991, Budapest)

Spájtban (Savanyúság), 1926 körül
In the Pantry (Jar of Pickled Peppers), c. 1926

48,5 × 36 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve jobbra lent: Szabó Vladimír |

Signed lower right: Szabó Vladimír

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 237 EUR

Becsérték: 1 200 000 – 1 700 000 Ft

Estimated price: 3 158 – 4 474 EUR

98 | Márffy Ödön

(Budapest, 1878–1959, Budapest)

Őszi csendélet, 1930-as évek második fele
Autumn Still Life, second half of the 1930s

34 × 43,5 cm

Akvarell, papír | Watercolor on paper

Jelezve balra lent: Márffy Ödön |

Signed lower left: Márffy Ödön

Oeuvre-szám: G 1.2.7.6.

Szerepelt a BÁV 44. Művészeti aukcióján 2004-ben

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· BÁV 44. Művészeti aukció, 2004. május 4-6., katalógus 111.

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 211 EUR

Becsérték: 550 000 – 800 000 Ft

Estimated price: 1 447 – 2 105 EUR

Vaszary János

vaszarizmus

99 | Vaszary János

(Kaposvár, 1867–1939, Budapest)

Pompadour, 1926 körül

Pompadour, c. 1926

60 × 76 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra fent: Vaszary J. | Signed upper left: Vaszary J.

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor dr. Bekény György gyűjteményében.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Wystawa Sztuki Węgierskiej, Muzeum Powstania, Poznań, 1927 (kat. 274.).

· Ungarischer Verein Neuer Künstler (UNIK), Hagenbund, Bécs, 1928 (kat. 241.).

· Esposizione d'Arte Ungherese (UNIK), Palazzo Rosso, Genova, 1929 (kat. 178.).

· Vaszary János képei, Ernst Múzeum, 1930 (kat. 38.).

· Vaszary János, Qualitas Galéria, Budapest, 1992.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Bálint Jenő: Vaszary János művészete (Vaszary János vallomásaival). Amicus, Budapest, 1927.

· KLT, 1927/7–8., 15.

· Rum Attila: Vaszary János. Bumbum, Budapest, 2005, 66. kép.

· Vaszary János (1867–1939) gyűjteményes kiállítása.

Szerk.: Veszprémi Nóra, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2007, 242.

IRODALOM | LITERATURE

· Makay Margit: A márkinő mosolya. Színházi Élet, 1923/50., 4.

· Több mint 300 millióba került a Pompadour. Színházi Élet, 1923/50., 10.

· Vaszary János: Párisi napok. Magyar Művészek, 1925, 151–155.

· Falt Leó emlékének. Pesti Napló, 1925. szeptember 17.

· Kézdi-Kovács László: Vaszary Jánosképei az Ernst Múzeumban. Pesti Hírlap, 1930. február 16.

· Petrovics Elek – Kárpáti Aurél: Vaszary. Athenaeum, Budapest, 1941–1942.

· Haulisch Lenke: Vaszary (1867–1939). Képzőművészeti Alap, Budapest, 1960.

· Haulisch Lenke: Vaszary János. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1978.

· Rum Attila: Vaszary János. Bumbum, Budapest, 2005.

· Plesznivy Edit: Vaszary János. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2007.

· Vaszary János (1867–1939) gyűjteményes kiállítása.

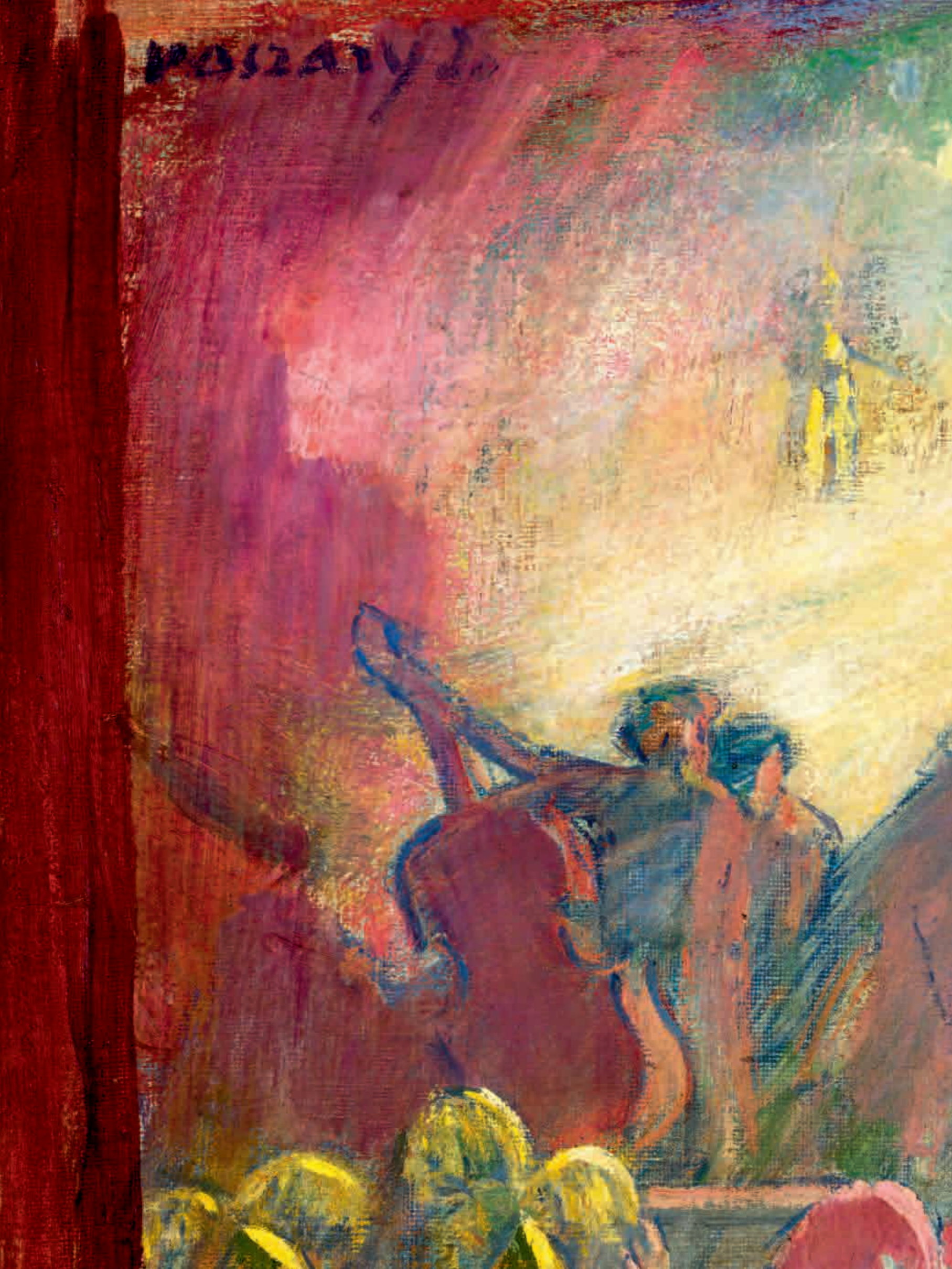
Szerk.: Veszprémi Nóra, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2007.

Kikiáltási ár: 35 000 000 Ft / 92 105 EUR

Becsérték: 55 000 000 – 70 000 000 Ft

Estimated price: 144 737 – 184 211 EUR

Az art deco korszakának modern színpadi látványa az érett Vaszary János festői nyelvére átültetve. Szivárványszínekkel elvarázsolt versailles-i kastélyünnepség. Pompadour, rokokó szerelem és egy operettklasszikus.

Színpadi látvány

A szivárvány minden színében úszó látványorgya. A versailles-i kastély selyemmel burkolt fogadóterme, tele kosztümös udvaroncokkal, kalapos márkikkal és abroncsszoknyás márkinékkal, hajladozó táncosokkal és éneklő primadonnákkal, rajongó nemesifjakkal és szépséges szeretőkkel, zenészekkel, kristálycsillárokkal és díszszökőkúttal.

Levelei alapján tudható, hogy Vaszary nagy színházrajongó volt. Már az 1900-as évek elején is készített egy-egy színpad által ihletett kompozíciót, de az igazán nagy lökést az 1920-as évekbeli franciaországi utazás adta. 1925-ben a középkorú, sokat látott Vaszary János végre újra eljutott a modern művészetnek a Belle Époque idejéből jól ismert központjába, Párizsba, ahol váratlanul szíven ütötte a korszak mondén ritmusa. Épp ebben az évben rendezték meg azt a neves iparművészeti vásárt, amely nevet és arcot adott az art decónak. Vaszaryt lenyűgözték a modern világáros reklámfényekkel tarkított sugárútjai és az éjszaka varázslatos világa. 1925-ben írt párizsi riportesszéjében külön kitért a város art deco mulatóira, megállás nélkül sorolva élményeit: „A pillanatnyi kábulatok felhajtása, a beteg lázas nyugtalanságával lükettető élet, a késő éjjeli órákat beragyogó, örökös, karneválra emlékeztető bengáli tüzek, a revükben a női meztelen szépségek babiloni felvonulása és diadala”. Az élmények újjáalakuló művészetére is nagy hatást gyakoroltak: a meztelen német revüasztárról, Anita Berberől színes tusrajzot készített a Parisian Grill színpadán, Mistinguettet, a Casino de Paris ünnepelt csillagát többször is megfestette, de ismerünk tőle kecsesen szökkenő félmeztelen táncoslányt a Folies Bergère-ből is. A most vizsgált alkotás a korszak ünnepelt operettjének, a Leo Fall által komponált *Madame Pompadour*-nak a hatása alatt született.

Marc Chagall: Bacchus temploma és története, 1954–1956, Centre Pompidou, Párizs

Vaszary János, 1905 (Máté Olga felvétele)

Modern színek koncertek

Az 1925-ös párizsi út után átalakul Vaszary festészete. Fekete alapos expresszív korszakát felváltotta az érett vaszarys színeköltészet: a fehér alapra széles ecsetvonásokkal felvitt, ragyogó koloritú, könnyed kompozíciók. A *Pompadour* ennek az átalakulásnak az egyik legszínesebb dokumentuma. Kárpáti Aurél jellemezte érzékenyen monográfiájában a kolorista Vaszary koncertnyitány szerű új kompozícióit: „Művészete ekkoriban, a húszas évek elején ért a csúcusra. Ékkőragyogású tiszta színei mintha megolvadtak volna az izzó szenvedély hevében: világító erővel tüzeltek elő a bársonyos alap ugyancsak színjátészó feketéjéből. Rubinpirosai, smaragdzöldjei, topázsárgái, akvamarinkékjei, gránátvörösei, opálos fehérei és ametisztfényű lilái szikrázva freccsentek szét maguk körül és felgyújtották az egész képet. A szenzáció meglepetését kiobbantó *Cirkuszon*, a lángoló *Virágszendéleten*, a félelmes gyönyörbe fagyott *Salomé*n, a bomlottan kavargó *Finálén* és *Pompadouren*, vagy a viharos drámaiságba villámló *Golgotán* az egymástól távolos meleg és hideg színek minden közvetítés nélkül csaptak össze, mellőzve a békítő átmeneteket. [...] Valami megkapóan új, harsogásban is bensőséges zeneiség, rokon Bartók és Kodály szokatlanul felrázó, elbűvölő muzsikájával. Az igazi Vaszary nagy szín-koncertjei ezzel a nyitánnyal kezdődnek.”

»Ékkőragyogású tiszta színei mintha megolvadtak volna az izzó szenvedély hevében: világító erővel tüzeltek elő a bársonyos alap ugyancsak színjátészó feketéjéből. Rubinpirosai, smaragdzöldjei, topázsárgái, akvamarinkékjei, gránátvörösei, opálos fehérei és ametisztfényű lilái szikrázva freccsentek szét maguk körül és felgyújtották az egész képet.«

KÁRPÁTI AURÉL

Marquise de Pompadour

Pompadour a rokokó korszakának legszebb, leghíresebb és legbefolyásosabb nőfigurája volt a francia udvarban. Előkelő polgárlányként, Jeanne-Antoinette Poisson néven született Párizsban 1721-ben, de – csak az uralkodói család tagjainak kijáró módon – a versailles-i kastélyban hunyt el 1764-ben. XV. Lajos király első számú szeretőjeként kiérdemelte Pompadour márkinőjének címét.

Szépségével és ravaszságával évtizedeken át képes volt elbűvölni a fásult, de élvhajhász uralkodót, így kiérdemelte állandó helyét a versailles-i kastélyban. Művelt és szellemes fiatalasszonyként beleszólt az államügyekbe, alakította az ország külügyeit, miközben támogatta a művészeket, az enciklopédistákat, és jó kapcsolatot ápolt a felvilágosodás korának legnagyobb koponyáival, például Voltaire-rel.

»XV. Lajos király első számú szeretőjeként kiérdemelte Pompadour márkinőjének címét. Szépségével és ravaszságával évtizedeken át képes volt elbűvölni a fásult, de élvhajhász uralkodót, így kiérdemelte állandó helyét a versailles-i kastélyban.«

Leo Fall *Pompadour* operettjének francia plakátja

A kiváló rokokó udvari festő, François Boucher portréján (*Madame de Pompadour*, 1756, Alte Pinakothek, München) virágos szoknyában ül a kastély egyik kerevetjén, kezében könyv, mellette levélíró asztalka, míg lábánál a hűség és a rajongás szimbólumai hevernek: egy kutya és két szál rózsza. Pompadour emlékezete a 19. század végén elevenedett meg ismét, a prűd, nyárspolgári évszázad alkonyán, amikor a rokokó letűnt világa, a rafinált eleganciával, intrikákkal és szabados szerelemmel teli, elvarázsolt korszak távoli, amorettekkel és selyemmel burkolt mesebirodalomnak tűnt. A kései historizmus művészei (például Benczúr Gyula) a pompóz rokokó érzékiséget ünnepelték benne (ekkor jött divatba ismét a róla elnevezett feltornyozott frizura), ahogy a 20. századi Leo Fall operettje is a szerelmi cselszövést, a „veszedelmes viszonyok” rózsaszínbe burkolt miliójét idézte meg.

Vaszary János: Rokokó alakok, 1905, magántulajdon

Leo Fall *Pompadour* operettjének francia plakátja

Fedák Sári Pompadour szerepében (Színházi Élet, 1923/50.)

A három felvonás közül a középső játszódik „a versailles-i kastély rózsaszínű selyemtermében”, ezt festette meg Vaszary. A magyar színházakban hasonlóan látványos kialakítást még nem látott a közönség. A színpadterv a fantáziadús építész, Málnai Béla kezét dicsérte, a parádés kosztümöket pedig a kiváló képzőművész, Faragó Géza álmodta meg. Az art deco geometrikus érzékenységét idéző háromszögmintás rokokó ruhaköltemény – amely számos archív fotón látható Fedák Sári – szintén az ő munkája volt. A bombasztikus színpadképhez 840 méter rózsaszín és 190 méter krémszínű selyemre volt szükség, a díszletekre elköltött horribilis, 200 millió koronás összköltségvetésből csak a festményen is látható szökőkút megteremtése 8 milliót követelt meg. A *Színházi Élet* tematikus számában (1923/50.) láthatjuk az archív felvételeken a kosztümöket és a kulisszákat, de azt a színgazdag rokokó tündöklést, amelyetől elalélt a korabeli közönség, csak a modern látványvilágra fogékony Vaszary kolorista tűzijátéka révén sejtethetjük.

Makay Margita a *Színházi Élet*ben éppen azt a jelenetet emelte ki a második felvonásból, amikor a Pompadourt játszó Fedák Sári egy levélből értesül a szerelmi bonyodalomról. Épp ezt az érzelmileg-művészileg telített pillanatot örökítette meg Vaszary is. „A legnagyobb színésznőt láttam – írta Makay – a *Pompadour* második felvonásában. Amikor Pompadour asszony megtudja, hogy hűgának a férje az a férfi, akire ő vetette a szemét, a gyűlölet, a meglepetés, a harag után ajkára futó ajándékozó, nagylelkű, asszonyi mosolyért Fedákot nem lehet olyan igazán dicsérni, mint ahogy azt megérdemelné. A szerelmek asszonyát, Pompadourt nem az operett, nem a ruhák támasztották föl igazában, hanem a mosolya, mely századok lepergése után hűen, frissen és üdén maradt meg vagy éledt újra a primadonna ajkán.”

A *Pompadour* színpada a Fővárosi Operett Színházban (Színházi Élet, 1923/50.)

Fedák Sári Pompadour szerepében a Színházi Élet címlapján (1923/50.)

A legendás operett

Az 1920-as években szájról szájra – és a lapok hasábjain – terjedt egy pesti vicc, amikor a „blockbuster” operett, a *Pompadour* mindent elsöprő sikere után úton-útfélen mindenhol a szerelmes-csábító Ó, József slágerét húzták a zenekarok. A magyarországi látogatást tevő öreg osztrák komponista, a tisztességben megőszült Leo Fall egy gőzfürdőben szundikált, mikor egy úr elé állt, és hangoskodva felébresztette. A felriasztott zeneszerző csöndre intette, hogy hagyják aludni, de a felpaprikázott úr dühösen kiabálta, hogy nem hagyja, hiszen „maga se hagy engem! Se a többi békés polgárt! A nap minden szakában a Józsefet hallom! Nem tudok tőle járni, nem tudok enni, nem tudok aludni. Mindig és mindenütt a *Pompadour!* A *Pompadour* az első világháború után új lendületet vevő operettműfaj legnagyobb nemzetközi szenzációjaként letarolta a dalszínházakat világszerte, és Budapesten is hódított.

Leo Fall (1873–1925) osztrák zeneszerző és „kapellmeister” az ezüst operettek korának volt az egyik legnagyobb képviselője Lehár Ferenc és Kálmán Imre mellett. A háromfelvonásos *Madame Pompadour* élete végén komponálta, újra meghódítva a közönség szívét. A darabot Berlinben mutatták be 1922-ben, majd a következő évben másorra tűzték Bécsben és Londonban is. Sikerét jelzi, hogy rövidesen filmet is forgattak belőle. A nemzetközi visszajelzések nyomán rögtön elkezdték szervezni a magyar bemutatót. A Fővárosi Operettszínház 1923. november 28-án mutatta be Fedák Sári főszereplésével.

»A három felvonás közül a középső játszódik „a versailles-i kastély rózsaszínű selyemtermében”, ezt festette meg Vaszary. A magyar színházakban hasonlóan látványos kialakítást még nem látott a közönség.«

»Mondjuk tehát:
vaszarizmus.
Mert amit
ő belemutat,
igazán önálló,
egyéni,
utánozhatatlan.«

KÉZDI-KOVÁCS LÁSZLÓ

Vaszary János: Revue a Moulin Rouge-ban (Cirkuszi revüjelenet), 1926 körül, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Vaszary Pompadourja

Feltűnik egy pillanatra az operett második felvonásában Boucher, a rokokó udvari festő, amikor a márkiné megrendelést készül leadni számára. De Vaszary nem az ő epizodista figurájára koncentrált, hanem mindenekelőtt a modern szcenika látványos fényhatásainak visszaadására. („A kialakuló művészethez több köze van egy lokomotívnek, mint Raffaelnek” – mondogatta a modern inspirációkra utalva.) A több változatban is elkészített Pompadour-téma valószínűleg már az 1923-as premier idején megfogalmazódott benne, de a szakirodalom csak 1927-től dokumentálta létezését. Elsőként Bálint Jenő közölte a kép reprodukcióját az 1927-es Vaszary-monográfiájában, majd megjelent a KLIT saját folyóiratának hasábjain is. A festmény egy lengyelországi – Varsót, Poznant és Krakkót érintő – vándorkiállításon szerepelt először 1927-ben a közönség előtt, a következő évben a legmodernebb magyar művészeket tömörítő bécsi LIME tárlaton mutatkozott be, majd tovább utazott a genovai Palazzo Rossóba 1929-ben. A hazai művészetkedvelők először Vaszary nagy Ernst múzeumbeli kiállításán találkozhattak vele 1930-ban. Még a konzervatívabb ízlésű festő-kritikus, Kézdi-Kovács László is elalélta állt képei – köztük a külön megemlített *Pompadour* – előtt. Lenyűgözöttségét önmagával polemizáló tárcában tárta az újságolvasók elé:

„Kép?

Nem veszi-e sértésnek a mester ezt az elavult szót?

Mondjuk hát: impresszió.

Impresszió?

Ez is már elavult szó.

Mondjuk tehát: vaszarizmus. Mert amit ő belemutat, igazán önálló, egyéni, utánozhatatlan.

Elsősorban a színei tűnnek fel. Ragyogóak, tiszták. Legtöbbször tarkaságok, buja színiorgiák, főleg a tengerparton, Nerviben, Riminiben festett vásznain. Mászol csodafinom színharmóniákba olvadnak össze. Ilyen a »Női akt csillárral« (kék-lilaszürke akkordban), ilyen a »Pompadour« szép, színpadias jelenete a legdiszkrétebb színfoltok tömegével és rajzbeli indoklással.”

Kézdi-Kovács pontosan leírta, hogy Vaszary a különös látvány keltette impresszióit öltötte sajátosan vaszarys festői köntösbe. Az 1930-as évek még megcsodálta művészi kifejezőerejét, de a szocializmus sűrű évtizedei alatt a *Pompadour* és a rokokó érzékiség eltűnt a műértők szeme elől. A források szerint a kiváló Vaszary-gyűjtő orvos, dr. Bekény György kollekciónak vészelte át a „szilencium” éveit. A rendszerváltás után a Qualitas Galéria 1992-es Vaszary-kiállításán bukkant fel ismét, majd vált – a műtárgypiac újjáéledésével – aukciós sztártattéllé, az art deco nagy mesterének körberajongott főművévé.

RIEDER GÁBOR

100 | Bényi László

(Rákosliget, 1909–2004, Budapest)

Balatoni nyár (Csopak), 1975
Summer at Lake Balaton (Csopak), 1975

60 × 80 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve jobbra lent: Bényi L. |

Signed lower right: Bényi L.

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 632 EUR

Becsérték: 360 000 – 550 000 Ft

Estimated price: 947 – 1 447 EUR

Bényi László festő, művészettörténész által írt kiadványok (Rudnay Gyula, Koszta József, Paál László)

101 | Scheiber Hugó

(Budapest, 1873–1950, Budapest)

Vándor
Vagabond

70 × 54 cm

Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper

Jelezve jobbra lent: Scheiber H. |

Signed lower right: Scheiber H.

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 684 EUR

Becsérték: 1 800 000 – 2 600 000 Ft

Estimated price: 4 737 – 6 842 EUR

102 | Jaszusch Antal

(Kassa, 1882–1965, Kassa)

Esti nagyváros, 1920

Night in the Metropolis, 1920

80,5 × 66,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Jaszusch | Signed lower right: Jaszusch

Jaszusch Antal portréja

IRODALOM | LITERATURE

· Anton Jaszusch (1882–1965). Szerk.: Helena Nemcova, Galéria Júliusa Jakobyho Košice, Kassa, 1995.

· Zsófia Kiss-Szemán: Anton Janusch. Pútnici nebies. Galéria mesta Bratislavy, Pozsony, 2017.

· Kosice modernism. Kosice Art in the Nineteen-Twenties. Szerk.: Lena Leskova, Vychodoslovenska Galeria, Kassa, 2013.

· Years of disarray 1908–1928. Avant-gardes in Central Europe. Szerk.: Karel Srp, Muzeum umeni Olomouc, Olmütz, 2018.

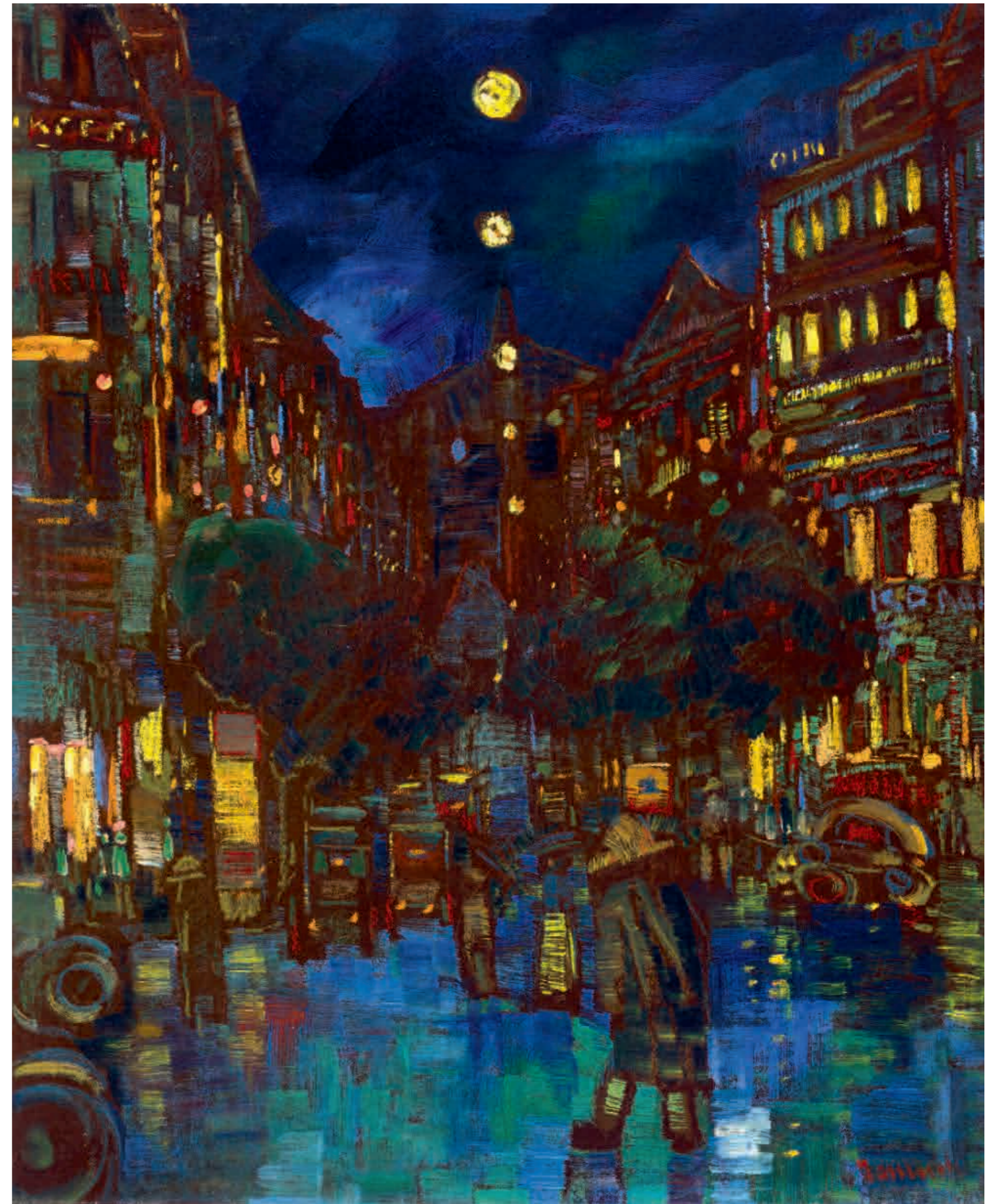
Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft / 19 737 EUR

Becsérték: 9 000 000 – 14 000 000 Ft

Estimated price: 23 684 – 36 842 EUR

Max Beckmann: Esti utcarészlet, 1913, magántulajdon

Jászusich Antal: Az utcán, 1918 körül.
Saris Galéria/Šarišská Galéria, Eperjes

Jászusich Antal jellegzetes, plasztikus ecsetkezelése egy éjszakai modern nagyvárost kelt életre. A metropolisz lüktető vízióját egy sugárút szervezi komplex egységgé. A szimmetrikus középtengelyt kihangsúlyozzák a házak közötti villanyvezetékekre függesztett lámpák derengő búrái. Körben bérházak, kirakatokkal, reklámfeliratokkal és meleg fényben fürdő ablakokkal. Az eső áztatta kövezeten tükröződnek a város fényei, a nézővel szemben az autók serege várja, hogy az elmosódó négyzetekkel jelzett imbolygó figurák átszaladjanak a kereszteződésen. Az éjszakai nagyvárosi látomást a dekoratív, absztraktba hajló modern kompozícióról ismert kassai festő, Jászusich Antal készítette. Az elmúlt két évtizedben a kassai művészettörténet-írás feldolgozta saját avantgárd múltját. A hosszas kutatómunka eredményeképpen kikristályosodott a két világháború közötti műtárgyakat leíró új fogalom, a „kassai modernizmus”.

A *Nyugat* nagy műkritikusa, Ignotus írta a *Kassai Napló*ba Jászusich 1924-es kiállításáról: „Él és dolgozik itt Kassán egy festőember, ki nem sokáig fog csak Kassának dolgozni. [...] Mert ha valahogy ki tudja innen juttatni Jászusich a képeit: lehetetlen, hogy Bécsben, Berlinben, de még Párisban is meg ne hökkenjenek, egy kicsit vele ne részegedjenek az emberek annyi részeg erő, patakzás és kicsordulás láttára, mint ennek a roppant gazdag szláv embernek a képei. [...] Mint a megőrült gobelinek, amiknek örületében azonban van rendszer, mert van kemény kompozíció: úgy kavarnak a néző felé ezek a szín- és lendület-orgiák, mikben a sötét kigyulasztja a világosat, a szikrázás s a remegés kitör tűzvészé,

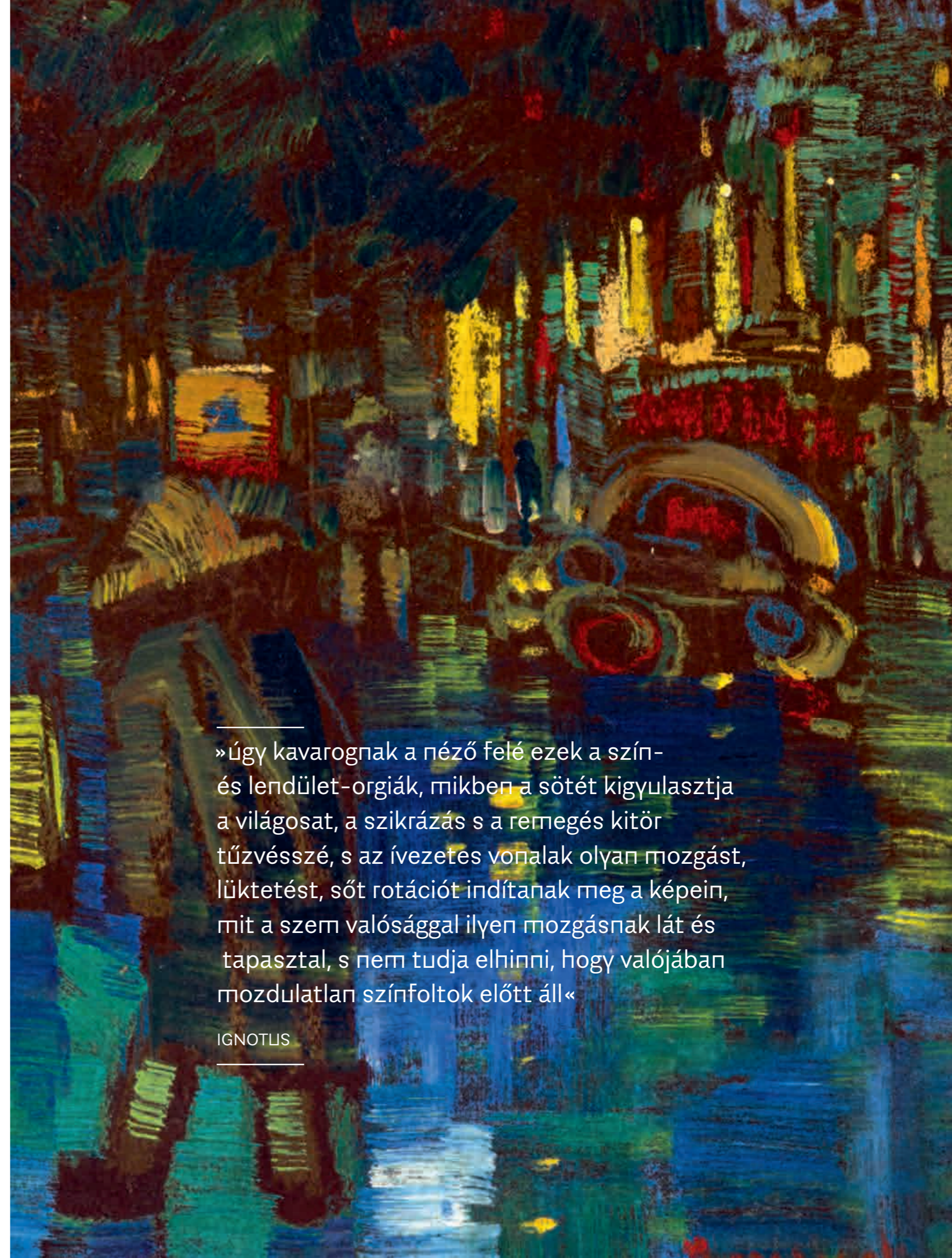
Lesser Ury: A Potsdam tér éjjel,
1920-as évek közepe. The Israel Museum, Jerusalem

Jászusich Antal: A farsang után, 1923 körül.
Saris Galéria/Šarišská Galéria, Eperjes

s az ívvezetes vonalak olyan mozgást, lüktetést, sőt rotációt indítanak meg a képein, mit a szem valósággal ilyen mozgásnak lát és tapasztal, s nem tudja elhinni, hogy valójában mozdulatlan színfoltok előtt áll.” Hiába remélte Ignotus, Jászusichnak nem volt esélye egyéni avantgárd művészetével kijutni a nemzetközi vizekre. Ez csak a közelmúltban történt meg, amikor a kassai modernizmus képviselőjeként tett szert hírnévre. A nemzetközi kutatás már felfigyelt jelentőségére, nem véletlenül szerepeltek dinamikus festményei a közép-európai klasszikus avantgárd hatásait feltérképező nagy kiállításon az elmúlt években.

Az egymást követő európai irányzatok, a szimbolizmus, expresszionizmus, kubizmus, konstruktivizmus, valamint az új tárgyilagosság és a neoklasszicizmus mind megtalálta a maga kifejeződését a nagy múltú felvidéki város művészeti életében. Az „átutazók” – például a cseh František Foltýn vagy a magyar Bortnyik Sándor – mellett idetartoznak Kassán élő olyan modern művészek is Jászusich Antal (Anton Jászusich) kívül, mint Bauer Szilárd (Konstantín Bauer) vagy Jakoby Gyula (Július Jakoby), akik művészetével már a magyar műértő közönség is megismerkedett. A kassai születésű Jászusich a budapesti Képzőművészeti Főiskolán Balló Ede tanítványa volt 1904–1906 között, majd tanult a müncheni akadémián és a párizsi Julian Akadémián, de megfordult Nagybányán is. Korai stílusvilágára Rippl-Rónai kukoricás képépítése és Ferenczy Károly posztimpressionista foltköltészete gyakorolta a legnagyobb hatást. De Jászusich négyzetes ecsetvonásai teljesen egyéni expresszionista tájfelfogáshoz vezettek el a Tatra magas bércei között. Az első világháborús orosz és japán fogság után bezárkózott műtermébe, és az orfikus kubizmussal rokonítható, spiritualizmussal teli absztraháló nyelvezetet alakított ki.

»úgy kavarnak a néző felé ezek a szín- és lendület-orgiák, mikben a sötét kigyulasztja a világosat, a szikrázás s a remegés kitör tűzvészé, s az ívvezetes vonalak olyan mozgást, lüktetést, sőt rotációt indítanak meg a képein, mit a szem valósággal ilyen mozgásnak lát és tapasztal, s nem tudja elhinni, hogy valójában mozdulatlan színfoltok előtt áll«

IGNOTUS

103 | Országh Imre Ferenc

(1901–1974)

Toszkán táj, 1930-as évek

Tuscan Landscape, 1930s

79 × 109 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve jobbra lent: Országh I. F. |

Signed lower right: Ország I. F.

Kikiáltási ár: 3 600 000 Ft / 9 474 EUR

Becsérték: 4 600 000 – 6 500 000 Ft

Estimated price: 12 105 – 17 105 EUR

A magyar festészet újabb és újabb meglepetésekkel szolgál a 20. század foghíjasan megírt történetéből. Feldolgozásra vár Országh Imre Ferenc munkássága is, akinek különös misztériummal átítatott képeit csak az art deco újrafelfedezése után kezdte értékelni a közönség. Országh a Budai Szépművészeti Társulattal és a Spirituális Művészek Szövetségével állított ki az 1930–40-es években. Festészetét az élénk színkontrasztok, a rajzos szerkesztésmód és a dekoratív érzékenység jellemezte. Most vizsgált art deco kompozíciója széles toszkán panorámát jelenít meg. A szántóföldek szőnyegszerű csíkokként követik a dombok vonulatát, közöttük lebegő pihéként sorakoznak a fák. A háttérben, a majorság mögött utak kígyóznak a reneszánsz várkastély felé és a távolba, a hegyek lábánál megbújó városkák irányába. A korabeli amerikai regionalizmus festői ábrázoltak ilyen fénytel telt, meseillusztrációként kitért tájakat. Grant Wood – az ikonikus *Amerikai gótika* alkotója – 1930-as évekbeli képein például ugyanúgy görbíti meg az előtér dombját, hogy onnan nézzen szét a hullámzó vidéken, mint ahogy Országh Imre Ferenc teszi most vizsgált alkotásán.

Grant Wood: Őszi szántás, 1931,
Viola, John Deere Art Collection, Iowa, USA

Κοπuly Béla

római iskola

104 | Kontuly Béla

(Miskolc, 1904–1983, Budapest)

Csíkos blúzós lány, 1930

Girl in a Striped Blouse, 1930

99 × 69 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve jobbra lent: Nemessányi Kontuly B. 1930 |

Signed lower right: Nemessányi Kontuly B. 1930

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Fényes Adolf, Cserepes István, Kontuly Béla, Zádor István festőművészek és Mészáros László szobrászművész gyűjteményes kiállítása, Ernst Múzeum, 1932 (kat. 176).

· Gróf Klebelsberg Kunó emlékkiállítás, Múcsarnok, 1933 (VI. terem, kat. 27).

Kontuly Béla festőművész centenáriumi kiállítása, Ernst Múzeum, 2004 (kat. 78).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Bizzer István: Kontuly Béla. 1904–1983. Mikes, Budapest, 2003, 54.

· Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2004, 882. kép.

IRODALOM | LITERATURE

· Fényes Adolf, Cserepes István, Kontuly Béla, Zádor István festőművészek és Mészáros László szobrászművész gyűjteményes kiállítása. Ernst Múzeum, Budapest, 1932.

· Ybl Ervin: Az Ernst-Múzeum csoportkiállítása. Budapest Hírlap, 1932. november 20.

(-ny): Fényes Adolf, Zádor István, Cserepes István és Kontuly Béla kiállítása az Ernst-múzeumban. Az Est, 1932. november 20.

· Fenyő Béla: Egy délután a cinquecentoban. Műteremlátogatása Klebelsberg-díjas Kontuly Bélánál. 8 Órai Ujság, 1936. október 30.

· CLVIII. csoportkiállítás. Basch Andor, Domanovszky Endre, Ijjász H. Imre, Kontuly Béla, Vadász Endre festőművészek, Halmágyi István szobrászművész, Ernst Múzeum, Budapest, 1936.

· P. Szűcs Julianna: A „római iskola”. Corvina, Budapest, 1987.

· Bizzer István: Kontuly Béla. 1904–1983. Mikes, Budapest, 2003.

· New Realisms. Modern Realist Approaches across the Czechoslovak Scene, 1918–1945. Szerk.: Ivo Habán, National Heritage Institute, Liberec, 2019.

Kikiértési ár: 36 000 000 Ft / 94 737 EUR

Becsérték: 50 000 000 – 75 000 000 Ft

Estimated price: 131 579 – 197 368 EUR

Moise Kisling: Fiú portré, 1937

Kontuly Béla: Önarckép, 1932, Janus Pannonius Múzeum, Pécs

»A művész éljen
a maga korában«

KONTULY BÉLA

A Collegium Hungaricum (Római Magyar Akadémia)

»Az 1930-as évek elején
kiforró festészete a római
iskola meghatározó
képviselőjévé avatta«

Az új felfedezések

A művészettörténet a két világháború közötti „újrealizmusok” néven ismert jelenséget a világ minden táján kutatja. (Miközben a hazai szaktudomány P. Szűcs Juliannának a sok évtizeddel ezelőtt, 1987-ben kiadott, a római iskoláról szóló monográfiájára kénytelen támaszkodni.) Az elmúlt évtized szlovákiai kiállításai nyomán vált egyértelművé, hogy a két világháború közötti Kassán különleges művészeti teljesítmények születtek. A frissen alakult csehszlovák állam soknemzetiségű keleti nagyvárosában különböző származású modern művészek gyűltek össze a cseh Frantisek Foltynytól kezdve az itt született Kontuly Bélán át az emigránsként odevetődő Bortnyik Sándorig. A „kassai modernek” szlovákiai kutatásának radarján szerepelnek a Magyarországon hazai művészekként számon tartott alkotók is. Így került be – a felfedezés alatt álló – Kontuly a 2013-as szlovák kötetbe (*Kosice modernism. Kosice Art in the Nineteen-Twenties*). Továbbá szerepel alkotásaival a csehszlovák realista tendenciákat feldolgozó példamutató *New Realisms* című friss tanulmánykötetben is.

Kontuly művelt polgárcsaládban nőtt fel Kassán a 20. század elején. A kassai modernek körébe tartozó, de klasszicizáló Krón Jenő szabadiskolájában képezte magát a nyitott szellemiségű, pezsgő helyi művészeti színtéren. Rövid prágai kitérő után a budapesti Képzőművészeti Főiskolán folytatta tanulmányait, ahol megismerkedett a fiatal Szőnyi István körül összegyűlő újklasszicisták művészeteszményével. A korszellemet Jean Cocteau „vissza a rendhez!” esztétikai parancsa itatta át. Kontuly számára a fordulópontot az 1928 és 1931 közötti római ösztöndíj jelentette. Az 1930-as évek elején kiforró festészete a római iskola meghatározó képviselőjévé avatta. Hűvös, rajzos realizmust és plasztikus geometrikus formákat használó stílusa magába olvasztotta a kor több meghatározó irányzatát a novecentótól kezdve a mágikus realizmuson és az art decón át az új tárgyilagosságig. Ezek hatása érhető tetten a most vizsgált, különleges érzékenységű portréjának precíz rajzosságán és formai kialakításán.

Moise Kisling: Fiatal lány csikos pulóverben

Giovanni Bellini: Az Alberetti Madonna, Gallerie dell'Accademia, Venecia

Reneszánsz és art deco

Amikor Fenyő Béla újságíró meglátogatta a frissen kitüntetett, Klebelsberg-díjas Kontuly Bélát budai otthonában 1936-ban, festményei alapján egy hamisítatlan itáliai cinquecento mesterre számított. Lázár Béla az ugyanabban az évben rendezett Ernst múzeumbeli kiállítás katalógusában Fra Angelicóra asszociált képeiről, „az angyali mester bájára, aki a vallásos érzés fennköltségét a színragyogás extázisába emelte”. A most vizsgált portré meditatív arc kifejezésében kitapintható a Fra Angelicó-i spirituális érzékenység, de még árulkodóbb a mögötte függő kék drapéria, amely a régi Madonna-ábrázolásokról lehet ismerős. A késő reneszánsz mesterek cserélték le a mennyei angyalok által tartott hírméző kárpitokat egyszerűbb, realiztikusabb kelmékre. Különösen a velencei festők kedvelték – Giovanni Bellini nyomán – a csíkos függőny kulisszát a népszerű „Madonna a gyermekkel” képtípussal. A római iskolás sikerei után számos, időtlenséget sugárzó arcképet készítő Kontuly ezt a kárpitmegoldást alkalmazta most vizsgált alkotásán.

„A művész éljen a maga korában” – vallotta meg Kontuly a cinquecento karaktere számító Fenyő Béla újságírónak, váratlan meglepetést okozva. A római iskolás ifjú tehetség a klasszikus hagyományokat újszerű megközelítésmóddal fogalmazta újra: art decoval társította az időtlen reneszánsz ideákat. A Madonna és a kis Jézus helyett egy fiatal lányt helyezett babájával a kék füg-

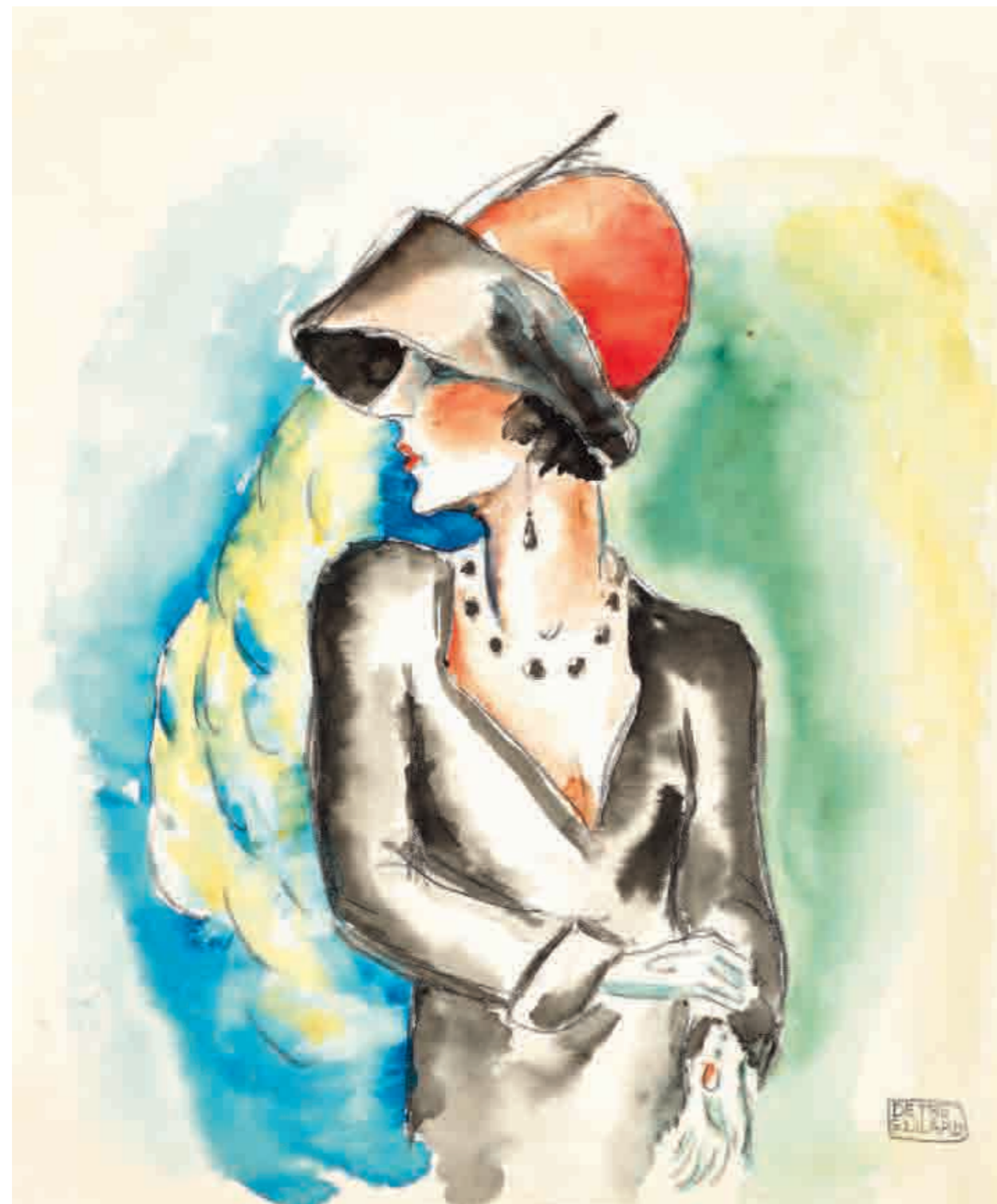

A festmény eredeti keretében.

göny elé. Rövid frizurája és csíkos felsője saját korát idézi, akárcsak a két oldalon felső háttér. A Szeréna úton lakó Kontuly tájképein rendszeresen tűnik fel a Szemlőhegyről eléje táruló dunai panoráma. A háttér mintha itt is a Duna partján álló gyárak, az újlipótvárosi kémények vagy az óbudai téglagyár erősen absztrahált tömbjei ihlették volna, élénk pirosokkal és rózsaszínekkel kiemelve. De Kontuly – a kompozíció kedvéért – szinte megtükrözte a két vékony résnyi kilátást, íves szürke vízfelület köré rendezve az épületeket. A festő monográfiájának, Bizzer Istvánnak az értelmezése szerint „a színmezők lehatároltsága, az erős rövidülés konstruktivista rokonságot mutat, míg a különös háttér, a jelzékenység ipari táj (vörös kémények, csarnokok) a de chiricoi jeleket kölcsönzi”.

A festmény először az Ernst Múzeum 1932-es kiállításán szerepelt *Csíkosblúzos lány* címmel. Az új tehetség debütálását nagy örömmel fogadta a kritika. „A kiállítás másik érdekessége – írta Ybl Ervin a *Budapesti Hírlap*ba – a fiatal N. Kontuly Béla képeinek gyűjteménye. Művészetére különböző irányok voltak befolyással, de legdöntőbben az olasz neo-klasszicizmus hatott rá. Kontuly valószínűleg megszerkeszti képeit és ezeknek nyugodt, nagysíki architektúrájában helyezi el alakjait. Sokszor üresen maradnak az architektúrák, mert nyugalmas beszédüket, egyenletes színfoltjaikat szereti Kontuly a legjobban. [...] Figurális képei [...] hatását megnemesíti a belőlük kiáradó komolyság, meghatódottság, mely szinte zenei hatású. Kontulytól még sokat várhatunk.” Az *Est* kritikusa a művész szellemiségét emelte ki: „Komponáló tehetség: színességét csillogóan tisztán ízlés vezeti. Mélyről feltörő nazarénus komolyság tölti meg lelki tartalommal képeit.” Monográfiusa szerint a római iskolás portré azonos azzal a *Leányarckép* címmel kiállított művel, amelyet a Klebelsberg Kunó emlékkiállítás mutattak be a Múcsarnokban 1933-ban.

105 | Detre Szilárd

(Párizs, 1891–1945, Párizs)

Piros kalapos hölgy, 1930-as évek első fele
Lady in a Red Hat, first half of the 1930s

33 × 27 cm

Akvarell, papír | Watercolor on paper

Jelezve jobbra lent: Detre Szilárd |

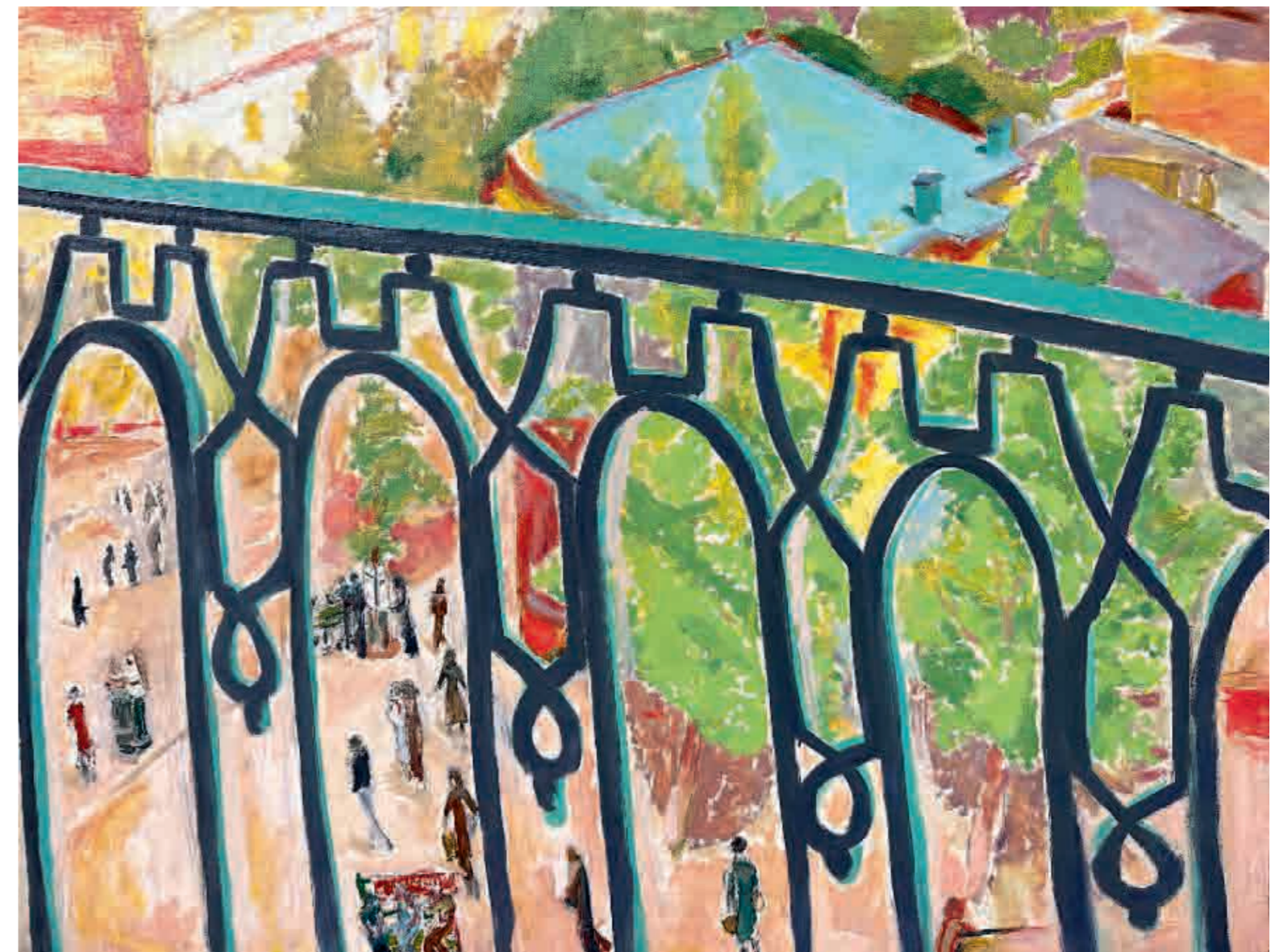
Signed lower right: Detre Szilárd

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 789 EUR

Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 1 053 – 1 579 EUR

Constant Detré (Született: Szilárd Eduard Diettmann) Párizsban született magyar festőművész. 1920 és 1940 között a Párizsi Iskola és más Montparnasse-i művészekkel együtt alkotott, akik közül sokan hozzá hasonlóan Közép- és Kelet-Európai emigránsok voltak, mint például jó barátja Jules Pascin. Detré a Julien Akadémián többek között divatot, kompozíciót, színharmozálást, emberábrázolást, kosztümtervezést, látvány és díszlettervezést tanított.

106 | Barta Mária

(Budapest, 1897–1969, Budapest)

Nagyvárosi balkonon
On the Balcony

74 × 99 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzés nélkül | Unsigned

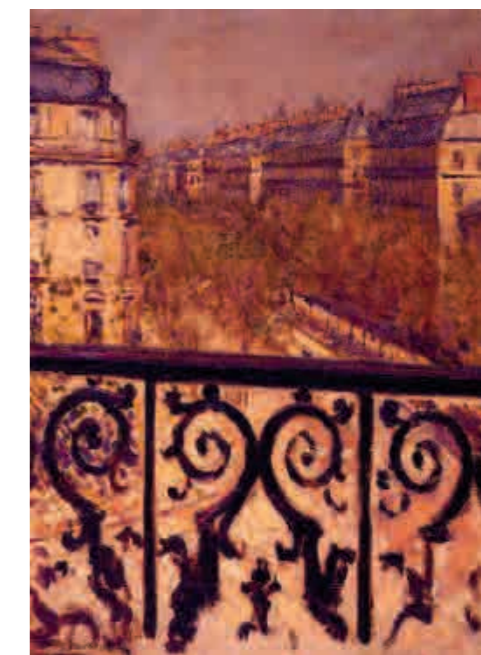
PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor a művész családjának tulajdonában

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 4 211 EUR

Becsérték: 2 400 000 – 3 600 000 Ft

Estimated price: 6 316 – 9 474 EUR

Gustave Caillebotte:
Balkon Párizsban,
1880–1881,
magántulajdon

Vörös Géza

art deco

107 | Vörös Géza

(Nagybodrony, 1897–1957, Budapest)

Kalapos önarckép, 1930 körül
Self-Portrait in a Hat, c. 1930

64,5 × 51,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Vörös Géza |

Signed lower left: Vörös Géza

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

- Vörös Géza (1897–1957) kiállítása, Magángyűjtők Galériája – Blitz Galéria, 1997 (kat. 1.).
- Merítés a KLT-ből VIII. Vörös Géza (1897–1957) festőművész emlékkiállítás, Haas Galéria, 2004 (kat. 16.).
- Szemtől szemben. XX. századi önarcképek, művészportrék és kettős arcképek a Szentendréhez kötődő festészetben, Szentendrei Képtár, Szentendre, 2005 (kat. 22.).
- A csábítás fegyvere, Kieselbach Galéria, 2018.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Vörös Géza (1897–1957) kiállítása. Magángyűjtők Galériája – Blitz Galéria, Budapest, 1997.
- Merítés a KLT-ből VIII. Vörös Géza (1897–1957) festőművész emlékkiállítás. Haas Galéria, Budapest, 2004, címlap. Új Művészet, 2004/9., 3.
- Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2004, 796. kép.
- Szemtől szemben. XX. századi önarcképek, művészportrék és kettős arcképek a Szentendréhez kötődő festészetben. Szerk.: Schenk Lea, Szentendrei Képtár, Szentendre, 2005, 41.
- A csábítás fegyvere. Divat, stílus és öltözködés száz év magyar festészetében. Szerk.: Molnos Péter, Kieselbach Galéria, Budapest, 2018, 119.

IRODALOM | LITERATURE

- Vörös Géza (1897–1957) kiállítása. Magángyűjtők Galériája – Blitz Galéria, Budapest, 1997.
- Merítés a KLT-ből VIII. Vörös Géza (1897–1957) festőművész emlékkiállítás. Haas Galéria, Budapest, 2004.
- A csábítás fegyvere. Divat, stílus és öltözködés száz év magyar festészetében. Szerk.: Molnos Péter, Kieselbach Galéria, Budapest, 2018.
- Csordás Lajos: Kilátás Mandolinnal. Budapest, 2020/11., 18–19.

Kikiáltási ár: 28 000 000 Ft / 73 684 EUR

Becsérték: 40 000 000 – 60 000 000 Ft

Estimated price: 105 263 – 157 895 EUR

»nemcsak Vörös Géza legismertebb alkotása, de a magyar art deco egyik emblémaszerű főműve is«

Vörös Géza képe a Haas Galéria 2004-es kiállítási katalógusának címlapján

René Magritte brüsszeli polgárként élte észrevétlen életét, elegáns felöltőben és nyakkendőben, és csak műtermi magányában forgatta ki – a párizsi szurrealisták inspirációjára – saját sarkából a hétköznapi valóságot. Öregkorában festette meg a mára popkulturális ikonná váló *Az ember fia* című önarcképét (1964, magántulajdon), amelyen egy lebegő zöld alma takarja el a keménykalapos, felöltős, piros nyakkendőös figura arcát. „Örökké ez történik” – fűzött magyarázatot Magritte a képéhez. Majd így folytatta, egyetemes értékűvé tágítva a mű mondani-valóját: „Mind, amit látunk, elrejt valami mást, és mi mindig azt akarjuk látni, ami el van rejtve a látott által.” A pesti bohém művész, Vörös Géza is felvette keménykalapját és kockás felöltőjét, ő is nyakkendőt kötött, mint később szurrealista kollégája, majd teljes utcai öltözékben beállt pózolni saját lakásában. Mintha egy szelfit készítené indulás előtt. Egyszerre rejtélyes és elgondolkodtató figurája kitakarja a bútorok és festmények egy részét. Nem kérdés, hogy nemcsak Vörös Géza legismertebb alkotása, de a magyar art deco egyik emblemaszerű főműve is.

Vörös Géza úgy mutat meg mindent, hogy közben Chaplines arckifejezése mögött a Magritte-i rejtélyeket keressük. Molnos Péter írta a festményről *A csábítás fegyvere* című divattörténeli könyvben: „A tökéletes, szinte provokatív ható frontális beállítás, a szenttelen, időtlenséget sugárzó arckifejezés és a hangsúlyosan elegáns, társasági eseményre és nem otthoni tartózkodásra utaló ruházat együttesen eredményezi mehökkentő hatását: a néző mintha egy tükör szemszögéből látná az indulás előtt álló festő alakját. Egy utolsó pillantás, a diszkrétan kockás zakó, a vakító fehér ing és a fekete nyakkendő dekoratív együttese és a keménykalap: az elegáns, álmodozó tekintetű művész készen áll arra, hogy kilépjen az otthon meghitt kulisszái közül, és eljátssza szerepét a társasági élet színpadán.” Az ars poeticaként is olvasható kép összegző vallomás arról a művészszeréről, amelyet Vörös képviselt: arcát nem zöld alma takarja el, de rejtélyesen vonásai nem árulnak el érzelmeket, elfedik belső lényét.

Vörös Géza: Feleségem és én, 1929, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Vörös Géza: Aktok, 1926, Szombathelyi Képtár, Szombathely

»Mind, amit látunk, elrejt valami mást, és mi mindig azt akarjuk látni, ami el van rejtve a látott által.«

RENÉ MAGRITTE

Vörös a két világháború közötti polgári bohém festők szűkös, de vidám pesti csapatába tartozott. Nappal újlipótvárosi műtermében dolgozott, az estéket a Fészek Klub asztalainál töltötte kártyázással és karikatúrák rajzolásával. (Nemcsak a Fészek-bálok meghívóit készítette, hanem a művészklub szellemes, azóta megsemmisült freskóit is.) Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán, valamint Kernstok Károly és Fényes Adolf szárnyai alatt végezte, majd megfordult a szolnoki és a nagybányai művésztelepen, az 1930-as évek során pedig Szentendrén is. Legnagyobb hatást – saját bevallása szerint is – a párizsi élmények gyakorolták rá, ahol Kees van Dongen, Foujita, Modigliani és Matisse műtermét látogatta. Az École de Paris és az art deco rajzos érzékenységgel megfogalmazott műveivel, csendéleteivel, enteriőrjeivel és feleségéről festett képmásaival rendszeresen szerepelt a fővárosi modern kiállítóhelyeken az Ernst Múzeumtól a Tamás Galériáig, a Nemzeti Szalontól az Alkotás Művészházig. A vészkorszakot vidéken bujkálva élte túl, a szocreál legsötétebb éveit pedig művésztelepekre menekülve. Korai halála után a Múcsarnok kamaratárlata mutatta be életművét 1961-ben.

René Magritte: A képek árulása (Ez nem pipa), 1929, Los Angeles Museum of Art

René Magritte: Az ember fia, 1964, magányújjtemény

Vörös Géza: Műteremben, 1920-as évek vége, magántulajdon

A Vörös Géza-i univerzum egyes elemei a – többnyire az Újpesti rakpart 6. szám alatti műteremlakásában készült – festményeiből rakhatók össze. A zöld kárpitú bieder szék feltűnik más festményeken is, például a *Műtermi csendélet Picasso könyvvel* (1928 körül, magántulajdon) asztala mögött vagy az *Önarckép tükörben, Festőállvánnyal és modellel* (1933, magántulajdon) háttérében. A türkizszínű fal bal oldalára akasztott madaras-virágos szőttes nagyobb méretekben – a zsebekbe tűzött fotókkal együtt – megnevezhető a *Csíkös blúzós nő szobájában* című csendéletes enteriőrben (magántulajdon), az íves támlájú székkel együtt. A párkányon álló fehér-kék mázas népi kerámiakancsót ott találjuk az 1929-es *Art deco műterem (A piros könyv)* című aktkompozíció előterében is. Ha ez utóbbi képet összenézzük a *Kalapos önarcképpel*, akkor azt találjuk, hogy ugyanannak a szobának a két szomszédos falát látjuk, középen a neobarokk asztalka a székkal, alatta a török mintás szőnyeg, mellette pedig a kerevet. A *Műteremben* című temperakép (1920-as évek vége, magántulajdon) alapján pedig megállapítható, hogy a jobb alsó sarokban bekandikáló farkasfogas szőnyegnél már a lakás műteremrésze kezdődött. Vagyis az a képfelület, amelyben Vörös Géza kalaposan megfesti magát, épp a festmény síkjának fogható fel.

Vörös Géza: Art deco műterem (A piros könyv), 1929, magántulajdon

Lázár Béla az Ernst múzeumbeli 1929-es kiállítás katalógusának előszavában pontosan megragadta a fiatal, Párizst megjárt festő rajzos karakterű stílusát: „Vörös gyöngéd harmóniákat ad, tiszta színeket és finom vonalhálózatot. Képzete vonalon épül fel, olyan hullámzó, lágyan onduláló vonalon, melybe belefoglalja alakjait. Ez a vonalvezetés a szemet gyönyörködteti, határozott, biztos, éles kontúrokkal fogja körül tárgyait, s ezen belül lapos színeit. Emlékeztet a görög vázákra, de nem utánozza őket. [...] A plasztikai erőt kerüli, hogy a síkszerűség érzetével statikai hatásokat érjen el. Gazdag dekorativitás jellemzi műveit.” Vörös életműve feledésre ítéltetett a második világháború után. Kevés képe vészelte át a két világháború közötti festészetet mereven elutasító évtizedeket. Szó szerint fel kellett fedeznie a rendszerváltás után újraéledő műkereskedelemnek. Az azóta előkerült puzzle-darabok egy olyan következetes művész képét vetítik elénk, aki a körülötte fellelhető tárgyakkal népesítette be japánosan síkszerű, rajzos festészetének enteriőrökbe zárt mikrokozmoszát. Ennek az art deco életműnek az összegző, magritte-os, emblémaszerű főműve a most vizsgált *Kalapos önarckép*.

Palatinus házak az Újpesti rakparton (fotó: Fortepan / Jánossy Virág)

»A Vörös Géza-i univerzum egyes elemei a – többnyire az Újpesti rakpart 6. szám alatti műteremlakásában készült – festményeiből rakhatók össze«

78 év művészete | 1945–2023

Kieselbach KORTARS

POST WAR & CONTEMPORARY

108 | Deim Pál

(Szentendre, 1932–2016, Szentendre)

Antagonizmus, 1984
Antagonism, 1984

38 × 80 cm

Szítanyomat, papír 13/40 | Serigraphy on paper 13/40
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Deim Pál 1984,
Jelezve a hátoldalon autográf felirat |

Signed on the reverse autograph inscription:
Deim Pál Szentendre 1984. Szítanyomat 13/30,
Nemzetközi Modern Múzeum Hajdúszoboszló
Musée d' Art Moderne 2012 és Városi Galéria 2012.
Kalocsa VI-N° 10 és egykori tulajdonosának
(Kádár József - Joseph Kádár) saját pecsétje

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Kádár József (Joseph Kádár) festőművész tulajdonában

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Nemzetközi Modern Múzeum Hajdúszoboszló
Musée d' Art Moderne 2012 és Városi Galéria 2012, Kalocsa

Kikiáltási ár: 260 000 Ft / 684 EUR
Becsérték: 340 000 – 480 000 Ft
Estimated price: 895 – 1 263 EUR

109 | Maurer Dóra

(Budapest, 1937)

Laza fonat (Színes fonat), 1986
Loose Braid, 1986

69,5 × 50 cm

Szítanyomat, papír | Serigraphy on paper
Jelezve balra lent: Próba, Jelezve jobbra lent: Maurer |
Signed lower left: Próba, Signed lower right: Maurer

Kikiáltási ár: 420 000 Ft / 1 105 EUR
Becsérték: 700 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 1 842 – 3 684 EUR

Keserü Ilona

110 | Keserü Ilona

(Pécs, 1933)

Labirintus (7), 2003

Labyrinth (7), 2003

100 × 70 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Ilona Keserü Ilona 2003 |

Signed lower right: Ilona Keserü Ilona 2003

Oeuvre-jegyzékszám: IKI.2003.1128

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Ilona Keserü Ilona. Az idő színtere – Cangiane, Vaszary Galéria, Balatonfüred, 2014 (kat. 44.).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Ilona Keserü Ilona. Szerk.: Aknai Katalin – Geskó Judit – Kovács Anna Zsófia, Szépművészeti Múzeum – Vaszary Villa, Budapest–Balatonfüred, 2014, 140.

IRODALOM | LITERATURE

· Ilona Keserü Ilona. Művek 1959–1982.

Szerk.: Keserü Ilona, magánkiadás, Budapest, 2002.

· Közelítés. Gubanc. Áramlás. Oknyormozás

Ilona Keserü Ilona munkásságában.

Szerk.: Baksa-Soós Vera, Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest, 2004.

· Ilona Keserü Ilona. Művek 1982–2008.

Szerk.: Aknai Katalin, MODEM, Debrecen, 2008.

· Ilona Keserü Ilona. Szín – Öröm – Kép. Rudolf Sikora.

Az ember végre tudja... Szerk.: Gerard Meulensteen – Vincent Polakovic, Via Danubia, Pozsony, 2011.

· Ilona Keserü Ilona. Szerk.: Aknai Katalin –

Geskó Judit – Kovács Anna Zsófia, Szépművészeti Múzeum – Vaszary Villa, Budapest–Balatonfüred, 2014.

· Aknai Katalin: „Állandóan visszajárok a múltamba”. Keserü Ilona életművének vizsgálata a hatvanas évek perspektívájából. Doktori disszertáció, 2014.

· Ilona Keserü Ilona. Önerejű képek.

Catalogue Raisonné I. 1959–1980. Szerk.: Aknai Katalin, Kisterem, Budapest, 2016.

Kikiáltási ár: 8 500 000 Ft / 22 368 EUR

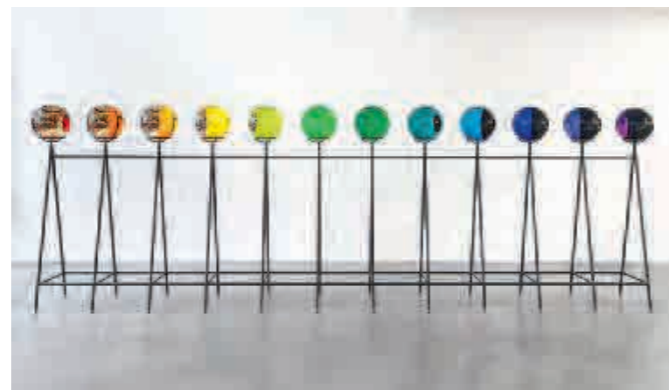
Becsérték: 12 000 000 – 16 000 000 Ft

Estimated price: 31 579 – 42 105 EUR

»Misztikus labirintus, vidám színvarázslat és életmetafora.«

Julio Le Parc: La Longue Marché, Étape n° 5 (The Long March, Step n° 5), 1974, Pérez Art Museum Miami (PAMM), Miami

Olafur Eliasson: Rainbow Bridge, 2017, magántulajdon

»Keserü Ilona az Iparterv-generáció, az 1960-as évekbeli modern magyar művészet nagyasszonya, az absztrakt kolorizmus és a nőművészet világhírű képviselője.«

Keserü Ilona: Sírköves faliszőnyeg, 1969, varrás, színezett vászon, 157,5×374 cm, The Metropolitan Museum of Art, New York

Keserü Ilona az Iparterv-generáció, az 1960-as évekbeli modern magyar művészet nagyasszonya, az absztrakt kolorizmus és a nőművészet világhírű képviselője. Az elmúlt években vásárolta meg 1969-es lila-piros textilmunkáját (*Falikárpit sírkőformákkal*) a világ egyik legangosabb művészeti központja, a New York-i Metropolitan Museum of Art. Két éve szerepelt a Pompidou Központ nagyszabású nőművészeti absztrakt seregszemléjén (*Elles font l'abstraction*), közvetlenül azután, hogy a neves párizsi múzeum gyűjteményébe került a *Rekonstrukció (Áramlás)* című 1990-es festménye. Ezzel Keserü jelenléte már biztosított a kortárs világ erőközpontjaiban, hasonlóan a neoavangárd generáció olyan kiválóságaihoz, mint Maurer Dóra, Bak Imre vagy Nádler István, de pozícióját már inkább olyan nőművészeti világsztárok jelölik ki, mint Carmen Herrera vagy Marcia Hafif. Életműve nem lineárisan épül fel, hanem vissza-visszatérő motívumok újraértelmezéséből és újrafestéséből.

Keserü Ilona: Színváltó Titán möbiusz, 2007, magántulajdon

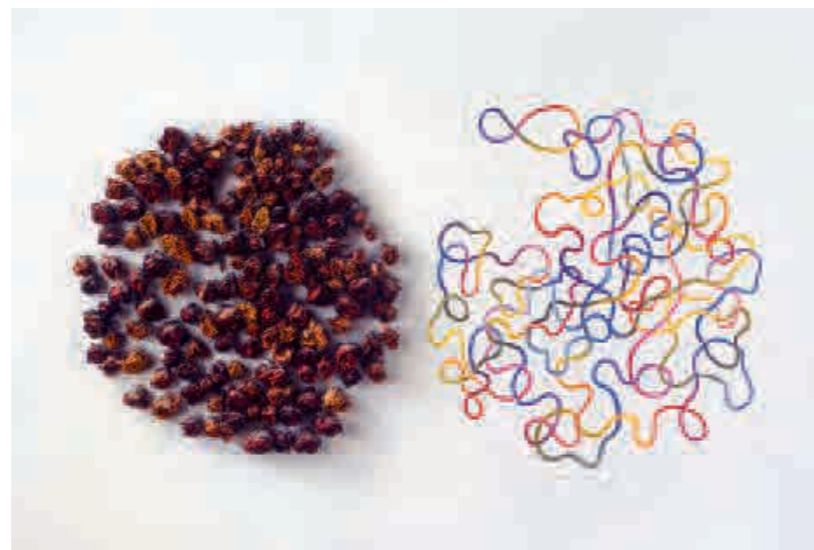

Keserü Ilona: Tengeri füvek, 1959–1962, magántulajdon

Spektrumszínek kígyóznak alig észrevétlen átmenetekkel. Bal oldalt egy rózsaszín lép be, majd átvált kékké, onnan zöldbe hajlik, utána kivilágosodik, sárgává lényegül át, megtelik melegséggel, narancssá és pirossá alakul át, hogy utána kivilágosodva ismét rózsaszínre váltsón. Keserü Ilona vonalcsíkja még négyszer végighalad – a különféle hosszúságú szegmenseken keresztül – a szivárványszíneken, míg egy fűzőld elemmel ki nem lép a festmény jobb szélén. A figyelmes néző szemével végigkövetheti a tekerdő labirintus útját. A színes kígyó nem harap saját farkába, hanem életvonalként tekereg végig a fehér mezőn. Misztikus labirintus, vidám színvarázslat és életmetafora. „A Labirint – írta monográfiája, Aknai Katalin – Keserü 90-es évek végi tematikus és teoretikus érdeklődésének összefoglaló munkája; a monokróm fehér háttér felnagyítja és jelentőségteljesé teszi a spektrumszínek fluiditását és látszólag logikátlan, a szín önálló életének kiszámíthatatlan kavargását.”

Keserü Ilona: Gubancos köcsög, 1970, magántulajdon

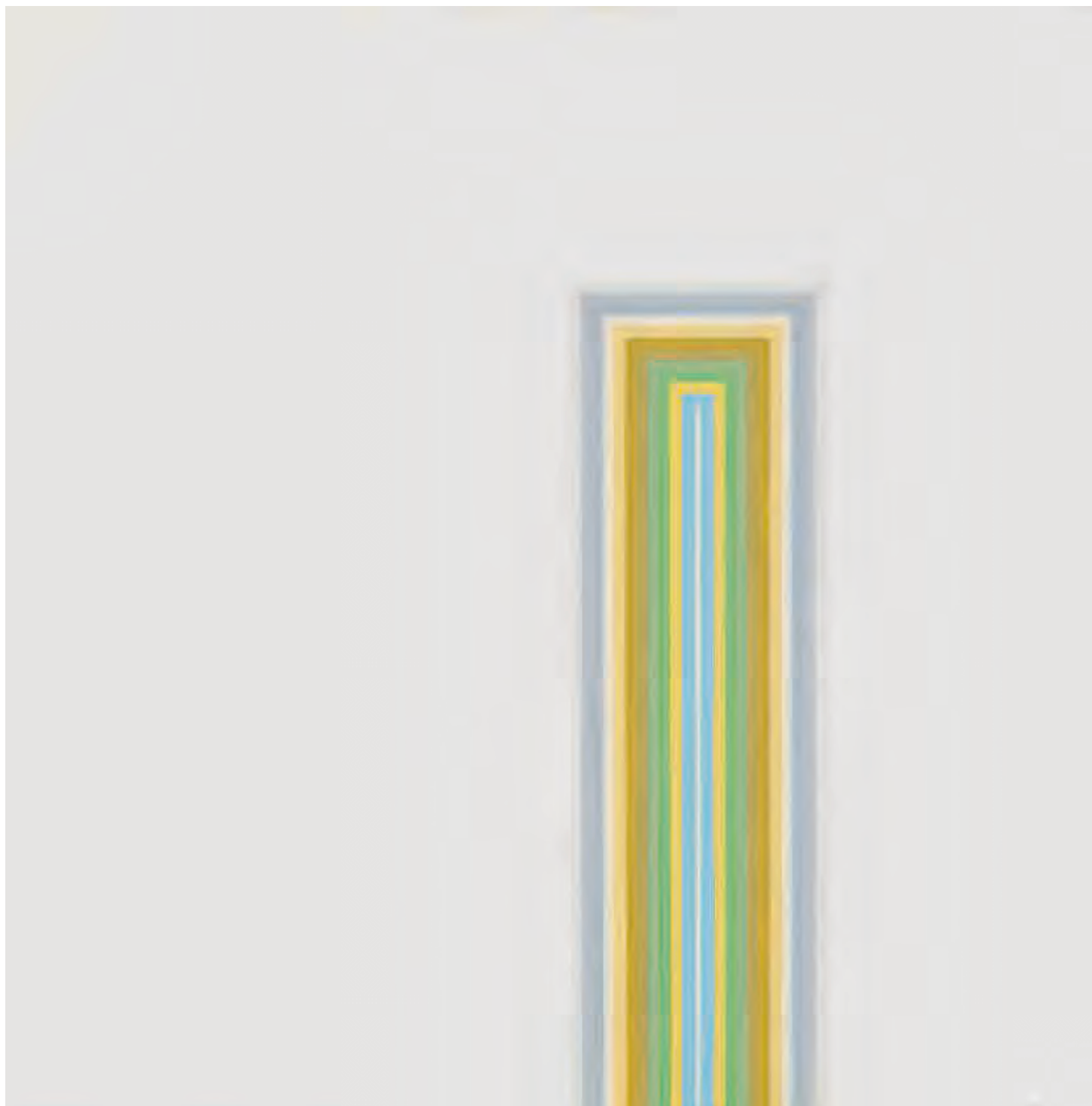
Keserü Ilona: Mulandó (Rózsa és labirint), 1982, magántulajdon

Formailag a labirintus Keserü egyik legegyszerűbb, legkorábbi alaptémájából, a „gubancból” táplálkozik, amely már megjelent a *Tengeri füvek* (1959–1962) tekerdő hínárjainál, de az 1960-as évektől kezdve ott kanyarog tollrajzokon, festményeken és installációkon. A gubanc a keserüi életmű motívumokat folyton megismétlő és újrahaznosító, önmagába csavarodó szimbóluma, „térbeli ábrája, képlete”. „Minden visszatér és ismétlődik – írta –, de nem a spirál szabatos és megnyugtató rendjében, hanem a váratlan eltűnések, felbukkanások, ívek, hurkok, kibonthatatlan csomók és ömlő áradások egyre, szertelenül változó halmazában.” A gubanc színes labirintusként született újjá, applikált száraz rózsaszínekkel kombinálva az 1980-as években Szentendrén (*Muldó / Rózsa és labirint*, 1982). A Berzsenyi-sorokra („Nincs rózsás labirint”) utaló virágfejek elhagyásával már önálló festői témaként jelent meg az ezredfordulón. A most vizsgált mű ennek a látványosan dekoratív, létösszegző nagy motívumnak a kiemelkedő eleme.

RIEDER GÁBOR

»Minden visszatér és ismétlődik, de nem a spirál szabatos és megnyugtató rendjében, hanem a váratlan eltűnések, felbukkanások, ívek, hurkok, kibonthatatlan csomók és ömlő áradások egyre, szertelenül változó halmazában.«

KESERÜ ILONA

111 | Halmi-Horváth István

(Mosonmagyaróvár, 1973)

Átjáró, 2014

Gateway, 2014

50 × 50 cm

Akril, vászon | Acrylic on canvas

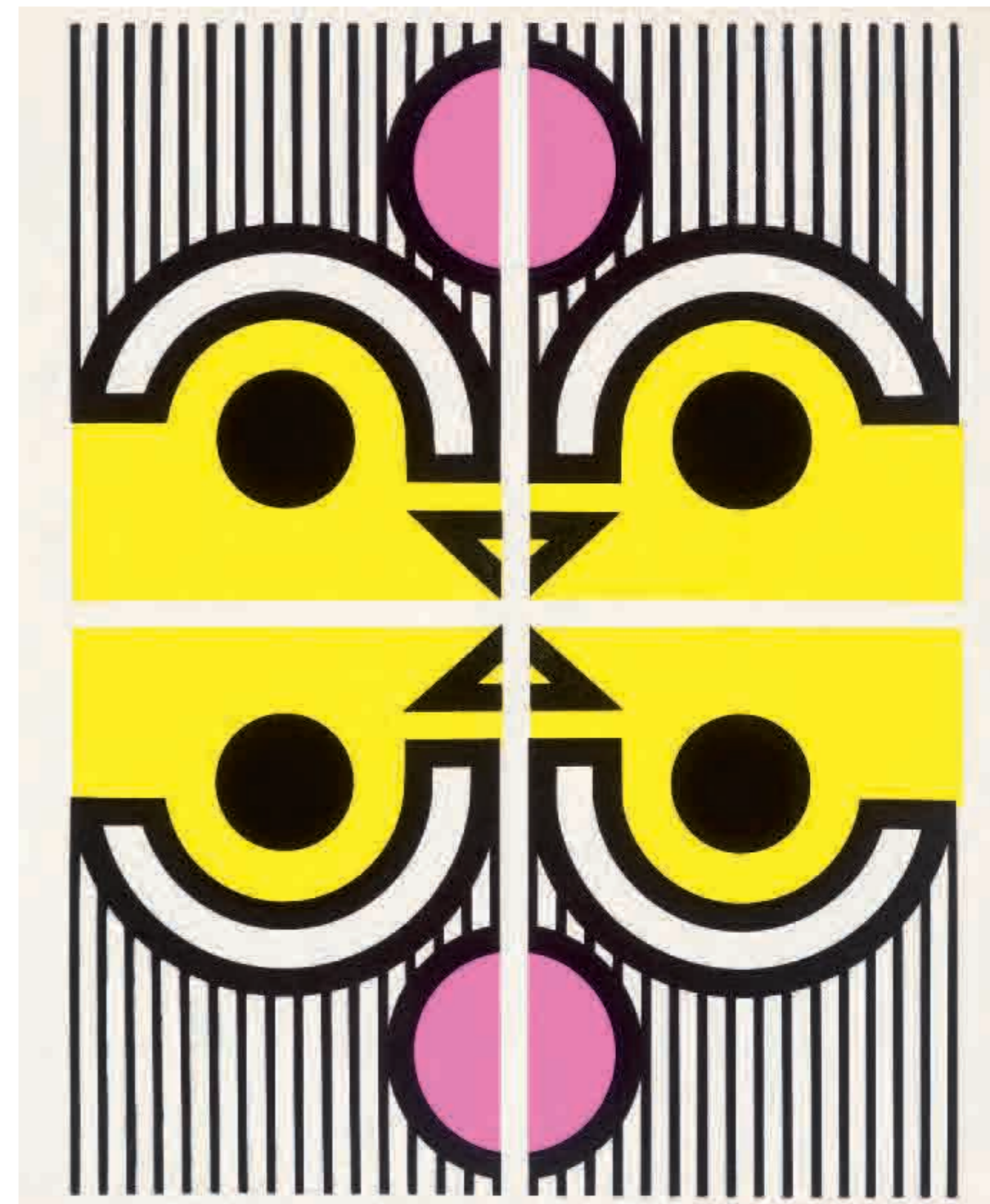
Jelezve hátoldalon a vakrámán: Halmi Horváth István |

Signed on the stretcher: Halmi Horváth István

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 263 EUR

Becsérték: 550 000 – 750 000 Ft

Estimated price: 1 447 – 1 974 EUR

112 | Bak Imre

(Budapest, 1939–2022, Budapest)

Tükröződés, 1976

Reflection, 1976

34 × 28 cm

Szitanyomat, papír | Serigraphy on paper

Jelezve a hátoldalon: Bak | Signed on the reverse: Bak

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 447 EUR

Becsérték: 650 000 – 900 000 Ft

Estimated price: 1 711 – 2 368 EUR

113 | Vajda Lajos

(Zalaegerszeg, 1908–1941, Budapest)

Arcmás (Fej kendővel), 1934 körül
Portrait (Head with Scarf), c. 1934

62,8 × 44,5 cm

Szén papír | Charcoal on paper

Jelzés nélkül | Unsigned

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Modern magyar festészet 1919–1964.

Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. 1252. kép.

· Modern Hungarian Painting 1919–1964.

Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. 1252. kép.

· Die Moderne in der Ungarischen Malerei 1919–1964.

Szerk.: Kieselbach Tamás. Berlin, 2008. 1252. kép.

IRODALOM | LITERATURE

· Mándy Stefánia: Vajda Lajos. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1964.

· Bálint Endre: Vajda Lajos. Új Írás, 1967/10., 96–105.

· Juhász Ferenc: Vajda Lajos. Új Írás, 1967/10., melléklet.

· Vajda Lajos (1908–1941) emlékkiállítás. Szerk.: Haulisch Lenke, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1978.

· Mándy Stefánia: Vajda Lajos. Corvina, Budapest, 1983.

· Lajos Vajda. Touch of Depths. Szerk.: Petőcz György, Balassi, Budapest, 2009.

· Pataki Gábor: Vajda Lajos. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2009.

· Vajda Lajos. Világok között. Szerk.: Petőcz György – Szabó Noémi, Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre, 2018.

Kikiáltási ár: 22 000 000 Ft / 57 895 EUR

Becsérték: 26 000 000 – 38 000 000 Ft

Estimated price: 68 421 – 100 000 EUR

Vajda Lajos: Gyertyás lány, 1936, magántulajdon

»Senki sem értett nálunk úgy,
mint ő, a vonalak lelki életéhez«

KÁLLAI ERNŐ

»A kevesek, a kiválasztottak
közül való volt«

JUHÁSZ FERENC

»Vonalai olyan kiegyensúlyozottak
és művesek, hogy a középkori
kolostorok csendjében rajzolhatta
volna őket«

HAULISCH LENKE

„Senki sem értett nálunk úgy, mint ő, a vonalak lelki életéhez, kifejező erejéhez és a bennük lappangó képzelettársítások bonyolult szövögetéséhez. Úgy kombinálta a vonalakat és úgy játszott velük, mint zenész a hangokkal. Számos rajzát valóságos sokszólamú alkotásnak, befejezett képnek minősíthetjük. Annál is inkább, mivel Vajda Lajos ezeket a rajzokat a legapróbb részletekig tudatosan megtervelte, megkomponálta” – idézte Kállai Ernő 1943-as sorait Vajda jó barátja és harcostársa, Bálint Endre az 1960-as években. Vajda számára a vonalrajz kiemelt jelentőséggel bírt. (Ámos Imre műtermében tartott első, 1937-ben rendezett kiállításának meghívójára is egy rajzot választott.) „Vonalai olyan kiegyensúlyozottak és művesek, hogy a középkori kolostorok csendjében rajzolhatta volna őket valaha az iniciálék festője vagy az imakönyvek másolója tökéletes nyugalomban elrendeltetése felől. Olyan korszerű univerzumba helyezte magát, melyet most kezdünk megérteni, s mely biztosította számára a belső nyugalmat, a kézírás szépségét” – írta Haulisch Lenke a Magyar Nemzeti Galériában 1978-ban rendezett Vajda-kiállítás katalógusában.

Mindössze 33 év adatott meg Vajdának e világon, de e rövid idő alatt is olyan utakon járt – ahogy Kállai Ernő írta –, ahová „nálunk emberfia nemigen teszi a lábát”. A zalaegerszegi kispolgári zsidó közegbe született, fiatalon tuberkulózist kapó Vajda egész tudatosan készült a művészi pályára. A szerbiai kitérő után Budapestre települő család fia előbb az Országos Magyar Izraelita Közművelődési Egyesület rajziskolájában tanult, majd a Képzőművészeti Főiskolán. A konzervatív intézmény falai között találtak egymásra a modern szellemiségű diákok: Korniss Dezső, Trauner Sándor, Schubert Ernő, Hegedűs Béla, Kepes György és a csendes, visszahúzó Vajda. Olyan tiltott gyümölcsök felé tájékozódtak, mint az avantgárd konstruktivizmus vagy a Kassák Lajos-féle Munkakör. Miután a „progresszív fiatalokat” eltávolították a főiskoláról, Vajda 1930–1934 között Párizsban tanulmányozta a szovjet-orosz avantgárd filmek montázstechnikáját és az archaikus törzsi művészetet. Fotómontázsait és rajzait a szürrealizmussal rokon, de redukcióra törekvő kifejezésmód hatotta át.

Amedeo Modigliani: Jeanne Hébuterne, 1916.

Vajda Lajos: Barátok, 1937, magántulajdon

Hazatérése után barátjával, Korniss Dezsővel együtt a szentendrei és szigetmonostori építészeti motívumokból kiindulva fogalmazták meg saját modernista programjukat, a „szentendrei programot”. Bartókhoz hasonlóan Vajda és Korniss összekapcsolta a modernitást a népi gyökerű kultúra emlékeivel, szintézist teremtve Nyugat és Kelet között. Vajda montázstechnikából táplálkozó, tükröződő-megismételt vonalrajzokra építő egyéni stílusnyelvét a „konstruktív szürrealista tematika” (vagy „sematika”) fogalma írja körül. A ceruzarajzok és pasztellképek redukált minimalizmusát, szűkszavú kifejezésmódját használó művészete 1936-ban teljessé vált ki, többek között az ortodox ikonok hatására. 1938-ban házasodott össze Richter Júliával, akivel telente Budapesten éltek, a nyarakat pedig Szentendrén töltötték, sokszor Vajda tanítványainak körében. 1940-ben zsidó származásúként munkaszolgálatra hívták be, de tuberkulózisa miatt leszerelték, és egy év múlva tüdőszanatóriumban hunyt el Budakeszin.

»Vonalrajzai hosszú során követhetjük azt a szívós kutatómunkát, azt a lassú, megfontolt komponáló módszert, amellyel képi világát kialakította és új, sajátos formarendszerbe szerkesztette«

MÁNDY STEFÁNIA

„Vonalrajzai hosszú során követhetjük azt a szívós kutatómunkát, azt a lassú, megfontolt komponáló módszert, amellyel képi világát kialakította és új, sajátos formarendszerbe szerkesztette” – írta Mándy Stefánia kismonográfiájában. Vajda művészetében a rajzoknak létösszegző, festményértékű helyük van, hiszen festészetét is inkább a vonalrajz határozza meg, mint az ecsetjárás. Saját jellegzetes arcvonásait számtalanszor megőrkítette, magas homlokával, hátrafésült hosszú hajával. A most vizsgált művön is talán önmagát jelenítette meg kendőben, de hasonló modorban ábrázolta az őt körülvevő pár barátot és ismerőst, például Anna Margitot (*Anna Margit*, 1934), a galléros nőalakot (*Pettyegetett női fej kámszagallérral*, 1934) vagy Bálint Endrét (*Barátok*, 1937). A leegyszerűsítő, érzékenyen vezetett kontúrrajz mellett mindegyik esetben elhagyta az íriszeket. Az üres, mandulavágású szemek utalnak a primitív maszkok esztétikájára, miközben olyan mindentudó hatást kölcsönöznek a szereplők tekintetének, mint amelyet az ősi istenszobrokon láthatunk. Az arcmás a metafizikus dimenziókat megnyitó vajdai művészet kivételes erejű, nagy méretű, szénnel rajzolt remeklése.

Vajdát különleges modernsége egyéni, unikális, megismételhetetlen példaképpé tette az 1960–70-es évekbeli művészettörténet számára. Körner Éva szerint „Vajda a 30-as évek második felében Európában egyedülálló jelenség volt”, Szabadi Judit szerint „művészetének sem a magyar, sem az egyetemes festészetben nincsen rokona”, Passuth Krisztina pedig azt mondja a kifejezésmódjáról, hogy „nem sorolható sehová, nem analóg semmivel”. Valóságos kultusz épült az egyre szélesebb értelmiségi kör számára ismertté váló életmű köré. A legszebb, himnikus értékelését Juhász Ferenc jegyezte le: „A kevesek, a kiválasztottak közül való volt. Nem tudok borzongás nélkül, elragadtatás nélkül, a világ-egyetem tojáshejat szétrepesztő töprengés nélkül gondolni sivár életére, teremtő akaratára, nagycsuklós kezeire, tűzzel-mámoros, szent elragadtatásban égő szemeire. Mert ő volt az Elragadtatottság, a lét-értelmező Borzongás és a törvényt kereső Töprengés. A legszebb teremtő akarat. És a legszomorúbb szárnytörés, véres zuhanás, legfehérebb földbe keveredés. Ő nemcsak a művészet értelmét és célját, de a lét (benne létezésünk és erkölcsünk) értelmét és célját kereste.”

Major Kamill
1972

114 | Major Kamill

(Perkátá, 1948)

Tulipánsor (Kompozíció), 1972

Tulips (Composition), 1972

100,5 × 150 cm

Akril, vászon | Acrylic on canvas

Jelezve a hátoldalon: Major Kamill Bp 72 |

Signed on the reverse: Major Kamill Bp 72

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Absztrakt tendenciák, November Galéria, 2022.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Cserna Endre: Szocialista népi misztikum.

Major Kamill: Kompozíció. Artmagazin online,
2022. február 2.

IRODALOM | LITERATURE

· Cserna Endre: Szocialista népi misztikum.

Major Kamill: Kompozíció. Artmagazin online,
2022. február 2.

Kikiáltási ár: 10 000 000 Ft / 26 316 EUR

Becsérték: 12 000 000 – 18 000 000 Ft

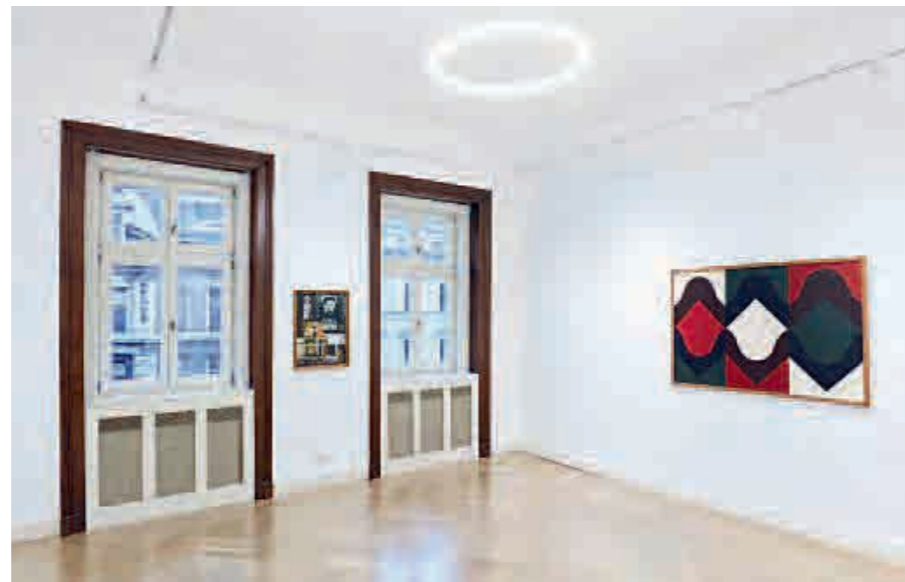
Estimated price: 31 579 – 47 368 EUR

»Korai munkái a Lantos-féle analitikus nonfiguratív rendszerek mértani esztétikáját idézik. A most vizsgált, már Budapesten született alkotás a mester tulipános motívumvilágának egyéni átfogalmazása.«

Major Kamill művészete a második világháború utáni párizsi magyar absztrakt mesterekéhez kapcsolódik, Hantai Simon, valamint Anna Mark és Etienne Hajdu munkásságához. 1972-ben jutott ki a francia fővárosba, ahol felvették a L'École nationale supérieure des arts décoratifs grafikus szakára. Geometrikus képi nyelvezetét a pusztulás-újraateremtés költői gondolkörét vizsgáló mementók szerkezetéből szötte, eljutva a mezopotámiai ékírásos *écriture* sorozatához. Az 1981-es Hantai-kiállítás művein dolgozva maga is hatalmas méretű vásznakkal kísérletezett. Ritmikus ismétlődő absztrakt nyomokból felépülő festészeti univerzuma – írta róla Mattyasovszky Péter – a „fekete és fehér, színes és színtelen, telt és üres közötti metamorfózist kutatja; az anyag örök átváltozását, hogy az emberi test, az írott és vésett szövegek maradványainak prezentálásával tudatosítsa bennünk az ember és kultúrájának mulandóságát, s kitapogassa az emlékezet határait”.

A Pécssett érettségizett Major pályáját a Lantos Ferenc köré szerveződő geometrikus művészeti körben kezdte. Fontos szerepet játszott a közelmúltban újra felfedezett Bonyhádi Zománcművészeti Szimpózium elindításában. Korai munkái a Lantos-féle analitikus nonfiguratív rendszerek mértani esztétikáját idézik. A most vizsgált, már Budapesten született alkotás a mester tulipános motívumvilágának egyéni átfogalmazása. A 2022-ben a November Galériában bemutatott korai főművéről Cserna Endre írt elemzést az *Artmagazin*-ban: „Major Kamill egyik utolsó magyarországi munkáján a későbbi [...] művein hangsúlyossá váló, motívumgyűjtő és -halmazozó hozzáállása is megismerszik. A tulipánforma ritmikus és rideg színvariációit egyedül a zsákváson felületi durvasága töri meg, a népi motívum keveredik a geometrikus absztrakció egyszerre gépies, ipusztériális, materialista érzeteivel, miközben a transzcendencia, a (népi) misztikum és a spiritualizmus jellegeit is sugározza magából.”

Absztrakt tendenciák, November Galéria, 2022

Lantos Ferenc: Nagy tulipán, 1969, zománcozott acéllemez, Paksi Képtár

Korniss Dezső: Szűrőmotívum V, 1978, magántulajdon

Nádler István: Kapcsolat, 1971, magántulajdon

Művészet, 1975/9.

115 | Korga György
(Budapest, 1935–2002, Kisoroszi)

Virágszemű maszk, 1967
Flower Eye Mask, 1967

45 × 43 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: Korga, Jelezve a hátoldalon:
"Virágszemű maszk" 1967 43 × 45 cm |
Signed lower right: Korga, Signed on the reverse:
"Virágszemű maszk" 1967 43 × 45 cm

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 237 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 2 600 000 Ft
Estimated price: 3 684 – 6 842 EUR

116 | Almásy Aladár
(Debrecen, 1946)

Szent Kristófot meggyőzően megharapó Phönix madár, 2005
Phoenix Bird Convincingly Biting St. Christopher, 2005

117 × 94 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Almásy A. 2005 |
Signed lower left: Almásy A. 2005

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 579 EUR
Becsérték: 700 000 – 1 000 000 Ft
Estimated price: 1 842 – 2 632 EUR

117 | Rozsda Endre

(Mohács, 1913–1999, Párizs)

Minden évben ugyanazon a napon, 1971

On the same Day every Year, 1971

24 × 35 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Rozsda | Signed lower left: Rozsda

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 4 211 EUR

Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft

Estimated price: 5 263 – 7 895 EUR

Jean Dubuffet: Rue Passagère, 1961,
Musée National d'Art Moderne, Párizs

118 | Czimra Gyula

(Budapest, 1901–1966, Budapest)

Szobabelső, 1961

Room Interior, 1961

30 × 25 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve jobbra lent: Czimra 961 | Signed lower right: Czimra 961

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Czimra Gyula (1901–1966) emlékkiállítása. MűvészetMalom, Szentendre, 2006.

IRODALOM | LITERATURE

· Szij Béla: Czimra Gyula festőművész kiállítása. Rákosliget, 1964.

· Czimra Gyula (1901–1966) festőművész kiállítása.

Fényes Adolf Terem, Budapest, 1967.

· Perneczky Géza: Czimra Gyula képeinek kiállítása

a Fényes Adolf Teremben. Magyar Nemzet, 1967. február 18.

· Soós Imre: Czimra Gyulafestőművész emlékkiállítása

Debrecenben. Alföld, 1969/5., 80–82.

· Czimra Gyula festőművész emlékkiállítása.

Szerk.: Haulisch Lenke, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1973.

· Haulisch Lenke: Czimra Gyula. Corvina, Budapest, 1974.

· Tóth Antal: Czimra Gyula (1901–1966) emlékkiállítása.

MűvészetMalom, Szentendre, 2006.

· Lóska Lajos: Czimra Gyula (1901–1966) festőművész.

Városi Képtár – Deák Gyűjtemény, Székesfehérvár, 2010.

Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft / 17 105 EUR

Becsérték: 7 500 000 – 11 000 000 Ft

Estimated price: 19 737 – 28 947 EUR

Vilhelm Hammershøi: Enteriör, Strandgade 30, 1901, Städel Museum, Frankfurt

»Czimra Gyula helye azoknak a nagy művészeknek a társaságában van, akik a második világháború utáni, egzisztencialista modern létérzést formába öntötték.«

Czimra Gyula helye azoknak a nagy művészeknek a társaságában van, akik a második világháború utáni, egzisztencialista modern létérzést formába öntötték. Ez tükröződik a most vizsgált szűkszavú enteriőrökben is, abban a jellegzetes cizmrás szobában, ahol egy magányos férfi időzik. Mintha Giacometti drámai modern embere felöltözne és besétálna Barcsay Jenő szürkés-fehéres műtermébe, félretolná a konstruktivista festőállványokat és leülne olvasgatni egy székre. Vagy mintha Francis Bacon színpadias szobabelsőjében a torz zombifigurákat lecserélnénk Jean Paul Sartre alakjára, aki éppen Piliánszky János *Apokrifét* olvassa, csöndesen, elmélyülve, egy szál gyertya, pohár és egy vizeskancsó társaságában. Czimra pár remegő vonallal és egyszerű pasztelles színfelülettel jelenítette meg a gondolatainak magányába zárkózott modern embert.

Az először a 2006-os szentendrei Czimra-kiállításon látott festmény puritán értelmiségi cellát jelenít meg, szürke hajópadlóval és lila bútorokkal. Szótlan némaság, a levegőben semmi sem moccan – ilyen csigaházakba húzódtak vissza a korszak nagy remetéi, Korniss, Veszelszky vagy éppen maga Czimra. A fehér falak ürességét egyedül a félrehúzott vörös függöny mögött látható városi panoráma töri meg: kifordított építőköckaként álló házak és egy templom. Czimra az olajfelületeket – csak rá jellemző módon – ceruzakontúrokkal rajzolta felül. Szándékosan nem vonalzóval húzta meg őket, hagyta, hogy a szabadkézi rajz esendő szépsége vezesse. A perspektívát is direkt torzította, ahogy a korai reneszánsz festők próbálták megjeleníteni a rövidülést: bár nem középen futnak össze a hajópadló élei, de a figura lába elrejtje a szabálytalanságot. Az így keletkező fókuszpont ugyanakkor ráirányítja a néző szemét a szellem szabadságát képviselő nyitott könyvre.

A budapesti születésű Czimra lakatosnak tanult, majd a Ganz gyárban helyezkedett el műszaki rajzolóként. A formákat határoló, minden sallangtól mentes rajzos stílusa innen eredeztethető, bár utána továbbképezte magát az Iparművészeti Iskola esti tanfolyamain, valamint a meghatározó hatású párizsi időszakban az 1920-as évek elején, amikor megismerte a posztimpreszionista festészetet. Mindenekelőtt a Bázelen látott Gauguin-kiállítás irányította figyelmét a „primitív” művészet különös kifejezőmódjára. Hazaköltözése után megfordult Nagybányán, majd Szentendrén, végül letelepedett Rákoshelyen, ahol haláláig élt és alkotott. Életének utolsó esztendeiben forrt ki senkiével össze nem téveszthető, létének minimalista környezetét dokumentáló, radikálisan szűkszavú, rajzos stílusa. „Az ösztönösség és tudatosság harmóniája, az egyszerű, tiszta forma kihangsúlyozása és a színek kápráztató gazdagsága vezetett” – foglalta össze pályafutása végén művészi törekvését.

»Ha egyszer megnyílik a jelenkori magyar festészet pantheonja, akkor ott két festménnyel szerepelnie kell majd Czimra Gyulának is«

PERNECZKY GÉZA

Az életmű és a pályakép végtelenül szikár. Ahogy a szürkéek minimalista skáláját megszólaltató, Czimrával nagyon rokonítható festő, Giorgio Morandi írta, a redukált képek is csodákat érhetnek el: „lehetővé tenni, hogy elérjük a magot, a dolgok lényegét. Bármilyen egyszerű is a tárgy, egy nagy festő ki tudja vele váltani a látvány magasztosságát és az érzések felfokozását, ami rögtön hatással van ránk.” Czimra is ilyen lényegkereső, elemző vágygal analizálta maga körül szűk mikrokörnyezetét, a perspektivikusan megnyíló dobozteret a puritán berendezési tárgyakkal. A szakirodalom háromszáz körülire teszi Czimra teljes életművét, amelyből csak egy kis szeletet látott a korabeli közönség az életében rendezett két nagyobb kiállításon. Az egyikre még fiatalon került sor, 1926-ban a párizsi Galerie du Zodiaque-ban, a másodikra élete vége felé, 1964-ben, szűkebb pátriájában, Rákoshelyen. Ekkor még csak a szakemberek figyeltek fel különleges művészetére, de a múzeumok – köztük a Magyar Nemzeti Galéria – vásároltak az öreg festőtől.

„Ha egyszer megnyílik a jelenkori magyar festészet pantheonja, akkor ott két festménnyel szerepelnie kell majd Czimra Gyulának is” – szöveg a hatvanas évek legjobb szemű és tollú kritikusa, Perneczky Géza jóslata a művész posztumusz kiállításán. Bár a panteon nem készült el, és Czimráért csak művészettörténészek és gyűjtők kicsiny csapata lelkesedett évtizedeken keresztül, hatása kitalálható a kortárs művészetben (például Váli Dezső festészetében), a rendszer-váltás után pedig – a műkereskedelemnek köszönhetően – megtörtént az áttörés. Egymást követték a művészetét népszerűsítő nagy sikerű bemutatók, és már előkészítés alatt áll a Magyar Nemzeti Galériában rendezendő reprezentatív életmű-kiállítás is. Ha lassan is, de Perneczky jóslata beteljesül, a „rákoshelyi remete” megtalálja végre méltó helyét a magyar művészettörténetben.

RIEDER GÁBOR

Alberto Giacometti: Ülő figura, 1949

Francis Bacon: Három tanulmány Lucian Freudhoz, 1969, magántulajdon

119 | Fehér László

(Székesfehérvár, 1953)

Sírkövek, 2010
Tombstones, 2010

60 × 80 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

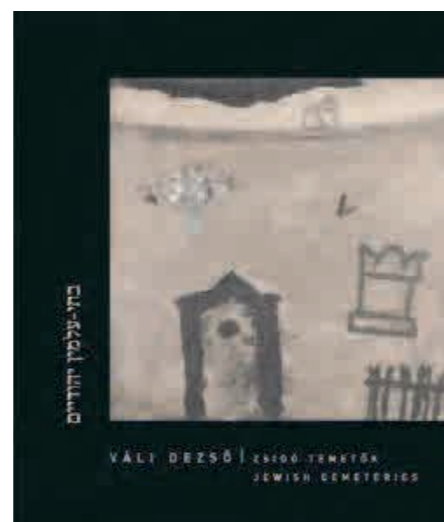
Jelezve jobbra lent: Fehér László 2010 VIII. 20. |

Signed lower right: Fehér László 2010 VIII. 20.

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 4 211 ELJR

Becsérték: 2 400 000 – 3 800 000 Ft

Estimated price: 6 316 – 10 000 ELJR

Váli Dezső: Zsidó temetők,
Artchivum, Budapest, 2007 könyv borítója

120 | Baranyai Levente

(Budapest, 1966)

Fényszínház, 1999

Light Theater, 1999

79 × 137 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelzés nélkül | Unsigned

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Baranyai Levente kiállítása

(Dovin Galéria, Budapest, 2000)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Délceg Katalin: Baranyai Levente kiállítási katalógus.

Dovin Galéria, 2000, 3. képreprodukció

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 7 368 ELJR

Becsérték: 3 200 000 – 4 200 000 Ft

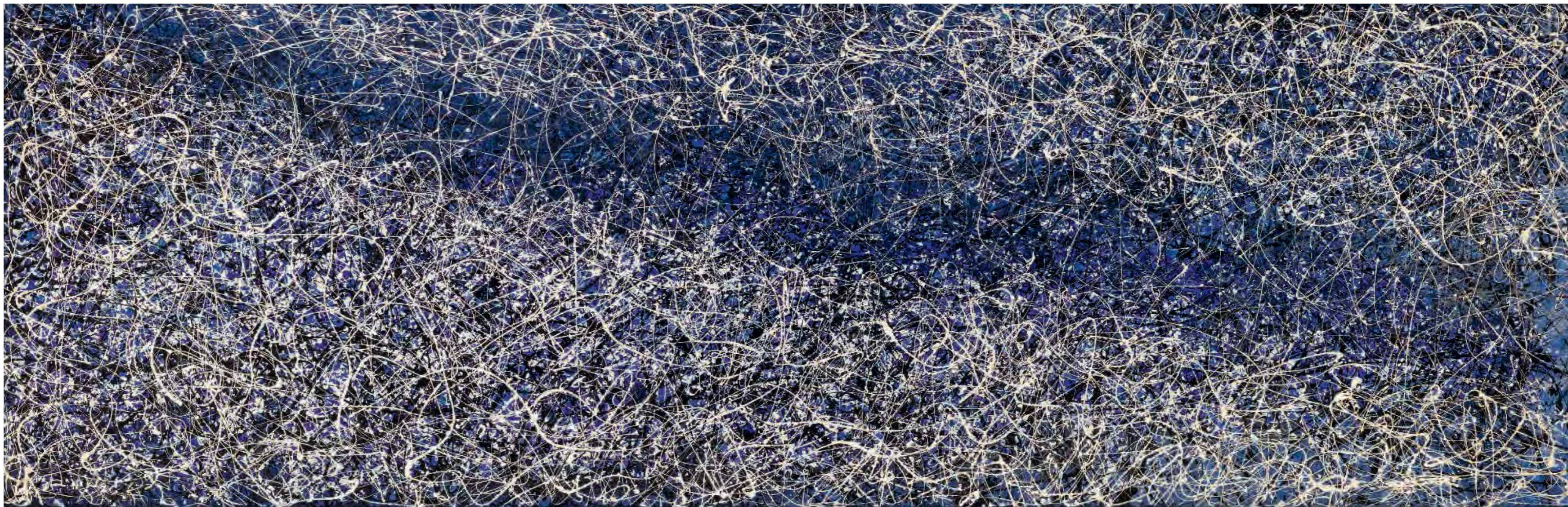
Estimated price: 8 421 – 11 053 ELJR

Fredric Karoly

NEW YORK

1969

121 | Fredric Karoly

(Budapest, 1898–1987, New York)

Blue Channel, 1969

Blue Channel, 1969

76,5 × 234 cm

Olaj, zománcfesték, vászon | Oil, varnish enamel paint, canvas

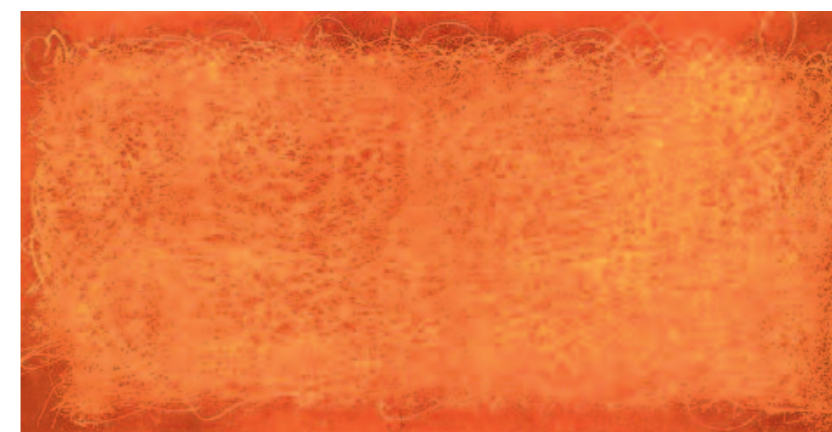
Jelezve a hátoldalon: "Blue Channel" FK monogram Jan. 69. |

Signed on the reverse: "Blue Channel" FK monogram Jan. 69.

Kikiáltási ár: 14 000 000 Ft / 36 842 ELR

Becsérték: 16 000 000 – 28 000 000 Ft

Estimated price: 42 105 – 73 684 ELR

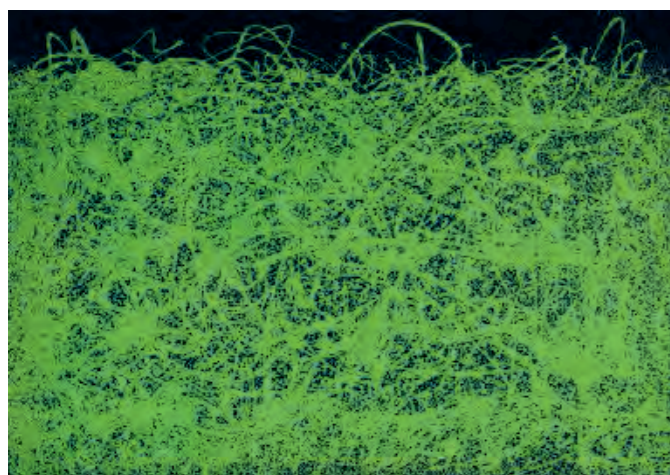
Korniss Dezső: Sárga kalligráfia, 1959, Magyar Nemzeti Bank gyűjteménye

Jackson Pollock: One: Number 31, 1950, MoMA, New York

»A nagy méretű absztrakt expresszionista festmény a pollocki gondolat szellemében született«

„A modern művész a térrel és az idővel dolgozik, inkább az érzéseit fejezi ki, mint illusztrál” – mondta Jackson Pollock, a New York-i absztrakt expresszionizmus szupersztárja. Pollock lefektette a földre a vásznakat, és minden irányból („all-over painting”) csorgatta-húzta rajta a „festékfonalakat”, akcióként („action painting”) locsolva és csöpögtetve a színeket („drip painting”). Ezt a metódust követte a magyar származású Fredric Karoly is, aki szintén Manhattanben élte meg a New York-i iskola tündöklését. A fekete alapon szeszélyes arabeszként csorognak a világoskék, sötétkék és fehér festékszálak. A kalligráf szépséggel hullámzó-lüktető világos vonalak egy keresztirányú sáv mentén megritkulnak, megteremtve a címben megidézett „kék csatorna” megfoghatatlanul illékony illúzióját. A nagy méretű absztrakt expresszionista festmény a pollocki gondolat szellemében született: „Az új szükségletek új technikákat kívánnak. És a modern művészek új utakat és új eszközöket találtak állításaik megfogalmazására.”

Korniss Dezső: Out Back
(Hommage à Jackson Pollock), 1959

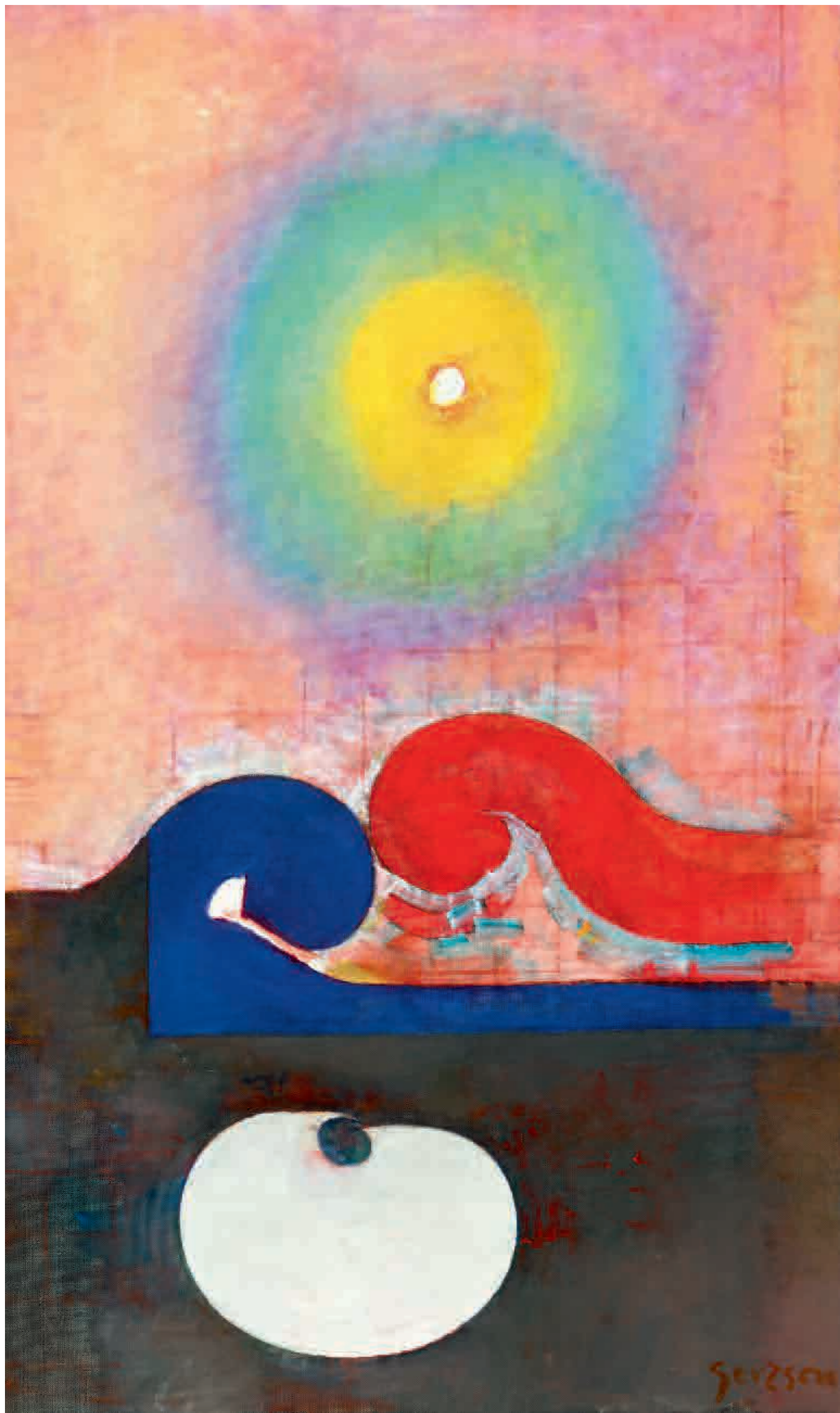
Fredric Karoly Picassóval, 1955 körül

A magyar születésű Karoly előbb Párizsban tanult festészetet, majd Berlinben építészetet, mielőtt kivándorolt volna az Egyesült Államokba 1926-ban. A divatiparban helyezkedett el textiltervezőként, majd – Victor Vasarelyhez és Andy Warholhoz hasonlóan – megtalálta az alkalmazott művészetből a festészethez vezető utat. 1947-ben nyomtatott textil munkáit a MoMA díjazta (a múzeum ma is őrzi három művét). A franciás, Picassót idéző szürrealizmus mellett hatott rá az absztrakt expresszionizmus, majd a pop art is. 1947-től kezdve másfél évtizeden át rendszeresen kiállított főként New Yorkban, de Párizsban, São Paulóban, Tokióban és Miami-ban is. Olyan rangos intézményekben szerepelt, mint a Whitney Museum, a Brooklyn Museum vagy a São Pauló-i Biennálé. Bár élete utolsó három évtizedét a művészeti élettől visszavonulva töltötte (utolsó otthona sokáig a manhattani Inter-Continental Hotel volt), felfedezés alatt álló munkássága ritka kapcsolódási pontot jelent a magyar művészet és a New York-i absztrakt expresszionizmus között.

Jackson Pollock, Long Island, 1949

122 | Gerzson Pál

(Hird, 1931–2008, Budapest)

Vigasztalás, 1994

Consolation, 1994

100 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Gerzson, Jelezve a hátoldalon:

Gerzson P Vigasztalás 94 XII. 1. |

Signed lower right: Gerzson, On the reverse:

Gerzson P Vigasztalás 94 XII. 1.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· 1995, Újlipótvárosi Klubgaléria, Budapest, 2017,

Vigadó, Budapest

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· A 2017-es Vigadós kiállítás katalógusában

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 2 632 EUR

Beccsérték: 1 300 000 – 1 700 000 Ft

Estimated price: 3 421 – 4 474 EUR

123 | Balogh László

(Szentendre, 1930–2023, Szentendre)

Mozduló élet, 1999

Moving Life, 1999

200 × 80 cm

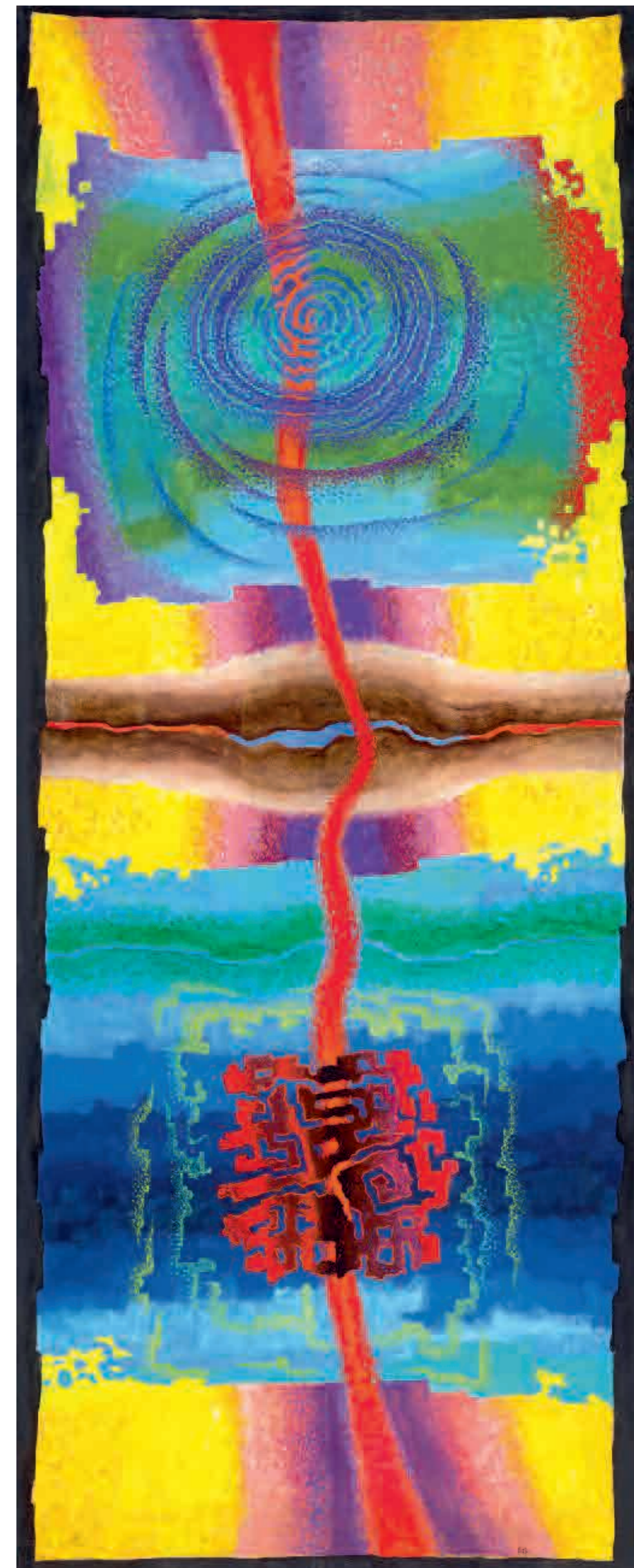
Tempera, vászon | Tempera on canvas

Jelezve jobbra lent: BL | Signed lower right: BL

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 5 789 EUR

Beccsérték: 2 600 000 – 3 400 000 Ft

Estimated price: 6 842 – 8 947 EUR

124 | Gyarmathy Tihamér

(Pécs, 1915–2005, Budapest)

Nővényi ritmusok, 1966

Plant Rhythms, 1966

60 × 75 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve a hátoldalon: Gyarmathy 966 66/1 |

Signed on the reverse: Gyarmathy 966 66/1

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· 1977, Gyarmathy Tihamér kiállítása.

„Galleria Dell” Incisione, Milánó, Olaszország

1979, Gyarmathy Tihamér gyűjteményes kiállítása,
Műcsarnok, Budapest

1999, Gyarmathy Tihamér kiállítás, Kovács Máté

Művelődési Központ, Hajdúszoboszlói Galéria

1999, Gyarmathy Tihamér kiállítás,

„Pütkösdi-Anzix”, Magyar Újságírók Országos
Szövetsége Székház

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

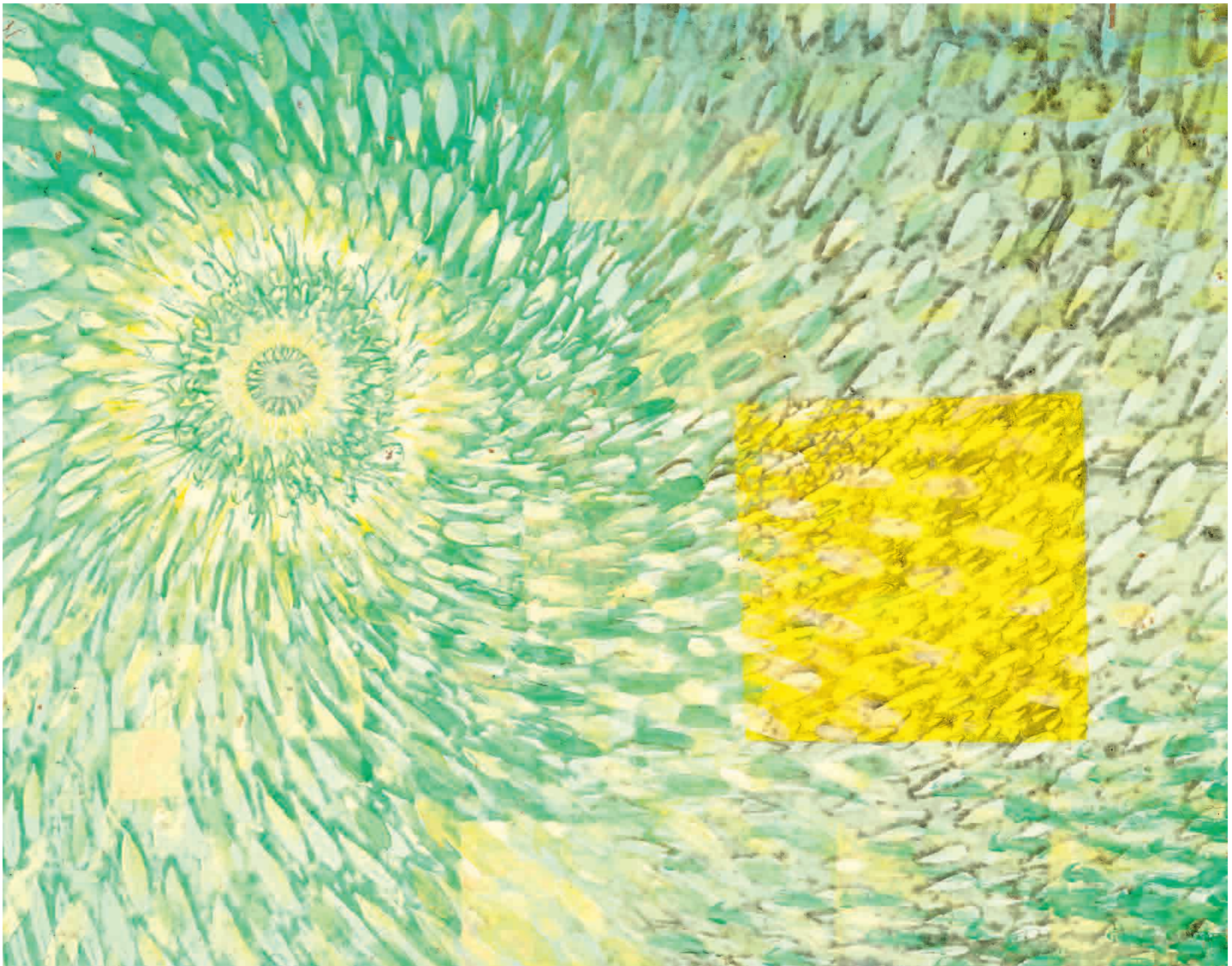
· Gyarmathy Tihamér festmények,

Körmendi Galéria, Budapest, 2004. 169 o.

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 7 368 ELIR

Becsérték: 3 400 000 – 4 400 000 Ft

Estimated price: 8 947 – 11 579 ELIR

Giacomo Balla: Útcai lámpa, 1910–1911 körül,
Museum of Modern Art, New York

125 | Lossonczy Tamás

(Budapest, 1904–2009, Budapest)

Kiterjedések, 1976

Extents, 1976

55 × 80 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Lossonczy Tamás 1976 VII. VIII. |

Signed lower right: Lossonczy Tamás 1976 VII. VIII.

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Hradzski László gyűjteményében

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Hradzski Gyűjtemény 17. oldalán

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 5 263 ELJR

Becsérték: 2 600 000 – 3 800 000 Ft

Estimated price: 6 842 – 10 000 ELJR

Hieronymus Bosch: A boldogok felemelkedése, 1505–1515 között, Gallerie dell'Accademia, Venecia

126 | Illés Ferenc
(Fonyód, 1937–1990, Budapest)

Emlékezés, 1969
Remembering, 1969

80 × 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Illés 1969 |
Signed lower left: Illés 1969

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 447 EUR
Becsérték: 700 000 – 1 000 000 Ft
Estimated price: 1 842 – 2 632 EUR

127 | Korga György
(Budapest, 1935–2002, Kisoroszi)

Cseppkőbarlang, 1962
Stalactite Cave, 1962

65 × 51 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: Korga 962 |
Signed lower right: Korga 962

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 2 632 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 2 200 000 Ft
Estimated price: 3 684 – 5 789 EUR

128 | Bukta Imre

(Mezőszemere, 1952)

Kora tavasz falun, 2017
Early Spring in the Village, 2017

110 × 150 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Bukta 17 |

Signed lower right: Bukta 17

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Bukta Imre. Nálunk vidéken, Kieselbach Galéria, 2019

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Bukta Imre. Nálunk vidéken. Kieselbach Galéria,
Budapest, 2019. 105.

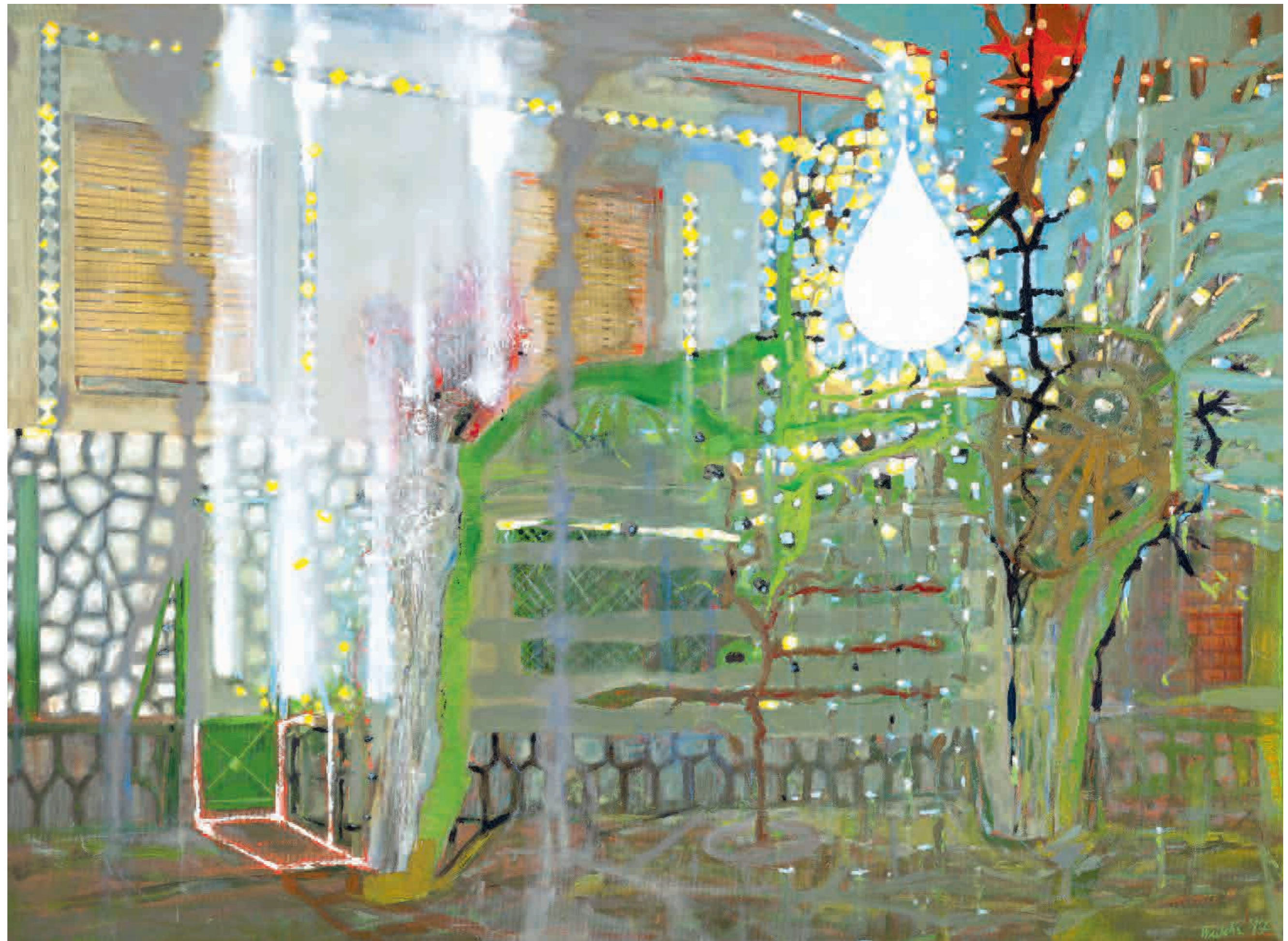
Kikiáltási ár: 4 200 000 Ft / 11 053 EUR

Becsérték: 5 500 000 – 8 000 000 Ft

Estimated price: 14 474 – 21 053 EUR

Bukta Imre: Nálunk, vidéken kiállítás enteriőr fotói
a Kieselbach Galériában. 2019. január 24. – 2019. február 23.
Fotó: Darabos György

129 | Mazzag István

(Győr, 1958)

Tulipán, 1997

Tulip, 1997

80 × 80 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Mazzag, Jelezve a hátoldalon:

Mazzag 1997 Tulipán | Signed lower right:

Mazzag, Signed on the reverse: Mazzag 1997 Tulipán

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 237 EUR

Becsérték: 1 200 000 – 1 600 000 Ft

Estimated price: 3 158 – 4 211 EUR

130 | Naomi Devil

(Budapest, 1987)

Landscape Portrait (Balaton, Badacsony), 2020

Landscape Portrait (Lake Balaton, Badacsony), 2020

40 × 40 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: ND 2020 | Signed lower right: ND 2020

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 263 EUR

Becsérték: 650 000 – 950 000 Ft

Estimated price: 1 711 – 2 500 EUR

131 | Moizer Zsuzsa

(Budapest, 1979)

Női arc, 2004

Woman Face, 2004

40,5 x 40,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

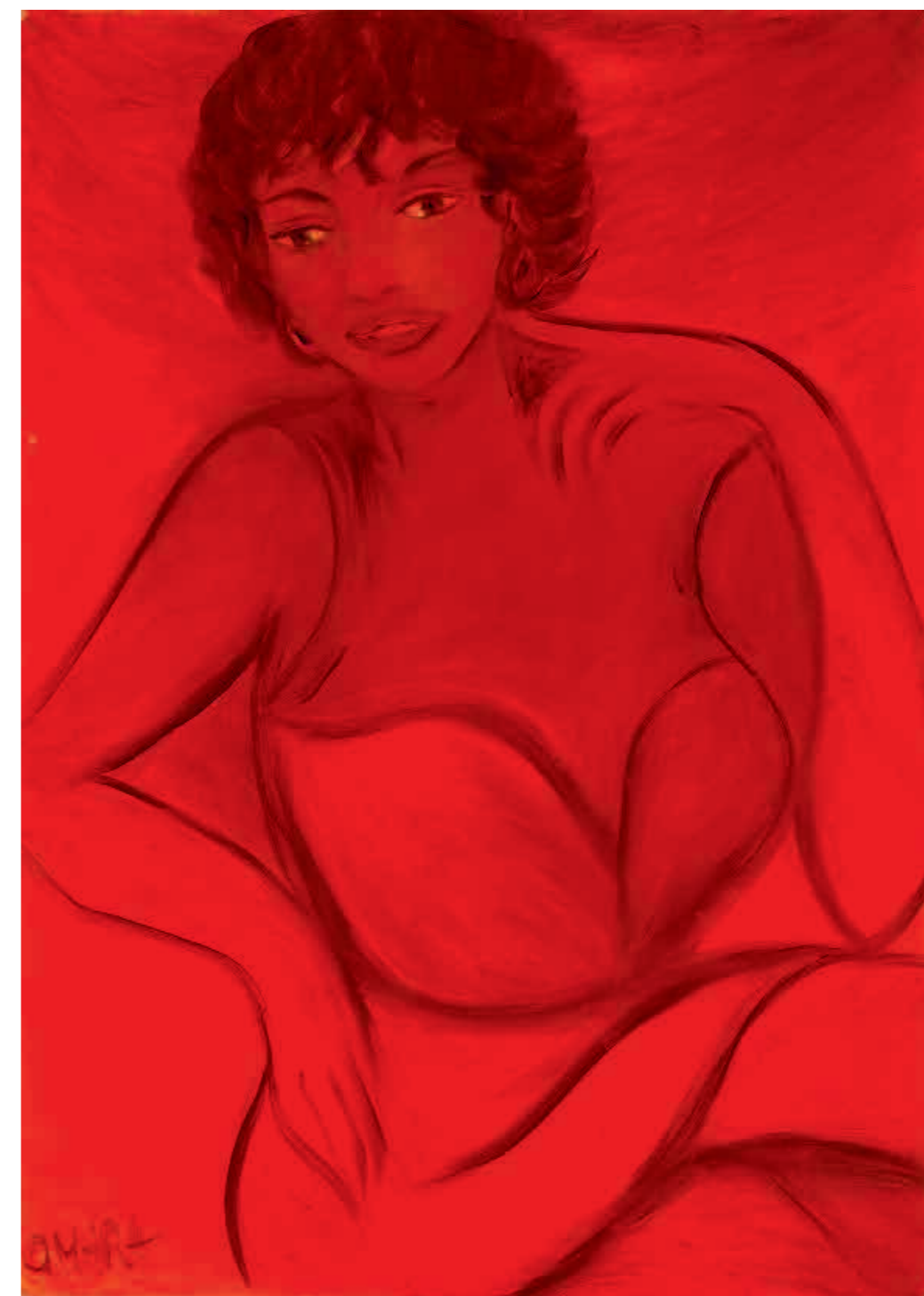
Jelezve jobbra lent: Moizer Zsuzsa 2004 |

Signed lower right: Moizer Zsuzsa 2004

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 000 EUR

Becsérték: 500 000 – 1 000 000 Ft

Estimated price: 1 316 – 2 632 EUR

132 | Oláh Mara (OMARA)

(Monor, 1945–2020, Szarvasgede)

A sztár

The Star

70 x 50 cm

Akril, farost | Acrylic on fibre board

Jelezve balra lent: OMARA | Signed lower left: OMARA

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 842 EUR

Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 1 053 – 1 579 EUR

Omara, a magyar romafestészet kultikus figurája, az asszony- és cigánysorsát szabadszájú feliratokkal kommentáló művész nemcsak a Velencei Biennálét hódította meg, hanem bekerült a legfontosabb kortárs seregszemlére, a kasseli Documentára is 2022-ben. A Friedricianumban a *Lesz még egyszer ünnep a világon* című csoportos kiállításon Omara művei is láthatóak voltak 2022-ben, az OFF-Biennále által szervezett RomaMoMa projekt keretein belül.

133 | Nánay Szilamér

(Budapest, 1952)

Fiktív szorongások – félkész álcaháló, 2004
 Fictitious Anxieties – Semi-Finished Camouflage Net, 2004

70 × 70 cm

Olaj, tempera, farost | Oil, tempera on fibre board

Jelezve balra lent: N. Szilamér, Jelezve a hátoldalon: Nánay Szilamér |
 Signed lower left: N. Szilamér, On the reverse: Nánay Szilamér

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITION & REPRODUCED

· 2005, Budapest, Atelier Pro Arts, Nánay Szilamér, Meditációk egy feltételezett evolúció lehetőségéről. Katalógus VI. kép

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 158 EUR

Becsérték: 1 600 000 – 2 400 000 Ft

Estimated price: 4 211 – 6 316 EUR

134 | Sándor Krisztián

(Budapest, 1975)

Futball meccs (A zakó), 2008
 Football Match (By a Landslide), 2008

100 × 150 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve a hátoldalon: Sándor Krisztián 2008 |
 Signed on the reverse: Sándor Krisztián 2008

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 1 053 EUR

Becsérték: 550 000 – 800 000 Ft

Estimated price: 1 447 – 2 105 EUR

135 | Veszely Ferenc

(Uels, 1945)

Szőlőszemek, 2005

Grapes, 2005

150 × 120 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Veszely 2005 |

Signed lower right: Veszely 2005

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 105 EUR

Becsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft

Estimated price: 3 158 – 4 737 EUR

Művész és alkotása

Szűcs Attila: Emanation of form-like entities, 2021, magántulajdon

136 | Zalavári József

(Pécs, 1955)

Színdialógus VI., 2020
Color Dialogues VI., 2020

51 × 57 cm

Alumínium (eloxált) | Anodized aluminium
Jelezve a hátoldalon: Zalavári József 2020 |
Signed on the reverse: Zalavári József 2020

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 211 ELJR
Beccsérték: 550 000 – 750 000 Ft
Estimated price: 1 447 – 1 974 ELJR

137 | Orvos András

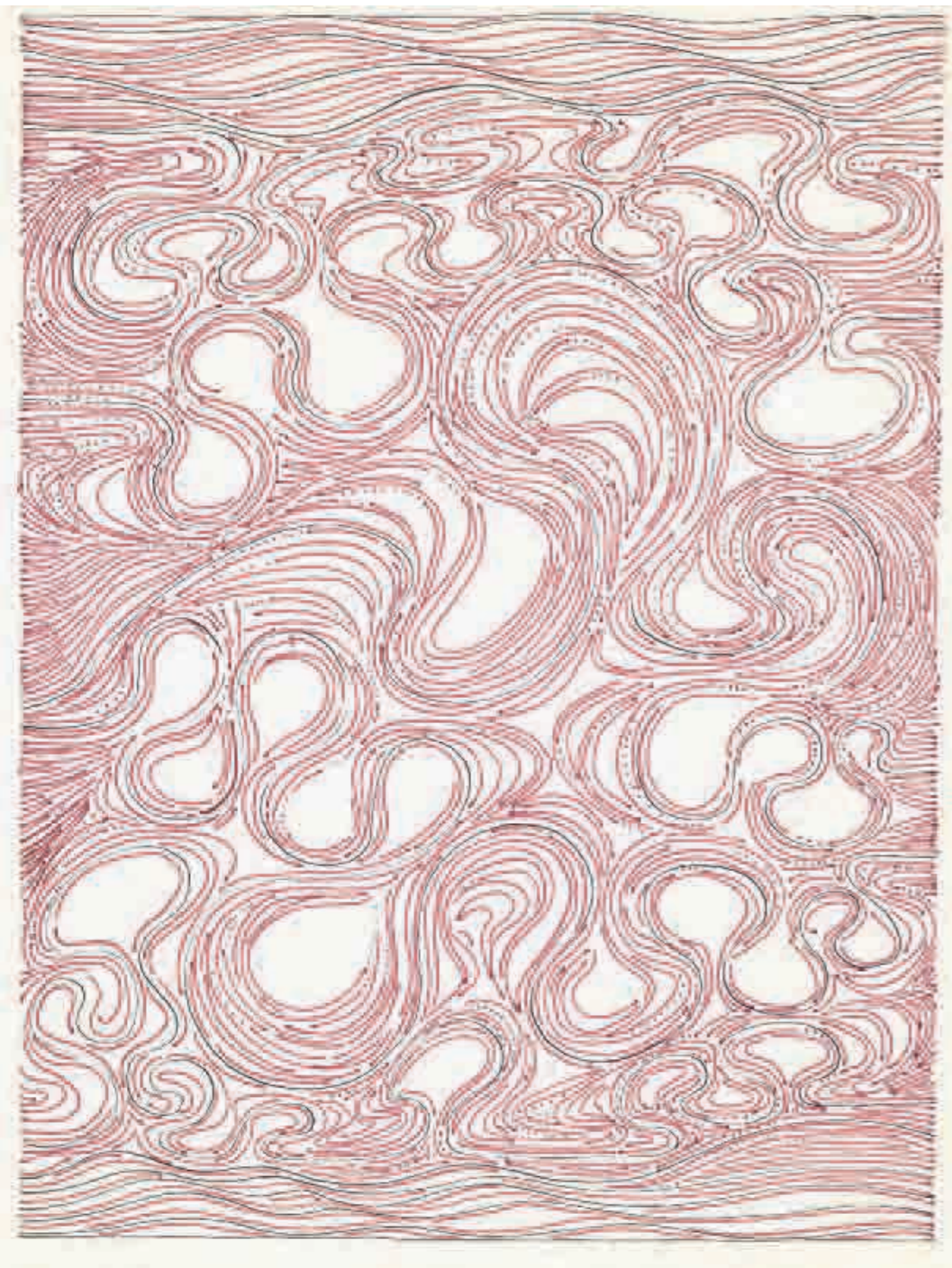
(Békéscsaba, 1939)

Virágok
Flowers

65,5 × 60,5 cm

Akril, olaj, vászon | Acrylic, oil on canvas
Jelezve balra lent: Orvos András |
Signed lower left: Orvos András

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 579 ELJR
Beccsérték: 700 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 1 842 – 3 684 ELJR

139 | Gál András

(Budapest, 1968)

Theodora in Rome, 2005

Theodora in Rome, 2005

175 × 110 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve a hátoldalon: Gál András

Theodora in Rome 2005 |

Signed on the reverse: Gál András

Theodora in Rome 2005

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 105 EUR

Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft

Estimated price: 2 632 – 4 211 EUR

138 | Csiky Tibor

(Olaszliszka, 1932-1989, Budapest)

Organikus struktúra, 1967

Organic Structure, 1967

32 × 24 cm

Filtoll, papír | Felt pen on paper

Jelezve a hátoldalon: Csiky 67 Júl |

Signed on the reverse: Csiky 67 Júl

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 000 EUR

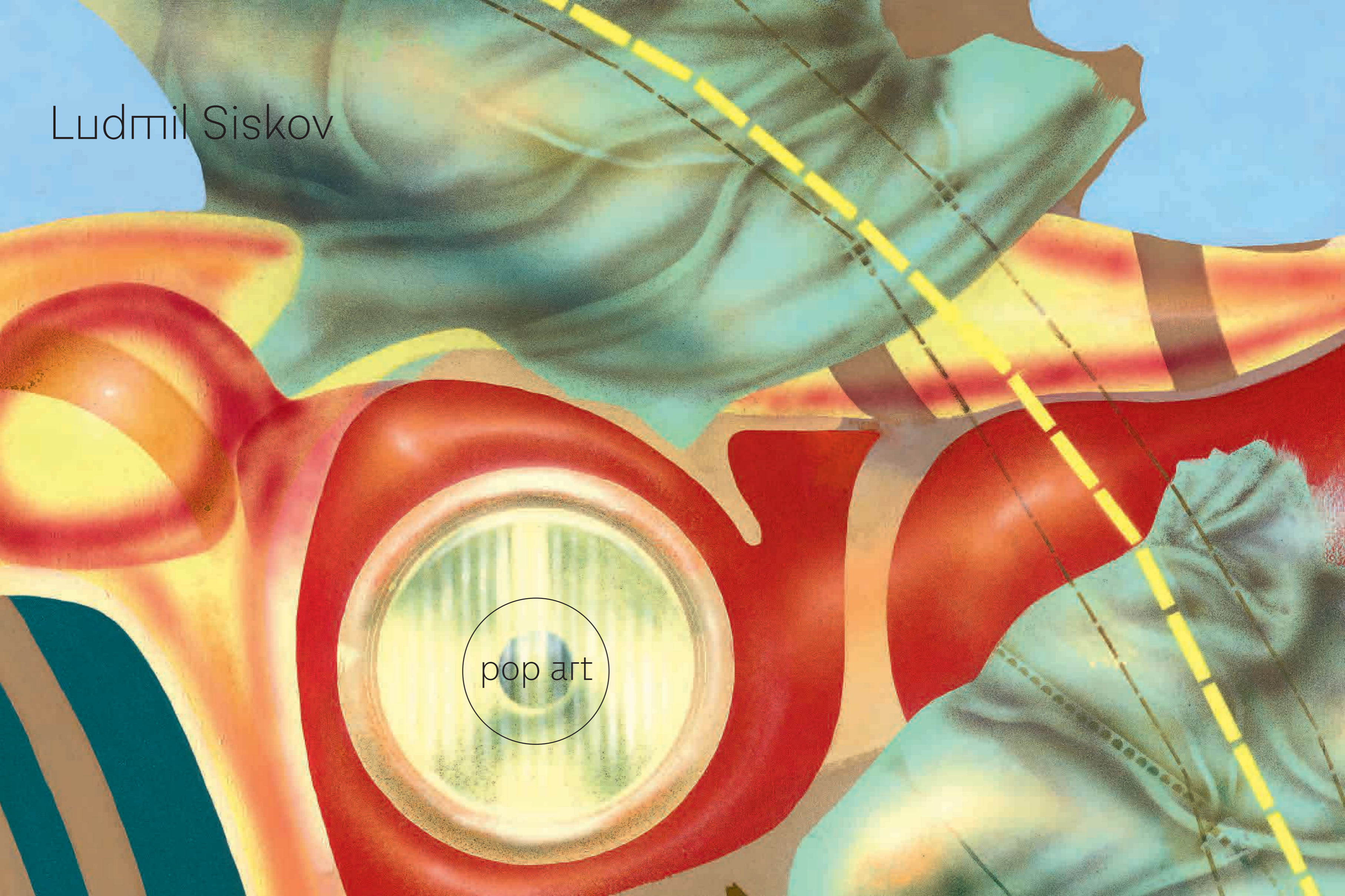
Becsérték: 460 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 1 211 – 1 579 EUR

Ludmil Siskov

pop art

140 | Ludmil Siskov

(Szófia, 1936)

Crash, 1970

Crash, 1970

70 × 100,5 cm

Akril, vászon | Acrylic on canvas

Jelezve jobbra lent: L. Siskov 70, Jelezve a hátoldalon:

L. Siskov 70 | Signed lower right: L. Siskov 70,

Signed on the reverse: L. Siskov 70

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor a művész családjának tulajdonában

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· 1970: „Galerie Junge Generation” kiállítás, Bécs

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft / 13 158 EUR

Becsérték: 6 000 000 – 9 000 000 Ft

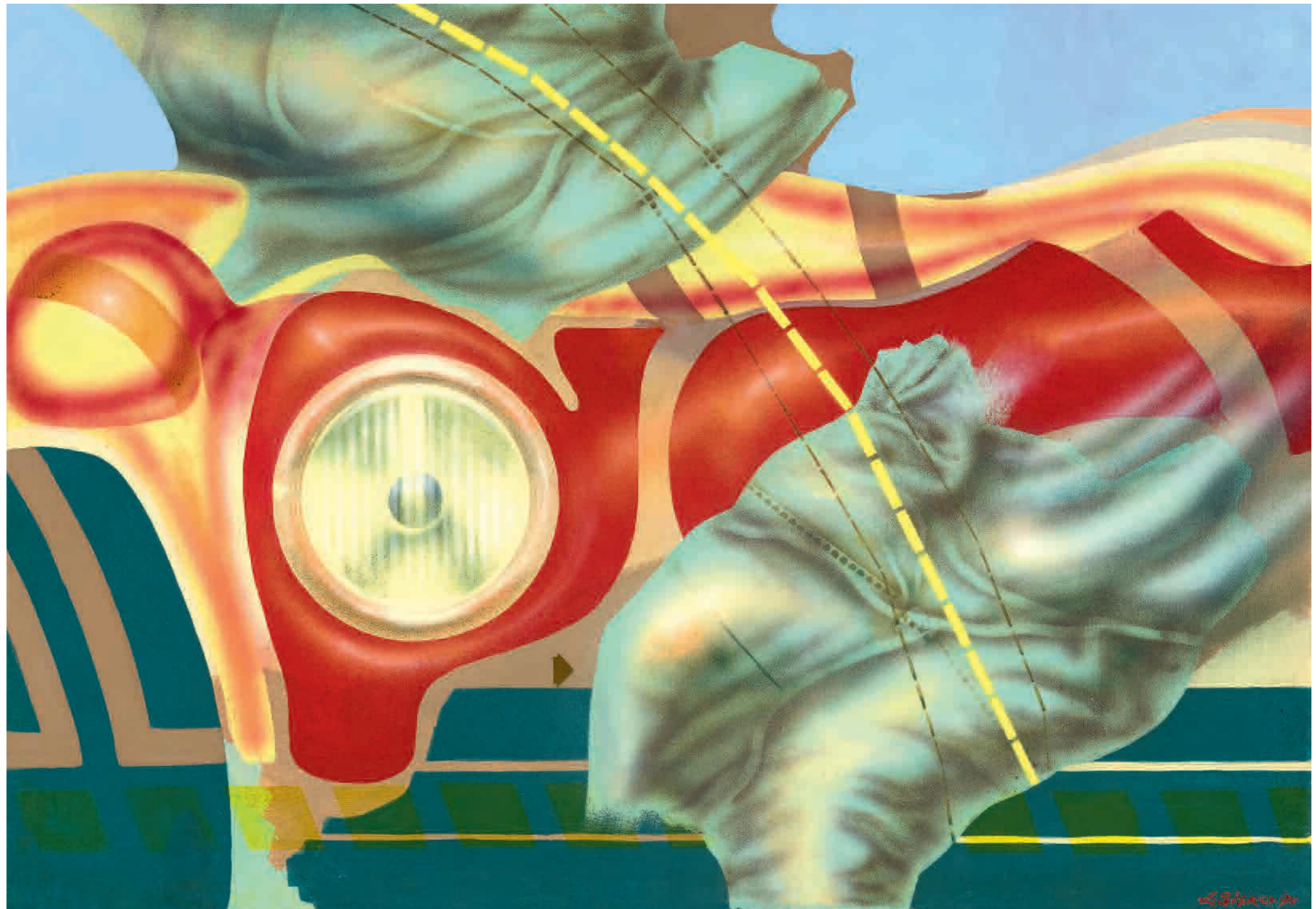
Estimated price: 15 789 – 23 684 EUR

Az 1970-es bécsi „Galerie Junge Generation” című kiállítás plakátja

Az 1970-es bécsi „Galerie Junge Generation” című kiállítás enteriófotója

141 | Regős István

(Budapest, 1954)

Bauhaus – Tengerparti ház, 2021–22

Bauhaus – Beach House, 2021–22

100 × 120 cm

Akril, vászon | Acrylic on canvas

Jelezve a hátoldalon | On the reverse:

Regős István „Bauhaus/ Tengerparti ház” (2021–22)

100x120cm akril, vászon

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· A Szolnoki Képtárban 2022-ben

a Festészet Napja alkalmából rendezett kiállításon

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 5 263 ELJR

Becsérték: 2 600 000 – 3 800 000 Ft

Estimated price: 6 842 – 10 000 ELJR

Edward Hopper: Ház a vasút mellett, 1925, MoMA, New York

142 | Sándorfi István

(Budapest, 1948–2007, Párizs)

Séance Grecque (Selfie), 1976

Séance Grecque (Selfie), 1976

200 × 150 cm

Akril vászon | Acrylic on canvas

Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse:

Avril – Mai 1976 aláírással, címmel és keltezéssel

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Didier Waller, párizsi gyűjteményében

Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft / 17 105 EUR

Becsérték: 8 000 000 – 12 000 000 Ft

Estimated price: 21 053 – 31 579 EUR

Sándorfi István virtuózan realista, fotót követő, önmagát vagy csendéleteket ábrázoló művei villámcsapásra váltak népszerűvé a hetvenes évek eleji nouvelle figuration szárnyain. Másfél évtizeden át csak magát festette, narcizmussal kevert önelemzőként. „Én voltam a modell, mert mindig itt voltam, a saját rendelkezésemre álltam – mondta abban az interjúban, ami első magyarországi retrospektív kiállításának katalógusában jelent meg.

Az Oscar-díjátadó leghíresebb szelfije. A 2014-es Oscar-gálán lőtte Bradley Cooper Ellen DeGeneres telefonjával azt a képet, amin saját magán kívül még 11 másik ember látható.

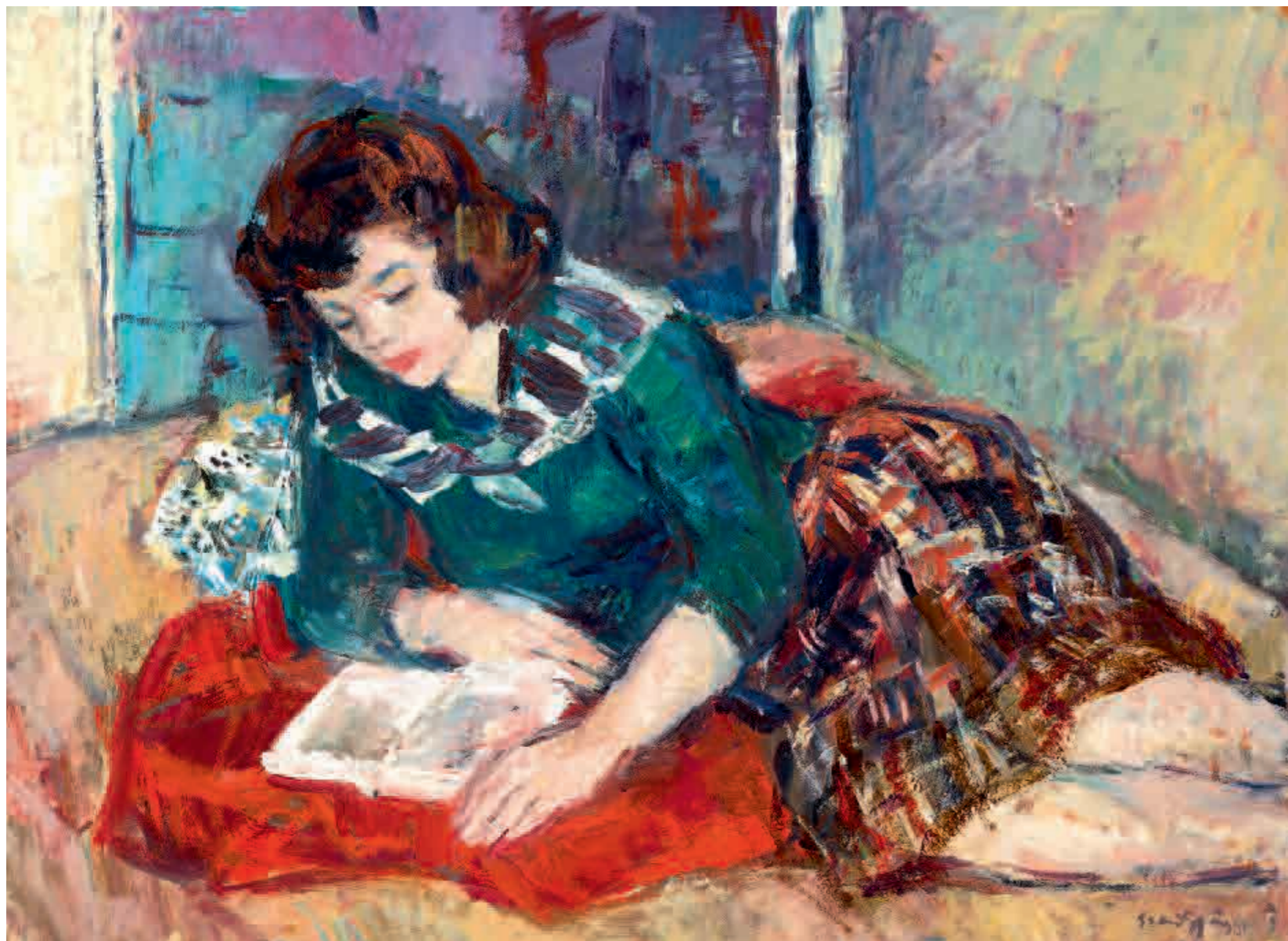
»Én voltam a modell, mert mindig itt voltam, a saját rendelkezésemre álltam.«

SÁNDORFI ISTVÁN

Kieselbach
klasszikus

143 | Szentgyörgyi Kornél

(Budapest, 1916–2006, Budapest)

Olvasó lány kockás szoknyában, 1960
Reading Girl in a Plaid Skirt, 1960

60 × 80 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve jobbra lent: Szentgyörgyi 960 |

Signed lower right: Szentgyörgyi 960

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 947 ELJR

Becsérték: 460 000 – 650 000 Ft

Estimated price: 1 211 – 1 711 ELJR

144 | Czene Béla

(Isaszeg, 1911–1999, Budapest)

Beszélgetők egy pesti presszóban, 1962 körül
Conversation in a Café at Pest, c. 1962

60 × 80 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Hátoldalon: kiállítási raglap |

On the reverse: exhibition label

Kikiáltási ár: 900 000 Ft / 2 368 ELJR

Becsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft

Estimated price: 3 158 – 4 737 ELJR

145 | Czóbel Béla

(Budapest, 1883–1976, Szentendre)

Kék műterem

Atelier in Blue

73 × 90 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Czóbel | Signed lower right: Czóbel

Kikiáltási ár: 3 800 000 Ft / 10 000 EUR

Becsérték: 6 000 000 – 8 000 000 Ft

Estimated price: 15 789 – 21 053 EUR

Czóbel Béla: Szentendrei műterem, 1969,
Czóbel Múzeum, Szentendre

146 | Frank Frigyes

(Budapest, 1890–1976, Budapest)

Rózsaszín enteriőr, 1933

Interior in Pink, 1933

65 × 78 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Frank Frigyes |

Signed lower right: Frank Frigyes

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor dr. Szőnyi István tulajdonában.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Tamás Galéria, 1944.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Gelencsér Éva: Frank Frigyes. Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1987, XV. kép.

IRODALOM | LITERATURE

· Oltványi Imre: Frank Frigyes festményei

(Tamás Galéria). Magyar Nemzet, 1944. február 23.

· Frank János: Frank Frigyes. Élet és Irodalom, 1976/44., 12.

· Gelencsér Éva: Frank Frigyes. Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1987.

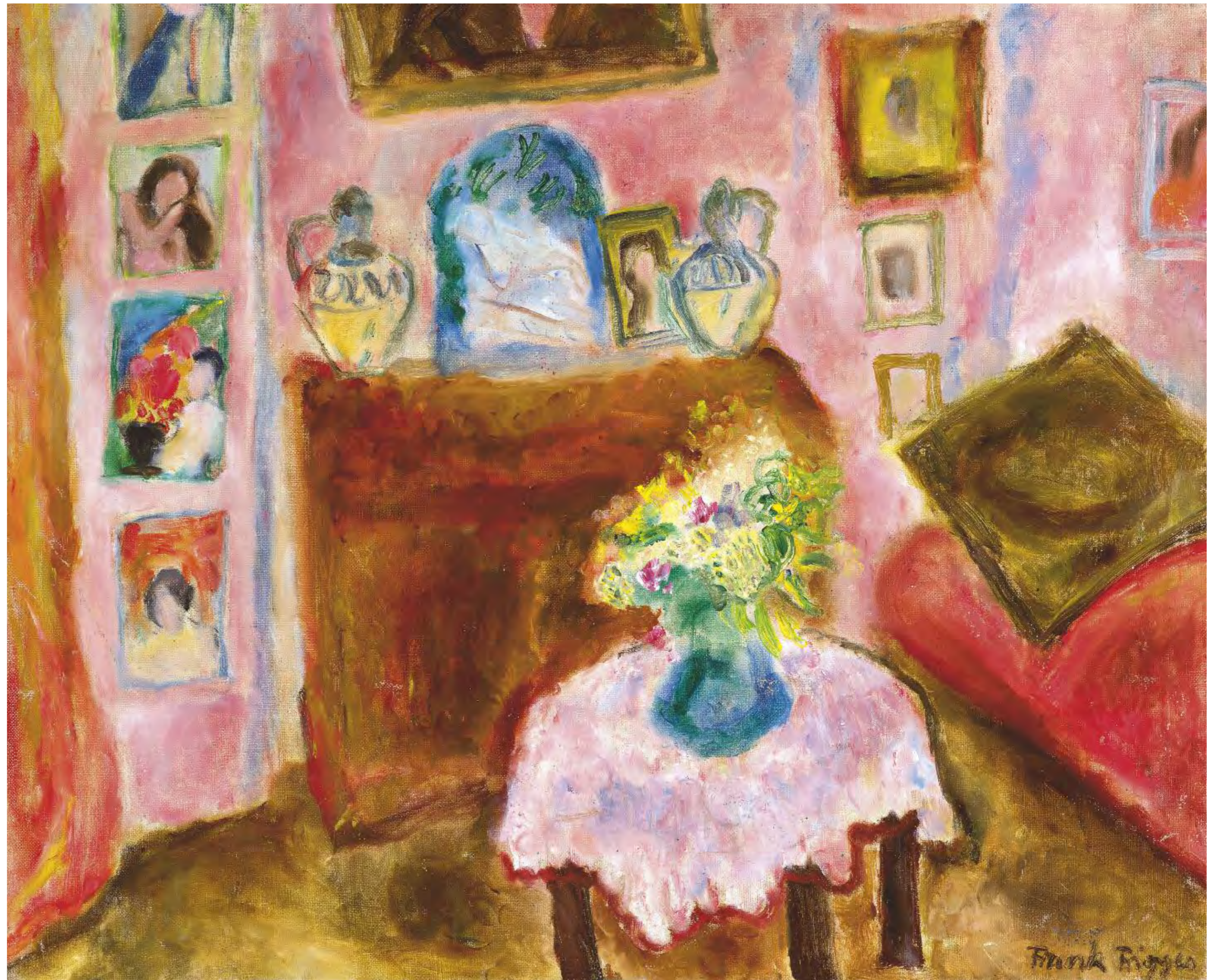
Kikiáltási ár: 5 500 000 Ft / 14 474 ELIR

Becsérték: 7 000 000 – 9 500 000 Ft

Estimated price: 18 421 – 25 000 ELIR

Marc Chagall: Műterem, 1910–1911,
Musée national Marc Chagall

»Roussel epedő zöldje, Bonnard vörhenyes pirosa és ártatlan rózsaszínei közös kölyökszellőként borzolják, fodrozzák Frank Frigyes vásznait«

OLTVÁNYI IMRE

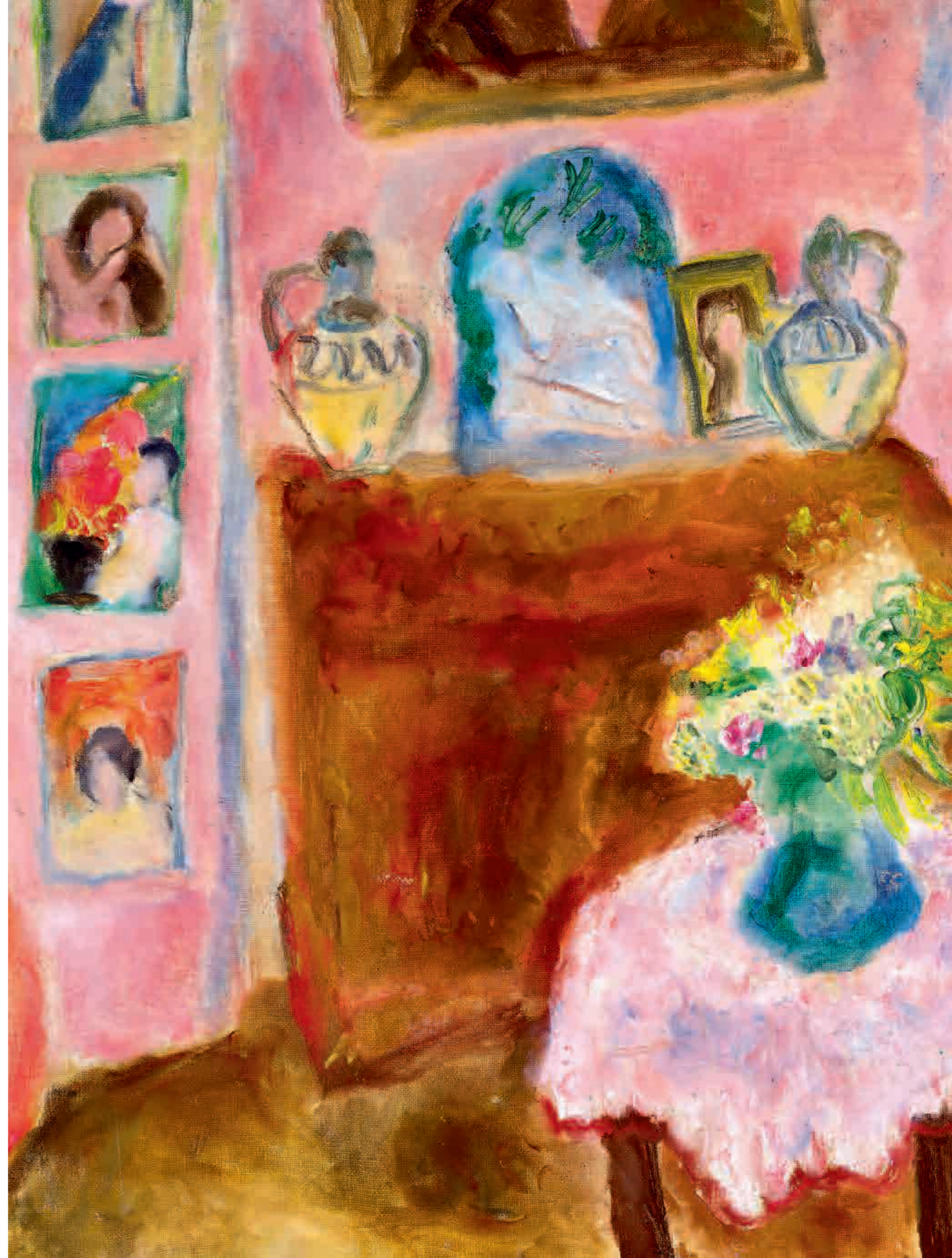
„Sajátságosan magyar expresszionizmus ez a robusztus, nagyformátumú, szélesegetkezelésű, féktelen, indulatos festészet” – írta Frank János műkritikus az École de Paris nagy túlélőjéről, a közszeretnek és -tiszteltnek örvendő Frank Frigyesről szóló nekrológiában 1976-ban. A most vizsgált mű ezt a Párizsból örökölt expresszionizmust képviseli, de még a tiszta, eredeti formájában, az 1930-as évekből. A rózsaszín térben úgy táncolnak a falakra akasztott képek és a bútorok, mint Chagall enteriőrjeiben a tárgyak. Oltványi Imre költői megfogalmazásában: „Egy nagyvárosi ember ideges érzékenysége enyhül színábránddá Frank Frigyes festményein. Olyannyira, hogy első látásra nem is tűnik más fel, csupán az a repeső színekavargás, amely [...] világos, közvetlen derűig csapong franciás, hízelkedő gerjedelemmel. Párizs? Hát az! Roussel epedő zöldje, Bonnard vörhenyes pirosa és ártatlan rózsaszínei közös kölyökszellőként borzolják, fodrozzák Frank Frigyes vásznait. [...] Ezeken a képeken: szabad polgári életöröm, egy kis *fin de siècle*-életettség, ízléses, nem feszengő jólétése és finoman palástolt, párolt érzékiség cimborálnak.”

A pesti polgárcsaládba született Frank Frigyes az első világháború előtt tanult a Képzőművészeti Főiskolán és a Müncheni Akadémián. Szolgált hadifestőként, majd 1920-ban elvette örök műzsáját, Mimit (Frankl Magda), akit számtalan art decós arcképen tett halhatatlanná a következő évtizedekben. A házassággal kezdődött életigenléssel teli „fehér korszaka”. 1926-ban kijutott álmai városába, a modern művészet forrongó központjába, Párizsba. A konzervatívabb iskolázottságú fiatal Frank a modern francia művészet hatása alá került. A következő évben már kiállítása nyílt a patinás Bernheim-Jeune galériában, a kritika ünnepelte biztos színérvékét és „szilajsággal vegyes gráciáját”. Stílusára a legnagyobb hatást – saját bevallása szerint – a korai Matisse, Cézanne, Chagall, Rouault, Soutine és Van Gogh festészete gyakorolta. Bár több párizsi utazásra nem adódott alkalma, Frank egy életre elkötelezte magát a franciás expresszionizmussal, az École de Paris esztétikai világával: hű maradt hozzá a vészkorszak zsidóüldözése és a szocreál viszonyosságai között is.

Frank Frigyes és Mimi a műteremben, 1930 körül

Miközben folyamatosan kiállított pesti és nyugat-európai galériákban, 1929-től állandó vendégévé vált a Hódmezővásárhely melletti kis falunak, Mártélynak. Saját nagyvilági, franciás stílusának formatorzító lencséjén át ábrázolta a földpadlós parasztszobák, az archaikus paraszti miliő rekvizitumait a faragott gondolkodószékektől a vőfénykorsókig. A mártélyi nyers expresszionizmus világát 1933-tól felváltotta az úgynevezett rózsaszín korszak élénk színeivel és fauve-os festésmódjával. Ennek a kritikusok által is ünnepelt periódusnak a főműve a most vizsgált alkotás. „A *Rózsaszín intereur*ön látható szobra tárgyai, a falakon sorakozó bekeretezett festmények, a komódon levő, Mártélyról hazahozott kancsók arra utalnak, hogy – miként általában – most is budapesti műtermét örökölte meg. Az irizáló alapszín életérzésének szublimált kivetítésére szolgál. A fodrozódó asztalterítón elhelyezett, virágokkal teli kék váza, a vörös takaró, a barna párna mély tűzű koloritjai és a minden motívumot körülölelő rózsaszín a reális és irreális világ sokrétű ötvözte, a valóság lírai átértelmezése” – írta Gelencsér Éva, a művész monográfusa Frank Frigyes chagallós, rózsaszínben úszó főművéről.

147 | Schossberger Klára

(Budapest, 1893–1958, Anglia)

Gyümölcskosár, 1935

Fruit Basket, 1935

50 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Schossberger K. |

Signed lower left: Schossberger K.

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 2 632 EUR

Becsérték: 1 200 000 – 2 000 000 Ft

Estimated price: 3 158 – 5 263 EUR

A turai Schossberger-kastély, az 1940-es évek közepén, Fortepan / Nagy Gyula

A festmény hátoldala

Édouard Manet: Gyümölcskosár, 1864 körül, Museum of Fine Arts Boston

Kádár Béla

art deco

148 | Kádár Béla

(Budapest, 1877–1956, Budapest)

Art deco jelenet, 1934

Art Deco Scene, 1934

100,5 × 70 cm

Gouache, papír | Gouache on paper

Jelezve jobbra lent: Kádár Béla |

Signed lower right: Kádár Béla

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Bedő Rudolf gyűjteményében.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Szervedély és tudás. Bedő Rudolf műgyűjteménye.

Szerk.: Molnos Péter, Kieselbach Galéria, 2010, 84.

IRODALOM | LITERATURE

· (B.): Kádár Béla kiállítása. Az Est, 1934. január 14.

Gergely Mariann: Kádár Béla (1877–1956). Melankolikus

utazás. Mű-Terem Galéria, Budapest, 2002.

Kikiáltási ár: 18 000 000 Ft / 47 368 EUR

Becsérték: 28 000 000 – 34 000 000 Ft

Estimated price: 73 684 – 89 474 EUR

Marie Laurencin: A rajongó, 1919 körül, Tate, London

»az avantgárd festészet vívmányai belesimultak az art deco látványos vizuális milióijébe«

„Egyetlen témája van Kádár Béla festmény- és rajzgyűjteményének, melyet most állít ki a Szépművészeti Kiállítások Mária Valéria utcai termeiben. A kiállítás tárgya: az anyaság. Anya és gyermeke – ezt ábrázolja Kádár valamennyi képe. Ennek a mély, emberi mondanivalónak legkülönbözőbb válfajait és variációit mutatják be erőteljes, leegyszerűsödött rajzai és finom, poétikus képei. E folyton fejlődő művész belső alakulásának új állomását jelenti ez a kiállítás. Túl az expresszionizmuson, sőt túl az új tárgyilagosságon is, valami új, nagyon őszinte és nagyon bensőséges látásmódhoz és kifejezési formához jutott el Kádár Béla, akinek évek óta ez a legszebb kiállítása” – írta *Az Est* kritikusa 1934-ben. A most vizsgált kép ennek a ciklusnak a gyümölcse: rövid, modern frizurás asszony kecses, mégis óvó mozdulattal vigyazza két gyermekét, a szintén rövid hajú fiatal leányt és a világítóan kék szemű, bájos kisbabát. Mellettük stilizált csendélet, a mögöttük nyíló ablakból egy nagyváros bontakozik ki, oszlop tetejére állított rejtélyes szoborral.

A hosszú pályakezdetés után Kádár Béla az 1920-as években találta meg saját stílusát: a németes expresszionizmus sajátos, magyar hangon megszólaló kifejezőmódját. Bécsi sikerek után látogatott el kedves barátjával, Scheiber Hugóval Berlinbe. A nyüzsgő modern metropoliszban leszerződtek a közép-kelet-európai avantgárd legendás műkereskedőjével, Herwarth Waldennel, így a híres Der Sturm rendszeres kiállítóivá váltak. A berlini galéria expresszionista társágába beilleszkedő művész kísérletező hevülete a harmincas évek elejére lecsendesedett, az avantgárd festészet vívmányai belesimultak az art deco látványos vizuális milióijébe. Ezt a szintézist láthatjuk a most kalapács alá kerülő festményen is. Kádár lírai melódiákkal, dallamos érzékenységgel teltette az art deco modern sémáit. Ahogy Lázár Béla írta 1933-as kiállításának bevezetőjében: Kádár Béla „megteremtette a maga egyéni világát, a maga eredeti művészetét, mely csupa zene és csupa álom. Elmosódó plaszticitásával beleringat abba az álomvilágba, melyben titokzatos színek titokzatos figurákkal élnek, hullámzanak és elmerülnek.”

149 | Páris Ila

(Budapest, 1904–?)

Napsütéses Velence, 1931
Venice Sunshine, 1931

34 × 49 cm

Vegyés technika, papír | Mixed technique on paper

Jelezve jobbra lent: Páris Ila 1931 Velence |

Signed lower right: Páris Ila 1931 Velence

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 1 974 ELJR

Becsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft

Estimated price: 3 158 – 4 737 ELJR

150 | Boromisza Tibor

(Bácsalmás, 1880–1960, Szentendre)

Balatoni látkép (Keszthely), 1949
Balaton Skyline (Keszthely), 1949

29,5 × 42,5 cm

Akvarell, tempera, papír | Watercolour, tempera on paper

Jelezve jobbra lent: rovásírás, Jelezve lent középen:

Keszthely 1949 | Signed lower right: with runes,

Signed lower middle: Keszthely 1949

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 158 ELJR

Becsérték: 1 600 000 – 2 600 000 Ft

Estimated price: 4 211 – 6 842 ELJR

151 | Batthyány Gyula

(Ikervár, 1887–1959, Budapest)

Történelem
History

87 × 61,5 cm

Olaj, papír kartonon | Oil, paper on cardboard

Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 2 500 000 Ft / 6 579 ELR

Becsérték: 3 000 000 – 5 000 000 Ft

Estimated price: 7 895 – 13 158 ELR

Michelangelo: Az utolsó ítélet, 1536–1541,
Sixtus-kápolna, Vatikán

152 | Aba-Novák Vilmos

(Budapest, 1894–1941, Budapest)

Az 1938-as Szent István év legfontosabb eseményei (Falképtervek a székesfehérvári polgármesteri hivatalba), 1939

The most important events in Saint Stephen's Year in 1938 (Fresco designs in the Mayor's Hall in Székesfehérvár), 1939

I. Aba-Novák Vilmos: Vitézi avatás a székesfehérvári Romkertben, 1939

I. Ceremony of the Vitéz Order in the Szentendre Ruin Garden, 1939

73,5 × 101 cm

Tempera, falemez | Tempera on wood

Jelezve balra lent | Signed lower left: Székesfehérvár,

Városháza, Polgármesteri folyosó Aba-Novák 1939. V. 31.

II. Aba-Novák Vilmos: Ünnepi országgyűlés a székesfehérvári városháza udvarán, 1939

II. Festive Parliament on the Courtyard of the Mayor's Hall in Székesfehérvár, 1939

73 × 93 cm

Tempera, falemez | Tempera on wood

Jelezve balra lent | Signed lower left: Aba-Novák 1939. V. 31.

III. Aba-Novák Vilmos: Tiszteletadás Szent István ereklyéinek a székesfehérvári Szent István mauzóleumban, 1939

III. Honouring St. Stephen's Relics in the St. Stephen Mausoleum in Székesfehérvár, 1939

72,5 × 101,5 cm

Tempera, falemez | Tempera on wood

Jelezve balra lent | Signed lower left: Székesfehérvár, Városháza, Polgármesteri folyosó Aba-Novák 1939. V. 31.

A három mű együttes kikiáltási ára:

14 000 000 Ft / 36 842 EUR

Becsérték: 16 000 000 – 24 000 000 Ft

Estimated price: 42 105 – 63 158 EUR

Digitális rekonstrukció a falképtervek alapján

»Kivondom,
ahogy gondolom:
a jövő piktúrája
a fal«

Aba-Novák Vilmos,
1930-as évek első fele

»Aba-Novák a harmincas évek
második felére vitathatatlanul
a modern magyar monumentális
művészet első számú sztárja lett«

„A jövő piktúrája: a fal”

Mivel legtöbbször táblaképeivel találkozunk, ritkán tudatosul bennünk, hogy Aba-Novák fájóan hamar lezárult életműve valójában a falképek műfajában teljessé vált ki. Már 1929-ben Rómából írt leveleiben fel-felbukkan a murális munkák iránti készletesség, a csillapíthatatlan vágy, hogy karakterének féltelensége megfelelő terepet találjon a méret növeléséhez és a kompozíció bő áradásához. „Kivondom, ahogy gondolom: a jövő piktúrája a fal” – írta *Vallomás* című, 1931-tavaszián megjelent cikkében a *Magyar Művészet* hasábjain. Az itáliai ösztöndíjas éveiről hazatérő festő „fal felé fordulása” mögött minden bizonnyal nem csupán stílusának organikus fejlődése, művészi és emberi karakterének áradó volta és legendásan könnyű keze állt, de mindezek mellett egzisztenciális okok is a monumentális művek felé terelték. Döntést hozott, amelynek egyenes következményét is minden bizonnyal sejtette: közületeknek, az államnak és a katolikus egyháznak fog dolgozni, s ez együtt jár a korabeli festőtársadalom – zömében rendszerkritikus és baloldali érzelmű – modernista elitjével való részleges szakítással. Történelmi távlatból visszatekintve persze tanulságos azt a tényt is rögzíteni, hogy ugyanazok, akik morális alapon bírálták azért, mert megkérdőjelezhetetlen tehetségét az egyházi vagy a politikai propaganda szolgálatába állította, az ötvenes évek folyamán sorra festették zömében szerény minőségű freskóikat a szovjet megszállók segítségével hatalomra juttatott Magyar Kommunista Párt megrendelésére.

Aba-Novák Vilmos
falfestményei
a székesfehérvári
Romkertben

Aba-Novák Vilmos: Horthy Miklós és Báthory István
a Lengyel-magyar barátság című pannó részletén, 1939
(Magyar Nemzeti Galéria, Budapest)

A monumentalitás festője

A Rómából hazaérkező, alig 36 éves Aba-Novák szinte azonnal megkapta első nagy murális megrendelését, amely a szegedi Demeter-torony kifestésére szólt. A mű nagyméretű kartonvázlatai aranyérmert nyertek az 1932-es padovai egyházművészeti kiállításon, így nem meglepő, hogy ettől az évtől kezdve folyamatosan érkeztek az egyházi, városi és állami megbízások. A Szolnokhoz közeli Jászszentandrás apró katolikus templomának kifestése nem csupán újabb nemzetközi elismeréseket hozott a számára, de akkora „médiafelhajtást” is generált körülötte, amely egy csapásra az egyik legismertebb festővé avatta Magyarországon. Következett a szegedi Hősök kapuja, az 1936-os milánói triennálé és az 1937-es párizsi világkiállítás magyar pavilonjának monumentális dekorációja, majd a modern magyar egyházművészet ikonikus alkotása, a városmajori katolikus templom mennyezetfreskója. Aba-Novák a harmincas évek második felére vitathatatlanul a modern magyar monumentális művészet első számú sztárja lett, sorra nyerve a műfaj nagy nemzetközi elismeréseit, miközben megfeszített munkával, maga körül professzionális csapatot építve is alig győzte teljesíteni a műterme előtt sorban álló megrendelők igényeit. Ezek közül kétségkívül Székesfehérvár vezetése állt az első helyen: alig néhány esztendő alatt a város négy helyszínén is megjelentek Aba-Novák grandiózus munkái.

Aba-Novák Vilmos falfestményei a székesfehérvári Romkertben

Aba-Novák Vilmos falfestményei a székesfehérvári városházán

A következő felkérés már a város polgármesterétől, Csitány G. Emiltől érkezett: a festő hagyatékában megmaradt, 1938 decemberében kelt dokumentum tanúsága szerint Székesfehérvár első embere megbízta Aba-Novák Vilmost, hogy a városházi „lépcsőház három falán kerek mintegy 50 négyzetméter felületen az 1938. évi székesfehérvári Szent István ünnepségek kiemelkedő eseményeit falképeken” örökítse meg. A megbízólevél többek között rögzítette a hatezer pengős honorárium összegét, valamint azt, hogy „a festőművész úrnak a szóbeli tárgyalások alkalmával kialakult szempontok figyelembevételével vázlatokat kell készítenie az összes festendő falfelületekről, s ezeket a vázlatokat be kell mutatnia a város polgármesterének, legkésőbb 1939. április hó 1-ig”.

A most előkerült három táblakép, az ezeken látható datálások azt bizonyítják, hogy a megbízólevélben rögzített határidőt túllépve Aba-Novák 1939. május 31-én készült el a falképek reprezentatív terveivel. A rá jellemző bámulatos technikai virtuozitással megfestett kompozíciók – a megrendelő koncepcióját követve – a székesfehérvári Szent István-év három legfontosabb eseményét ábrázolják.

Székesfehérvár és Aba-Novák szövetsége

Az „első fecske” a Párizsból hazatért, a világiállítás nagydíját elnyert pannó volt, amely Picassót a közismert „Ki ez a barbár zseni?” felkiáltásra ösztönözte. A francia–magyar történelmi kapcsolatokat feldolgozó, közel 220 négyzetméteres kompozíció 1938 tavaszán egy speciálisan kiképzett vagonban érkezett meg Fehérvárra azzal a céllal, hogy a jövőben felépítendő kultúrház központi csarnokát díszítse. A székesfehérvári Szent István mauzóleum egyik falának kifestésére alig egy esztendővel korábban kérték fel Aba-Novákot, kifejezetten az akkori kultuszminiszter, Hóman Bálint javaslatára. A megrendelés apropóját a kettős szent, az Eucharisztia és a Szent István-emlékév, vagyis az első magyar király halálának a 900. évfordulója adta. A város a központi kormányzat által is támogatva hatalmas ünnepségsorozattal készült az eseményre, amelynek részeként a frissen feltárt bazilika romjait övező reprezentatív kőtárat építettek. Ennek a modern stílusú együttesnek a legfontosabb része a Szent István szarkofágjának építészeti keretet biztosító mauzóleum lett. Az egyemeletes épület centrumába a szinte kultikus tisztelet által övezett faragott kőkoporsó került, falainak dekorálását pedig természetesen a kor vezető falképfestőjére, Aba-Novák Vilmosra bízták.

Aba-Novák Vilmos falfestményei a párizsi világiállítás magyar pavilonjában, 1937

EM A MASODIK ÉVEZRED
1938 AUGUSZTUS 18-AN
RÓSHÁZA UDVARÁN VITÉZ
Y MIKLÓS JELENLÉTEBEN

A KÉPVISELŐHÁZ VALAMINT A FÖRENDIHÁZ
A CSONKAORSZÁG VALAMINT AZ ÉLSZAKI
TOJT RÉSZEK KIKÜLDÖTTEI ÉS NAGYSZÁMÚ
LELKES MAGYAR JELENLÉTEBEN

A székesfehérvári Romkert, 1938
(Fortepan, Somlai Tibor)

A Vitézi Rend

A Vitézi Rend a trianoni békeszerződés aláírását követően, 1920. augusztus 10-én jött létre az első világháborúban vitézül harcolt magyar katonák erkölcsi elismerése és földhöz juttatása céljából. Horthy Miklós kormányzó 1920. augusztus 20-án felhívást intézett a magyar földbirtokosokhoz, hogy vitézi telkek céljaira ingyenes adományként ajánljanak fel földterületeket az állam részére.

A felhívás kimondta, hogy a vitézi telkek adományozása a tulajdonosra bizonyos közérdekű kötelezettségeket ró majd, amelyek a birtokkal együtt öröklődnek, és ez teszi „a vitézi telkek birtokosait a belső rend és nyugalom és egyúttal az ország védelmének megbízható támaszaivá”. A földbirtok el nem idegeníthető és visszavonható volt az adományozott vagy utódja alkalmatlansága vagy méltatlansága esetén.

A vitézi szervezet élén álló Vitézi Szék 1920. szeptember 25-én alakult meg Budapesten, tagjai között volt a honvédelmi miniszter, szármos katonatiszt, valamint több miniszterium és szervezet képviselője. A szervezeti szabályzat meghatározta az intézmény alapvető célkitűzéseit:

„1. Jutalmazni, lekötni és az ország iránti hűségben megtartani mindazokat, akik az elmúlt világháborúban és a lezajlott forradalmak alatt egyéni vitézségükkel és nemzeti érzésükkel kitűntek.

»A pajzsalakú jelvény szimbolikája a haza védelmét juttatta kifejezésre«

2. Az így szerzett, igazi érdemek teljes méltányolásával ápolni a harci erőnyeket és egyúttal állandó értékű nemzetvédelmi szervezetet teremteni.

3. Megbízható alakulatot állítani az állam rendelkezésére, úgy a kívülről jövő támadások, mint a belső destruktív erők újbóli forradalmi kísérletével szemben.

4. A vitézi intézmény tagjai különleges állásuk és tekintélyüknél fogva nevelőleg, példájuk által serkentőleg álljanak a nép előtt, annak természetes vezetői gyanánt.”

A tiszti és legénységi tagozattal működő Rend tagja felavatása után a „vitéz” jelzőt használhatta neve előtt. A felavatottak – rendfokozatra való tekintet nélkül egységes formában – a Rend jelvényét viselhették bal mellükön. A pajzsalakú jelvény szimbolikája a haza védelmét juttatta kifejezésre, megjelentek rajta a karddal védelmezett magyar nemzet és föld, valamint a katonai dicsőség jelképei.

Az első ünnepélyes vitézavatásra 1921. augusztus 21-én, a budai királyi várpalota várkertjében került sor. Ezen a napon, az eskü letétele után 61 tiszti és 143 legénységi egyént ütött vitézzé a Rend díszkardjával (avatópallósával) a „Hadúr nevében” a magyar kormányzó, egyben a vitézek főkapitánya. Ehhez hasonló ünnepélyes, központi vitézavatásokat 1938-ig rendeztek, akkortól regionális szinten történt a tagok felavatása, amelyet a kormányzó nevében a Vitézi Rend magasrangú tisztségviselői végeztek, egészen 1944-ig.

»megjelentek rajta a karddal védelmezett magyar nemzet és föld, valamint a katonai dicsőség jelképei«

Horthy Miklós,
1920-as évek

Horthy Miklós egy vitézi avatáson

A vitézi avatás

Időrendben az első rendezvény a vitézi avatás volt 1938. május 23-án, amelyre grandiózus, precízen megkomponált ünnepség keretében került sor a Romkert Szent István mauzóleumának árkádjai előtt. Az avatást megjelenítő falképterven ez a jelenet a kompozíció jobb alsó sarkában kapott helyet: jól kivehető a fehér tengernagyi sapkában álló kormányzó, Horthy Miklós, aki a jobbában tartott avató kardot az előtte térdelő egyenruhás katona vállára helyezi. A térdelők sorának bal szélén maga a festő, Aba-Novák Vilmos tűnik fel, aki az első világháborúban a 29-es honvéd gyalogezredben szolgált és tartalékos főhadnagyként szerelt le 31 hónap frontszolgálat után, kiérdemelve ezzel a vitézi címet. Az *Esti Ljlság* 1940. január 5-én megjelent beszámolója e szavakkal írja le a festmény további részleteit: „A kardot emelő kormányzó előtt az avatásra várók térdelnek, körülötte a vitézi szék főkapitánya, a törzskapitányok és vitéz Imrédy Béla akkori miniszterelnök állnak. Fejük felett álmokép: Szűzmáriás lobogó előtt fergeteges honvédroham. A szuronyt szegezőknek a puskaporos füstben kirajzolódó, előre dőlő feszület mutatja az irányt. A megragadó erejű csatakép mögött feltűnnek élesen és vérpirosan Nagymagyarország ezeréves határai s azokon belül a visszacsatolt területek körvonala.” A jeleneteket tagoló felső mondatszalagon Mécs László *Két férfikönnycsepp* című, a Felvidék visszacsatolását megidéző versének részlete olvasható. Aba-Novák választása nem volt meglepő: az 1938. november 2-án meghozott első bécsi döntés, a nyomában lezajlott felvidéki bevonulás természetesen azokat a költőket érintette meg a legmélyebben, akik erről a vidékről származtak. Márai Sándor és Mécs László írásai hűen kifejezték az akkori magyar társadalom döntő többségének euforikus hangulatát, amit a festő – talán a megrendelő igényét követve – evidens módon kötött össze a fél évvel korábban lezajlott vitézi avatással.

Vitézavatás Székesfehérváron

Az eskü: elől Imrédy Béla miniszterelnök, mögötte Takách-Tolvay József gróf

1. A vitézi avatás színhelye: a Szent István bazilika romjai

2. A diszpáholyban: középen vitéz nagybányai Horthy Miklósné magyar nagyszonyi diszben, jobbján József főherceg, Imrédy Béláné, Reményi-Schneller Lajos és Teleki Pál gróf miniszterek, balján József Ferenc főherceg, Mikecz Ödön, Hóman Bálint miniszterek és vitéz Hallebronth Antalné

Vitézi várományosok avatása

A kormányzó né kalapácsütéssel megindítja a székesfehérvári szeretetház építkezését

A kormányzó szótartot intéz a nemzethez

A kormányzó vitézét avatja Imrédy Béla miniszterelnök

Imrédy Béla miniszterelnök a vitézek nevében köszönti a kormányzót

Algyay-Hubert Pál c. államtitkárt államtitkárrá nevezte ki a kormányzó
(Rozgonyi felv.)

Kunder Antal, az új kereskedelemügyi államtitkár

Teleki Mihály gróf, az új földművelésügyi államtitkár
(Veres felv.)

Serédi Jusztinián hercegprímást vitéz Keresztés-Fischer Ferenc helygymintiszter és Eliássy Sándor főkapitány fogadják a Bazilika bejáratánál, a rendőrimise kezdetén

38 D... DR. SEREDI JUSTINIÁN, PÉCSI GYRMA SÁ PÜSPÖK... ELÉN AZ ARANYVONORON ELHOZTA A SZENT... JOBD... SZENT HELYERE... KEKESFEHERVÁR... RA OT ELSŐ SZENT... KOPOR.

SÓJÁRA TÉTETEK HIRDETVE... TRIANON XVIII ÉVEBEN... SZ... ENTSE...

MAGYAR BIRODALMI GONDOLAT VÁLTOZATLAN... BIROROS MINT LEGÁTUS XIPIUS PÁ... HORTHY MIKLÓS MA... NYÁRORSZÁG

KOR... NYÓJA, A KORMÁNYA KÉPVISELŐHIV... A FE... HÁZ VAI AMENNYI TÖRVÉNYHATÓSÁGOK... KAL... ELEN HÓDOLATTAL JÁBULT A LEGSZENTEBB... MÁ... ERRELYÉHUK SZINE FLÉ.

OGÁNYOKSARJA SZENT... GA IS SZENT A POGÁNY

ÉSZAK

KELET

ÁLYOK ÖSE... KÖZÖTT

ISTEN ÁRA... KEISZTUST

NYUGAT

ATJA VOLT E FÖLDÖN... HOZTA-ÉLE TÁJRA

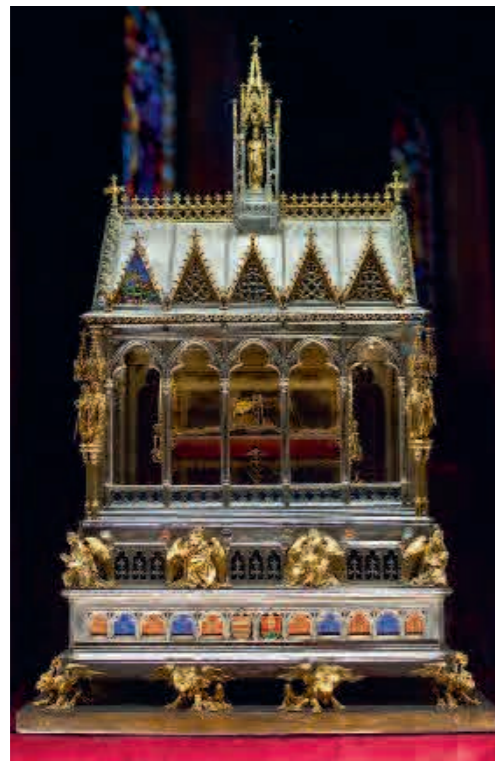
ALÁZATOS... ES ÉKÉRTÜRÖ

DÉL

DIL REGYES VÖR... VOLT HATALMAS VOLT

ES UTJAIN JEGALNYILAN VOLT... LAPOSTOLI IRÁNY VOLT!

»végeláthatatlan, nyolcas sorokban megindult a hívek tízezreinek hódoló áradata, hogy leróják kegyeletüket a nagy király emléke előtt«

A Szent Jobb erekllyetartója

Ezután következett a rendezvénysorozat rituális csúcspontja, így nem véletlen, hogy Aba-Novák is ezt választotta képének fő motívumául. A mise végén, a Himnusz eléneklése után a Szent Jobb körmenet díszmagyaros előkelőségek és neves külföldi vendégek vezetésével átkísérte István király jobbját a régi bazilika romjaihoz, a Szent István mauzóleumba. Itt a papság elhelyezte a Szent Jobbot és az első magyar király fejerekllyét Szent István kőszarkofágjában. „Ekkor végeláthatatlan, nyolcas sorokban megindult a hívek tízezreinek hódoló áradata, hogy leróják kegyeletüket a nagy király emléke előtt” – olvashatjuk a *Budapesti Hírlap* tudósításában.

Aba-Novák képének centrumában a kőszarkofág tetején a két erekllye díszes, neogót stílusú tartója tűnik fel, felette misztikus fényforrásként ragyog a mauzóleum falára festett országalma és az esküre emelt kéz. Az erekllyék elé balról az egyház képviselői járulnak, köztük Angelo Rotta és a festő jellegzetes arcvonásaival felruházott Serédi Jusztinián, jobbról pedig Horthy Miklós vezetésével a magyar politikai élet kiemelkedő alakjai sorakoznak. Teleki Pál, Hóman Bálint és Imrédy Béla egyaránt felismerhető a díszszázad vörös egyenruhás alakjai előtt. Az esemény leírását tartalmazó felső mondatzalag felett színes ruhás gyerekek vonulnak, köztük – a nézőre tekintve, kék ruhában, kezében fehér liliomot tartva – Aba-Novák saját lányát, Juditot is megfestette.

A Szent Jobb Székesfehérvárott

A három megörökített esemény közül időrendben a második a Szent Jobb Székesfehérvárra érkezése volt június 2-án. Az 1938-as Szent István-évnek talán ez volt a legnagyobb figyelemmel kísért rendezvénye, hiszen a korábban Bécsben, Pannonhalmán, majd Budapesten őrzött erekllye 1771 óta nem hagyta el az ország fővárosát. A gondosan megkoreografált, közel egy napig tartó ünnepség a Szent Jobbot szállító aranyvonat pályaudvarra való megérkezésével és a fogadási szertartással kezdődött, majd az erekllyét egy nyolc arabs paripával vontatott díszkocsin a Boldogasszony téren felállított, 14 méter magas díszoltárhoz vitték. Itt Angelo Rotta pápai nuncius a több ezer főnyi vendégsereg előtt misét celebrált, amelyen Serédi Jusztinián hercegprímás, valamint az eucharisztikus kongresszus után még Magyarországon maradt külföldi bíborosok is részt vettek.

Az Aranyvonat, amellyel a Szent Jobb Székesfehérvárra érkezett, 1938 (Fortepan)

Beszámoló a Szent Jobb országjárásáról a Tolnai Világlapjában, 1938

Ünnepi országgyűlés

A harmadik festmény a székesfehérvári Szent István-év időrendben utolsó eseményét, az Országgyűlés 1938. augusztus 18-án megtartott kihelyezett ülését jeleníti meg, amelyet „a képviselőház, a főrendiház, a csonkaország, valamint az elszakított részek küldötteinek” részvételével a városháza udvarán tartottak meg. A misztikus fénytől ragyogó jelenés, az országalma és az esküre emelt kéz alatt szinte eltörpül a történelmi jelenet: Aba-Novák éppen azt a momentumot ábrázolta, amint az első magyar király emlékéét megörökítő törvénycikket a kormányzó, Horthy Miklós a kézjegyével látja el. A törvény kihirdetése után a résztvevők átvonultak a Romkertbe, ahol ünnepélyes keretek között felavatták az Aba-Novák által dekorált mauzóleumot, valamint Szent István lovas szobrát.

Horthy Miklós a székesfehérvári városháza kapujában az ünnepi országgyűlés után, 1938 (Pesti Napló Képes Melléklete, 1938. augusztus 20.)

»A virtuóz formaképzés, a gyorsan felvitt rajzos részletek olyan festői tudásról árulkodnak, amely egészen kivételes helyet biztosít Aba-Novák számára a 20. századi magyar képzőművészet történetében.«

A megfestett történelem

Mind a három kompozíciós terven tökéletesen érvényesülnek Aba-Novák összetéveszthetetlen, a korabeli táblaképeiről is jól ismert tűzes színei: az égő kadmiumvörös, a kék, zöld, sárga és rózsaszín foltok, amelyek a középkori művészet alkotásainak transzcendens, ezüstös auráját idéző szürke alpból emelkednek ki. A kompozíciók első olvasatban természetesen egy-egy konkrét történet didaktikus elmesélései, de valójában sokkal többek annál: a történelmi reprezentáció mellett elsősorban alkotójuk kivételes manuális tehetségéről, utánozhatatlan technikai bravúrainról szólnak. A virtuóz formaképzés, a gyorsan felvitt rajzos részletek olyan festői tudásról árulkodnak, amely egészen kivételes helyet biztosít Aba-Novák számára a 20. századi magyar képzőművészet történetében.

A képek – elsődleges festői értékeik mellett – történelmi szempontból is kiemelkedő jelentőségűek. Nem csupán azért, mert a magyar állami és egyházi reprezentáció egyik legfontosabb, összművészeti pompával megtámogatott ünnepségsorozatát idézik meg, de annak okán is, hogy a városházán elkészült falképegyüttes az ötvenes években sajnálatosan elpusztult, és mai, restaurált állapota alig közvetít valamit a művész eredeti szándékaiból. Ráadásul e városházi freskók a festő 1941-es váratlan halála miatt el sem készültek teljesen, és restaurálatlan állapotukban sem tartoztak Aba-Novák sikerültebb monumentális munkái közé. Estükben hatványozottan érvényesnek bizonyult az a sokszor hangoztatott meglátás, hogy a kisebb méretű vázlatok kvalitásukkal messze a kész, nemegyszer az elfáradás jegyeit mutató végső változatok fölé magasodnak. S akkor még nem is beszéltünk arról a tényről, hogy e táblaképek teljes egészében a mester saját kezű alkotásai, míg a kivitelezett falképeknél a szerényebb tehetségű munkatársak közreműködése is elkerülhetetlen.

Aba-Novák Vilmos: Horthy Miklós bevonulása Kassára, 1939 (The Wolfsonian-FIU, The Mitchell Wolfson, Jr. Collection)

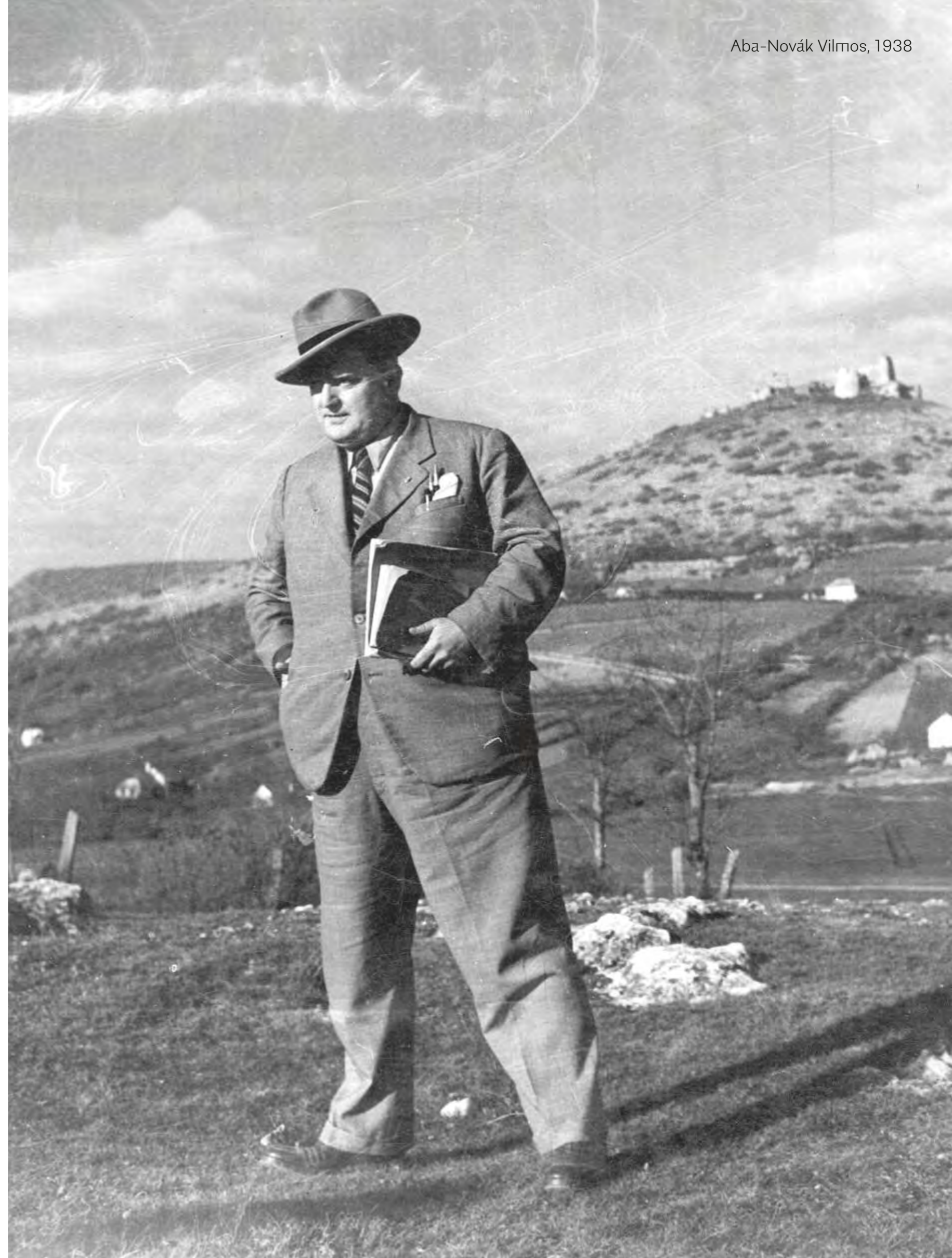
Propagandaművészet

A reklám és a politikai propagandaművészet az utóbbi évtizedek egyik népszerű kutatási területe, amely már a köz- és magángyűjtés területén is megjelent. A figyelem nemzetközi szintén sokáig kizárólag az orosz avantgárd és az olasz fasizmus kiemelkedő művészi értékeit termő korszakára esett, míg itthon az 1919-es Tanácsköztársaság és az ötvenes évek szocreálja került a figyelem centrumába. A Horthy-korszak állami reprezentációja, az akkori hatalom identitásképző vagy éppen a nemzetközi szimpátiára apelláló propagandaművészete mindaddig kevés figyelmet kapott. Ez a furcsa vakfolt azért is érthetetlen, mert talán soha a magyar történelem folyamán nem dolgozott annyi tehetséges művész közületek megbízására, mint az 1920–30-as évek Magyarországon, s nem volt olyan átfogó, gondosan kidolgozott koncepció a művészet állami támogatására, a művészek tudatos „használatára”, mint abban az időben. Érdekes módon ezt a tényt hamarabb felismerte egy olyan múzeum, amelynek egyik részlege kifejezetten a hatalom és a művészet, vagyis a művészek propagandacélú alkalmazására koncentrált. Ezzel magyarázható, hogy Aba-Novák évtizedeken át lappangó, az 1940-as velencei biennálén díjat nyert pannóterve, a *Kassai bevonulás* évek óta a Wolfsonian-Florida International University rangos gyűjteményét gazdagítja Miami-ban.

MOLNOS PÉTER

Aba-Novák Vilmos pannója Szent Istvánról az 1938-as velencei biennálé magyar pavilonjában, 1938

153 | Madarász Viktor

(Csetnek, 1830–1917, Budapest)

Feltámadás (Petőfi lovon),
1913 körül

Resurrection
(Petőfi on Horseback), c. 1913

36 × 26 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelzés nélkül | Unsigned

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Schulek Frigyes gyűjteményében,
aki a magától a művésztől kapta a festményt

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Veszprémi Nóra: A Magyar Festészet

Mesterei II. sorozat 1. kötet

· Madarász Viktor, Kossuth Kiadó /

Magyar Nemzeti

Galéria, 2014. 70 o.

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 105 EUR

Becsérték: 1 000 000 – 2 000 000 Ft

Estimated price: 2 632 – 5 263 EUR

154 | Ismeretlen osztrák-magyar festő,
1840-es évek második fele

Magyar arisztokrata háttérben
az épülő Lánchíddal
Hungarian Aristocrat
with the under Construction
Chain Bridge in the Background

45,5 × 39 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 105 EUR

Becsérték: 1 000 000 – 2 000 000 Ft

Estimated price: 2 632 – 5 263 EUR

155 | Friedrich Tremml

(Bécs, 1816-1852, Bécs)

A győri csata, 1851

The Battle of Győr, 1851

34 × 44 cm

Akvarell, papír | Watercolor on paper

Jelezve balra lent: Tremml 1851 | Signed lower left: Tremml 1851

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· A Liechtenstein hercegi gyűjteményben, majd osztrák magángyűjteményben.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Walter Koschatzky: Peter Fendi (1796–1842).

Künstler, Lehrer und Leitbild, Salzburg–Bécs, 1995, 143.

IRODALOM | LITERATURE

· Hermann Róbert: Görgei és Győr. Győri Tanulmányok 22. 2000, 155–241.

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 4 211 EUR

Becsérték: 2 200 000 – 3 600 000 Ft

Estimated price: 5 789 – 9 474 EUR

A Ferenc József egykori hálószobáját díszítő szabadságharcos festmények:

Fritz L'Allemand: A Lánchíd felrobbantási kísérlete 1849. május 21-én, 1851, Kunsthistorisches Museum, Bécs

Fritz L'Allemand: Heinrich Hentzi von Arthurm tábornok 1849 május 21-én Győrben

»megörökítette a lovát ugrató ifjú Ferenc József császár nyalka alakját, mögötte a tiszteket«

A magyar történelem sorsfordító nagy eseményeinek sűrűjében, 1848 vagy 1956 sodró pillanataiban alig-alig készültek műalkotások. A magyar nemzeti identitás alaptörténetének, a '48-as „függetlenségi háborúnak” legismertebb krónikása – Barabás Miklós mellett – az ifjú Than Mór volt. Than saját tapasztalatai és a tisztek elbeszélései alapján több vázlatot és képet készített az események forgatagában és a következő években – ezek szerepelnek a történelemlékönyveinkben is. Érthető módon a császári hadak oldaláról alig ismerünk ilyen ábrázolásokat. Pedig az osztrák csapatokkal együtt mozogtak az eseményeket folyamatosan „dokumentáló”, magasan képzett osztrák festők is. Például éppen Friedrich Tremml, aki megörökítette a lovát ugrató ifjú Ferenc József császár nyalka alakját, mögötte a tiszteket (köztük a nagy bajuszú Haynau tábornoszernagyot), körben pedig a fehér felöltőt és kék nadrágot viselő gyalogos katonákat. Az osztrák művészettörténet – Walter Koschatzky kutatásai alapján – pontosan beazonosította az ábrázolt témát: a győri csatát.

Ez nem az a híres csatavesztés, amikor Napóleon ármádiája sodorta el a birodalmi és a magyar nemesi haderőt Győr mellett (és amelyet Petőfi is megverselt *A nép nevében* című költeményében), hanem az 1849-es. A dicsőséges tavaszi hadjárat után az orosz és a császári haderő több irányból fenyegette a magyar honvédeket. Görgei Artúr Komárom térségében próbálta összevonni a magyar csapatokat, de az előrenyomuló Habsburg erők a Győr környéki csatában – 1849. június 28-án – megtörték az ellenállást. A Poeltenberg Ernő tábornok vezette VII. hadtest reménytelenül próbálta feltartóztatni Haynau tábornoszernagy nyomasztó túlerőben lévő hadait. Ráadásul a Habsburg katonákat a fiatal császár, Ferenc József személyesen buzdította harcra. Poeltenberg inkább kiűrtette és feladta Győrt. A jelentős veszteségeket elszenvedő Habsburg főszereg így bevonulhatott a városba a füstölgő romok között – ahogy Tremml festményén láthatjuk.

A visszavonulásról Görgei tábornok így emlékezett meg: „A veszély azon percben oly óriási alakban tűnt föl előttem, s a jelenlevő alparancsnokok annyira elégteleneknek, hogy föltertem magamban, amaz elcsigázott gyalogságnak egyszerű, háborítlan hátramanetelét tenni lehetővé s biztosítani azáltal, hogy személyesen

vezetvén rohamra az összegyűjtött lovasságot, vele annyi erőt fejtek ki, amelynyire csak képes. [...] Ha akkor véletlenül elsodor egy golyó vagy elejt a kard, azt mondták volna legfőlebb: kár, hogy így kitette magát ok nélkül. Amely hadvezér önzőn nagyravágó célokat követ: az nem fogja személyét így kitenni egy veszélyteli, de obskúrus utóvédvi viadalban, melyben annál kevesebb az aratható nyilvános dicsőség, minél sikeresebben hártja el a veszedelmet az egész hadseregtől.”

A bécsi művészcsaládba, az udvari színház dekorációs igazgatójának fiaként született Friedrich Tremml a császárváros jeles akadémiáján tanult a 19. század derekán. A neves biedermeier festő, Peter Fendi szárnyai alatt sajátította el a szakmai fogásokat. Mindössze egy évtizedes pályafutása alatt Tremml a katonák életét megörökítő életképekkel tett szert hírnévre. 1849-től kezdve – pár évvel

későbbi haláláig – a bécsi udvarnak dolgozott, készített festményeket és litográfiákat is. Az életrajzi források szerint maga Ferenc József császár – aki burgbeli hálószobájában többek között épp 1848-as hadiképeket tartott – lelkesedett művészetéért. Alkotásai számos közgyűjteményben megtalálhatók, a bécsi Hadtörténeti Múzeumtól kezdve a Kunsthistorisches Museumon és a müncheni képtáron keresztül az Albertináig. Emlékére Bécsben utcát neveztek el (Tremmlweg) a Siebenhirten kerületben. Koschatzkytól tudjuk, hogy a most vizsgált csataképet korábban a Liechtenstein hercegi gyűjteményben őrizték Bécsben. A hiányzó történelmi epizódokat megörökítő, eddig nem ismert festmény a közelmúltban került magyar tulajdonba, gazdagítva a szabadságharc vizuális emlékezetét.

156 | Zichy Mihály

(Zala, 1827–1906, Szentpétervár)

Richelieu áldása, 1875 körül
Blessing of Richelieu, c. 1875

77 × 105 cm

Szén, akvarell, papír | Charcoal, watercolour on paper

Jelezve balra lent | Signed lower left: Zichy 187?

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Dr Lázár Béla: Zichy Mihály élete és művészete.

Atheneum, Budapest, [1928], 56. kép

· Bényi László – B. Supka Magdolna: Zichy Mihály.

Művelt Nép, Budapest, 1953, XLVII. tábla

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· 1878, Bock & Sohn, Hamburg

· 1878, Világkiállítás, Bécs

· 1883, Zichy Mihály műveinek kiállítása, Múcsarnok

· 2007, Zichy Mihály. A „rajzoló fejedelem”,

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest (kat. 159.)

IRODALOM | LITERATURE

· Zichy Mihály művei. A Hon, 1878. október 16.

· Manfréd: Zichy Mihály képei. (A budapesti múcsarnokban.)

Magyar Polgár, 1883. április 4.

· (–): Zichy Mihály képei. (A múcsarnokban.)

Fővárosi Lapok, 1883. március 11.

· Zichy Mihály szép képét... Fővárosi Lapok, 1883. április 19.

· Richelieu áldása... Fővárosi Lapok, 1883. április 20.

· A müncheni nemzetközi műtárlat. Pest Hírlap,

1883. május 23.

· A múcsarnokból. Budapesti Hírlap, 1883. december 20.

· A múcsarnokból. Nemzeti, 1883. december 21.

· –I: Nagyuraink és a művásárlás. Pesti Hírlap,

1885. szeptember 8.

· Lándor Tivadar: Zichy Mihály élete. Pesti Napló,

Budapest, [1902].

· Dr Lázár Béla: Zichy Mihály élete és művészete.

Atheneum, Budapest, [1928].

· Bényi László–B. Supka Magdolna: Zichy Mihály.

Művelt Nép, Budapest, 1953.

· Berkovits Ilona: Zichy Mihály élete és munkássága

(1827–1906). Akadémiai Kiadó, Budapest, 1964.

· Zichy Mihály. Szerk.: Róka Enikő–Csicsery-Rónay István,

Occidental Press–Zichy Mihály Alapítvány, Budapest, 2001.

· Zichy Mihály. A „rajzoló fejedelem”. Szerk.: Róka Enikő,

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2007.

Kikiáltási ár: 8 000 000 Ft / 21 053 EUR

Becsérték: 10 000 000 – 14 000 000 Ft

Estimated price: 26 316 – 36 842 EUR

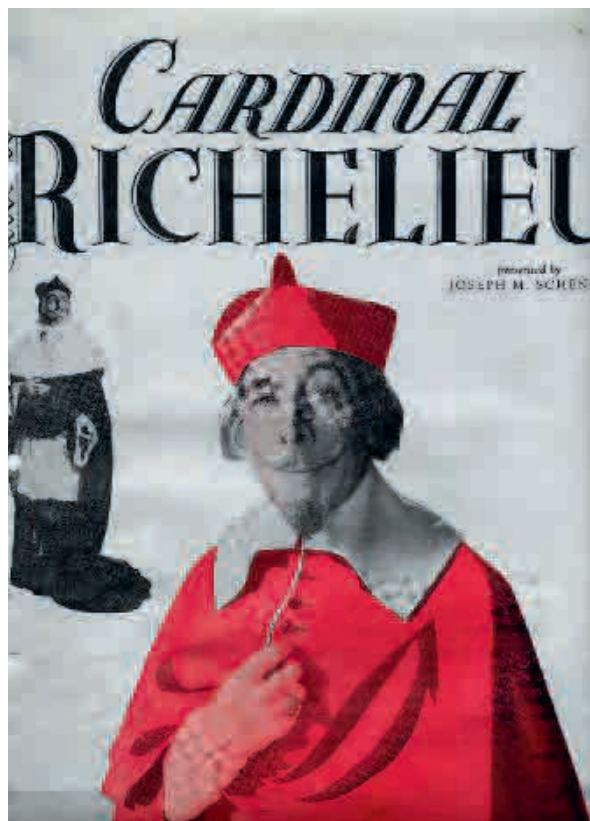

»Zichy lebilincselő modorú
elbeszélőként, szinte
filmszerűen viszi
„színpadra” a jelenetet«

A nagy méretű kép központi alakja a 17. századi francia monarchia nagy machinátora, Richelieu bíboros vörös papi öltözékében, a portrékról és filmekről jól ismert kecskeszakállával, kackiás bajszával és gunyoros tekintetével. A korabeli Franciaország legnagyobb hatalmú, rettegett kancellárja, aki a gyenge kezű király helyett évtizedekig gyakorolta a főhatalmat, éppen a fehér ruhás anyakirálynőtől, Medici Máriától tart kifelé a színpadiasan széthúzott brokátfüggönyök alatt. A libertáriánus Zichy Jenő azt a pillanatot kapja el, amikor a bíboros menet közben gyors áldást „hint” az alázatosan hajbókoló udvaroncoknak. Zichy lebilincselő modorú elbeszélőként, szinte filmszerűen viszi „színpadra” a jelenetet. Az anyakirálynő ijedten pillant vissza válla fölé, a kegyetlen bíboros főgonoszhoz illően vonul, miközben az udvartartás riadtan húzza össze magát, ki alázatosan földig hajol, ki ijedten hátrálna, miközben a bal oldali sötét zugban, egy gyertya fényétől megvilágítva cselszövők (feltehetően hugenotta főurak) egy csoportja szövögeti terveit. A precíz historizáló festészetbe illő kosztümök pontosan megidézik a 17. századi viseletet, olyan, mintha Dumas *Három testőrének* bajvivói és muskétásai keltek volna életre. Zichy szívesen nyúlt Richelieu jól ismert figurájához, 1856-os rajzán (*Richelieu és kedvese*) az élveteg főpapot szeretőjével enyhelegve ábrázolta.

Philippe de Champaigne:
Richelieu kardinális, 1640 körül

Zichy Mihályt, a cári udvari festőjét nemcsak a magyar, hanem az orosz művészettörténet is számon tartja. A bravúros akadémikus tudású művész beutazta fél Európát (hol a cári udvarral, hol független művészként), szolgálta II. és III. Sándort is, akik a tenyerükön hordozták, értékelték szellemes rajzstílusát, műveltségét. Második hazájaként tekintett Oroszországra, ahol – kivételes kegyként – azt is megengedték neki, hogy díszmagyarban jelenjen meg a legfényesebb cári ünnepségeken. Lándor Tivadar regényes életrajzában megírta, hogyan vívta ki Zichy az öreg cár figyelmét kiváló rajztudásával:

„A császár jött nagy, fényes kísérettel, azzal a pompával, ami megszokott volt I. Miklós idejében, s egyenesen Zichy felé tartott, hozzálépett s néhány szót szólott francziául, hogy mennyire örül a látásán. A csáznén is meghajtotta fejét (éppen miséről jöttek) s a többi előkelőség is, mint szíves udvariassággal környékezte. »Egyszerre csak rám néz – mondja Zichy – az ő kedves hunczut mosolyával, ami kissé gúnyos volt, de mindig ott játszadozott ajkai körül s így szól:

– Láttam már egy rajzát, Zichy. Az öreg generálist.«
Zichy mélyen elpirult. [...] Most aztán közölte vele a császár óhaját, hogy amíg Gacsinnán tartózkodik, még három napig, rajzoljon, amit akar.
– Da haben Sie Ihre Welt – mondta és rámutatott a fényes udvarra maga körül. A császár felhívása formaszertint megrendelés volt, olyan, melytől Zichynek nemcsak jobbléte, de egész jövőendő boldogulása is függött. [...] Megfigyelte, ami körülötte történt, hogy ebből állítsa össze magának a krónikát. A három nap mikor elmúlt, jöttek sorra az udvari dámák meg az urak [...], Zichy azonban a kérdezősködésre azt felelte:
»Még semmit se csináltam.«
Amire a kissé türelmetlen csáznén kimondotta a szentenciát:
– Nous avons eu du malheur avec nos artistes! – Nagyon nem volt meglegedve.

Zichy azonban otthon megcsinálta azt, amit látott, az ő genialis készségével; a mozgalmas képekbe humort öntött, sőt némi kis árnyalatát a karrikózásnak. [...] A császár felségesen mulatott ezeken a »gacsinnai krónikákon«. [...] A császár most valósággal beleszeretett a mesterbe.”

Az 1860-as években Zichy eltávolodott a satirikus zsánerek világától, és nagy lélegzetű történelmi kompozíciók kidolgozásának szentelte idejét. Ezek az alkotások egyszerre idéztek meg romantikus elbeszéléseket és fejezték ki jelképiségük révén a művész felvilágosult, forradalmár és antiklerikális nézeteit. Több műve játszódtott a 18. századi Franciaország előkelő, rokokós hangulatú világában, például a *Fosztogatás a kolostor pincéjében*, *A királyi kegy* vagy éppen a *Richelieu áldása*. Ezek vezettek el az érett Zichy olyan főműveihez, mint az *Autodafé* vagy *A Rombolás diadalának géniusza* (1878). A most vizsgált mű, a nagy méretű *Richelieu áldása* az 1870-es évek közepén készült, amikor Zichy fiatal tanítványával, Mary Etlingerrel együtt Párizsban élt.

»Richelieu bibornok, Franciaország mindenható minisztere, Medicis Mária özv. királyné kabinettségéből kilépve, a hajlongó udvaron azoknak áldást osztogat; a sötét háttérben (a komor hangulat fölkelésére) az elégyületlen hugenották összeesküvést forralnak ellene.«

MAGYAR POLGÁR, 1833

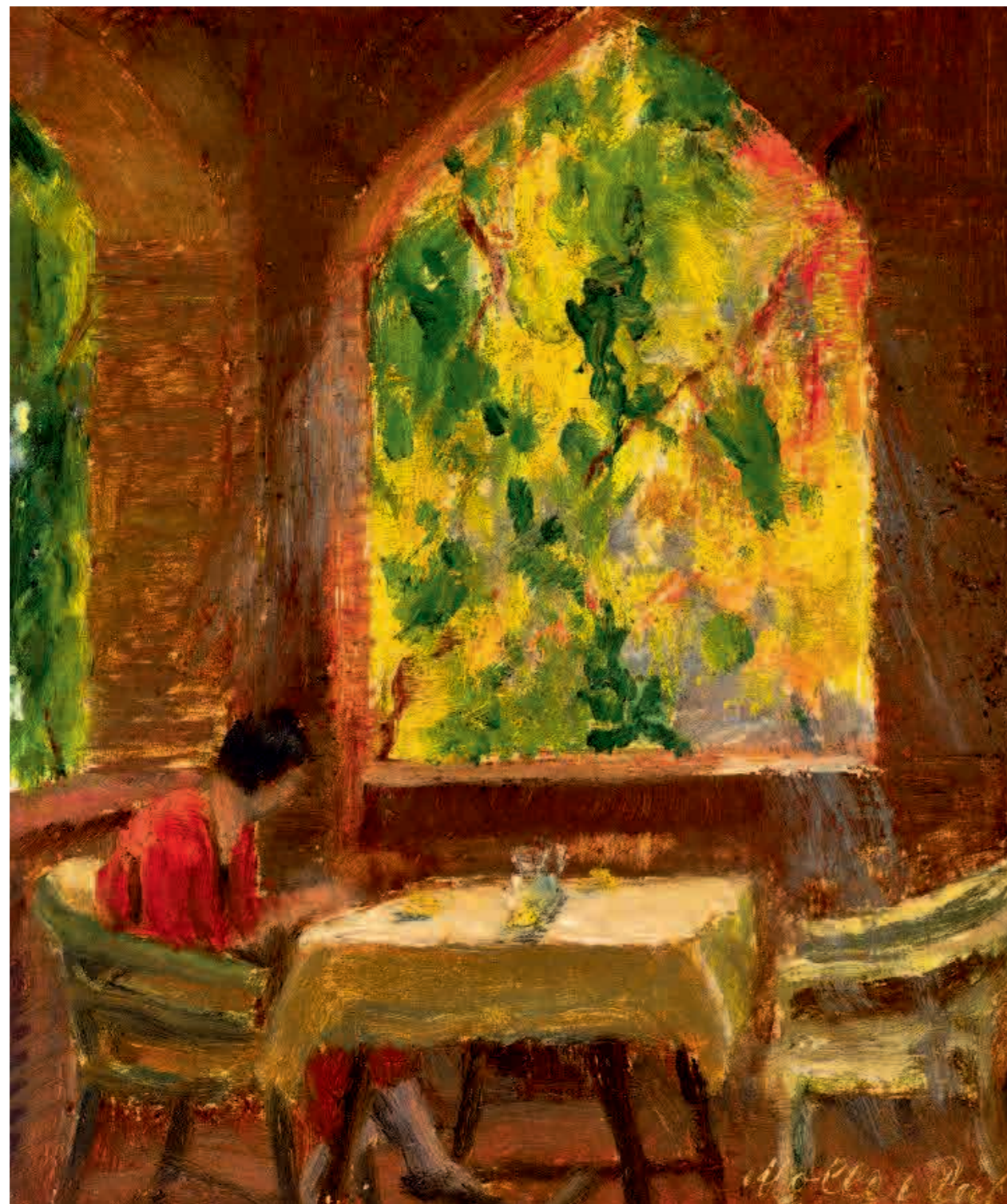
A német sajtót szemlélő, *A Hon* című magyar nyelvű lap szerint a mű 1878-ban szerepelt egy neves hamburgi galériában (Bock & Sohn), komoly sikereket elérve. Ezt követően Zichy korabeli főműveivel együtt Bécsben állították ki 1878-ban. Zichy nagyon értett a fény és a sötét keltette látványos hangulatok megteremtéséhez. Lázár Béla így írta le a – miniszteri megbízásra készült – *Erzsébet királyné Deák ravatalánál* 1878-as bécsi kiállításáról, hogy milyen különleges körülmények között mutatták be: „esti fény mellett, sötét posztóval bevont teremben, s fény egy sajátos rendszerű gázfényreflektorból hullott rája, nagy szenzációs hatást” keltve.

A *Richelieu áldása* Magyarországon a régi Műcsarnokban (a mai Képzőművészeti Egyetem épületében) rendezett, 1883-as nagy Zichy-kiállításon mutatkozott be a hazai közönség előtt. A kolozsvári *Magyar Polgár* jó szemű kritikusa így elemzte az ott bemutatott alkotást: „élénk benyomásokat tesznek ránk a következők: »Tivornya III. Henrik francia király idejében«, a mely különösen kor- és lehető élethűség által ragadja meg figyelmünket; »Richelieu áldása«, a melyen Richelieu bibornok, Franciaország mindenható minisztere, Medicis Mária özv. királyné kabinettségéből kilépve, a hajlongó udvaron azoknak áldást osztogat; a sötét háttérben (a komor hangulat fölkelésére) az elégyületlen hugenották összeesküvést forralnak ellene.” A korabeli sajtóhírekből az is követhető, ahogy a nagy érdeklődést kiváltó képet előbb ezer frankért a Párizsban élő Mandel Ignác és Jenő testvérpár tervezte megvenni és Ipolyi Arnold művészettörténész püspök, de végül a Képzőművészeti Társulat vásárolta meg (800 forintért), hogy kisorsolhassa tagjai között. A tagok így egy híres mű megszerzésében reménykedhettek, míg az orosz udvari festővé kinevezett művész nagyvonalúan lemondott a bevételéről a nélkülöző párizsi magyar művészek javára. De még előtte a társulat bemutatta a művet a rangos müncheni nemzetközi mustrán, majd még – a kisorsolás előtt – a társulat karácsonyi tárlatán.

A szerencsés tulajdonos a pesti társasági élet legfontosabb intézménye, a Nemzeti Kaszinó lett. De a neves műintézmény nem tudott méltó gazdája lenni a becses alkotásnak, így kisorsolta – sajtóhírek szerint két év múlva –; innentől a műnek több évtizedre nyoma veszett, bekerült egy ismeretlen magángyűjtő kollekcijába. Lándor megemlíti a *Pesti Napló* megrendelésére készült 1902-es monográfiájában, de képet nem tudott róla közölni. A Lázár Béla által jegyzett, az 1920-as években megjelent monográfia szerepelteti a mű reprodukcióját, az adatok alapján a Zichy hagyatéki fotográfiagyűjteményében megmaradt reprodukció első közléseként. Ezt követően a mű szerepelt a soron következő, 1953-as monográfiában, amely már a szovjet kritikai realizmus szellemiségéhez igazítva tárgyalta az életművet, majd Berkovits Ilona 1964-es, tudományos igényű nagymonográfiájában. Berkovits átvette a reprodukció a korábbi kiadványokból, de nem tudott a mű holletéről. A festmény a legutóbbi nagy Zichy-kiállítás, a Magyar Nemzeti Galéria és a szentpétervári Ermitázs által közösen rendezett tárlat előkészületei közepette került elő egy neves értelmiségi család gyűjteményből. A *Zichy Mihály, a „rajzoló fejedelem”* című 2007-es tárlaton több mint száz év után először láthatta újra a nagyszabású, múzeumi kvalitású képet a magyar közönség *Richelieu bíboros áldást oszt* címmel.

Zichy Mihály: Richelieu és kedvese, 1856

157 | Monostori Moller Pál

(Szolnok, 1894–1978, Budapest)

Délután a verandán
Afternoon on the Porch

17 × 14,5 cm

Olaj, fa | Oil on board

Jelezve jobbra lent: Moller Pál | Signed lower right: Moller Pál

Kikiáltási ár: 220 000 Ft / 579 EUR

Becsérték: 380 000 – 650 000 Ft

Estimated price: 1 000 – 1 711 EUR

158 | Mednyánszky László

(Beckó, 1852–1919, Bécs)

A művész beczkói hálószobája
The Artist's Bedroom in Beczkó

26 × 33 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Mednyánszky |

Signed lower right: Mednyánszky

Kikiáltási ár: 1 100 000 Ft / 2 895 EUR

Becsérték: 1 400 000 – 1 800 000 Ft

Estimated price: 3 684 – 4 737 EUR

„Mednyánszky László 1852. április 23-án született a Trencsén vármegyében található Beckón (ma: Beckov, Szlovákia), a Mednyánszky család birtokán, s életének első tíz esztendejét itt töltötte. [...] 1856- ban meghalt anyai nagyapja, Szirmay Boldizsár, ettől az esztendőől kezdve a nyarakat a nagyőri Szirmay-kastélyban, a teleket Beckón töltötte.

Munkácsy Mihály: Tanterem, 1875, magántulajdon

Mednyánszky László: Beckó vára, magántulajdon

Pablo Casals

159 | Rozsda Endre

(Mohács, 1913–1999, Párizs)

1. Férfi csellóval, 2. Portré
Man with Cello, 2. Portrait of a Man, 1951

1. 100 × 80 cm · 2. 26 × 17,5 cm

1. Olaj, vászon · 2. Tus, papír |

1. Oil on canvas, 2. Indian ink on paper

1. Jelezve a hátoldalon: Rozsda · 2. Jelezve jobbra lent:
Rozsda Endre 1951 | 1. Signed on the reverse: Rozsda,
2. Signed lower right: Rozsda Endre 1951

A két mű együttes kikiáltási ára:

380 000 Ft / 1 000 ELIR

Becsérték: 500 000 – 700 000 Ft

Estimated price: 1 316 – 1 842 ELIR

160 | Mohy Sándor

(Dercen, 1902–2001, Kolozsvár)

Vágyakozás

Longing

64 × 48 cm

Olaj, vászon, kartonon | Oil, canvas on cardboard

Jelezve jobbra lent: MO, Jelezve a hátoldalon: Mohy pinxit |
Signed lower right: MO, Signed on the reverse: Mohy pinxit

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 263 ELIR

Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft

Estimated price: 1 579 – 2 368 ELIR

161 | Wallerhausen Zsigmond

(Bécs, 1887–1978 körül, Franciaország)

Párizsi csendélet, 1925

Parisian Still-Life 1925

65 × 80 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Wallerhausen, Paris, 1925 |

Signed lower right: Wallerhausen, Paris, 1925

IRODALOM | LITERATURE

· Wallerhausen Zsigmond: Hollósyról. Nyugat, 1917/18., 467–472.

· A m. kir. miniszterelnök népgondozó akciója javára rendezett kiállítás, Podolini Volkmann Arthur, Scheiber Hugó, Wallerhausen Zsigmond gyűjteményei. Nemzeti Szalon, Budapest, 1920.

· A XLVII-ik csoportkiállítás. Darvassy István, Miskolczi Ferenc, Palmerné Sawyer Éva, Szende Dezső és Wallerhausen Zsigmond művei. Nemzeti Szalon, Budapest, 1926.

· XCI. csoportkiállítás. Derkovits Gyula, Molnár C. Pál, Rauscher György, Simon György János, Cselényi Wallerhausen Zsigmond festőművészek és Kósa Mária szobrászművész. Ernst Múzeum, Budapest, 1927.

· Tóth Gábor Sándor: A Tóth Sándor. Bábművész, festőművész, grafikus és tanár a Montparnasse-ról. Püski, Budapest, 2000.

· Csordás Lajos: Wallerhausen és vendégei. Budapest, 2018/2., 11–13.

· Lukács Anikó: Öreg Halászsas. Új Forrás, 2021/3., 67–84.

Kikiáltási ár: 3 800 000 Ft / 10 000 EUR

Becsérték: 5 000 000 – 7 500 000 Ft

Estimated price: 13 158 – 19 737 EUR

»párizsi csendélet a két világháború közötti magyar festészet egyik méltatlanul elkallódott, Párizsba kivándorolt nagy tehetségétől, Walleshausen Zsigmondtól«

Sűrű, tömény, szalkás festékekkel vászonra vitt párizsi csendélet a két világháború közötti magyar festészet egyik méltatlanul elkallódott, Párizsba kivándorolt nagy tehetségétől, Walleshausen Zsigmondtól. A sarokból, felülnézetben ábrázolt fehér abroszos asztalon szétszórótt tárgyak láthatók. Elöl egy tálcára helyezett teáscsésze citrommal, mellette kés és egy vörös teáskanna. Középen fehérő szikvizese palack áll, mellette vizespohár, amelyen áttetszik egy félig nyitott fedelű zöld doboz. Jobb kéz felé címkés üveg és egy dohánykészlet sorakozik, gyufával, dobozzal és egy apró, szív alakú bádogdobozba hamuzó cigarettával. A szűk kép-kivágat ellenére érzékelhető a szoba berendezése, a zöld ülőkékű szék, a jellegzetes franciás fűtőtest bordázata és egy ablak sarka. Pont olyan ablakbeugrót látunk, amilyenről az Ernst múzeumbeli 1927-es kiállításának párizsi anyagához azt írta a művész, hogy sejteni mögötte a nagyvárosi környezetet: „érzem mögötte a zajló párizsi utcát (pedig csak egy utcaszegletet látok belőle), sőt többet, magát az életet bennem és magamat benne.” Ha a környezet Párizst idézi, a szárazon traktált festék modernisége Gauguin csendéleteinek különleges világát.

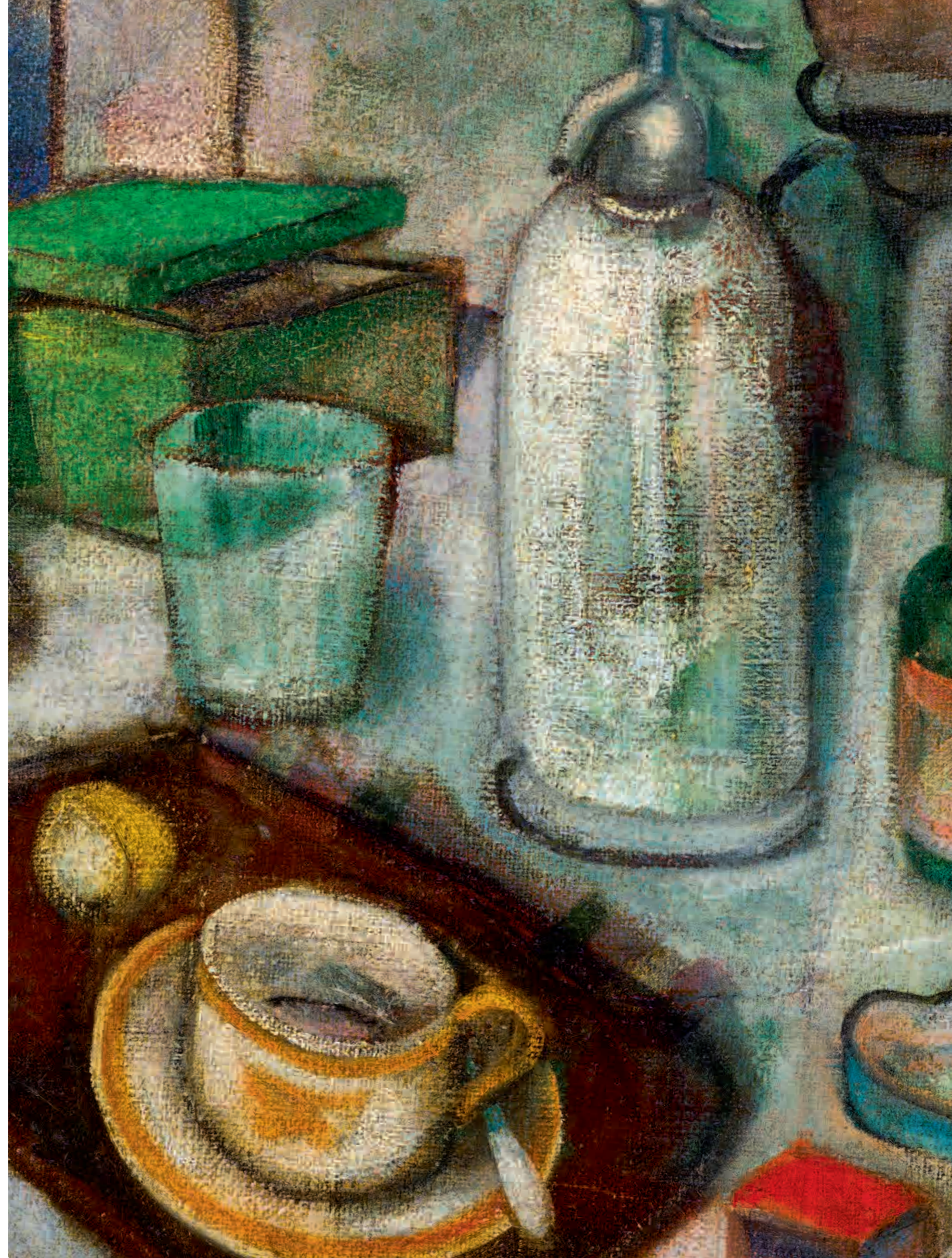
A ma már alig ismert, franciás műveltségű modern festő, Walleshausen Zsigmond rövid műegyetemi tanulmányok után 1910-től Hollósy Simon növendékeként tanult Münchenben. Szeretett mesterének később is igazságot szolgáltatott a *Nyugat* hasábjain, módszereiről így írt: „Nála csak lényegét tanul a tanítvány.” Fiatalon szerepelt már a Nemzeti Szalonban, de belépett a modern szellemiségű Művészházba is. 1913-ban jó barátját, Nemes Lampérth Józsefet kalauzolta Párizsban. Az első világháború után mutatkozott be gyűjteményes tárlattal a Nemzeti Szalonban, majd egyéni

Paul Gauguin: Csendélet teáskannával és gyümölcscsel, 1896, The Metropolitan Museum of Art, New York

kiállítása volt a bécsi Belvederében és a párizsi Galerie Andréban. Rendszeresen szerepelt a két világháború közötti magyar modern kiállítóhelyeken. Az Ernst múzeumbeli 1927-es kiállításának párizsi festményei elé írt frappáns ars poeticájában fogalmazta meg alapelveit: „A művész ne receptek után induljon, hanem adja a mának megfelelő formát, amely nem lehet más, mint egy új forma; a különböző irányok után iránytalanul szemlélődő és objektíven konstatáló ember akarok lenni.”

Walleshausen nemcsak festőként ismert, hanem – ahogy Csordás Lajos írja város-történeti cikkében – a 20. századi bábszínház „megújítói közt tartják számon. 1919-ben Blattner Gézával, Dettre Szilárdal, Rónai Dénes fotografussal együtt mutatták be a fordulatot jelentő *Wayang játékok* című előadásukat a Belvárosi Színházban.” A csoport tagjai az első világháború alatt kapcsolatban álltak a Balázs Béla és Lukács György körül kialakuló Vasárnapi Körrel. Walleshausen – Walles de Siwa néven – a harmincas években Blattner Géza barátjával együtt dolgozott a híres párizsi avantgárd marionettszínház, a Théâtre de l'Arc-en-ciel működtetésén. Az úttörő modernista teátrum egyik legfontosabb alapembere volt, bábfaragó, színpadképtervező, fordító, rendező és újíto. Ahogy Blattner jellemezte: „leglelkesebb munkatársam és barátom.” Kulcsszerepet játszott *Az ember tragédiájának* a 1937-es világkiállításra készült adaptálásában. Walleshausen kreativitása nem állt meg a képző- és bábművészet határainál: jó tollú szerzőként cikkeket, esztétikai tanulmányokat írt, sőt még regényei is megjelentek. Eredeti látásmódot képviselő festményei alapján helye lenne a magyar művészettörténet panteonjában.

162 | Telep Károly

(Debrecen, 1828–1906, Budapest)

Pihenő vadász a tátrai patakparton
Resting Hunter on the Banks
of the Tatra Stream

50,5 × 83 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Telep K. |

Signed lower right: Telep K.

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 2 632 ELJR

Becsérték: 1 500 000 – 2 400 000 Ft

Estimated price: 3 947 – 6 316 ELJR

163 | Molnár József

(Zsámbok, 1821–1899, Budapest)

Tátrai patak
The Tatra Stream

147 × 115 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Molnár J. |

Signed lower left: Molnár J.

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 6 316 ELJR

Becsérték: 2 800 000 – 3 800 000 Ft

Estimated price: 7 368 – 10 000 ELJR

Molnár József: A loznici csúcs, 1874,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

164 | Wágner Géza

(Gömörnyilas, 1879–1939, Székesfehérvár)

Balatoni reggel
Morning by the Lake Balaton

43 × 60 cm

Pasztell, papír | Pastel on paper

Jelezve jobbra lent: Wágner Géza |

Signed lower right: Wágner Géza

Kikiáltási ár: 180 000 Ft / 474 EUR

Becsérték: 280 000 – 480 000 Ft

Estimated price: 737 – 1 263 EUR

165 | Székely Bertalan

(Kolozsvár, 1835–1910, Mátyásföld)

Vihar után
After Storm

32 × 43,5 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

J.n. | Unsigned

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 1 053 EUR

Becsérték: 500 000 – 800 000 Ft

Estimated price: 1 316 – 2 105 EUR

166 | Jáschik Álmos

(Bártfa, 1885–1950, Budapest)

Ragyogás (Szecesszió), 1910 körül
Glow (Secession), c. 1910

22 × 29,5 cm

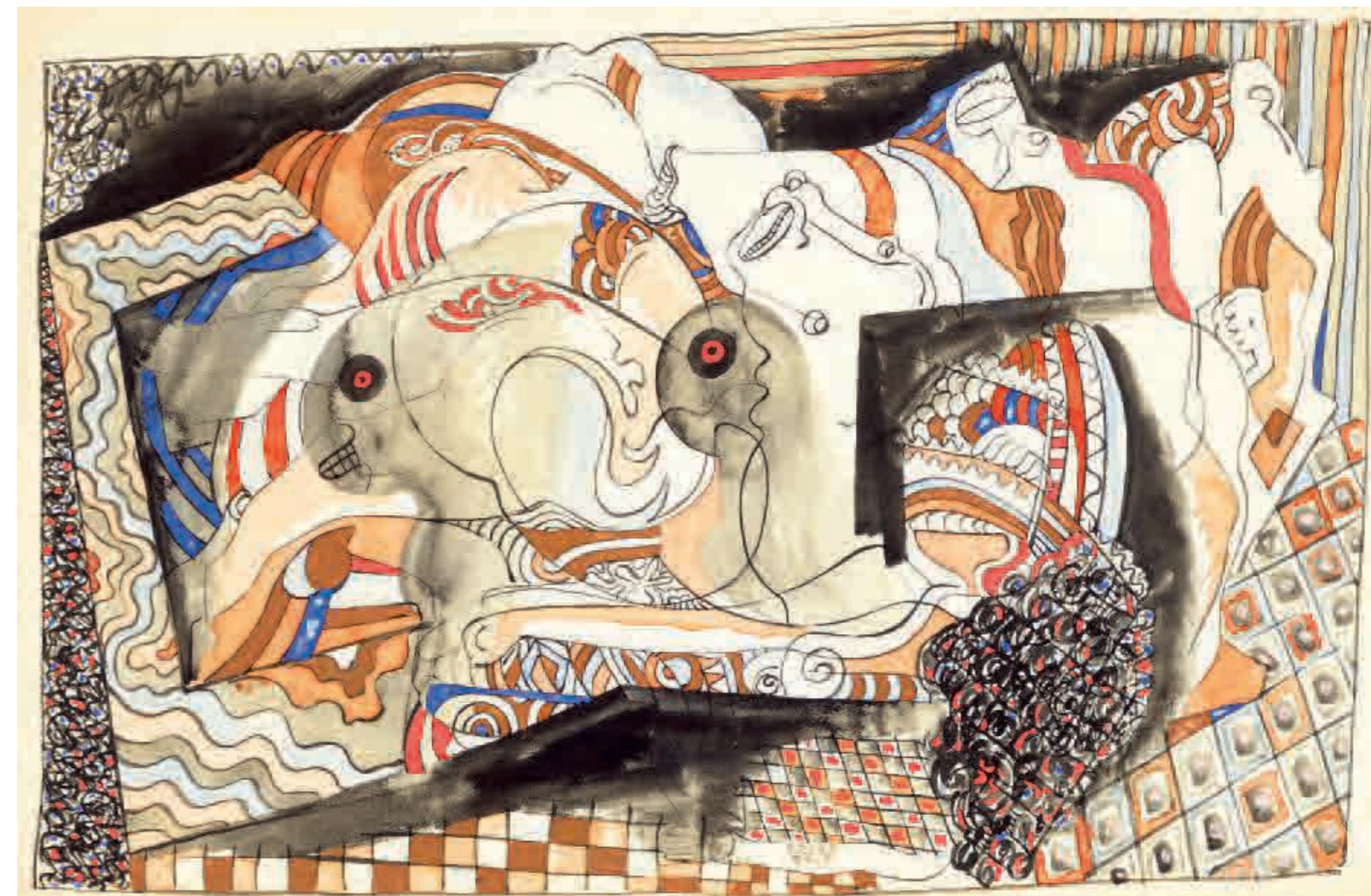
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper

Jelezve balra lent: Jáschik | Signed lower left: Jáschik

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 447 ELJR

Becsérték: 700 000 – 1 000 000 Ft

Estimated price: 1 842 – 2 632 ELJR

167 | Kádár Béla

(Budapest, 1877–1956, Budapest)

Art deco jelenet
Art Deco Scene

28 × 43 cm

Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper

Jelezve középen lent: Kádár Béla |

Signed lower middle: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 158 ELJR

Becsérték: 1 400 000 – 1 800 000 Ft

Estimated price: 3 684 – 4 737 ELJR

168 | Kádár Béla

(Budapest, 1877–1956, Budapest)

Lovas aktokkal, 1950-es évek eleje
Rider with Nudes, early 1950s

60 × 80 cm

Tempera, papír | Tempera on paper

Jelezve jobbra lent: Kádár Béla |

Signed lower right: Kádár Béla

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Kádár Béla (1877–1956) Műgyűjtők Galériája –

Thebes Gallery Inc., Budapest-Toronto, 1992, Kat.242.

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 4 737 EUR

Becsérték: 2 500 000 – 3 500 000 Ft

Estimated price: 6 579 – 9 211 EUR

Giorgio De Chirico: Lovak, 1928 körül,
The Phillips Collection, Washington, DC

169 | Batthyány Gyula

(lkervár, 1887–1959, Budapest)

Kaméliás hölgy (Csábítás, vágy)

The Lady of the Camellias (Temptation, Desire)

69 × 49 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

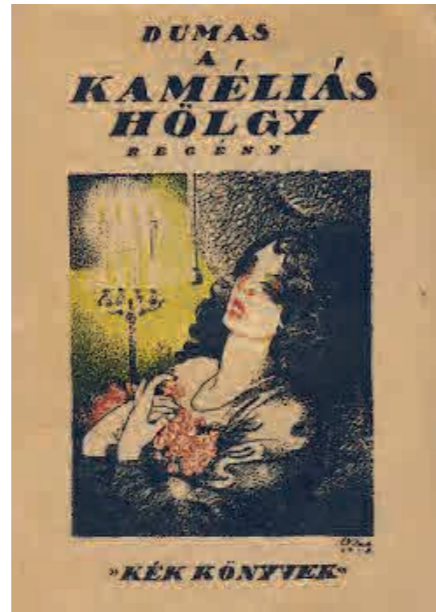
Jelezve balra fent: Batthyány | Signed upper left: Batthyány

Kikiáltási ár: 14 000 000 Ft / 36 842 EUR

Beccsérték: 22 000 000 – 28 000 000 Ft

Estimated price: 57 895 – 73 684 EUR

Ahogy a világlátott gróf, Batthyány Gyula az érzéki redőkbe rendezett ruhájú, elaléló szépséges kurtizán lába elé helyezte a fehér virágcsokrot a festményen, arról a korabeli művelt közönség rögtön tudhatta, hogy a 19. századi demi-monde regények nagy klasszikusát, az ezerszer feldolgozott *Kaméliás hölgyet* idézi meg. Ifjabb Alexander Dumas szerelmes bestsellerének főhőse, Marguerite Gauthier pont így elevenedik meg a könyv lapjain: „bájós szépségéhez foghatót keresve sem lehetett találni. [...] Kasmírja mögül, melynek vége a földet söpörte, imitt-amott kilátszottak selyemszoknyájának bő fodrai, kebléhez szorított prémes karmantyúját pedig, amelyben kezét melengette, ügyesen elrendezett fodrok vették körül, úgy, hogy a legkövetelőbb szem sem talált kivetnivalót abban, ami a vonalak finom körrajzát illethette. Csodás kis feje kacérkodásra volt teremtvé. [...] Aki maga elé tud képzelni egy leírhatatlanul bájos, ovális arcot, melyet két gyönyörű fekete szem tesz élénkké, szemöldököt, amely oly tökéletesen ível, mintha oda volna festve, rózsaszínű arcot, finom egyenes orrot, melynek orrlyukai a lélegzetvételnél szinte remegni tetszenek az érzéki mámor után való vágytól, és végül szabályos, kicsiny száját rajzol ebbe az arcba, az maga előtt láthatja ezt a gyönyörű, tökéletes főt. Kicsiny ajkait félig nyitva tartotta, úgy, hogy gyöngyhöz hasonló fogsora kivillant mögüle; arcbőre pedig hamvas volt, mint az őszibarack, amelyet még nem érintett emberi kéz.”

Ifj. Alexandre Dumas: A kaméliás hölgy

Jan Steen: A szerelmes lány, 1660 körül, Metropolitan Museum of Art, New York

Makrancias hölgy.
Margit szerepében
Greta Garbo, 1936

A Kaméliás hölgy ezer arca

Gulácsy Lajos

170 | Gulácsy Lajos

(Budapest, 1882–1932, Budapest)

Oliver megkéri Olivia kezét, 1910 körül

Oliver Proposes Olivia, c. 1910

59 × 47 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Gulácsy | Signed lower left: Gulácsy

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

- Gulácsy Lajos kiállítása, Rónai Dénes műterme, 1912
- Gulácsy Lajos gyűjteményes kiállítása, Ernst Múzeum, 1922 (kat. 64.)
- Gulácsy. Na'Conxypan hercege, Magyar Nemzeti Galéria, 2023 (kat. 93.).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Gulácsy. Na'Conxypan hercege. Szerk.: Bellák Gábor – Plesznivy Edit, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2023, 245.

IRODALOM | LITERATURE

- Lehel Ferenc: Gulácsy Lajos dekadens festő. Amicus, Budapest, 1922.
- Eisler Mihály József: Gulácsy Lajos. Magyar Művészet, 1933/., 65–70.
- Gerevich József – Ungvári Gábor: Gulácsy Lajos személyiségének vázlata. Valóság, 1977/9., 86–96.
- Szabadi Judit: Gulácsy Lajos. Budapest, Corvina, 1969.
- Szij Béla: Gulácsy Lajos. Corvina, Budapest, 1979.
- Gulácsy Lajos: A virágünnep vége. Budapest, 1989.
- Marosvölgyi Gábor: Gulácsy Lajos. Mundus, Budapest, 2008.
- Marosvölgyi Gábor: Gulácsy Lajos. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2009.
- Gulácsy. Na'Conxypan hercege. Szerk.: Bellák Gábor – Plesznivy Edit, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2023.

Kikiáltási ár: 18 000 000 Ft / 47 368 EUR

Becsérték: 22 000 000 – 32 000 000 Ft

Estimated price: 57 895 – 84 211 EUR

Gulácsy. Na'Conxypan hercege, Magyar Nemzeti Galéria, 2023

Kossuth Lajos Dezső írta szeretett kortársáról, hogy olyan „költő, ki ecsetjével verseket festett”, majd nemes gesztussal befogadta a szépírók közé: „céhbeli volt az írók között is.” Gulácsy nemcsak költői képi világát fogalmazta meg a századforduló irodalmi világának hatása alatt, de sokszor kifejezetten regények inspirációjára dolgozott. A Magyar Nemzeti Galériában rendezett idei nagy Gulácsy-kiállítás katalógusában Sz. Horváth Ágnes fogalmazott így (abban a fejezetben, amelyben a most vizsgált mű is helyet kapott): „Gulácsy szépirodalmi munkássága legalább olyan súllyal van jelen életművében, mint képzőművészeti alkotásai. Egyedülálló fantáziája szüleményeit – így saját, nagyszabású regénykísérletét, Pauline Holseel történetét vagy Na'Conxpan meséit – nemcsak szavakban, de képekben is megfogalmazta. Saját olvasmányélményei szintén fontos inspirációs forrássá váltak.”

A rokokó ruhás, bordó selyemkabátján fodros zsabót viselő fiatal ember feszengve ül a rizsporos parókája alól szigorúan figyelő öregúr vizslató pillantásának keresztútjében. Balra, szinte alig láthatóan sejtelmes nőalak tűnik fel, a testét borító zöld kosztüm leomló ráncait halványan világítja meg a nyitott ablakon beáradó napfény. Gáláns, titokzatos jelenet, amelynek feloldására aligha lenne esély, ha nem ismernénk a festmény közgyűjteményben őrzött párdarabját. A Herman Ottó Múzeum hasonló méretű s csaknem azonos kompozíciójú Gulácsy-képe – a rajta olvasható felirat szerint – egy lánykérés döntő pillanatát ábrázolja: Olivér megkéri Olivíát.

Bellák Gábor szakvéleménye alapján a most vizsgált alkotás volt az első változat. Ez a mű szerepelt a Rónai Dénes műtermében megrendezett 1912-es egyéni kiállításán, majd az 1922-es Ernst múzeumbeli tárlatán. A mű a népszerű brit író, Oliver Goldsmith nagy sikerű regényének, *A wakefieldi lelkész*nek egyik jelenetét dolgozza fel, nem szöveghű, hanem gulácsysan szabad impresszióként. Gulácsy Lajos monográfusa, Szij Béla a következő szavakkal elemezte a múzeumban őrzött festmény erőit: „A leánykérés áhítatos pillanata határozza meg elsősorban a mondanivalót, de a rokokó élmény mellett a biedermeier világából is megsejtünk valamit, és ez is Gulácsy sajátos meglátását mutatja. A szemközti ablakon beáradó napsugarak szinte bearanyozzák a szereplőket, az ablakon túl pedig a fényben úszó városképi részlet és a ragyogó égbolt, mint a szabad messzeség tűnik föl. A XVIII. századi velencei mesterek képein is megtaláljuk a háttérnek ezt a felragyogó megoldását, és különösen megtaláljuk ott az előzményeit annak a finom aranyárgás és olajzöld árnyalatokban dúskáló meleg barna tónusnak, amely a képmező egészét átjárja. Honnan támadhatott Gulácsy képzeletében maga a téma és a főhős nevének, Oliviernek megválasztása? Goldsmith Olivier-t, *A wakefieldi lelkész* című regény kalandos és hányattatott életű szerzőjét kedvelt írói között

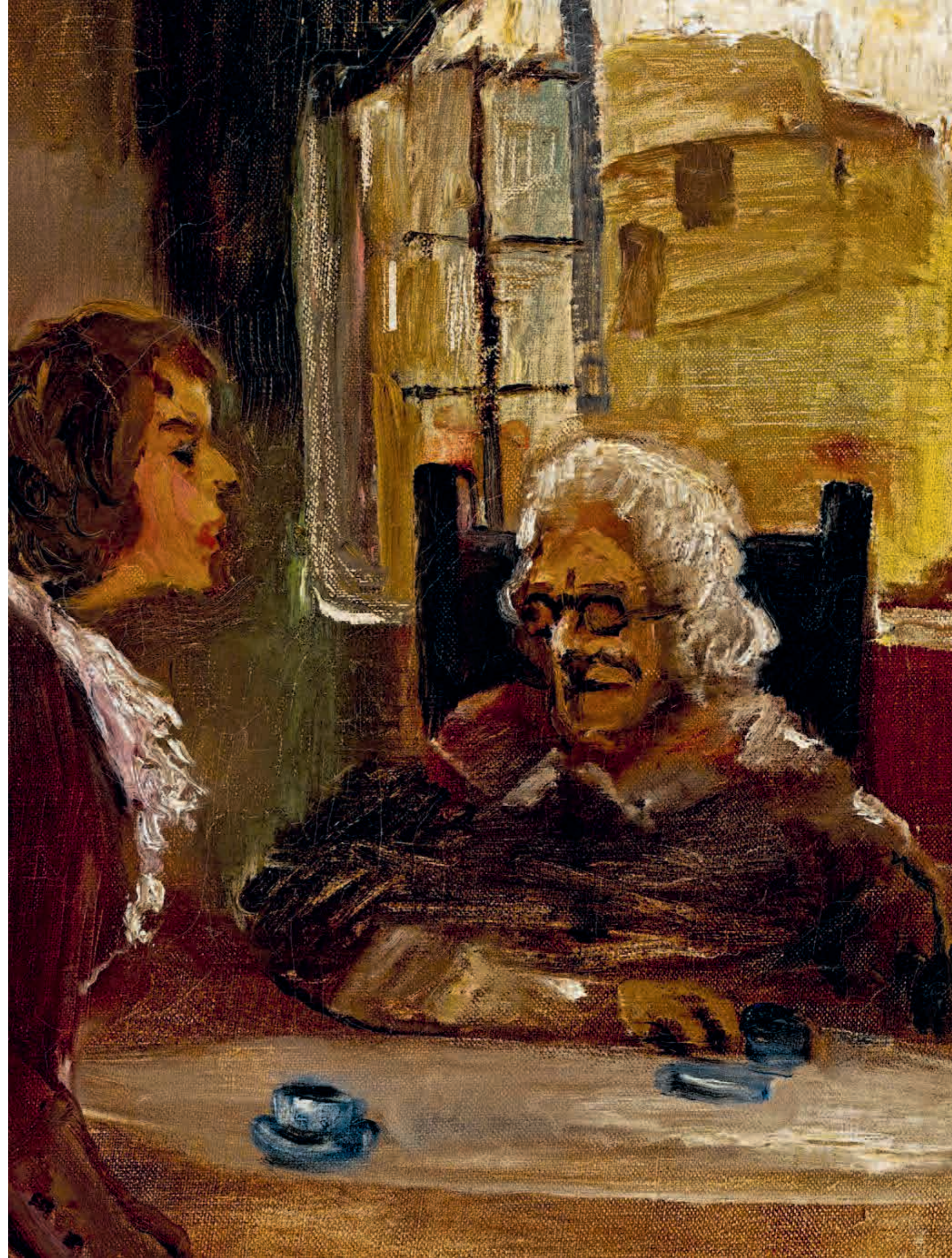
»költő, ki ecsetjével verseket festett«

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

említették már előző méltatói is. Bizonyára megragadta érdeklődését az említett mű naivul idilli, szentimentális története, sok túlrajzolt részlete, amelyekben a valós helyzeteket is mintha folytonosan saját paródiájuk kísérné. Közben egy rokonszenves leánynak, Olivíának sorsa úgy alakul, hogy ő is és atyja is, a wakefieldi lelkész, a leánykérés meghitt pillanatait várja. Gulácsy most sem illusztrál, hanem élményeit (ez esetben valószínű, hogy az irodalmi élményt) művészi lelkületének legegényibb sajtáságai szerint újraköltötte.”

A wakefieldi lelkész szinte megjelenése pillanatától kezdve festmények és sokszorosított grafikák sorát ihlette. Gulácsy minden bizonnyal találkozhatott a regény egy illusztrált példányával, amely előképül szolgálhatott számára. A most elemzett festmény jól illusztrálja Gulácsy jellegzetes témaválasztásának, szín- és formaalakításának minden jellegzetes vonását: redukált, szűk regiszterben mozgó kolorit, lebegő formák, furcsa, zavarba ejtő perspektivikus megoldások, hol vastagon festett, hol szinte áttetsző, transzparens képi részletek jelennek meg rajta. Amit sokan ügytelenségnek vélnek alkotásaiban, a pontatlan anatómia és a formaképzés következetlensége, valójában tudatosan választott módszerek egyenes következménye. Az esetlegesség, kiforratlanság látszatát keltheti az is, hogy a kép felületén egyszerre van jelen az aprólékos rajz és az impulzív, széles ecsetkezelés, a lazúrosan könnyű és a zsírosan, vastagon felhordott festék. Gulácsy saját szavai adnak magyarázatot mindeerre: „a kép egyes részei kidolgozatlanok maradnak, torzítanak, esetleg rajzhibásoknak látszanak... ez nem-hogy hibája, hanem legnagyobb értéke a képnek, erre a hatásfokozásra már bizonyos mértékben rájött Giotto és Giorgione is, akik már szándékosan bizonyos hanyagságot is megengedtek festményeiken maguknak.”

Ezek a tudatosan használt eszközök segítették Gulácsyt abban, hogy elemelkedjen a látvány gúzsba kötő konkrétumától és az álom transzcendens szféráján keresztül kitégtsza az ábrázolás, a műalkotás dimenzióit.

171 | Márffy Ödön

(Budapest, 1878–1959, Budapest)

Kertben
In the Garden

34 × 27 cm

Akvarell, papír | Watercolor on paper

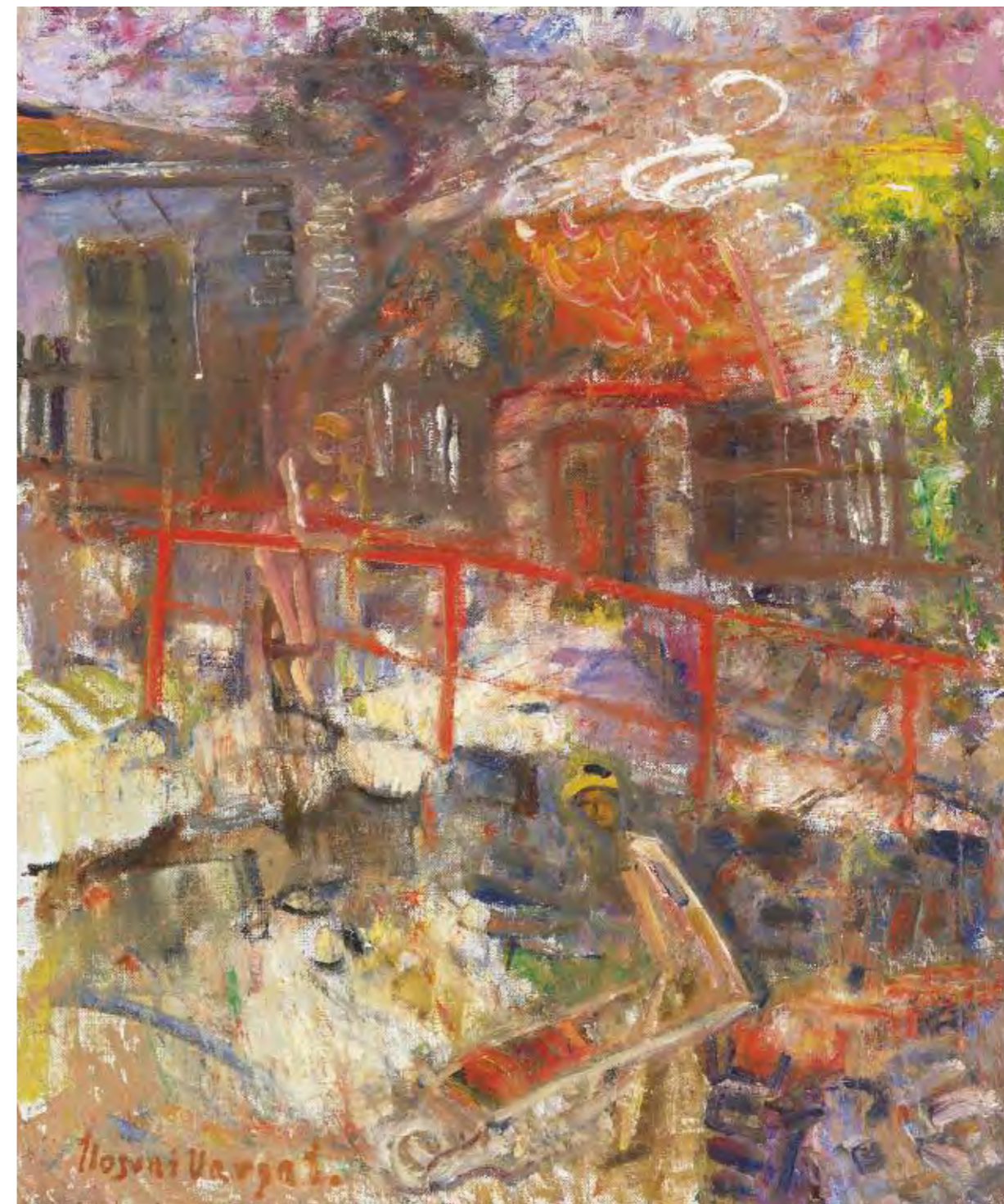
Jelezve balra lent: Márffy | Signed lower left: Márffy

Szerepelt Márffy Ödönné Cseszka leltárkönyvében

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 711 EUR

Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft

Estimated price: 2 105 – 3 158 EUR

172 | Ilosvai Varga István

(Kunhegyes, 1895–1978, Budapest)

Szentendrei pataknál (A piros híd)
At Szentendre Stream (The Red Bridge)

60 × 50 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Ilosvai Varga I. |

Signed lower left: Ilosvai Varga I.

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 447 EUR

Becsérték: 700 000 – 1 200 000 Ft

Estimated price: 1 842 – 3 158 EUR

173 | Iványi Grünwald Béla

(Somogyssom, 1867–1940, Budapest)

Társaság a szabadban
Guesting

33 × 50 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelzés nélkül | Unsigned

Hátoldalon a Könyves Kálmán kiállítási raglapja |

On the reverse: Exhibition label of Könyves Kálmán

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· A Könyves Kálmán Szalon azonosítatlan kiállítása.

Kikiáltási ár: 1 700 000 Ft / 4 474 ELR

Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft

Estimated price: 5 263 – 7 895 ELR

Iványi Grünwald Béla: Szerelmespár (Tanulmány a Révai-villa pannójához), 1909. Nógrádi Történeli Múzeum, Salgótarján

Iványi Grünwald Béla: Tavaszi táj, 1910 körül, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

174 | Orbán Dezső

(Győr, 1884–1986, Sydney)

Női akt, Lesznai Anna (Kis akt), 1910

Female Nude, Anna Lesznai (Little Nude), 1910

54 × 34 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Orbán, Hátoldalon: kiállítási cédulák |

Signed lower right: Orbán, On the reverse: exhibition labels

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor a művész tulajdonában, (Ausztrália)

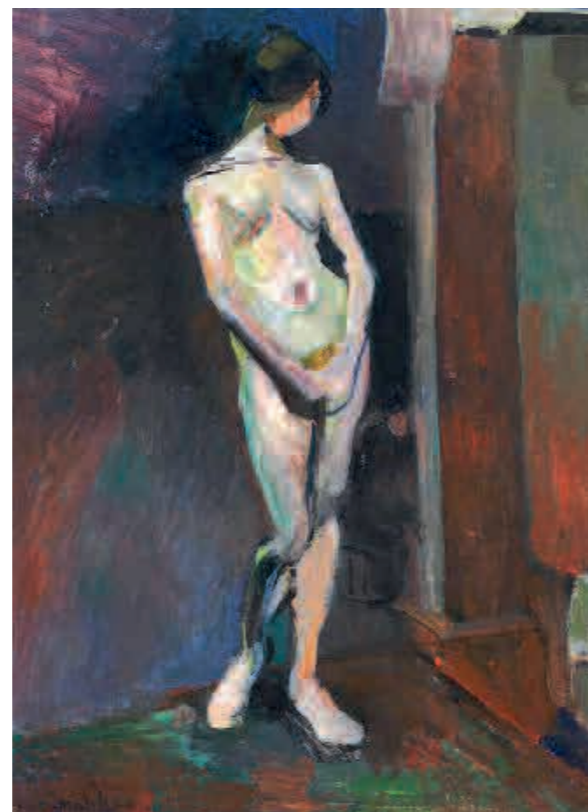
KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

- Nyolcak. Nemzeti Szalon, Budapest, 1911 (kat. 75.).
- Desiderius Orban. David Jones' Art Gallery, Sydney, 1950 (kat. 3.).
- Desiderius Orban. Rudy Komon Gallery, Sydney, 1965 (kat. 2.)
- Desiderius Orban Retrospective Exhibition. Newcastle City Art Gallery, 1969 (kat. 3.).
- Desiderius Orban – Retrospective Exhibition. The Sculpture Centre, Sydney, 1974 (kat. 18.).
- Desiderius Orban Retrospective. Works from 1900 to 1975. Art Gallery of New South Wales, 1975 (kat. 3.).
- Paintings and drawings by Desiderius Orban. New South Wales House, London, 1980 (kat. 1.).
- Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig, 1904–1914. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006. (kat. 195.).
- Fauves hongrois 1904–1914. Musée d'art moderne de Céret, 2008. június–október (kat. 103.).
- Fauves hongrois 1904–1914. Musée départemental Matisse, Le Cateau-Cambrésis, 2008. október – 2009. (kat. 103.).
- Fauves hongrois. La leçon de Matisse. 1904–1914. Musée des Beaux-Arts, Dijon, 2009. március–június (kat. 103.)
- Orbán Dezső 1884–1987. Egy európai, vándorúton. Árosi Művészeti Múzeum, Győr, 2009.
- A Nyolcak. Cézanne és Matisse bűvöletében. Janus Pannonius Múzeum Modern Magyar Képtár, Pécs, 2010. december – 2011. március (kat. 312.).
- A Nyolcak. Szépművészeti Múzeum, Budapest, 2011.

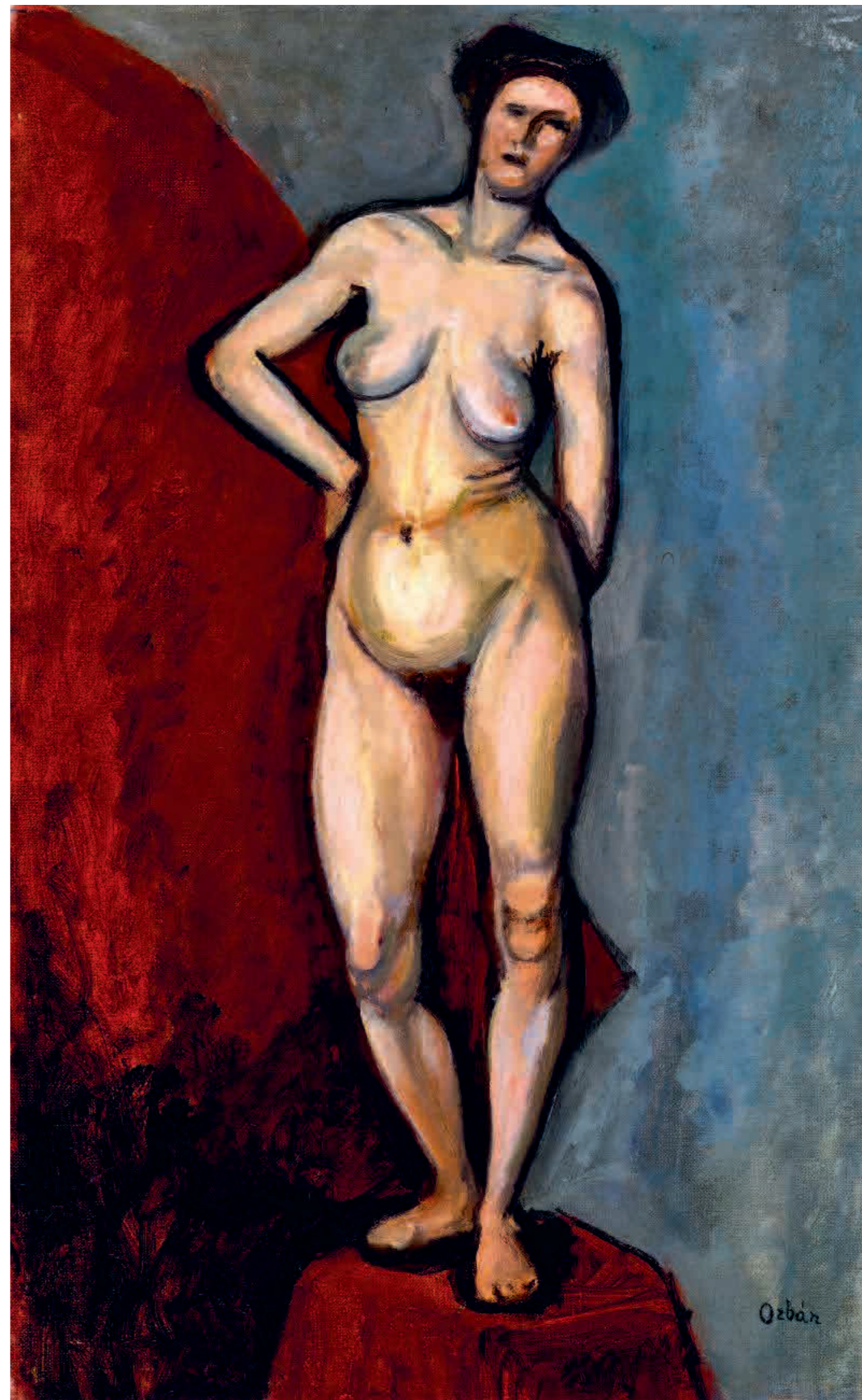
Kikiáltási ár: 24 000 000 Ft / 63 158 EUR

Becsérték: 28 000 000 – 38 000 000 Ft

Estimated price: 73 684 – 100 000 EUR

Henri Matisse: Akt tanulmány kétkben, 1899–1900 körül, Tate, London

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Auróra, 1911. május 20.
- Passuth Krisztina: A Nyolcak festészete. Corvina, Budapest, 1967, 142.
- Desiderius Orban – Retrospective Exhibition. The Sculpture Centre, Sydney, 1974.
- Desiderius Orban Retrospective. Works from 1900 to 1975. Art Gallery of New South Wales, 1975, 52.
- Passuth Krisztina: Orbán Dezső. Corvina, Budapest, 1977, 11. kép.
- Desiderius Orban Retrospective Exhibition. Art Gallery of New South Wales, 1977, 15.
- Paintings and drawings by Desiderius Orban. New South Wales House, London, 1980.
- Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914. Kiállítási katalógus. Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006, 145.
- Hungarian Fauves from Paris to Nagybánya. 1904–1914. Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György, Budapest, 2006, 145.
- Fauves Hongrois 1904–1914. Szerk.: Sophie Barthélémy, Párizs, 2008, 166.
- Egy európai, vándorúton. Orbán Dezső. 1884–1987. Emlékkiállítás. Szerk.: Horváth György – N. Mészáros Júlia – Gereben Katalin, Városi Művészeti Múzeum, Győr, 2009, 32, 68.
- A Nyolcak. Cézanne és Matisse bűvöletében. Szerk.: Markója Csilla – Bardoly István, Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010, 355.

IRODALOM | LITERATURE

- A Nyolcak kiállítása a Nemzeti Szalonban. Nemzeti Szalon, Budapest, 1911.
- Bölöni György: Orbán Dezső. Auróra, 1911. május 20.
- Kassák Lajos: Könyves Kálmán Szalonja. MA, 1917/9.
- Szij Béla: A Nyolcak és Aktivisták grafikai kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában. Művészet, 1962/4., 33–35.
- Lesznai Anna: Kezdetben volt a kert I-II. Szépirodalmi, Budapest, 1966.
- Ű. Somogyi Ágnes: Köd előtte, köd utána? Új Tükör, 1976/30., 21–22.
- Passuth Krisztina: Orbán Dezső. Corvina, Budapest, 1977.
- Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914. Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György – Gosztonyi Ferenc, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006.
- Egy európai, vándorúton. Orbán Dezső. 1884–1987. Emlékkiállítás. Szerk.: Horváth György – N. Mészáros Júlia – Gereben Katalin, Városi Művészeti Múzeum, Győr, 2009.
- A Nyolcak. Cézanne és Matisse bűvöletében. Szerk.: Markója Csilla – Bardoly István, Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010.
- Orbán Dezső Nagy aktja a Szépművészeti Múzeum Nyolcak kiállításán. Kultura.hu, 2011. május 31.
- Henri Matisse. A gondolatok színe. Remekművek a párizsi Centre Pompidouból. Szerk.: Aurélie Verdier – Fehér Dávid, Szépművészeti Múzeum, Budapest, 2022.

A korai párizsi avantgárd

hatása alatt született

Kis akt igazi művészet-

történeti ritkaság:

a legendás Nyolcak

kiállításán szerepelt

1911-ben. Modellje

a csoport zseniális házi-

asszonya, Orbán Dezső

műteremtársa és mű-

zsája, Lesznai Anna volt.

A kép évtizedeket

töltött Ausztráliában,

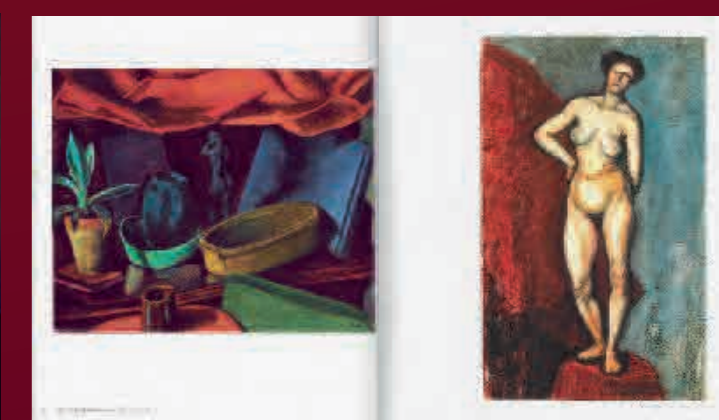
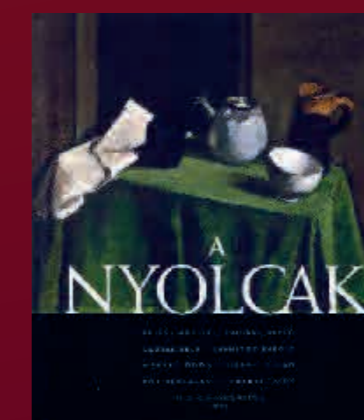
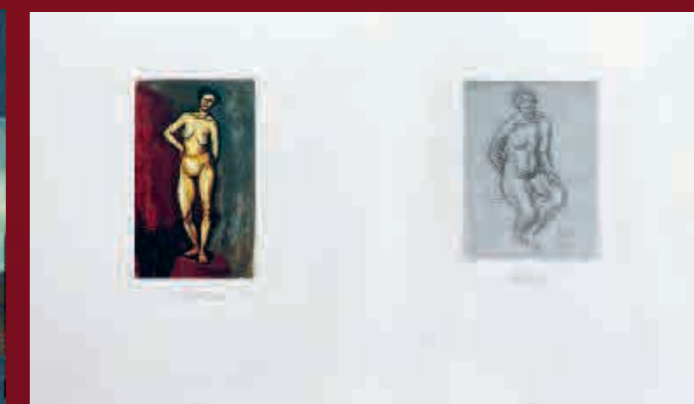
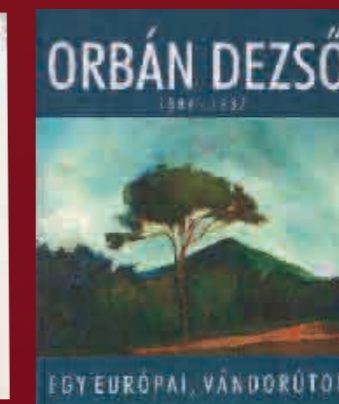
hogyan utána a Magyar

Vadak és a Nyolcak

kiállítássorozatán

újra ünnepelje az értő

szemű közönség.

Henri Matisse
műtermében

Párizsi modernség

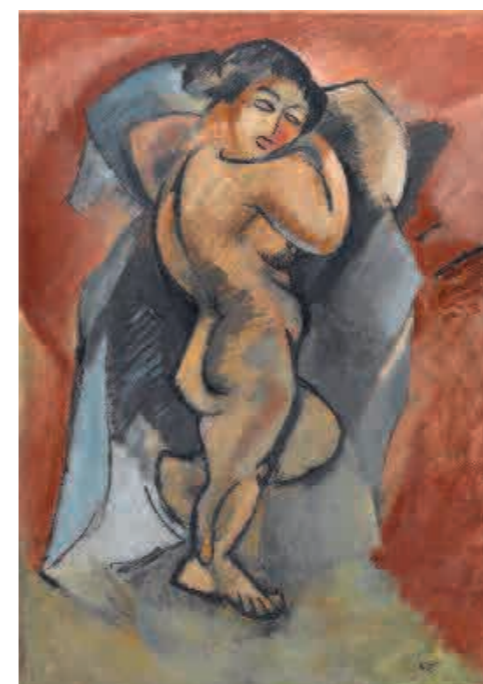
A festményen modern párizsias szellemiséggel megfogalmazott női aktmodell látható. A valóságértelmezés meggyújtott, monumentális léptékűre növesztett, meztelen női figura egy bordó lepellel letakart emelvényen áll a műterem közepén. Sötét kontúrokkal hangsúlyossá tett világos alakja mögött a háttér minimalista színskálára épül. A jobb oldali szürke térfél alig észrevehetően fodrozódik, a bal oldalt pedig egy mély tűzű drapéria uralja. Orbán Dezső híres képén ugyanaz a lázas műtermi redukció érhető tetten, mint amely a kubizmus születése idején úrrá lett Párizs legmodernebb műtermében. Ahogy Matisse állította fel aktmodelljeit vagy ahogy Braque ábrázolta a terrakottaszínű *Nagy aktot* szürke drapériák és vörös háttér előtt, olyan forradalmi hevülettel dolgozott Orbán Alkotás úti műtermében. Az óriási lepel kubista csücsköt vető bíbor tömbjével dinamizálja a szoborszerű mozdulatlansággal magasodó modellt, közben ünnepélyes hangulatot teremt, mintha annak a Matisse-nak a gondolatait visszhangozná az *Egy festő feljegyzéseiből*, akit a műtermi modell-ábrázolás jobban érdekelt a csendéleteknél és tájaknál: „Ezen keresztül tudom leginkább kifejezni azt a – mondjuk úgy – vallásos érzést, amit az élettel kapcsolatban érzek. Nem ragaszkodom minden egyes arcvonás részletes ábrázolásához, nem próbálok minden egyes vonást a maga anatómiai pontosságában visszaadni.”

»nem próbálok minden egyes vonást a maga anatómiai pontosságában visszaadni«

HENRI MATISSE

»Ahogy Matisse állította fel aktmodelljeit vagy ahogy Braque ábrázolta a terrakottaszínű *Nagy aktot* szürke drapériák és vörös háttér előtt, olyan forradalmi hevülettel dolgozott Orbán Alkotás úti műtermében.«

Georges Braque: Nagy akt, 1907–1908, Centre Pompidou, Párizs

Henri Matisse: Álló nő, 1907, Tate Modern, London

Henri Matisse: Álló akt, 1908–1909, The Metropolitan Museum of Art, New York

A közönség először a Nyolcak legendás második, 1911-es kiállításán láthatta a festményt. A magyar korai modernség olyan – már a múzeumok féltett kincseként őrzött – ikonjaival szerepelt ekkor együtt, mint Berény Róbert *Fekvő női akt* (1907, MNG), Kernstok Károly *Lovasok a vízparton* (1910, MNG), Tihanyi Lajos *Tájkép híddal* (1909, Fővárosi Képtár – Kiscelli Múzeum) vagy Pór Bertalan *Hegyibeszéd* (1911, MNG, letét) című kompozíciója, de innen került ki az elmúlt évtizedek több aukciós sztárképe is, például Orbán cézanne-os *Kannás csendélete* (1910, magántulajdon) vagy Berény fauve *Kereveten fekvő nője* (1906, magántulajdon).

»Az emberek fenyegetődtek, öklüket rázva kérték vissza a belépődíjat. Ugyanakkor szokatlanul nagyszámú közönség tolongott a kiállításon. A vélemények megoszlottak, de csak két kategória volt: a dühöngők és lelkesedők, közömbös nem maradt senki.«

ORBÁN DEZSŐ

A Nyolcak forradalma

1909 szeptemberén kitört a festészeti forradalom Magyarországon. Összeállt nyolc Párizst megjárt fiatal festő, hogy a progresszívek kedvelt fórumán, a Könyves Kálmán Szalonban bemutassák legfrissebb műveiket. Az Ady első kötetét, az *Új verseket* visszahangozó „Új képek” című tárlat az esztendő utolsó napján nyitotta meg kapuit. A művészet történetében egész ritkán áll együtt minden olyan tényező, amely egy-egy csoportos kiállításból forradalmi eseményt teremt. Ha összegyűlnek a friss nyugati impulzusoktól telített, tettvágó fiatal tehetségek, mellettük felsorakozik az újdonságra vágó, támogató szellemi háterszág, a képzőművészetet jól ismerő szakértőktől a tágabb értelmiségi közegig, akkor szülehetnek ilyen csodák. A magyar képzőművészet történetében két ilyen pillanat következett be a 20. században: az egyik a Nyolcak fellépése, a másik pedig az 1960-as évek végi Iparterv-bemutató. A művészek és a közönség is érezte mindkét esetben, hogy különösen nagy a tárlat tépje, nem véletlenül rendezték meg a folytatást. És nem véletlenül születtek meg a legendák...

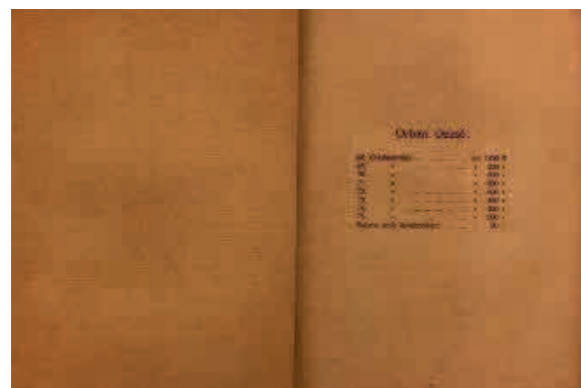
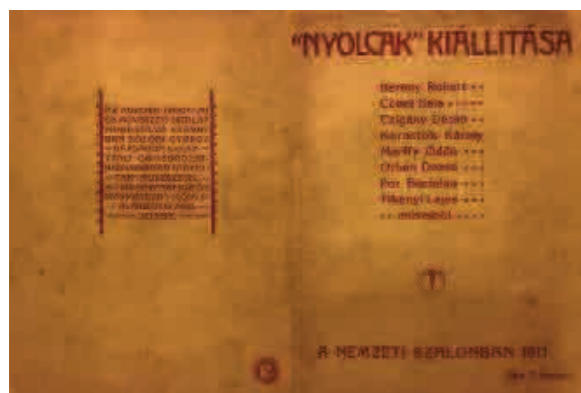

A fiatal Orbán Dezső

A Nyolcak csoport „formálisan” még nem állt össze 1909-re. Többen külföldön voltak, a vezéralak Kernstok Károly és két fiatal, Czigány Dezső és Orbán szinte titokban szedte össze a festményeket. Hivatalos nevük még nem volt, így hívták őket „Kernstok-csoportnak”, „Lj Képek csoportnak” és „Nyolcaknak” vagy „8-asoknak” is, de a későbbiekben a „Keresők” elnevezés is hozzájuk nőtt, Kernstoknak a Galilei Körben megtartott *A kutató művészet* című előadása után. Ugyanezen az eseményen a fiatal Lukács György kimondta az esztétikai verdiktet: az „utak elváltak”, azaz a modern festők új útra léptek. Ez – ma már tudjuk – a 20. századi avantgárd, vagyis a modern képzőművészet útja.

Bármennyire okozott is forradalmat a Nyolcak debütálása, az igazi szenzációt a második, az 1911-es kiállítás jelentette. Ekkor már a sajtóban brandként használt Nyolcak elnevezés alatt szerepeltek az alkotók (négy vendégművésszel kiegészülve), a reprezentatív helyszínnek számító Nemzeti Szalonban. A bemutató a progresszív pesti értelmiség találkozóhelyévé vált, egymásnak adták a kilincset az előadók és fellépők Ady Endrétől Polányi Károlyig, Kosztolányi Dezsőtől Bartók Béláig. Az euforikus hangokhoz a megbotránkozott nyárspolgárok szörnyülködése társult. Ahogy Kassák Lajos visszaemlékezett a Nyolcakat újrafelfedező 1965-ös múzeumi tárlat megnyitóján: „A Nyolcak első kiállítása is, 1911-ben, nagy feltűnést keltett, és kemény ellenállást váltott ki az akadémizmus híveiből és a hivatalos felsőbbbségből. Nem akarták tudomásul venni, hogy ezek az indulatos fiatalok nemcsak a múlt maradványait kívánják elsöpörni, hanem a jövő ábrázattát is fel szeretnék vázolni.”

Az 1911-es Nyolcak-kiállítás fogadtatására az idős, már 1939 óta Ausztráliában élő Orbán Dezső levélben emlékezett vissza: „Az emberek fenyegetődtek, öklüket rázva kérték vissza a belépődíjat. Ugyanakkor szokatlanul nagyszámú közönség tolongott a kiállításon. A vélemények megoszlottak, de csak két kategória volt: a dühöngők és lelkesedők, közömbös nem maradt senki. A haladó gondolkodású írók, szobrászok és zenészek lelkesedéssel állottak mellém. A Waldbauer–Kerpely kvartett hangversenyt rendezett a kiállítás helyiségeiben ingyen, önzetlenül...” Lesznai Anna, az egyik társuló kiállító hasonlóan idézte föl fiatalkoruk forradalmi eseményét: „Tudom, hogy az egész csoport forró hittel és egyszerűsággal annak tudatában látott neki a kiállításnak, hogy esetleg nagyon szigorú ítéletekkel és meg nem értéssel fognak találkozni. Hiszen új és addig nem látott merészséggel éltek.”

A Nyolcak 1911-es kiállításának katalógusa

Az Erzsébet téri Nemzeti Szalon, a Nyolcak második kiállításának helyszíne (fotó: Fortepan / Magyar Földrajzi Múzeum / Kerekes J. Zoltán)

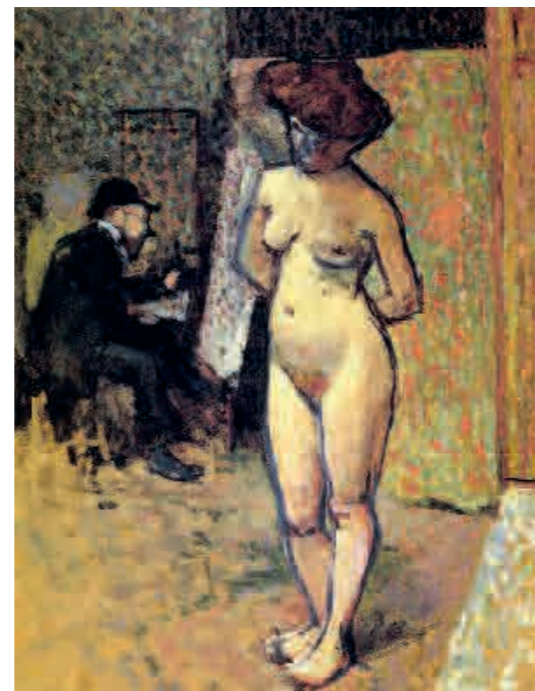
»A Nyolcak első kiállítása is, 1911-ben, nagy feltűnést keltett, és kemény ellenállást váltott ki az akadémizmus híveiből és a hivatalos felsőbbbségből. Nem akarták tudomásul venni, hogy ezek az indulatos fiatalok nemcsak a múlt maradványait kívánják elsöpörni, hanem a jövő ábrázattát is fel szeretnék vázolni.«

KASSÁK LAJOS

Karikatúra a Fidibusz című éleclapban, 1911

»A fiatalabb, de tapasztaltabb és szemtelenül tehetséges Berény Róbert hatására megismerte a modern francia festészetet, a neves modern galériákban a Cézanne-, Matisse- és Van Gogh-képeket. Eljutott Gertrude Stein hírhedt avantgárd szalonjába, ahol a félszeg fiatalember személyesen is megismerkedett Picassóval, Matisse-szal és Modiglianival.«

Albert Marquet: Matisse Manguin műtermében fest, 1904–1905, Centre Pompidou, Párizs

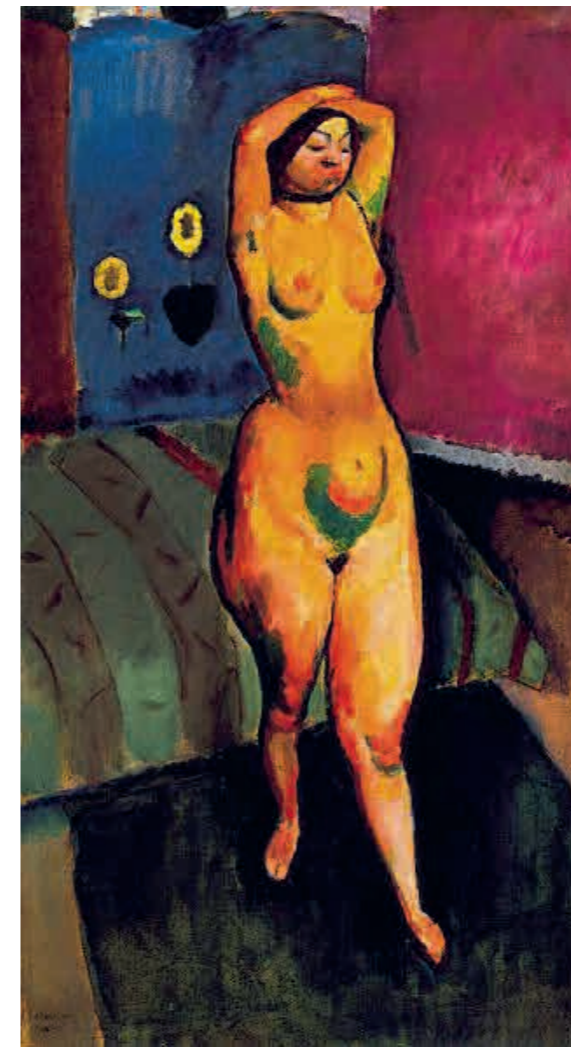
Út a Nyolcakig

Az Ausztráliába elszármazott, matuzsálemi kort megérett Orbán Dezső (1884–1986) a 20. századi magyar modernizmus különös pályát végigjáró festője. A győri polgárcsaládba született, Pesten felcseperedő Orbán nem vett részt formális művészeti képzésben, autodidaktaként szívta magába a festészetet, elsőként osztálytársa, Gulácsy Lajos inspirációjára. Az egyetemen matematikát és fizikát tanuló fiatal néhány évig Gulácsy stílusában készült képeket állított ki, ezután következett gyökeres művészeti fordulata 1906-os párizsi utazásának köszönhetően. A fiatalabb, de tapasztaltabb és szemtelenül tehetséges Berény Róbert hatására megismerte a modern francia festészetet, a neves modern galériákban a Cézanne-, Matisse- és Van Gogh-képeket. Eljutott Gertrude Stein hírhedt avantgárd szalonjába, ahol a félszeg fiatalember személyesen is megismerkedett Picassóval, Matisse-szal és Modiglianival. De találkozott a nála sokkal magabiztosabb Kernstok Károllyal és Pór Bertalannal is az 1907 elejéig tartó párizsi tartózkodása alatt. Ezek az élmények lassan leülepedve radikálisan átforgalmazták azt, ahogy a művészetről gondolkodott. (Az Orbánt kalauzoló Berény épp ekkor, 1907 körül festette a *Montparnasse-aktot*, amelynek lila függönyös beállítását és nyers modernségét párhuzamba lehet állítani a most vizsgált alkotás karakterével.)

Orbántól alig ismerünk korai képeket, rangos kiállításokon sem szerepelt egészen 1909-ig. A forradalmi változást a Nyolcakkal való közös fellépés hozta el számára. 1968-as visszaemlékező levele szerint az ő Alkotás utcai műtermében beszéltek először arról, „hogyan egy csoportba kéne tömörülni a néhány Párizst járt festőnek, akik a kor szellemének megfelelő munkákat csinálnak”. (A hagyomány szerint a csoport formálisan tényleg Orbán műtermében alakult meg.) A Nyolcak bemutatkozó tárlata után Orbán 1910-ben ismét visszasietett a modern művészet pezsgő fővárosába, Párizsba, ahol – Berénnyel együtt – tovább tanulmányozta a friss tendenciákat. Orbánra elsősorban a fauvizmus formatorzító szellemisége hatott, de átszűrve a cézanne-i képépítés esztétikai rendre törekvő hagyományán. Ahogy Felek Gyéza megfogalmazta katalógusbevezetőjében: „Orbán Dezső a nyugalom embere, a rendet keresi és ez a törekvése kapcsolja őt a Nyolcakkhoz. Rendszerete kifejeződik képeinek már külső diszpozíciójában is.”

Orbán Dezső: Dekoratív kompozíció, 1912, lappang

Berény Róbert: Olasz lány aktja, 1907, magántulajdon

Berény Róbert: Montparnasse-akt, 1907, magántulajdon

Tihanyi Lajos: Két fiús portré, 1915, magántulajdon

Berény Róbert: Fotelben ülő akt, 1911, magántulajdon

**Avant-garde
bordeaux**

Berény Róbert: Ujveiner Leó portréja, 1911, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

»A visszaemlékezések szerint Orbán és Lesznai között talán romantikus szálak is szövődtek, nem csupán a hímzett párnákhoz való gombolyagok színhatásait elemezték közösen.«

Lesznai Anna. Székely Aladár felvétele

A múzsa, Lesznai Anna

Az általa csak „Kis aktnak” nevezett mű keletkezésének körülményeiről Orbán késői visszaemlékezéseiben fontos információkat közölt. Az első párizsi tanulmányútjáról hazatért fiatal festő az elkövetkező esztendőök alatt szoros kapcsolatba került a modern irodalom és képzőművészet egyik kulcsfigurájával, Lesznai Annával. Többször járt a Nyolcak háziasszonyaként emlegetett költő- és festőnő édesapjának körtvélyesi kastélyában, de Budapesten is egyre több időt töltöttek együtt. Dévényi Ivánnak írt levelében beszélt kapcsolatukról: „Hamar összebarrátkoztunk és attól kezdve évekig, minden évben több hónapot töltöttem Zemplén Körtvélyesen a birtokukon. Itt sok érdekes emberrel találkoztam, többek között Petrovics Elekkel, Balázs Bélával – akivel igen jóba lettünk –, Kafka Margittal és másokkal. Ebben az időben már volt egy műtermem Budán az Alkotás utcában, ahol Lesznai Annával festettünk együtt. Ekkorról származik a »Kis akt« című képem.” Bár Orbán tapintatos visszaemlékező sorából nem válik egyértelművé, de feltételezhető, hogy nem véletlenül említette meg a most vizsgált képet közvetlenül Lesznai Anna neve után. Ez az adalék azt is megmagyarázza, miért vitte „talizmánként” magával Orbán épp ezt a festményt Ausztráliába...

III. Somogyi Ágnes művészettörténész Lesznai 1976-os, a Magyar Nemzeti Galériában megrendezett kiállítása kapcsán írt recenziójában érzékeltette a művésznőt körbevevő kivételes kapcsolati hálót: „E nemzedékek számos kiemelkedő alakját elősorolja a kiállítás. Kotta- és könyvcímlapok Bartók, Ady és Balázs Béla számára: ezek is Lesznai-művek. Rippl-Rónai festménye a körtvélyesi kastélyról. Orbán Dezső nőalakja, amely – ha jól forgattuk a szép Lesznai-regény (*Kezdetben volt a kert*, Bp. 1966.) kulcsát – a művésznőt ábrázolja.” A visszaemlékezések szerint Orbán és Lesznai között talán romantikus szálak is szövődtek, nem csupán a hímzett párnákhoz való gombolyagok színhatásait elemezték közösen. A nyugatos költőkkel együtt induló Lesznai *Kezdetben volt a kert* című, életrajzi elemekben bővelkedő kulcsregényének egyik szereplője, Kutas Ödön festő figuráját minden bizonnyal Orbán ihlette, míg az előkelő, de szabados életet élő szerzőnő alteregója Berkovics Lizó néven tűnik fel. A kötetnek a Nyolcak kiállítása által ihletett epizódja Kutas Ödön műtermében kezdődik, ahol a festő megrumatja a nőnek a tárlatra szánt modern képeit:

„Egy héttel a kiállítás előtt Ödönke megkérte Lizót, hogy segítsen neki a beküldendő képek végleges kiválasztásában. [...] Virág állott az asztalon. Lizó szemé előtt terjedelmes vásznak: tizenöt-húsz pőrére vetkezett, többé-kevésbé eltorzított és a feldaraboltatás folyamatában lévő, óriás nő hevert, guggolt, állt ezeken a képeken. Fehér és más színű kisugárzások vették körül az alakokat. – Más képed nincs? – kérdezte Lizó kétségbeesetten. Ödönke elpirult.

– Van... de ezeket szeretem a legjobban. És végre is – tette hozzá töredelmes könyörgéssel – egyik nőalakomnak sincsen arca! Láthatod, csupa sima tojásdad folt, személytelenek.

– Látom – sóhajtott Lizó. Abba már belenyugodott, hogy György írása hamis nyomra tereli az olvasót, de hogy az a hír terjedjen el, hogy a lisztkai Berkovics lány meztelenül áll modellt Kutas Ödönnek, ezt mégis kellemtelennek találta.”

Ady Endre *Magunk szerelme* című 1913-as verseskötete, a Lesznai Anna által tervezett címlappal

Lesznai Anna: Ady-párna, 1912, magántulajdon (archív fotó) (bal oldalon)

Lesznai Anna *Kezdetben volt a kert* című regényének új kiadása

Lesznai Anna (archív fotó)

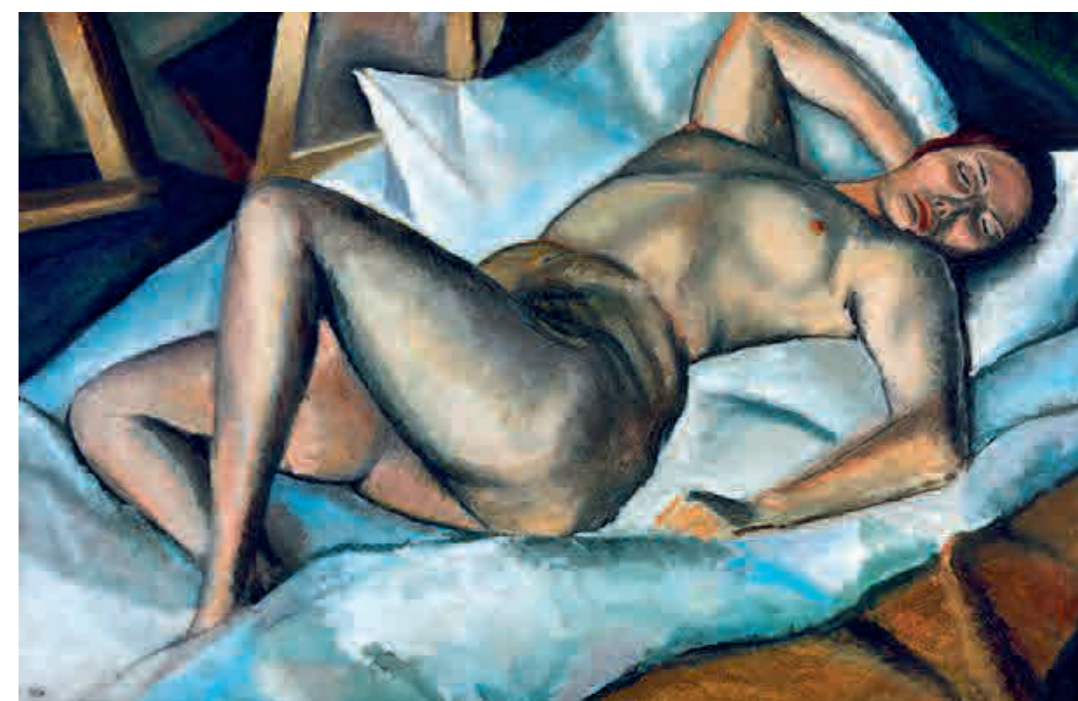
»Barki Gergely művészettörténész kutatásai alapján a *Kezdetben volt a kert* lapjain szereplő bajkeverő mű tulajdonképpen az 1911 körül született *Nagy akt*, amely egy bő évtizeddel ezelőtt került haza Ausztráliából. Mind az arcvonások, mind a testarányok feltűnő rokonságot mutatnak a most vizsgált *Kis akt* modelljével – akit most már minden okkal azonosíthatunk Lesznai Anna személyével.«

Nagy akt – kis akt

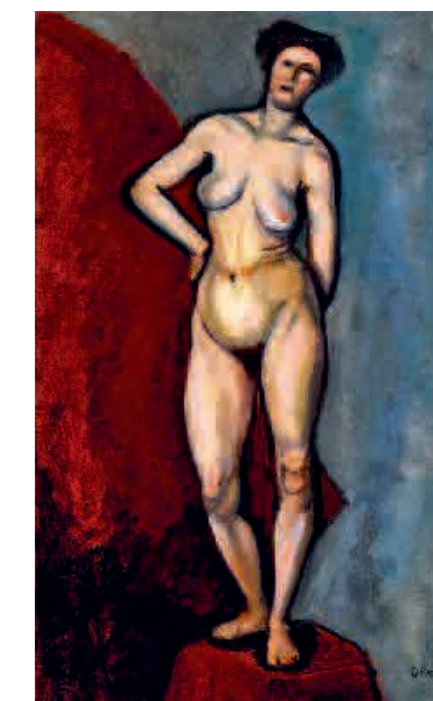
A Lesznai-regényben Kutas Ödön kiállította a nőt ábrázoló aktokat a modern csoportos tárlaton. Közülük egy nagyot meg is vett egy előkelő hölgy, akitől – a botránnytól tartva – Lizó családja vásárolta vissza a felismerhető meztelen ábrázolást. Barki Gergely művészettörténész kutatásai alapján a *Kezdetben volt a kert* lapjain szereplő bajkeverő mű tulajdonképpen az 1911 körül született *Nagy akt*, amely egy bő évtizeddel ezelőtt került haza Ausztráliából. A nagy sajátoszenzációt kiváltó alkotást megvásárolta a Magyar Nemzeti Bank, majd a Nemzeti Galériában helyezte letétbe. Mind az arcvonások, mind a testarányok feltűnő rokonságot mutatnak a most vizsgált *Kis akt* modelljével – akit most már minden okkal azonosíthatunk Lesznai Anna személyével.

A festmény hátoldala, kiállítási címkékkal

Orbán Dezső: Nagy akt, 1911 körül, Magyar Nemzeti Bank gyűjteménye

A Nyolcak kiállításának hosszú katalógusbevezetőjében Felek György Orbán művészetét tárgyalva ugyancsak a kisebb és a nagyobb aktot emelte ki: „Kis aktját egész frontálisan állítja fel, a bal kart a testre simítja, a kezét eltünteti a csipő mögött, úgy, hogy a válltól a bokáig ugyanaz a folytonos vonal hullámlik le. A bal oldal egységének és a kissé felbontott jobb oldalnak szelíd kontrasztjából él a kis kép.” Bár Felek is – nyilván Orbán sugallatára – a „kis” és a „nagy” jelzővel kezeli az aktokat, a katalógus nem siet segítségünkre a címek terén. Ahogy a kiállított művek többségénél, Orbán Dezső nyolc tételénél is csak az egyszerű „olajfestmény” megjelölés szerepel a kinyomtatott kötetben. Viszont rendelkezésre áll egy korabeli képi forrás. A tárlat ideje alatt terjedelmes kritika jelent meg róla Bölöni György tollából az *Aurora* című folyóirat hasábjain. A művész pályáját méltató első komoly szöveg mellett szerepel nyolc festmény és három rajz reprodukciója is. A bemutatott képek és a megjelent kritikák összevetése alapján a kutatás joggal feltételezi, hogy a reprodukált alkotások jelentős részben azonosak voltak a kiállított művekkel, így az *Aurora* cikkének segítségével szinte teljes pontossággal rekonstruálhatjuk a Nyolcak tárlatán közönség elé kerülő Orbán-anyagot, beleértve a most vizsgált alkotást is.

A *Kis akt* sorsa olyan szövevényesen alakult, ahogy alkotója pályafutása. Már a festmény hátoldala is sok mindenről tanúskodik. A régi feszítőráma, amely megjárta a Nemzeti Szalont, még mindig megvan. Amikor Orbán 1939-ben Ausztráliába menekült a fokozódó antiszemita támadások elől, magával vitte a *Kis aktot* is. A sikeres újrakezdés után 1950-ben a sydney-i David Jones galériájában állította ki, majd az összes életmű-bemutatóján szerepeltette: a Rudy Komon Galleryben, később a Newcastle City Art Galleryben, a Sculpture Centre-ben és a londoni Art Gallery of New South Walesben. (Az ausztrál Thomson Frames keretezőcég vinnyettája olvasható a ráma hátoldalán.) A mű a hagyatékból tért haza Magyarországra a 2000-es évek elején, hogy közel száz évvel első hazai bemutatója után újra láthatóvá váljon Budapesten. Ez volt a híres „Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig” című tárlat a Nemzeti Galériában, amely felrakta a térképre a magyar fauvizmust. A párizsias merészséggel készült festmény végigutazta a magyar vadak anyagával az európai turnét, majd értelemszerűen bekerült a jubileumi Nyolcak-kiállítás pécsi és fővárosi kiállításába is mint a kevés biztosan beazonosítható „Kereső-kép” egyike, a nagy idők és romantikus pillanatok tanúja.

175 | Biai-Föglein István

(Besztercebánya, 1905–1974, Budapest)

Múlovarnó a cirkuszban
Equestrienne in the Circus

50 × 61 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra fent: Biai | Signed upper right: Biai

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 000 ELR

Becsérték: 480 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 1 263 – 1 579 ELR

176 | Udvary Pál

(Budapest, 1900–1987, Budapest)

Vándorcirkusz
Traveling Circus

81 × 90 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Udvary Pál |

Signed lower right: Udvary Pál

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 789 ELR

Becsérték: 500 000 – 750 000 Ft

Estimated price: 1 316 – 1 974 ELR

177 | Márffy Ödön

(Budapest, 1878-1959, Budapest)

Vágta (Lovasok), 1951

Dash (Horse-Riders), 1951

71 × 100 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Márffy Ödön | Signed lower left: Márffy Ödön

Oeuvre-szám: 4.7.4.2.2.3.,

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Márffy Ödönné örökösei tulajdonában,
majd Dr. Keresztes László gyűjteményében

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Szekszárdi Művészetek Háza kiállításai, 4.:

Márffy Ödön emlékkiállítás. 1985

· Nagykanizsa, Hevesi Sándor Múvelődési Központ:

Márffy Ödön emlékkiállítás, 1985

· Blitz 19. Őszi képaució 2000.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Szekszárd Művészetek Háza kiállításai, 4.:

Márffy Ödön-emlékkiállítás. 1985., Szekszárd katalógus

· Blitz 19., Őszi képaució 2000. október 25., katalógus: 36 t.

· Rockenbauer Zoltán: Márffy. Életműkatalógus.

Maklár Artworks, Budapest–Párizs, 2006, 359 o.

· Kolozsváry Marianna: Mednyánszkytól Barcsayig.

Modern magyar művészet a Keresztes-gyűjteményben.

Keresztes Kiadás, 2010, Budapest. 124 o.

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 7 895 EUR

Becsérték: 5 000 000 – 7 500 000 Ft

Estimated price: 13 158 – 19 737 EUR

178 | Kása Gábor

(Sátoraljaújhely, 1893–1961, Budapest)

Színházi premier előtt, 1936
Before the Premier, 1936

100 × 74 cm
Gouache, papír | Gouache on paper
Jelezve balra fent: Kása Gábor 1936 |
Signed upper left: Kása Gábor 1936

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor a művész családjának tulajdonában

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 447 EUR
Becsérték: 750 000 – 1 300 000 Ft
Estimated price: 1 974 – 3 421 EUR

179 | Czene Béla

(Isaszeg, 1911–1999, Budapest)

Albumot lapozgató lány, 1966
Young Girl with an Album, 1966

80 × 60 cm
Akril, farost | Acrylic on fibre board
Jelezve balra fent: Czene Béla 1966 |
Signed upper left: Czene Béla 1966

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 158 EUR
Becsérték: 1 600 000 – 2 600 000 Ft
Estimated price: 4 211 – 6 842 EUR

180 | László Fülöp

(Pest, 1869–1937, London)

Fiatal hölgy kék fülbevalóval
Young Lady with Blue Earring

75 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 684 EUR

Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft

Estimated price: 5 263 – 7 895 EUR

László Fülöp: Önarckép, 1911, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

181 | Biai-Föglein István

(Besztercebánya, 1905–1974, Budapest)

Modell műteremben, 1943
Model in the Studio, 1943

60 × 80 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra fent: Biai Föglein István 43 |
Signed upper right: Biai Föglein István 43

Kikiáltási ár: 440 000 Ft / 1 158 ELIR

Becsérték: 650 000 – 950 000 Ft

Estimated price: 1 711 – 2 500 ELIR

182 | Czene Béla

(Isaszeg, 1911–1999, Budapest)

Kék szemű fiatal lány (Panka), 1968
Young Girl with Blue Eyes (Panka), 1968

60 × 80 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve jobbra fent: Czene Béla 1968 |
Signed upper right: Czene Béla 1968

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 684 ELIR

Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft

Estimated price: 5 263 – 7 895 ELIR

Czene Béla: Panka kombinéban, 1970 körül, magántulajdon

183 | Ismeretlen, feltehetően magyar festő, 1908–1910 körül

Táj patakban tükröződő gyaloghíddal
Landscape with a Bridge Mirroring in the Brook

64,5 × 75 cm

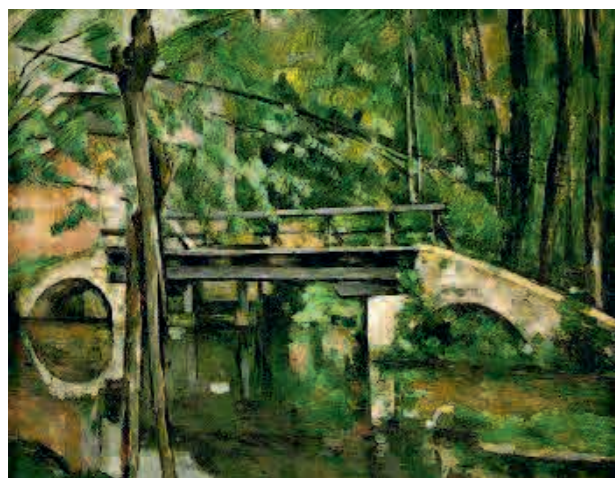
Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 842 EUR

Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 2 368 – 3 684 EUR

Paul Cézanne: A Maincy-i híd, 1879, Musée d'Orsay, Párizs

Kmetty János: Parkrészlet fákkal (Városliget), 1912 körül, magántulajdon

Erős Andor: Park, 1912, magántulajdon

184 | Schadl János

(Keszthely, 1892–1944, Tatatóváros)

Úton (Avantgárd táj), 1928

On the Road (Avant-Garde Landscape), 1928

120 × 136 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: SJ 928 | Signed lower right: SJ 928

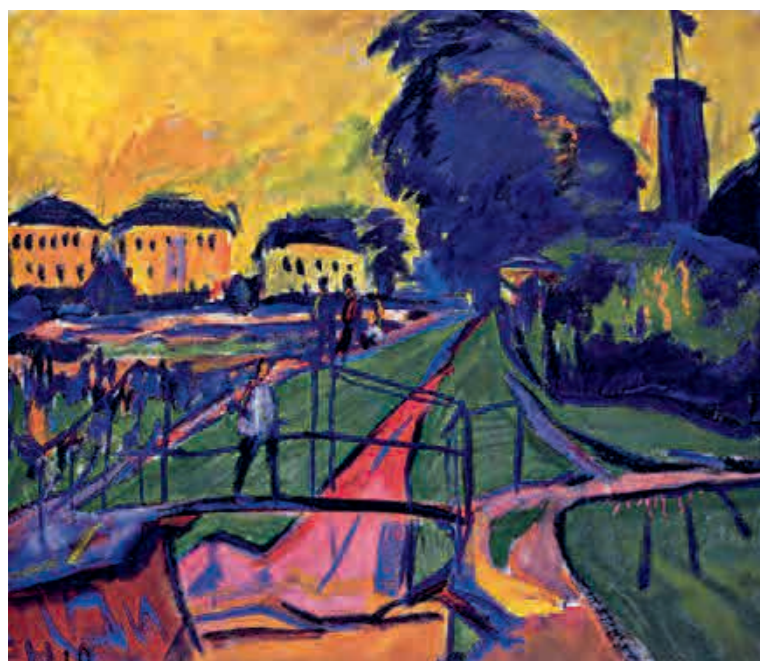
Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 10 526 EUR

Becsérték: 5 000 000 – 7 000 000 Ft

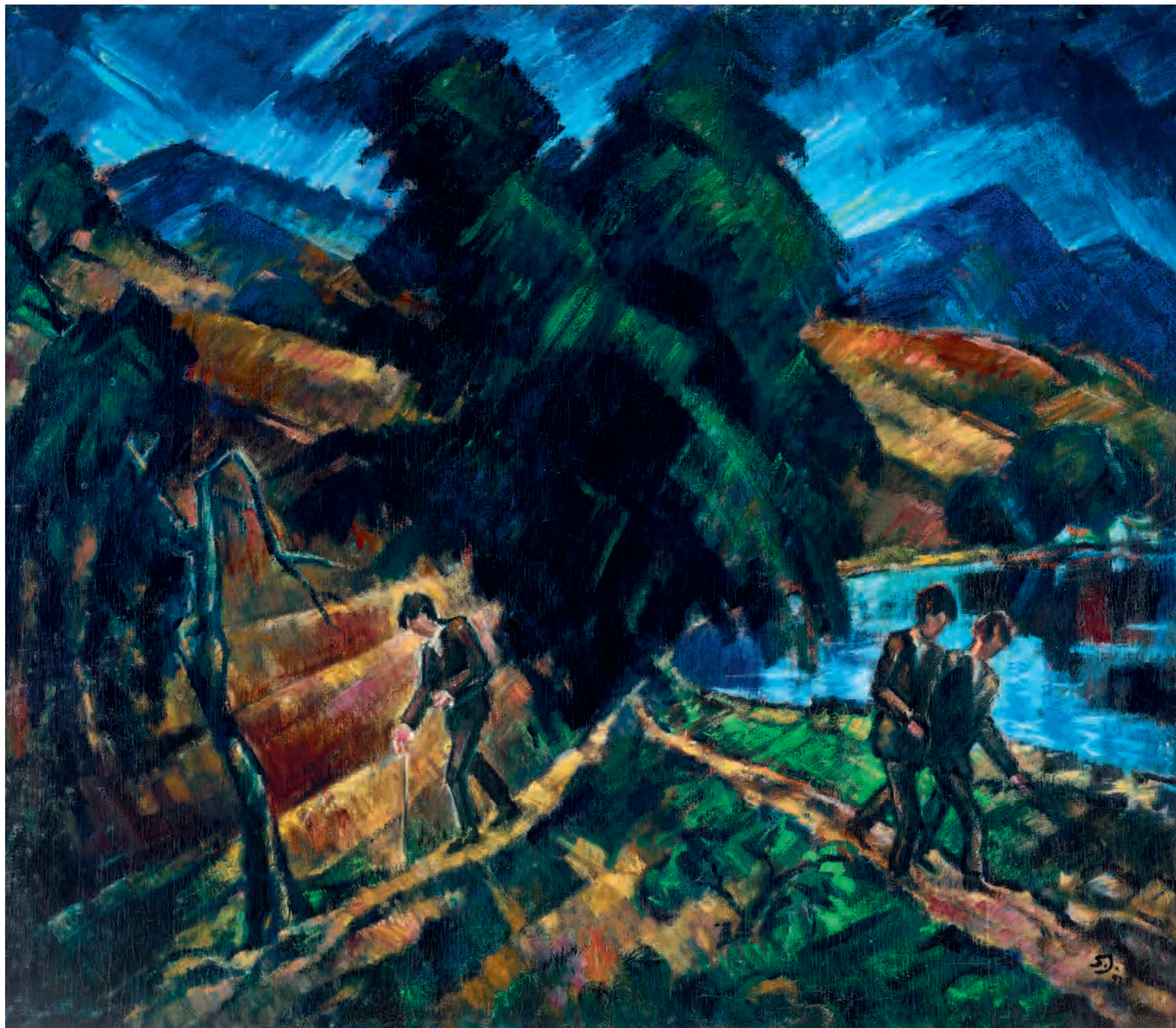
Estimated price: 13 158 – 18 421 EUR

Tintoretto: Menekülés Egyiptomba,
Scuola Grande di San Rocco, Venence

Erich Heckel: Táj Drezda közelében, 1910, State Museum, Berlin

185 | Molnár C. Pál
(Battonya, 1894–1981, Budapest)

Szent Család
The Holy Family

46 × 55 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent: MCP | Signed lower left: MCP

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 316 ELJR
Becsérték: 650 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 711 – 2 368 ELJR

186 | Medveczky Jenő
(Savnik, 1902–1969, Budapest)

Orfeusz és Euridiké
Orpheus and Eurydice

22 × 17,5 cm
Tempera, karton | Tempera on cardboard
Jelezve balra lent: Medveczky | Signed lower left: Medveczky

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 211 ELJR
Becsérték: 500 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 1 316 – 1 842 ELJR

187 | Szili Török Dezső
(1897–1970)

A háromkirályok utazása Betlehembe, 1939
The Journey of the Magi, 1939

112 × 125 cm
Tempera, fa | Tempera on panel
Jelezve balra lent: Szili Török D. 1939 |
Signed lower left: Szili Török D. 1939

Kikiáltási ár: 3 400 000 Ft / 8 947 EUR
Becsérték: 4 000 000 – 6 000 000 Ft
Estimated price: 10 526 – 15 789 EUR

Molnár C. Pál: Madonna, 1930,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Benozzo Gozzoli: A háromkirályok utazása Betlehembe,
1459 körül, Firenze

188 | Mácsai István
(Budapest, 1922–2005, Budapest)

Téli táj (Csend)
Winter Landscape (Silence)

60 × 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Mácsai |
Signed lower right: Mácsai

Kikiáltási ár: 440 000 Ft / 1 158 EUR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 579 – 2 368 EUR

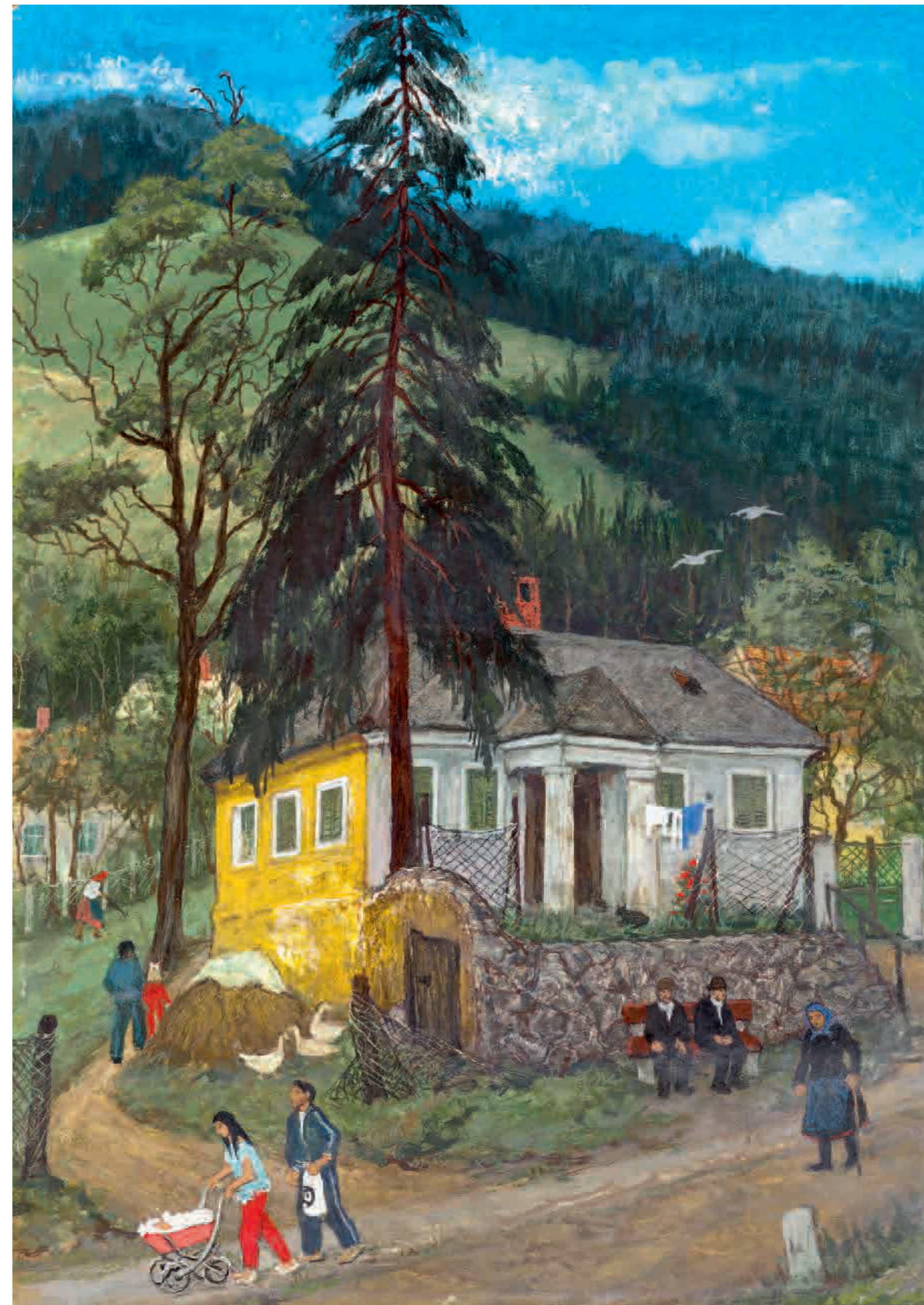
189 | Hikádi Erzsébet
(Budapest, 1911–2008, Budapest)

Bükkszék
Bükkszék

70 × 50 cm
Akril, farost | Acrylic on fibre board
Jelezve középen lent: Hikádi E. |
Signed lower middle: Hikádi E. |
Hátoldalon | On the reverse:
Bükkszék 1987-es nagykanizsai
kiállítás raglapja

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· 1987, Egy József Terem [Czene Bélával],
Nagykanizsa.

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 1 053 EUR
Becsérték: 500 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 1 316 – 1 842 EUR

190 | Nagy István

(Csíkminszent, 1873–1937, Baja)

Erdélyi táj híddal, 1913
Transylvanian Landscape with Bridge, 1913

50,5 × 71 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve jobbra lent: Nagy István 1913 |

Signed lower right: Nagy István 1913

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 842 ELJR

Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft

Estimated price: 2 632 – 4 211 ELJR

191 | Nagy István

(Csíkminszent, 1873–1937, Baja)

Fiú sárga ingben, fekete nyakkendővel
Boy in Yellow Shirt and Black Tie

70 × 50 cm

Szén, papír | Charcoal on paper

Jelezve jobbra lent: Nagy I |

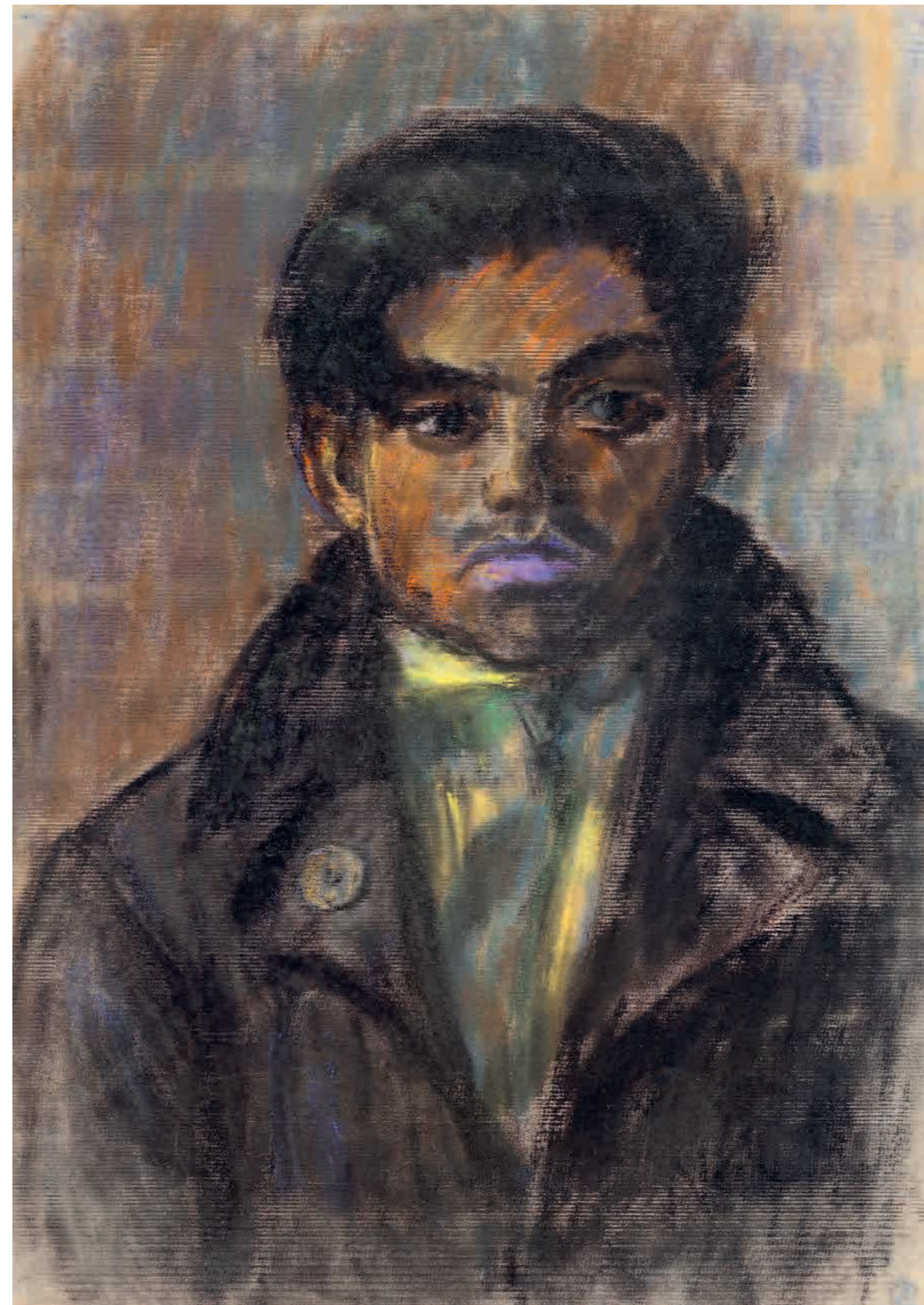
Signed lower right: Nagy I

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 842 ELJR

Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 2 368 – 3 684 ELJR

192 | Háry Gyula

(Zalaegerszeg, 1864–1946, Budapest)

Veneczei hajósok
Venetian Sailors

25 × 35 cm

Olaj, fa | Oil on wood

Jelezve jobbra lent: Háry | Signed lower right: Háry

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 737 EUR

Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 1 053 – 1 579 EUR

193 | Rubovics Márk

(Pest, 1867–1947, Budapest)

Balaton vitorlásokkal
Lake Balaton with Sailing Boats

100 × 150 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Rubovics M. |

Signed lower right: Rubovics M.

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 579 EUR

Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 2 368 – 3 684 EUR

195 | Márk Lajos

(Retteg, 1867–1940, New York)

Párizsi háztetők
(Kilátás a műteremből), 1892
Rooftops in Paris
(View from the Atelier), 1892

33 × 24 cm

Olaj, falemez | Oil on panel

Jelezve jobbra lent: Márk Paris 92 |

Signed lower right: Márk Paris 92

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 316 EUR

Becsérték: 850 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 2 237 – 3 684 EUR

Deák Ébner Lajos: Gólya a háztetőn,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

194 | Eisenhut Ferenc

(Németpalánka, 1857–1903, München)

Tunisi utcarészlet, 1887

Street Scene in Tunis, 1887

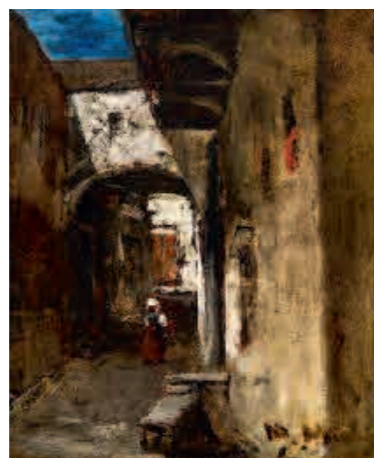
47 × 39 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra fent: Tunis 87, Hátoldalon: hagyatéki

pecsét | Signed upper left: Tunis 87, Signed

on the reverse: inheritance steal

Munkácsy Mihály: Sötét utca, 1871,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 711 EUR

Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft

Estimated price: 2 105 – 3 158 EUR

196 | Jándi Dávid

(Jánd, 1893–1944, Nagybánya)

Nagybányai enteriőr, 1931
Nagybánya Interior, 1931

30 × 49 cm

Pasztell, papír | Pastel on paper

Jelezve jobbra fent: Jándi D. 931 |

Signed upper right: Jándi D. 931

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 842 ELR

Becsérték: 460 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 1 211 – 1 579 ELR

197 | Scheiber Hugó

(Budapest, 1873–1950, Budapest)

Varieté (Charleston)
Variety (Charleston)

66 × 47,5 cm

Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper

Jelezve jobbra lent: Scheiber H. |

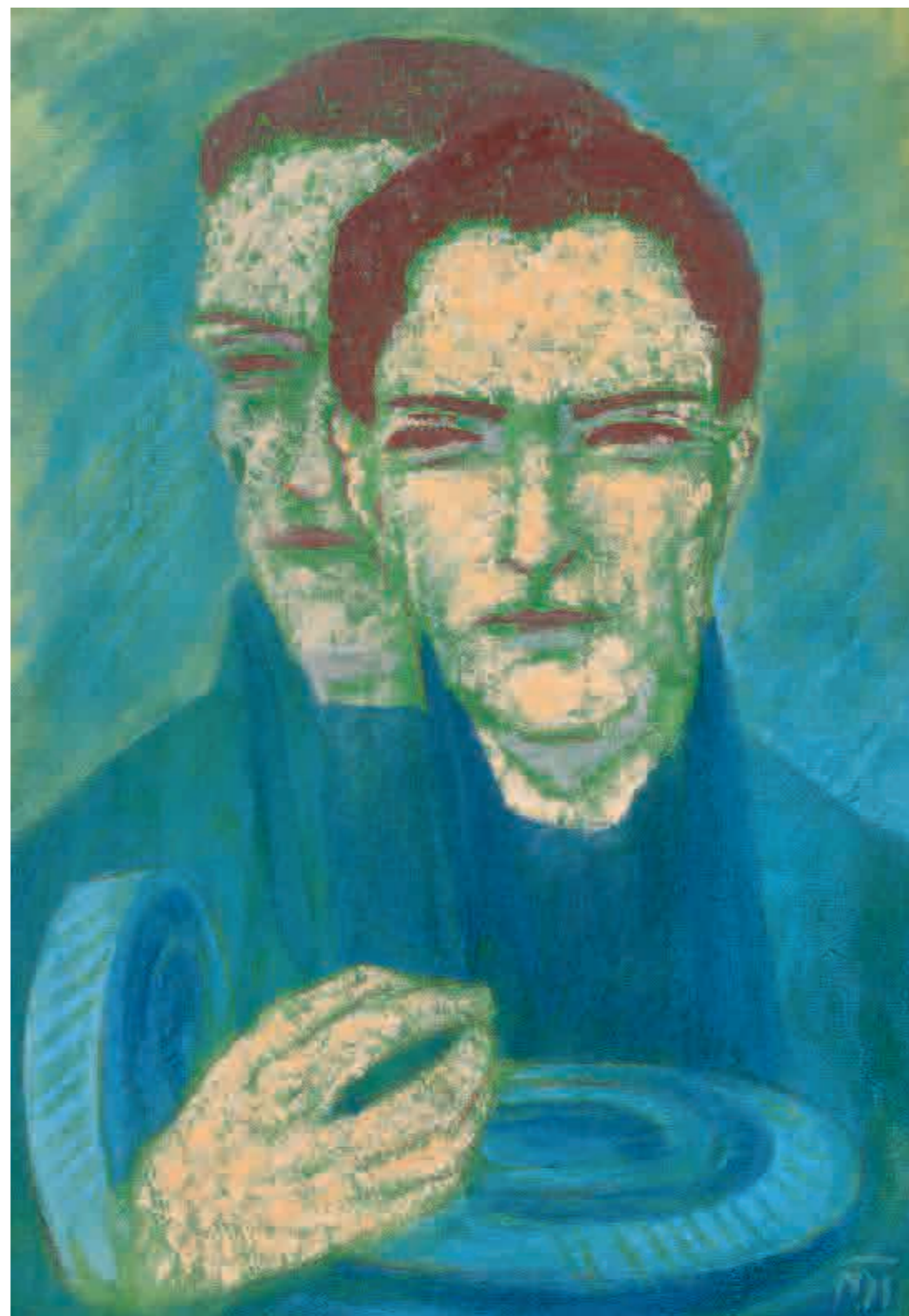
Signed lower right: Scheiber H.

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 7 895 ELR

Becsérték: 3 600 000 – 4 800 000 Ft

Estimated price: 9 474 – 12 632 ELR

198 | Mattis Teutsch János

(Brassó, 1884-1960, Brassó)

Kettős portré, 1955
Doubler Portrait, 1955

50 x 35 cm

Olajtempera, karton | Oiltempera on cardboard
Jelezve jobbra lent: MT | Signed lower right: MT
Hátoldalon | On the reverse: Mattis-Teutsch Waldemár
igazolása (Igazolom, hogy ez a kép „A munkadarab”
olajtempera, karton 1950-1960 50 cm x 30 cm
nagyapám Mattis-Teutsch János (1884-1960) alkotása. M.

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 237 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 2 632 – 4 737 EUR

199 | Scheiber Hugó

(Budapest, 1873-1950, Budapest)

Kalapos férfi (Vagabond)
Man in Hat (Vagabond)

46,5 x 48,5 cm

Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve középen lent: Scheiber H. |
Signed lower middle: Scheiber H.

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 158 EUR
Becsérték: 1 800 000 – 2 300 000 Ft
Estimated price: 4 737 – 6 053 EUR

200 | Gyenes Gitta

(Budapest, 1888–1960, Budapest)

Csendélet íriszekkel, 1952

Still Life of Irises, 1952

70 x 60 cm

Tempera, papír | Tempera on paper

Jelezve jobbra lent: Gyenes Gitta 1952 |

Signed lower right: Gyenes Gitta 1952

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 211 EUR

Beccsérték: 700 000 – 900 000 Ft

Estimated price: 1 842 – 2 368 EUR

201 | Tóth Menyhért

(Szeged-Mórahalom, 1904–1980, Budapest)

Mosolygó fej, 1950-es évek

Happy Face, 1950s

43 x 31 cm

Olaj, papír | Oil on paper

Jelezve balra lent: TM | Signed lower left: TM

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 579 EUR

Beccsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft

Estimated price: 2 105 – 3 158 EUR

202 | Czóbel Béla

(Budapest, 1883–1976, Szentendre)

Virágcsendélet a műteremben, 1930-as évek
Flower Still Life in the Studio, 1930s

52,5 × 64 cm

Olaj, vászon faroston | Oil, canvas on fibre board

Jelezve jobbra lent: Czóbel | Signed lower right: Czóbel

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 6 316 EUR

Becsérték: 2 800 000 – 4 000 000 Ft

Estimated price: 7 368 – 10 526 EUR

203 | Ámos Imre

(Nagykálló, 1907–1944, Ohrruf)

A tetű, az apokalipszis lovasa, 1944

The Louse, Horseman of the Apocalypse, 1944

58,5 × 45 cm

Tempera, papír | Tempera on paper

Jelezve balra lent: Ámos I. 44 | Signed lower left: Ámos I. 44

VÉDETT | NO EXPORT

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Ámos Imre a „magyar Chagall”. A háború örvényében 1937–1944. Magyar Nemzeti Galéria, 2013.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Budapest, 1967/4., hátsó oldal.

· Kőbányai János: Ámos Imre. Az apokalipszis képköltője.

Múlt és Jövő, Budapest, 2005, 24. kép.

· Ámos Imre a „magyar Chagall”. A háború örvényében 1937–1944. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2013, 197.

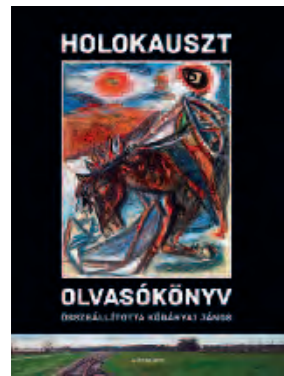
· Múlt és Jövő, 2013/2., 42.

· Petényi Katalin: Ámos Imre. Az Apokalipszis festője.

CinemaStar, Budapest, 2016, 65. és címlap.

· Kőbányai János: Holokauszt olvasókönyv. Múlt és Jövő,

Budapest, 2017, címlap.

Kőbányai János: Holokauszt olvasókönyv. Múlt és Jövő, Budapest, 2017

Petényi Katalin: Ámos Imre. Az Apokalipszis festője. CinemaStar, Budapest, 2016

IRODALOM | LITERATURE

· Haulich Lenke: Ámos. 1907–1944. Corvina, Budapest, 1966.

· Péter Imre: Ámos Imre: Az Apokalipszis lovasa – a Tetű.

Budapest, 1967/4., 12.

· Egri Mária: Ámos Imre (Szemtől szemben).

Gondolat, Budapest, 1980.

· Petényi Katalin: Ámos Imre. Corvina, Budapest, 1982.

· Ámos Imre a „magyar Chagall”. A háború örvényében

1937–1944. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2013.

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 5 789 ELR

Becsérték: 3 000 000 – 4 400 000 Ft

Estimated price: 7 895 – 11 579 ELR

A Jelenések könyvében négy lovas érkezik a jelképes pecsét feltörésekor a végítélet idején. A második vörös lovon ül, kezében karddal, hogy megbontsa a békét a földön. A Jánosnál megjelenő háború lovasát fordította át Ámos Imre híres képén szurreális látomássá. Ahogyan Kaffka *Az átváltozásban* egyszerű kelet-európai hőst, Gregor Samsát bogárrá varázsolta, úgy festette meg Ámos az apokalipszis gyilkos lovasát egy emberi végtagokkal felruházott szárnyas tetű képében. Alatta botladozik megfáradt hátasa, de a rovarlány peckesen ül a nyeregben, nagyfogú bogárfejét a vérvörösen izzó napkorong felé fordítva. A jellegzetesen kusza, elmosódó, vattás ecsetkezelésű Ámos-olajképekkel szemben itt izznak a színek. Pedig a művész csak pár színt használ, a chagallos kékek és pirosak ellentétére építette koloritját, amit kiegészít a fehér és a fekete drámai kontrasztja. A bogárlovas mellkasán még megjelenik a zöld, és helyenként – direkt kompozíciós elemként – felvillan a hordozó alapozás nélküli póre sárgasága.

Ámos a kép születése idején, 1944-ben pár hónapra volt csak a haláltól. Az apokaliptikus időket az Apokalipszis tanulmányozásával töltötte. Az évek óta tartó munkaszolgálat miatt egyre inkább elhalványult az a párizsi utazás emléke, amikor Anna Margittal meglátogatták példaképüket, Chagallt. A zsidótörvények bevezetése sötét sortot vetített a múltat és a jövőt megszállottan kémlelő festő elé. Kiforró stílusa nemcsak a chagalli álmvilágából merített, hanem abból a vastag kontúrokkal fogalmazó, franciás ízű expresszionizmusból, amelynek legismertebb magyar képviselője a Párizsban mindig otthonosan mozgó, érett Czóbel Béla volt. A modern mozgalmak legjobb értője, Kállai Ernő 1942-ben a „magyar expresszionizmus” álmodozó, látomásos folytatói között említette Ámost, azok között, akik „nem félnek a merészebb álmoktól, nem félnek attól, hogy korunk rettenetes ábrázatával, az indulatok alvilági démoniumával farkaszemet nézzenek, vagy a lét érzékfölötti rejtelmait idézzék”. Ámost a nagykállói vallásos zsidó család körében töltött gyerekkor eleve fogékonyra tette a misztikus szimbólumok nyelvezetére, de prófétai énjét is vonzották a különös jelképek. Nem véletlenül választotta a maga számára a bibliai Ámos próféta nevét és nem véletlenül dolgozta fel újra és újra a Jelenések könyvének fejezeteit.

Az apokaliptikus látomásként megjelenő tetű lovas a 20. század nagy tragédiájának szimbóluma, számtalan címlapon visszaköszönő ikonszerű foglata. Nemcsak az ízeltlábúak iránti kaffkai iszony jelenik meg benne festői átiratban, de a munkaszolgálatosok életét megkeserítő, tífuszt terjesztő tetvek hétköznapi tapasztalata is. Kőbányai János érzékletes értelmezése szerint a szokatlanul élénk színű Ámos-kép felrobbantja a világegyetemet a naplójában is hangsúlyozott narancsvörösökkel és kobaltkékekkel. A főszereplő lovas tetű szimbolikája pedig „mindent elmond” a világról: „ez a metafora – és igen szuggesztív ki-vitelezése – egyszerre idézi meg az apokalipszis fenségét és ugyanakkor ugyanazoktól a princípiumoktól fosztja is meg egyben. A János jelenéseinek apokalipszise – minden gigantikus borzalma ellenére – ünneplő, lenyűgöző a maga szörnyeivel, állataival, királyáival. Ámost Imre jelenéseiben a tetű a főhős. Ámos látomástudása tehát olyan világot láttat és hagy ránk örökségül (hiszen látomása magába vonzotta a megsemmisülésébe nem sokkal e nagy tanúság után), amelyben az ember »úgy lealjasult«, hogy a világ feletti uralmat átadta a gigantikus Tetű uralmának.”

204 | Klie Zoltán

(Szekszárd, 1897–1992, Budapest)

Bogár II., 1970

Bug II., 1970

60 × 80 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve jobbra lent: Klie, Jelezve a hátoldalon:

Klie Z. Bogár II. 1970 | Signed lower right: Klie,

Signed on the reverse: Klie Z. Bogár II. 1970

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Merítve a Kútból. Haas Galéria, 2003. 10/18 11/15

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 6 842 EUR

Becsérték: 3 400 000 – 5 500 000 Ft

Estimated price: 8 947 – 14 474 EUR

Karel Appel: Cím nélkül, 1983 körül, magántulajdon

205 | Molnár C. Pál
(Battonya, 1894–1981, Budapest)

Álomhajó
Surface of Dreams

42 × 61 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: MCP | Signed lower right: MCP

Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 895 ELR
Becsérték: 500 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 316 – 2 368 ELR

206 | Bálint Endre
(Budapest, 1914–1986, Budapest)

Lépegető (Piros is, fehér is meg zöld is), 1967
Walker (Red, white and green, too), 1967

34,5 × 64 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Hátoldalon: autográf felirat |
On the reverse: autograph inscription

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 6 316 ELR
Becsérték: 3 000 000 – 4 000 000 Ft
Estimated price: 7 895 – 10 526 ELR

207 | Ország Lili

(Ungvár, 1926–1978, Budapest)

Oszlopok, múltunk (Colonne), 1967

Columns, our Past (Colonne), 1967

62 × 100 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve jobbra lent: Ország Lili |

Signed lower right: Ország Lili

Hátoldalon | On the reverse:

személyes ajánlás: Dr. Pietro Papi-nak barátsággal

Ország Lili Roma 1969. IV. 28 és kiállítási cédula

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Ország Lili festőművész kiállítása, István Király Múzeum,

Székesfehérvár, 1967.

Le pitture di Lili Ország, Galleria d'arte il Babuino, Róma, 1969.

IRODALOM | LITERATURE

· Árny a kövön. Ország Lili művészete.

Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria,

Budapest, 2016.

Kikiállítási ár: 6 500 000 Ft / 17 105 EUR

Becsérték: 7 500 000 – 10 000 000 Ft

Estimated price: 19 737 – 26 316 EUR

Stonehenge holdfényben

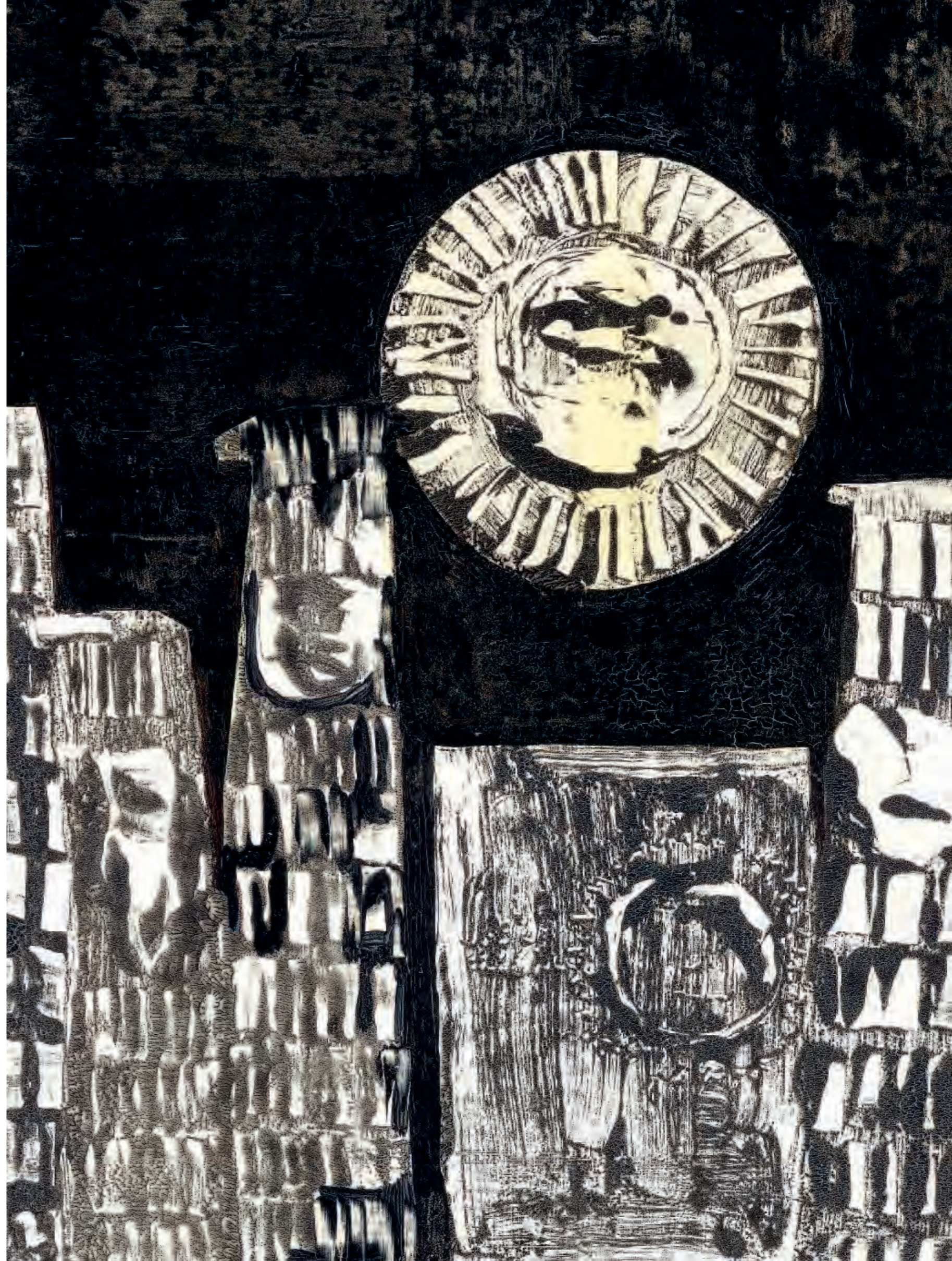
»Tovább kellett lépnem a múltba, távolabb kellett keresgélnem, hogy hol is érzem magam otthonosabban«

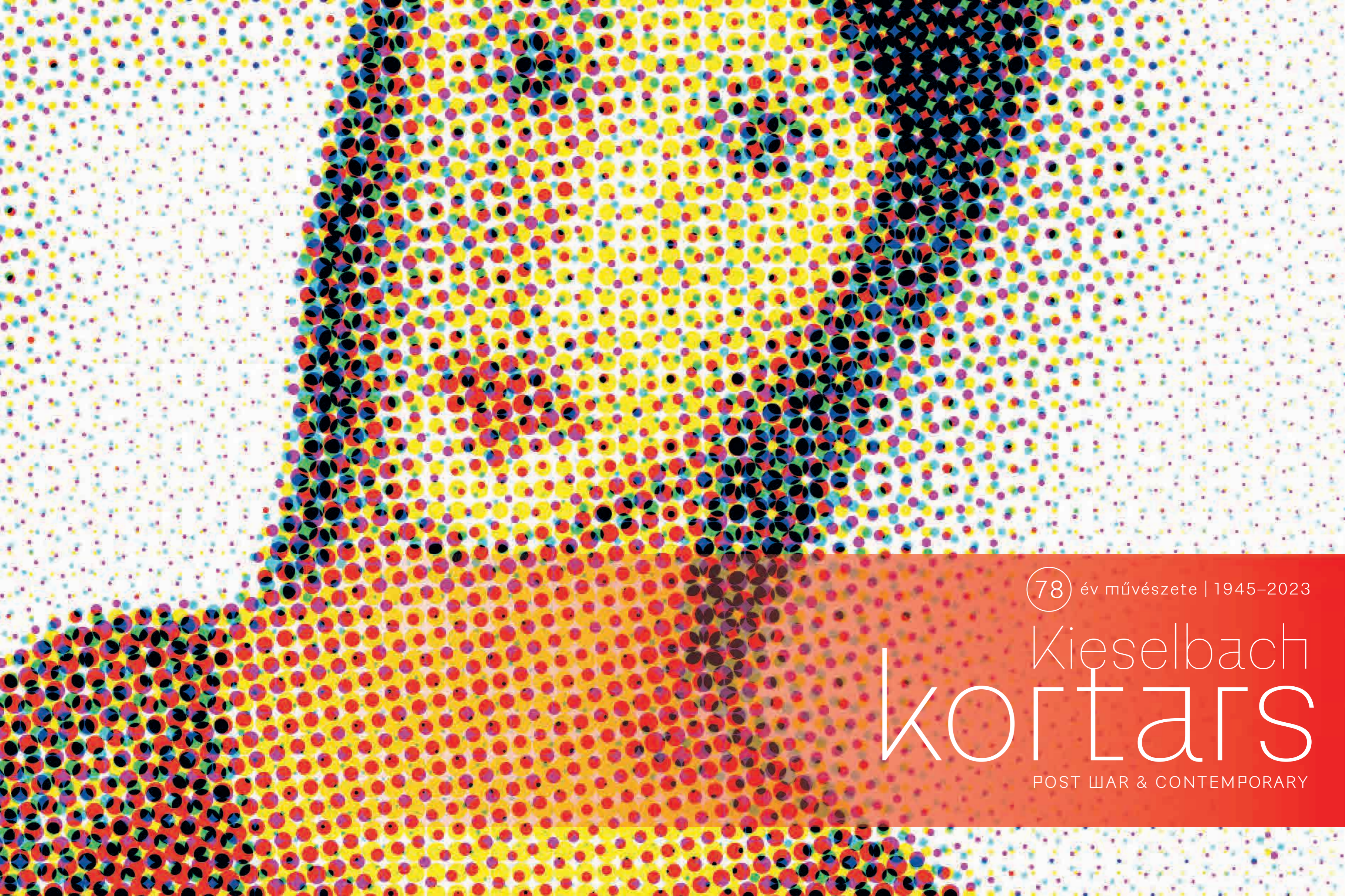
ORSZÁG LILI

Az életrajzi adatok szerint Ország Lili művészete az 1960–70-es években bontakozott ki, de saját belső énjé több ezer évvel korábbi korszakokban bolyongott. A túlérzékeny lélek nem véletlenül menekült a múlt kódébe burkolózó kőfalak világába. A művésznő ungvári izraelita borkereskedő lányaként látta meg a napvilágot, de inkább anyai nagyanyja, az imádott Óma nevelte fel. A család erősen rosszalta művészi szárnypróbálgatásait, de ennél fenyegetőbb árnyakkal kellett szembenéznie: gettóba kényszerítették, majd az Auschwitzba tartó vonatra. A családnak mentességi papírt szerző papa csak Kassán tudta leszedni a vonatról. Harnis iratokkal bujkálva élte túl Budapesten a háborút, majd 1945-ben beiratkozott a Képzőművészeti Főiskolára. Saját szorongásait csak még jobban felerősítette az új totalitárius rendszer. Bezárkózott műtermébe, és szerzetesi alázattal dolgozni kezdett. A hivatalos képzőművészet fórumaitól menekülő fiatal festő az Állami Báb-színházban talált menedékre, ahol olyan művészek forgolódtak, mint Bálint Endre, Jakovits József vagy Korniss Dezső. Ország ebben a „földalatti”, nyitott szellemiségű művészvilágban élhette meg szabadon sajátos szürrealizmusát.

1960-ban Ország Lilit az ódon hangulatú, különleges prágai zsidó temetőben érte a „nagy találkozás”. Itt szembesült a valóságban is azokkal a kövekkel, amelyeket már régóta magában hordott. A málló rétegek alatt még régebbi jeleket keresett, a felületeken egyre távolabb világok nyomai, ősi írásjelek kezdtek felsejleni. „Tovább kellett lépnem a múltba, távolabb kellett keresgélnem, hogy hol is érzem magam otthonosabban [...] keresem a köveket, dacára annak, hogy még nem is tudom, hol vagyok” – vallotta meg. Nagy gyűjtője, Kolozsváry Ernő írta hozzá címzett soraiban: „Úgy lépted át a történelmi idő határait, ahogy belső nyugtalanságod követelte. Ezekben a sohasem volt városokban nosztalgikus mániákussággal cipelsz bennünket Jeruzsálem falaitól Babelig, Kelet kapuján át Nekropoliszig [...] Ebben az egyidejűségben olyan mély alázata érintett meg a történelemnek és ezáltal feltárulkozó érzelmeidnek, hogy alig mertél a színekhez nyúlni. Szorongó magányod lelki attitűdjei halk szürkéken és fojtott barnákon át vezetnek a bársonyos feketékig.” Ország Lili színpalettája azonosult a pusztuló ókori városok fekete-fehér fotókról ismert monokróm arculatával.

A most vizsgált *Oszlopok* című képen a tintafekete, befestékezett felületből Ország Lili visszatörölte-cuppantotta a fehér alapig az egyes elemeket, hogy kirajzolódjanak a függőleges hasábok. Mintha egy ókori romvárosban járnánk, orgonásípként sorakoznak a barázdált antik oszlopok különféle magasságokban, fejezettel vagy fejezet nélkül. A két alacsonyabb tömb felett egy napkorong és egy gyűrűs kisebb kör lebeg. A Max Ernst-féle artisztikus felületalakítás rokonságot mutat a francia informel gesztusaival, de Ország Lili pontosan érzékelté, hogy a tasizmussal szemben számára fontos a „szigorú kompozíció”. Látomásos-boszorkányos művészetében a hatások felülírták a kronológiát. Max Ernst képei olyan ismerősnek tűntek számára, mintha ő maga csinálta volna őket. A most vizsgált festmény születése előtti évben, 1966-ban Ország Lili eljutott Izraelbe. Rövid körutazása során járt Jeruzsálemben, Jaffában, Haifában, Názáretben, a Holt-tengernél és Szodomában is. Lehet, hogy a bibliai romok ihlették a feketéllő oszlopsort, de lehet, hogy az élőben csak később látott itáliai romok jelentek meg lelki szemei előtt. A festmény 1969-ben eljutott Rómába, szerepelt Ország Lili első nyugat-európai kiállításán az Il Babuino galériában. Külföldi tulajdonból most került haza, a háború utáni művészetre irányuló felfokozott művészeti érdeklődésnek köszönhetően.

78 év művészete | 1945–2023

Kieselbach KORTARS

POST WAR & CONTEMPORARY

208 | Konecsni György
(Kiskunmajsza, 1908–;1970, Budapest)

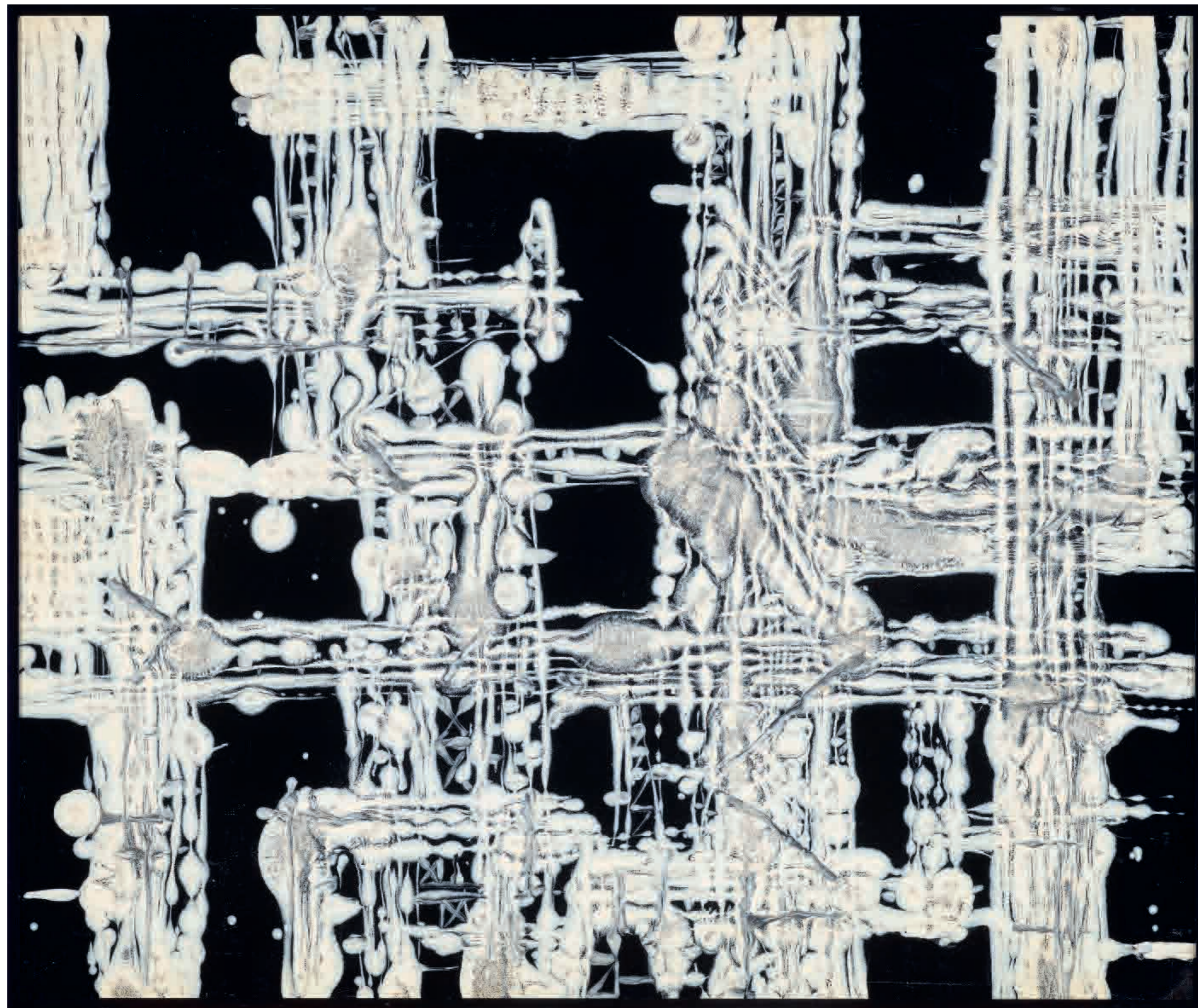
Cím nélkül, 1960-as évek
Untitled, 1960s

60 × 50 cm
Zománccfesték, farost | Enamel paint on fibre board
Jelezve a hátoldalon: Konecsni György saját pecsétje |
On the reverse: Own stamp of the artist

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 7 895 EUR
Becsérték: 4 000 000 – 6 000 000 Ft
Estimated price: 10 526 – 15 789 EUR

Jackson Pollock: Barna és ezüst I, 1951 körül,
Museo Nacional Thyssen-Bornemisza, Madrid

209 | Fehér László

(Székesfehérvár, 1953)

Csónakban II., 1991

On the Boat II., 1991

90 × 63 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: László Fehér 1991,

Jelezve a hátoldalon: In a boat II., 1991 |

Signed lower right: László Fehér 1991,

On the reverse: In a Boat II., 1991

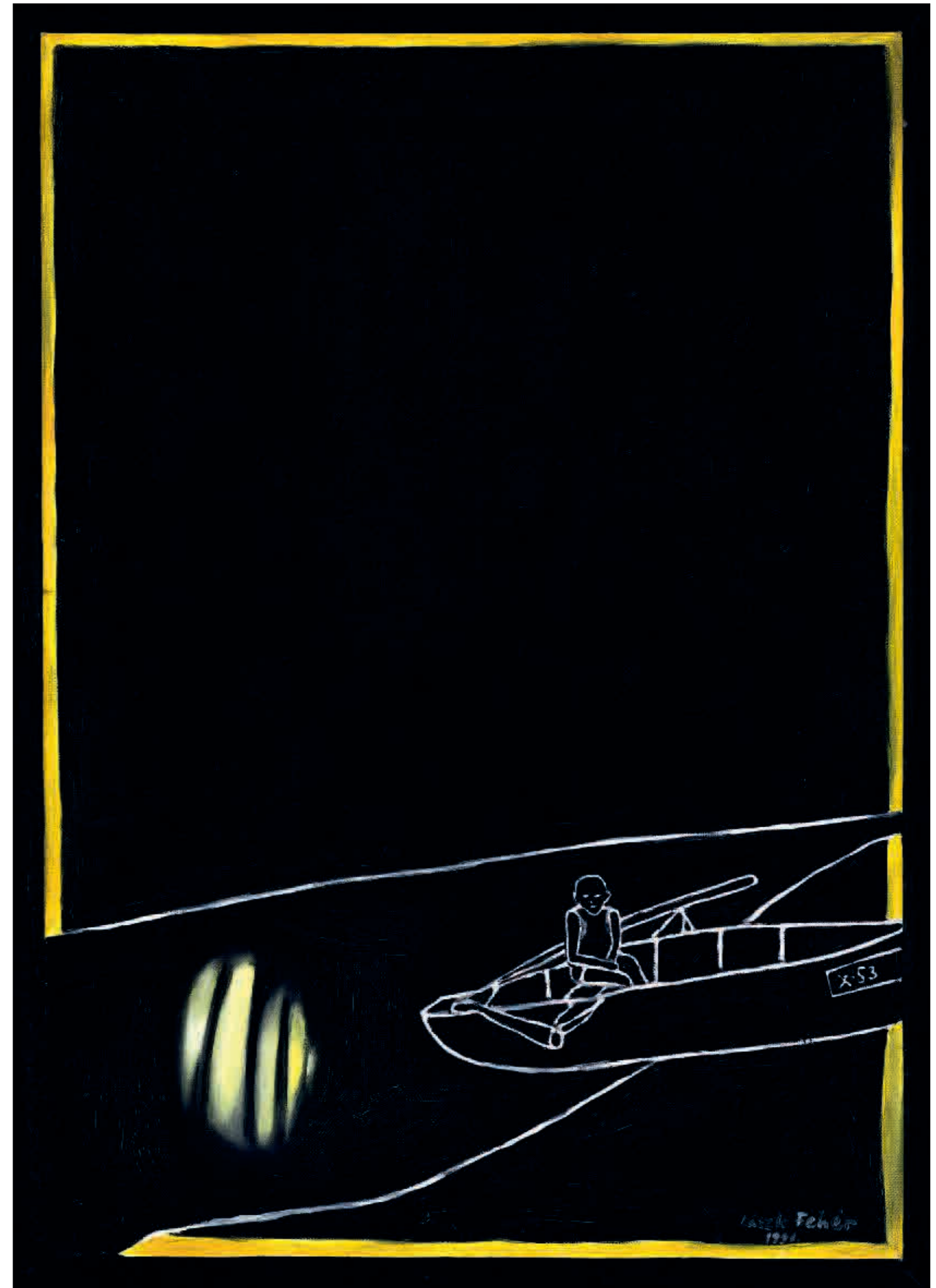
Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 7 895 ELR

Becsérték: 4 000 000 – 6 000 000 Ft

Estimated price: 10 526 – 15 789 ELR

Alex Katz: Narancssárga és fekete, 2006, magántulajdon

210 | Sam Havadtoy

(London, 1952)

Japán nő
Japanese Woman

49 × 49 cm

Szítanyomat, papír | Serigraphy on paper

Jelezve balra lent: 1/15, Jelezve jobbra lent:
a művész pecsétje | Signed lower left: 1/15,
Signed lower right: the artist's stamp

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 000 EUR

Becsérték: 480 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 1 263 – 1 579 EUR

Yoko Ono és Sam Havadtoy

211 | Ludmil Siskov

(Szófia, 1936)

A csók, 1976
The Kiss, 1976

80 × 95 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: LS, Jelezve a hátoldalon:
Ludmil Siskov 76 | Signed lower right: LS,
Signed on the reverse: Ludmil Siskov 76

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 237 EUR

Becsérték: 1 200 000 – 1 500 000 Ft

Estimated price: 3 158 – 3 947 EUR

Gulácsy Lajos: A spiritualista, 1906–1909,
Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest

212 | Moizer Zsuzsa

(Budapest, 1979)

Két test egy lélek XV., 2006
Two Bodies, One Soul XV., 2006

50 × 60 cm

Akvarell, vászon | Watercolor on canvas

Jelezve a hátoldalon: Moizer Zsuzsa 2006.

Két test egy lélek XV. | Signed on the reverse:

Moizer Zsuzsa 2006. Két test egy lélek XV.

Kikiáltási ár: 420 000 Ft / 1 105 ELJR

Becsérték: 500 000 – 800 000 Ft

Estimated price: 1 316 – 2 105 ELJR

213 | feLugossy László

(Kecskemét, 1947)

Őzet ölelő lány, 2003
Girl hugging a Deer, 2003

115 × 150 cm

Vegyes technika, háló | Mixed technique on net

Jelezve hátoldalon: feLugossy László Őzet ölelő lány 2003 |

On the reverse: feLugossy László Őzet ölelő lány 2003

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 2 632 ELJR

Becsérték: 1 400 000 – 2 000 000 Ft

Estimated price: 3 684 – 5 263 ELJR

214 | Lóránt János Demeter

(Békésszentandrás, 1938)

Indián nyár, 2008
Indian Summer, 2008

80 × 70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: LDJ | Signed lower right: LDJ

Kikiáltási ár: 420 000 Ft / 1 105 ELJR
Becsérték: 500 000 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 316 – 2 105 ELJR

215 | efZámbó István

(Salgótarján, 1950)

Ikon félholddal és kalapáccsal, 2011
Icon with Crescent Moon
and Hammer, 2011

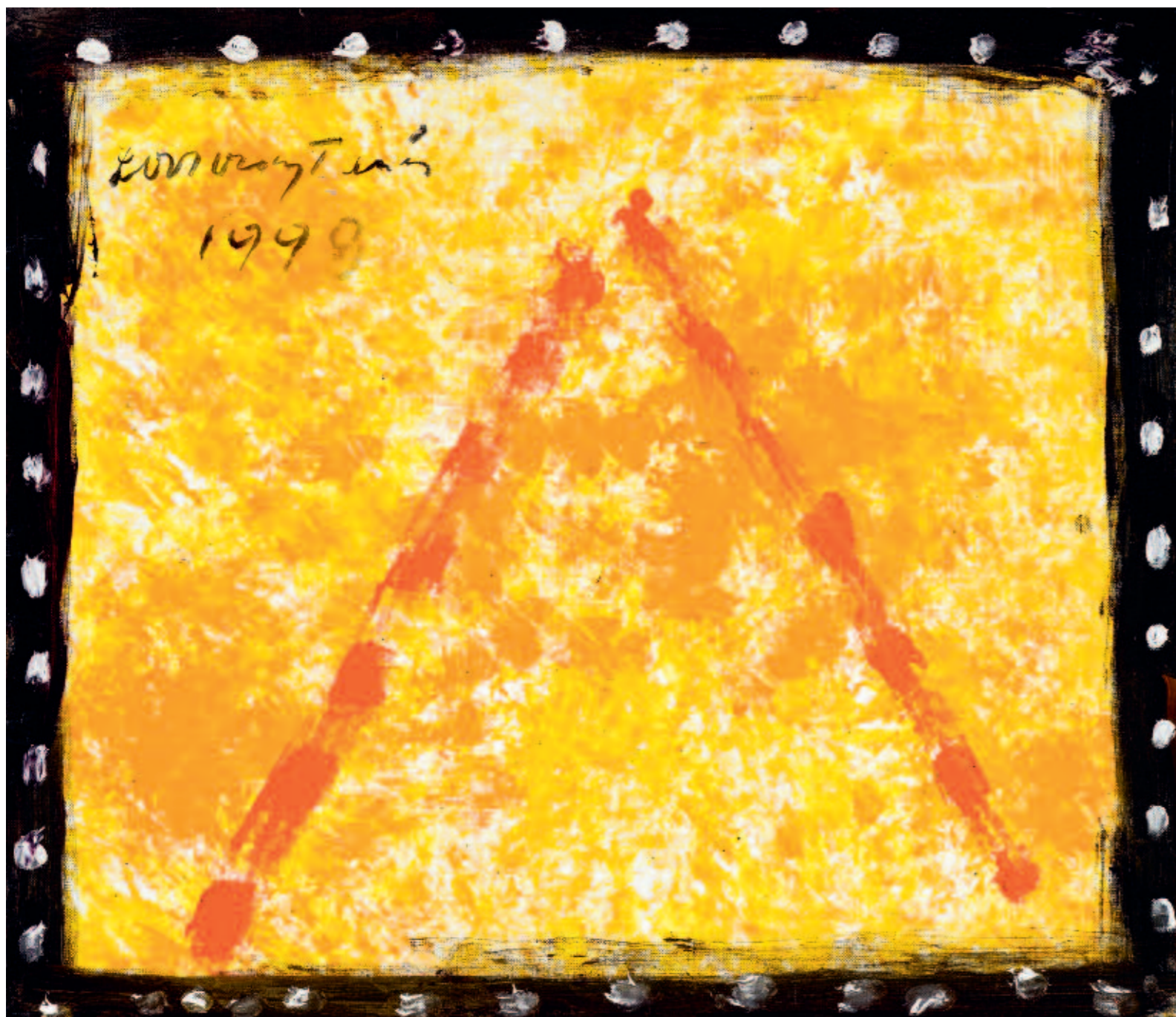
70 × 50 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: ef Zámbó I 2011 |
Signed lower right: ef Zámbó I 2011

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· 2016 Szentendre, Ferenczy Múzeum

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· 2016 Szentendre, Ferenczy Múzeum
kiállítási katalógusában

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 7 895 ELJR
Becsérték: 3 400 000 – 4 400 000 Ft
Estimated price: 8 947 – 11 579 ELJR

216 | Lossonczy Tamás

(Budapest, 1904–2009, Budapest)

Napkitörés, 1998

Solar Flare, 1998

60 × 70 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra fent: Lossonczy Tamás 1998,

Jelezve a hátoldalon: Lossonczy Tamás 1998 |

Signed upper left: Lossonczy Tamás 1998,

Signed on the reverse: Lossonczy Tamás 1998

Kikiáltási ár: 440 000 Ft / 1 158 EUR

Becsérték: 550 000 – 800 000 Ft

Estimated price: 1 447 – 2 105 EUR

217 | Mazzag István

(Győr, 1958)

Tulipán, 2017

Tulip, 2017

100 × 120 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Mazzag, Jelezve a hátoldalon:

Mazzag 2017 Tulipán | Signed lower right: Mazzag,

Signed on the reverse: Mazzag 2017 Tulipán

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 842 EUR

Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 2 368 – 3 684 EUR

Kieselbach
klasszikus

218 | Bencze Margit

(Budapest, 1879--?)

Erdélyi utcarészlet
Transylvanian Street

55 × 59 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Bencze M. |

Signed lower right: Bencze M.

Kikiáltási ár: 440 000 Ft / 1 158 EUR

Beccsérték: 550 000 – 750 000 Ft

Estimated price: 1 447 – 1 974 EUR

Hollósy Simon: Parasztudvar Nagybányán, 1912,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

219 | Balla Béla

(Arad, 1882–1965, Nagybánya)

Kilátás a műteremből
View from the Studio

48,5 × 42,5 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve jobbra lent: Balla Béla |

Signed lower right: Balla Béla

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 316 EUR

Beccsérték: 600 000 – 900 000 Ft

Estimated price: 1 579 – 2 368 EUR

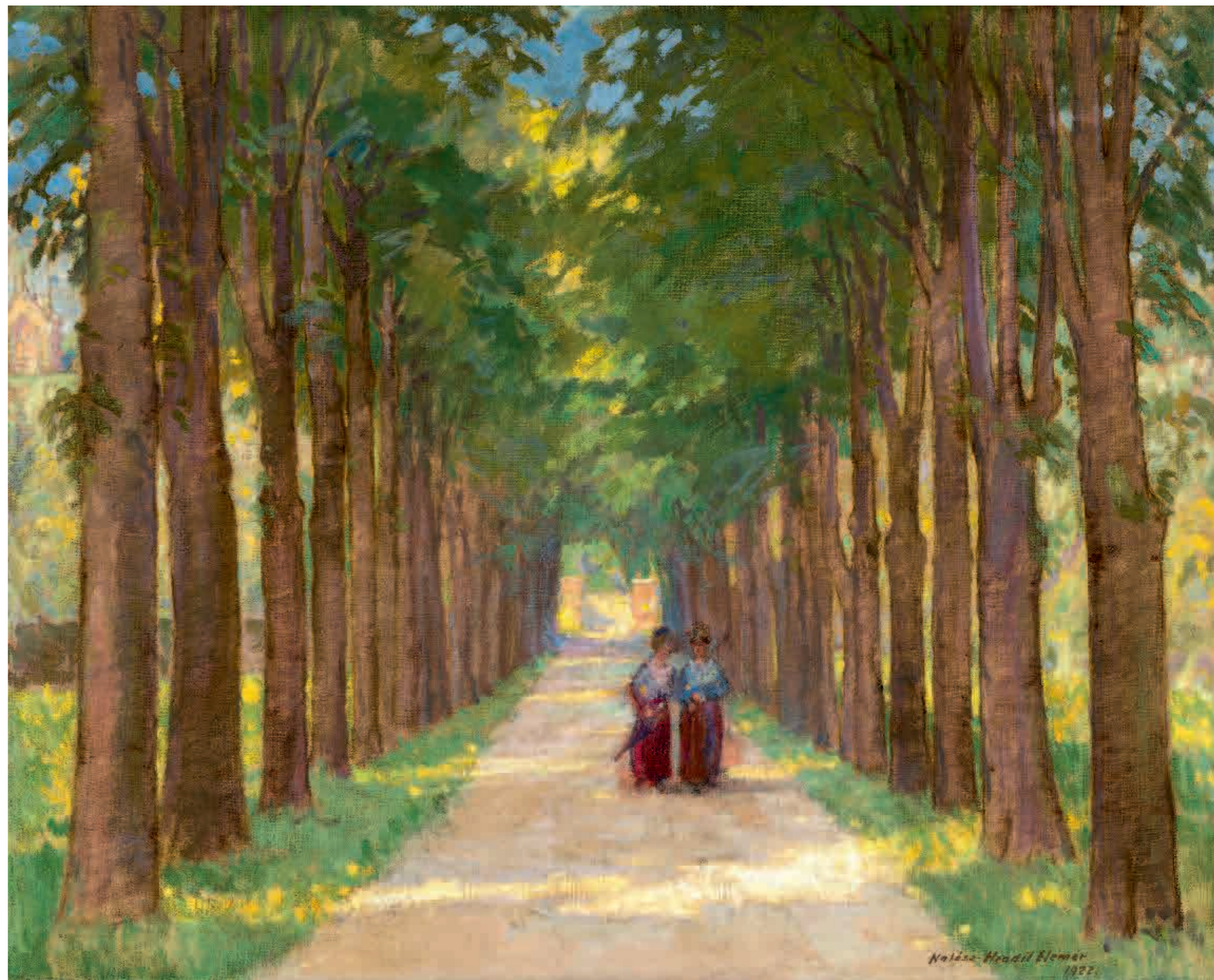

220 | Sovánka Károly
(Zajugróc, 1883–1961, Németország)

Vadászaton
On the Hunt

62 × 76 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: K. Sovánka
Signed lower left: K. Sovánka

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 1 974 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 2 000 000 Ft
Estimated price: 2 632 – 5 263 EUR

221 | Halász-Hradil Elemér
(Miskolc, 1873–1948, Kassa)

Séta a kastélyparkban
(Töketeres), 1922
Walking on the Park
of the Castle (Töketeres), 1922

70 × 86 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Halász Hradil Elemér 1922 |
Signed lower right: Halász Hradil Elemér 1922

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 158 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 2 200 000 Ft
Estimated price: 3 684 – 5 789 EUR

222 | Mednyánszky László

(Beckó, 1852–1919, Bécs)

Szerbiában, 1914

In Serbia, 1914

32,5 × 47,5 cm

Pasztell, papír | Pastel on paper

Jelezve jobbra lent: Mednyánszky 1914 |

Signed lower right: Mednyánszky 1914

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 711 ELR

Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft

Estimated price: 2 105 – 3 158 ELR

Mednyánszky László: Szerbiában, 1914,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

223 | Nemes Lampérth József

(Budapest, 1891–1924, Sátoraljaújhely)

Fekvő női akt

Lying Female Nude

30 × 48 cm

Tus, papír | Indian ink on paper

Jelezve balra lent: Lampérth József |

Signed lower left: Lampérth József

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 842 ELR

Becsérték: 1 000 000 – 1 800 000 Ft

Estimated price: 2 632 – 4 737 ELR

224 | Lotz Károly

(Homburg vor der Höhe, Németország, 1833–1904, Budapest)

Vénusz és Ámor
Venus and Eros

26 × 75 cm

Olaj, fa (restaurálva) | Oil on wood (Restored)

Jelezve jobbra lent: Lotz K, Hátoldalon: Nemzeti Szalon raglap | Signed lower right: Lotz K, On the reverse: label of Nemzeti Szalon

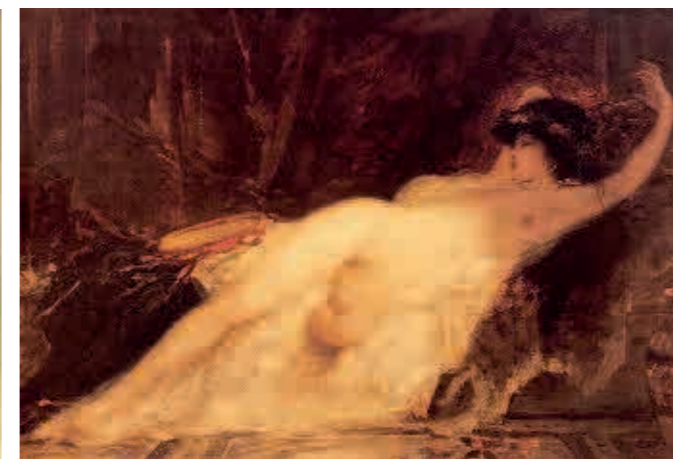
Kikiáltási ár: 3 500 000 Ft / 9 211 EUR

Beccsérték: 4 500 000 – 5 500 000 Ft

Estimated price: 11 842 – 14 474 EUR

Lotz Károly: Fürdő nő, 1901, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

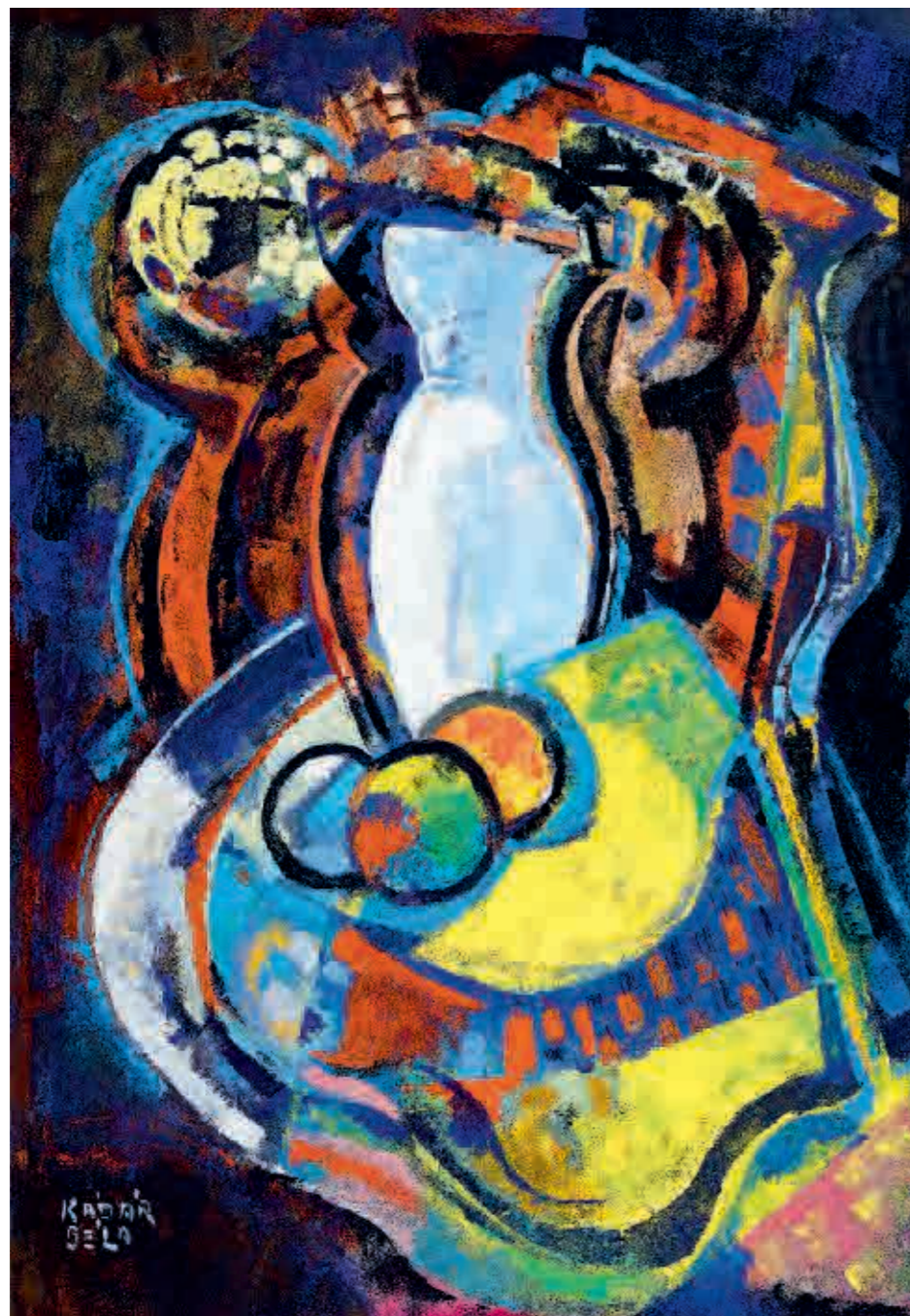
Lotz Károly: Női akt (Pihenő táncosnő), 1880-as évek vége, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Lotz Károly: Szieszta, 1880-as évek vége, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Lotz Károly: Alvó bacchásnő (Pihenő táncosnő), 1880-as évek vége, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

225 | Kádár Béla

(Budapest, 1877–1956, Budapest)

Csendélet színes drapériákkal
Still Life with a Drapery

63 x 43,5 cm

Tempera, papír | Tempera on paper

Jelezve balra lent: Kádár Béla |

Signed lower left: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 3 600 000 Ft / 9 474 EUR

Becsérték: 4 400 000 – 6 500 000 Ft

Estimated price: 11 579 – 17 105 EUR

226 | Molnár C. Pál

(Battonya, 1894–1981, Budapest)

Itáliai táj lovasokkal
Italian Landscape with Riders

50 x 65 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve balra lent: MCP | Signed lower left: MCP

Kikiáltási ár: 350 000 Ft / 921 EUR

Becsérték: 500 000 – 750 000 Ft

Estimated price: 1 816 – 1 974 EUR

227 | Yao Shaoxiang

(1914–2014)

A horgász
The Angler

99 × 32 cm (tekercs méret: 214 × 46 cm)

Tus, akvarell, papír | Indian ink, watercolor on paper

Jelezve jobbra fent | Signed upper right

Kikiáltási ár: 440 000 Ft / 1 158 EUR

Becsérték: 700 000 – 1 200 000 Ft

Estimated price: 1 842 – 3 158 EUR

228 | Mácsai István

(Budapest, 1922–2005, Budapest)

Téli táj, 1982

Winter Landscape, 1982

60 × 100 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve jobbra lent: Mácsai 82 | Signed lower right: Mácsai 82

Hátoldalon: Vigadó Galéria kiállítási raglap és Képcsarnok

Vállalat címkéje | On the reverse: exhibition label
of Vigadó Galéria and label of Képcsarnok Vállalat

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Vigadó Galéria, Budapest, Mácsai István kiállítása

1983. május (16. sz.)

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 211 EUR

Becsérték: 700 000 – 1 000 000 Ft

Estimated price: 1 842 – 2 632 EUR

229 | Ferenczy Noémi

(Szentendre, 1890–1957, Budapest)

Tavaszi (Nagybányai Szőlőhegy), 1936 körül
Spring (Szőlőhegy in Nagybánya), c. 1936

74 × 82 cm

Tempera, papír | Tempera on paper

Jelzés nélkül | Unsigned

IRODALOM | LITERATURE

- Tolnai Károly: Ferenczy Noémi. Bisztrai Farkas Ferencz, Budapest, 1934.
- Jankovich Júlia: Ferenczy Noémi. Corvina, Budapest, 1983.
- Pálosi Judit: Ferenczy Noémi. FLJGA, Budapest, 1998.
- Bodonyi Emőke: Teremtés. Ferenczy Noémi művészete. Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre, 2020.

Kikiáltási ár: 5 500 000 Ft / 14 474 EUR

Becsérték: 8 000 000 – 12 000 000 Ft

Estimated price: 21 053 – 31 579 EUR

Ferenczy Noémi: Őszi szőlőhegy, 1935 körül,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

A középkorból ismerünk olyan nagy festődinasztiákat, amelyeknek több nemzedékéből is kerültek ki elsőrangú alkotók. De a Ferenczy családhoz hasonló nemcsak a hazai, hanem az egyetemes művészettörténetben sem igen akad. Az apa, Ferenczy Károly a nagybányai modern magyar festészet nagy hatású alapítója, akinek esztétikummal átítatott szellemiségét gyermekei is örökölték. Bár az idősebb fiú, Ferenczy Valér nem tudott apja szintjéhez felőlni tehetségben, a fiatalabb ikerpár tagjai, a szobrász Béni és a gobelinszővő Noémi megújították a saját maguk által választott képzőművészeti ágat. Ferenczy Noémi ugyan nem részesült formális művészeti képzésben, de a család szellemi körében a legkifinomultabb műveltséghez jutott hozzá. Nemcsak a nagybányai festőket ismerte jól, hanem a nyugati utazások során eljutott a legmagasabb európai múzeumokba is, Bécsbe, Firenzébe és Párizsba. Az első világháború vége felé pedig kapcsolatba került a Vasárnapi Kör társaságával, ahol a kor legműveltebb koponyái gyűltek össze. Itt ismerkedett meg többek között a később világhírű művészettörténésszé váló fiatal Tolnay Károllyal, aki róla írt 1934-es monográfiájában szuperlatívuszokban fogalmazott hatásáról: „A magyar művészet általa kapott először a szó szoros értelmében »korszakot alkotó« szerepet az egyetemes kultúrfejlődésben.”

A Nagybányán felcseperedő Ferenczy Noémit a falusi környezetben varázsolta el először a kézzel szőtt anyagok világa. Édesanyja, Fialka Olga is lelkesedett a népi szöttekért, és Ferenczy Károly *Októberének* asztalán is egy általa gyűjtött román terítő látható. A papa tanácsolta, hogy ha már szőni szeretne a lánya, akkor látogassa meg a szőnyegszövés tradicionális központját, a franciaországi Manufacture des Gobelins-t. A müncheni és bécsi varrodákban eltöltött rövidebb idő után Ferenczy Noémi beiratkozott a neves párizsi műintézménybe. De a több száz éves kárpitszővő gyakorlat nem tudta magával ragadni. Az igazi, elementáris művészeti élményt nem a gobelinek, hanem a katedrálisüvegek jelentették a számára. „Anyámmal nagyon sokat utaztunk. [...] Így juttunk el Chartres-ba, a híres XIII. századbeli üvegfestmények katedrálisába. [...] A fénykévéktől ragyogó, gyönyörű, művészi üvegfestmények lebilincselő hatással voltak rám. Itt éreztem legelőször az alkotás vágyának azt a lebírhatatlanul ösztönző erejét, amely azóta sem hagyott el engem egész pályám folyamán” – nyilatkozta művészi pályafutása kulcsélményéről 1926-ban. Ferenczy Noémi maga tervezte és szötte kárpitjait, mint a középkori mesterek vagy az ő nyomukban járó, 19. századi angol preraffaeliták. Így emelte fel a gobelint a képalkotás magas művészeti rangjára, és ennek köszönhető, hogy értői (valamint gyűjtői) a festészettel teljesen egyenrangú alkotásokként viszonyultak munkásságához.

Korai formavilága és motívumköre – ahogy a legfrissebb, 2020-as kiállításához írt katalógusban monográfusa, Bodonyi Emőke megállapította – „a késő középkori és kora reneszánsz millefleurs kárpitok, illetve a 16. századtól divatos verdűrök szellemiségét igyekezett újraértelmezni a sűrű vegetációval telt kompozícióin, amelyeken apró virágok és növények ezrei pompáznak”. A dolgozó embert és a mitológiai, biblikus témákat ábrázoló művek mellett Ferenczy Noémi számára kulcsfontosságú volt a természet harmonikus szépsége. Az ősélményt a nagybányai családi séták emlékei jelentették, mint a most vizsgált alkotás esetében is: növekvő szőlőtövek ritmikusan sorjázó karók mellett, két virágzó fával és egy elsuhanó madárral. Ferenczy Noémi tervezett egy meg nem valósult négy évszak sorozatot, ennek első eleme volt a most vizsgált mű variációja, a Fränkel Szalonban 1937-ben bemutatott *Tavaszi*, amelyre a művész nő mindenhol „szőlőhegyként” hivatkozott. „Remélem – írta a nagybányai festők nesztorának, Réti Istvánnak –, megmutathatom Magának az én Nagybányámat, a »szőlőhegyet«.” Tolnay Károlynak úgy lelkendezett róla, mint ami tényleg „szenvedéllyel” született. Az eredeti kárpit lappang, a színeiről eddig csak egy kis méretű vázlat alapján alkothattunk képet. A most felbukkant alkotás a *Tavaszi* festményléptékű variációja, a magántulajdonban őrzött kevés Ferenczy Noémi-remekmű egyike.

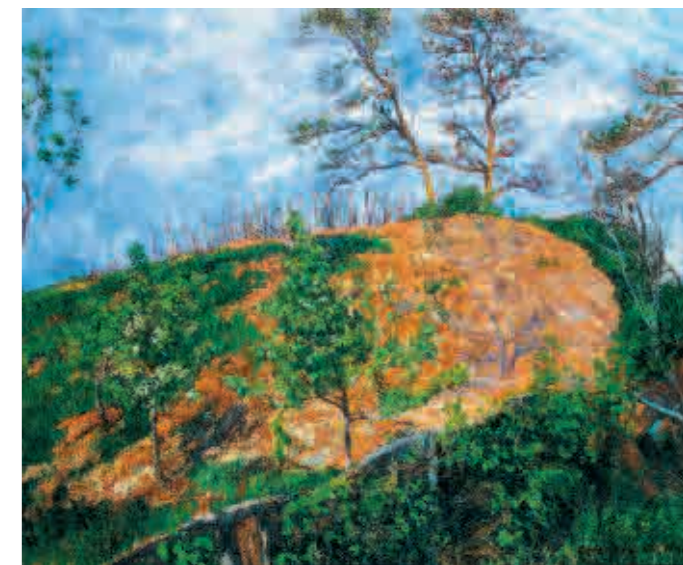

Ferenczy Noémi: *Tavaszi*, 1936, szövött falikárpit (archív fotó a lappangó alkotásról; forrás: Magyar Művészet, 1937, 372.)

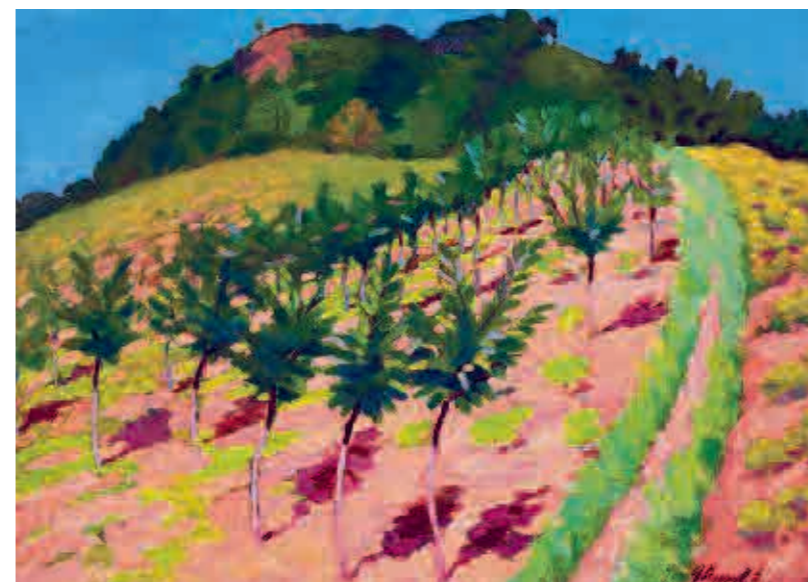

Ferenczy Károly: *Hármas arckép* (Valér, Noémi, Béni). 1911

»Az ősélményt a nagybányai családi séták emlékei jelentették, mint a most vizsgált alkotás esetében is: növekvő szőlőtövek ritmikusan sorjázó karók mellett, két virágzó fával és egy elsuhanó madárral.«

Ferenczy Károly: *Tavaszi táj*, 1905, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Mund Hugó: *Nagybányai táj*, magántulajdon

Deli Antal: *Virághegyi domboldal Nagybányán*, 1913–1914 körül, magántulajdon

230 | Hua Yisong

(XX. század eleje)

Mutatványosok majommal
Showmen with Monkey

109 × 58 cm (tekercs méret: 228 × 72 cm)

Tus, akvarell, papír | Indian ink, watercolor on paper

Jelezve balra fent | Signed upper left

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 263 EUR

Becsérték: 800 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 2 105 – 3 684 EUR

231 | Hua Yan (1682–1756)

jelzéssel

Gázló madár rovart figyel
A Crane watching a Bug

100 × 41 cm (tekercs méret: 180 × 54 cm)

Tus, akvarell, papír | Indian ink, watercolor on paper

Jelezve balra középen, jelezve jobbra középen |

Signed middle left, Signed middle right

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 842 EUR

Becsérték: 1 000 000 – 1 800 000 Ft

Estimated price: 2 632 – 4 737 EUR

232 | Qi Baishi

CHI Pai-Shih, Csi Paj-si

(Hsziangce, 1864–1957, Peking)

A természet csodái
Miracles of Nature

56 x 18 cm (tekercs méret: 172 x 33,5 cm)

Tus, papír | Indian ink on paper

Jelezve: balra lent művészpecséttel |

Signed lower left with the artiststamp

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· A képet a tulajdonos 1964–1966 között

Pekingben vásárolta

IRODALOM | LITERATURE

· Szentandrás-Sós Zsuzsanna: Drawn in China.

Artkartell.hu (2015, június 9.)

Kikiértési ár: 7 500 000 Ft / 19 737 EUR

Becsérték: 8 500 000 – 12 000 000 Ft

Estimated price: 22 368 – 31 579 EUR

Qi Baishi mester

»Qi Baishi (magyar átírással:
Csi Paj-si) a 20. századi kínai
festészet legnagyobb sztárja.«

Qi Baishi: Részlet a növény- és rovarfestmények albumából,
1924, Kínai Nemzeti Múzeum, Peking

Qi Baishi (magyar átírással: Csi Paj-si) a 20. századi kínai festészet legnagyobb sztárja. A világ egyik legdrágább művészeként már Európa is megtanulta a nevét. Festménytekercei a 2010-es évektől a nemzetközi műtárgypiacon Andy Warhol és Pablo Picasso műveivel versenyeznek. A kínai festő műveivel a Magyar Nemzeti Galéria 2015-ös, *A természet igézete* című nagy kiállításán a hazai közönség is megismerkedhetett. Dr. Fajcsák Györgyi sinológus, a kiállítás kurátora mondta egy interjúban Qi Baishi művészetének jellemzőiről: „A kínai hagyományos festészetre jellemző aprólékos kontúrozás helyett rendkívül merész ecsetkezelés jellemezte őket. Ezt az újításukat Qi Baishi is magáévá tette. A kínai festészet visszafogott színhasználatát – amit gyakorlatilag a tus színe és a hordozó fehér színe adott – Qi Baishi színekkel egészítette ki. [...] Mindezekén túl fontos tudni, hogy a kínai mesterek nem készítenek vázlatot vagy előtanulmányt. Az átgondolt kompozíciót néhány mozdulattal vetik a papírra, javítani nem lehet. Ettől nagyon frissek a képek, minden jobban él: a levelek vagy a szinte mozdulatlan állatok. Qi Baishi ezt a technikát a kompozíció frissességével fokozta. Üde, közeli a nézőpont, gyakorlatilag részeivé válunk, benne vagyunk a képeiben. Nincsen háttér, sem perspektíva. [...] Fontos, hogy a kínai kép rétegzetten értelmezhető: elsődleges olvasata a két nagy kompozíciós elem felismeréséből fakad, és azután lehet az ezekből fakadó szójátékokkal továbbhaladni. Majdnem mindig van bennük valamilyen rejtett tartalom, egy nyelvi játék, például az élet egy fordulópontjához kapcsolható jókivánság vagy a természet dicsérete. Ez úgy tárul fel a néző előtt, mint ahogy megmutatja hatását egy jó parfüm, minden órában egy újabb komponenst lebontva.”

233 | Korniss Dezső

(Beszterce, 1908-1984, Budapest)

Férfi fej, 1930 körül

Portrait of a Man, c. 1930

22 × 17 cm

Ceruza, papír | Pencil on paper

J.n. | Unsigned

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Csak tiszta forrásból. Hagyomány és absztrakció Korniss Dezső (1908–1984) művészetében. Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2018, 277.

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 579 EUR

Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 2 368 – 3 684 EUR

234 | Mattis Teutsch János

(Brassó, 1884–1960, Brassó)

Női portré (Távolba néző)

Portrait of a Woman

50 × 35 cm

Pasztell, papír | Pastel on paper

Jelezve jobbra lent: MT | Signed lower right: MT

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 237 EUR

Becsérték: 1 000 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 2 632 – 3 684 EUR

235 | Jancsek Antal
(Budapest, 1907–1985, Budapest)

Májusi délután (Randevú)
May Afternoon (Rendezvous)

50 × 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Jancsek |
Signed lower right: Jancsek

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 737 ELJR
Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 1 053 – 1 579 ELJR

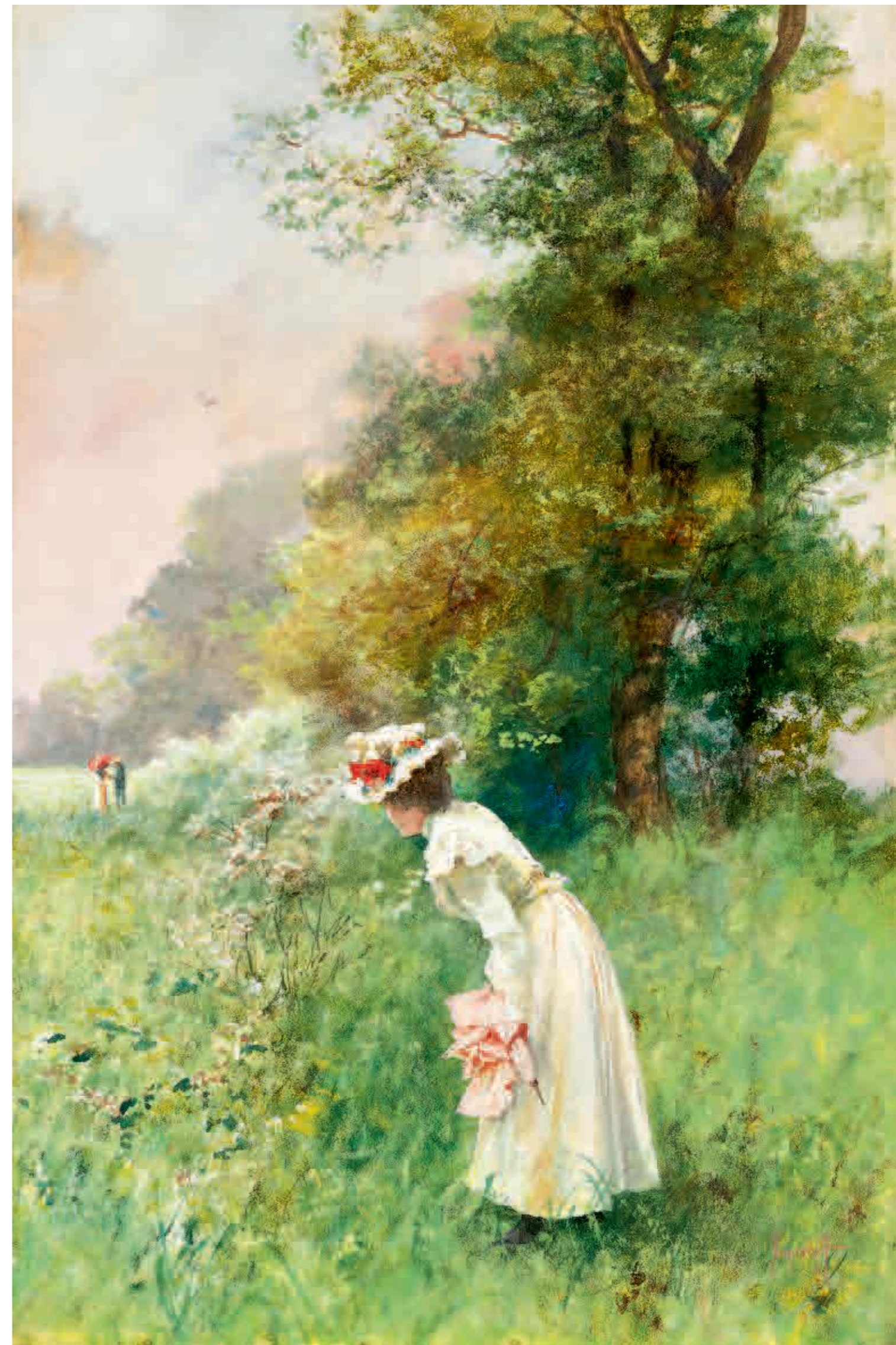
Claude Monet: Pipacsmező Argenteuil közelében, 1873,
Musée d'Orsay, Párizs

236 | Neogrády Antal
(Galsa, 1861–1942, Alag)

Szerelmesek (Leskelődés)
Lovers (Peeking)

46 × 31 cm
Vegyes technika, papír |
Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent: Neogrády A. |
Signed lower right: Neogrády A.

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 447 ELJR
Becsérték: 750 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 1 974 – 3 158 ELJR

237 | Molnár József

(Zsámbok, 1821–1899, Budapest)

Tátrai táj
High Tatras

30 × 39,5 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelzés nélkül | Unsigned

Hátoldalon | On the reverse: hagyatéki bélyegző

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 316 ELJR

Becsérték: 600 000 – 1 000 000 Ft

Estimated price: 1 579 – 2 632 ELJR

238 | Telepy Károly

(Debrecen, 1828–1906, Budapest)

Balatoni látkép háttérben
a Badacsonnyal, 1889
Lake Balaton Skyline with Badacsony
Hill in the Background, 1889

27 × 48,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzve jobbra lent: Telepy K. 889 |

Signed lower right: Telepy K. 889

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 2 632 ELJR

Becsérték: 1 400 000 – 2 000 000 Ft

Estimated price: 3 684 – 5 263 ELJR

239 | Bruck Lajos

(Pápa, 1846–1910, Budapest)

Rőzsehordó nő
Woman Carrying Brushwood

71 × 46 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Bruck Lajos |

Signed lower right: Bruck Lajos

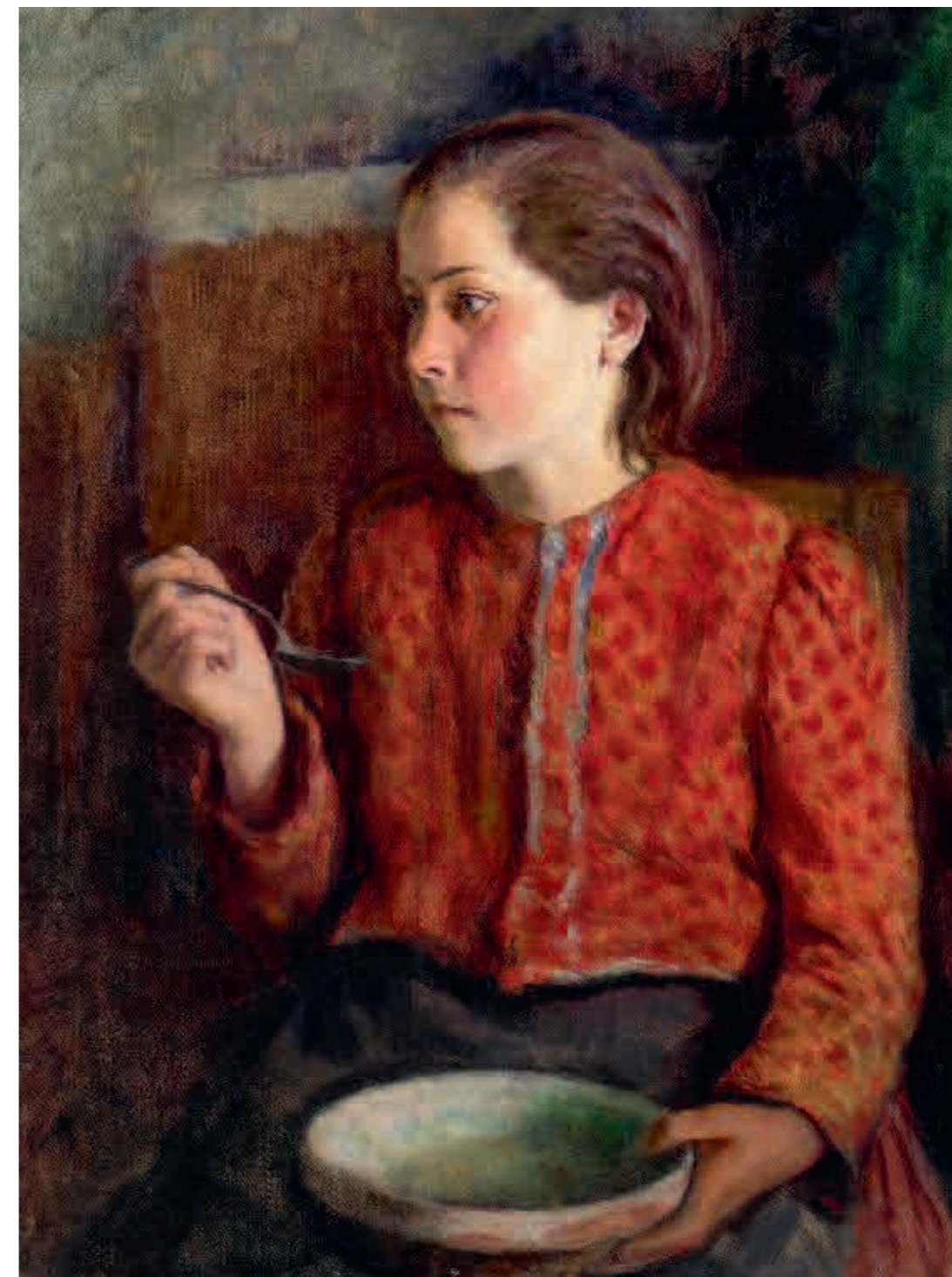
Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 632 EUR

Becsérték: 360 000 – 650 000 Ft

Estimated price: 947 – 1 711 EUR

Munkácsy Mihály: Rőzsehordó nő, 1873,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

240 | Glatz Oszkár

(Budapest, 1872–1958, Budapest)

Kislány piros ruhában, 1944
Girl in Red Dress, 1944

70 × 53,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

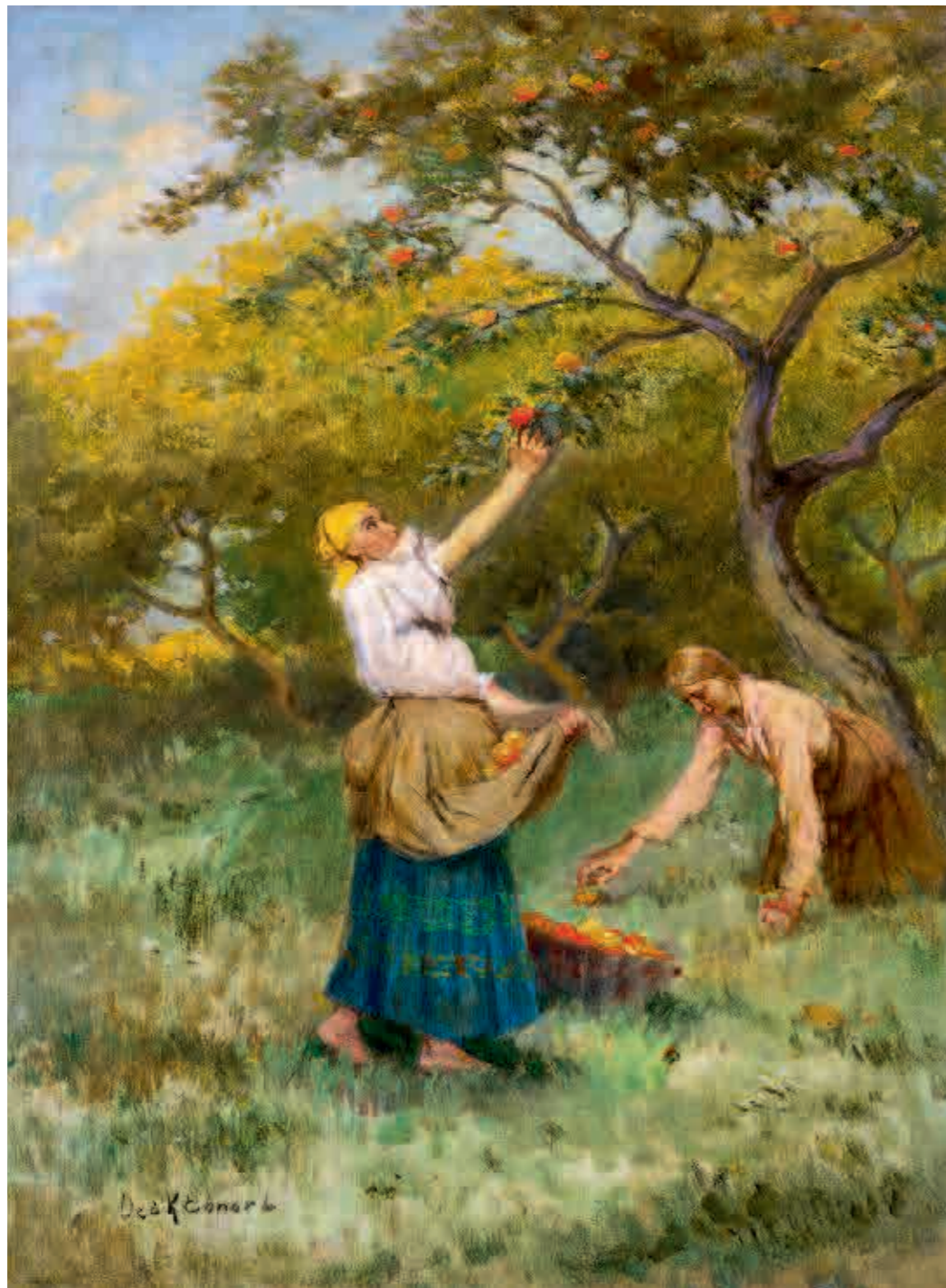
Jelezve balra lent: Glatz 1944 |

Signed lower left: Glatz 1944

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 684 EUR

Becsérték: 1 800 000 – 2 800 000 Ft

Estimated price: 4 737 – 7 368 EUR

241 | Deák-Ébner Lajos

(Pest, 1850–1934, Budapest)

Almaszüret
Apple Harvest

44 × 33 cm

Olaj, fatábla | Oil on panel

Jelezve balra lent: Deák Ébner L., Jelezve a hátoldalon:

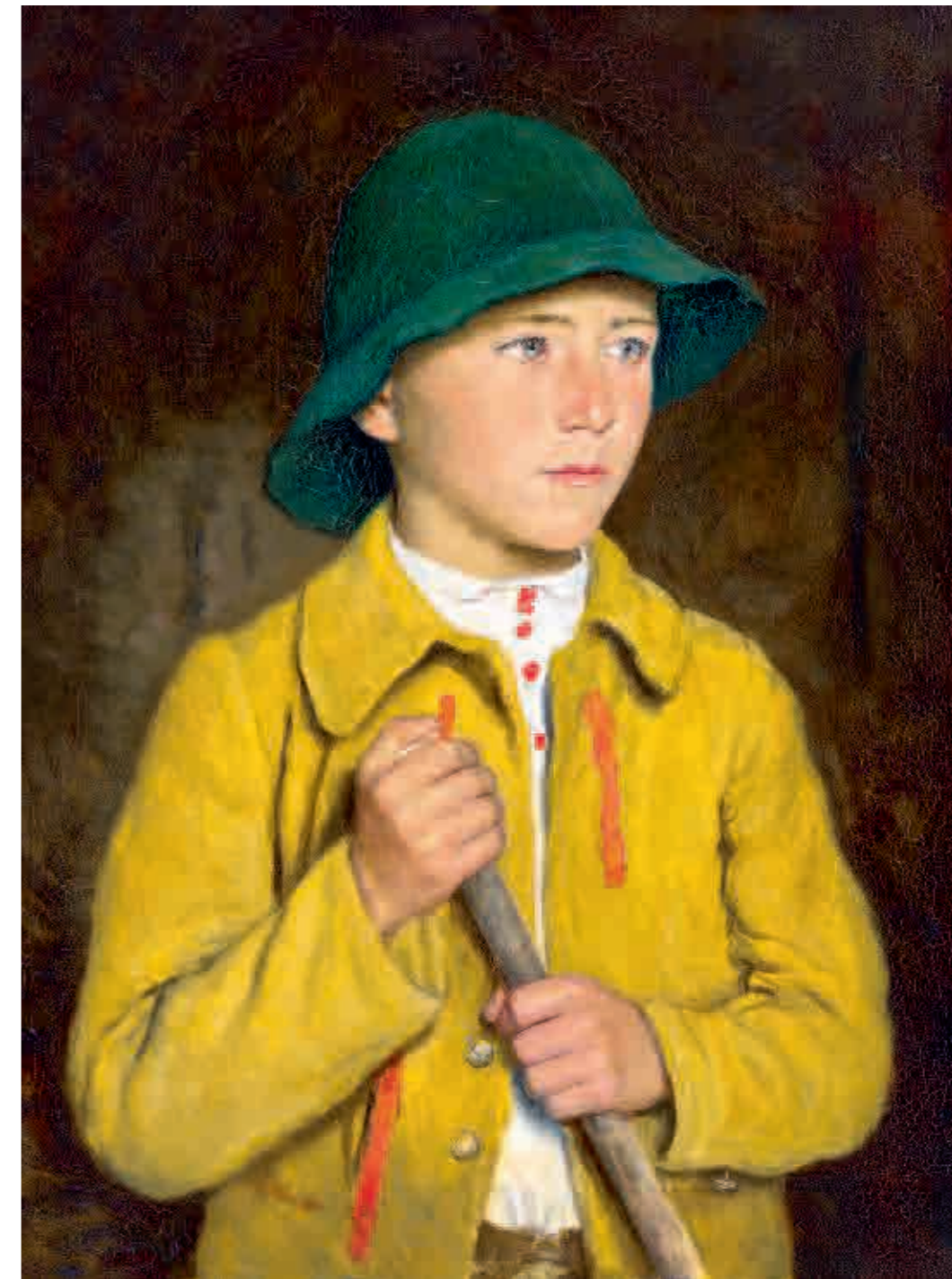
Deák Ébner | Signed lower left: Deák Ébner L.,

Signed on the reverse: Deák Ébner

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 711 EUR

Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft

Estimated price: 2 105 – 3 158 EUR

242 | Glatz Oszkár

(Budapest, 1872–1958, Budapest)

Zöld sapkás fiú
Boy in a Green Hat

62 × 47 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 947 EUR

Becsérték: 500 000 – 700 000 Ft

Estimated price: 1 316 – 1 842 EUR

243 | Tornai Gyula

(Görgő, 1861–1928, Budapest)

Férfi arany palástban
Man in a Golden Head Scarf

46,5 × 23,5 cm

Olaj, fa | Oil on wood

Jelezve balra lent: Tornai Gy. |

Signed lower left: Tornai Gy.

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Dr. Keresztes László
gyűjteményében

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 842 ELJR

Becsérték: 900 000 – 1 200 000 Ft

Estimated price: 2 368 – 3 158 ELJR

244 | Boldizsár István

(Orosháza, 1897–1984, Budapest)

Nagybányai akt (Hommage a Giorgione)
Nude in Nagybánya (Hommage a Giorgione)

100 × 144 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

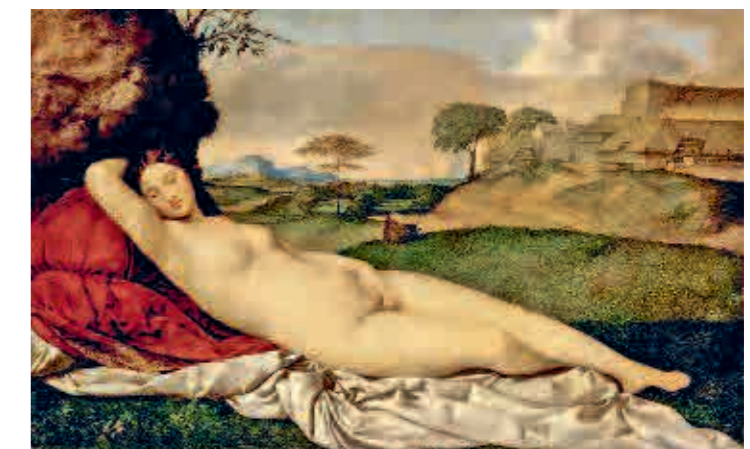
Jelezve balra lent: Boldizsár |

Signed lower left: Boldizsár

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 158 ELJR

Becsérték: 1 600 000 – 2 400 000 Ft

Estimated price: 4 211 – 6 316 ELJR

Giorgione da Castelfranco: Alvó Vénusz, 1508,
Gemäldgalerie, Drezda

245 | Berény Róbert

(Budapest, 1887–1953, Budapest)

Asztali csendélet (A születésnap csokor)
Table Still Life (The Birthday Bouquet)

70 × 50 cm

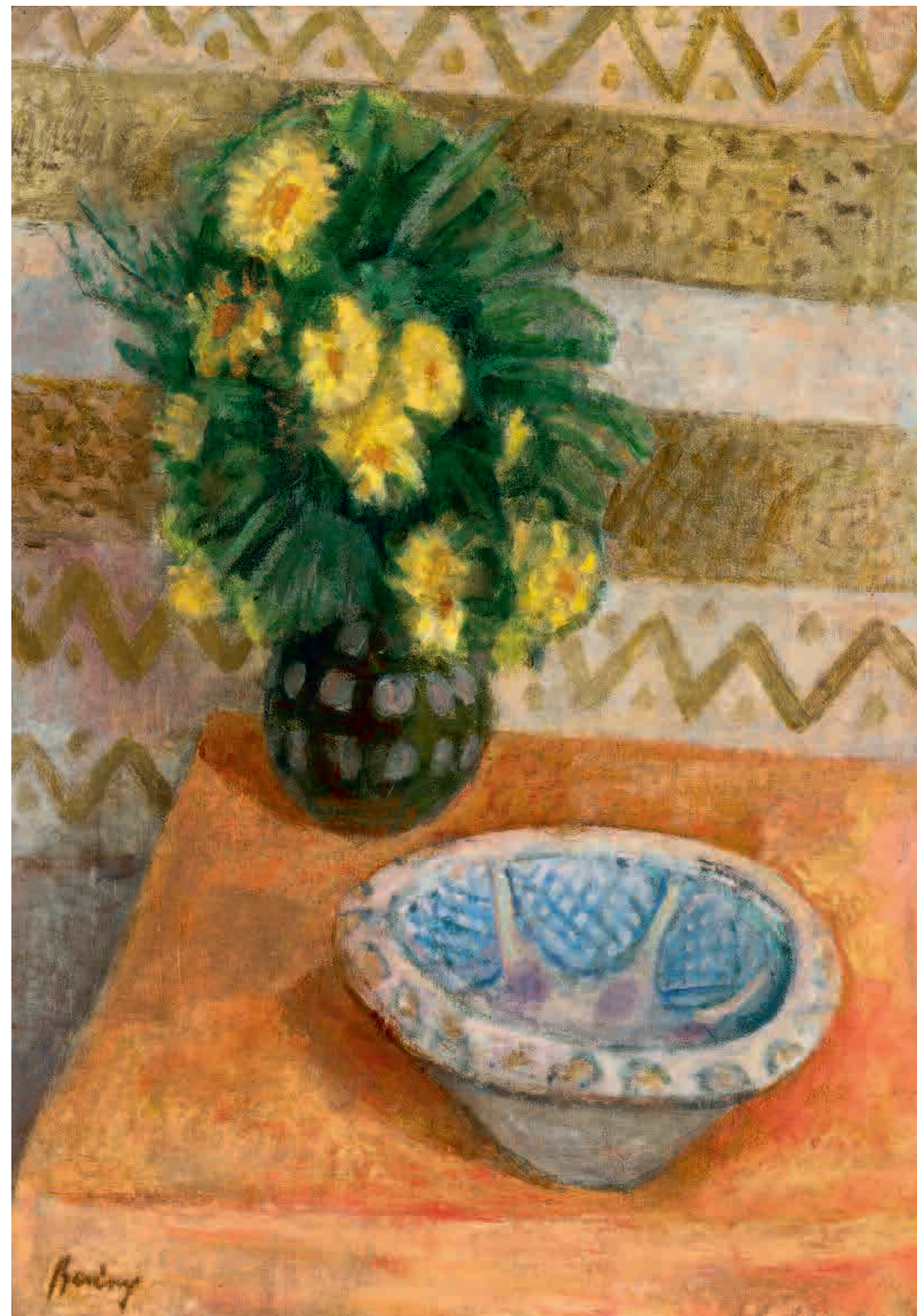
Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Berény | Signed lower left: Berény

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 7 895 EUR

Becsérték: 4 000 000 – 6 000 000 Ft

Estimated price: 10 526 – 15 789 EUR

246 | Márffy Ödön

(Budapest, 1878–1959, Budapest)

Fiatal lány gyümölcssel (Annuska), 1930-as évek eleje
Young Girl with Fruits (Annuska), early 1930s

60 × 50 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra fent: Márffy Ödön |

Signed upper left: Márffy Ödön

Oeuvre-szám: 2.4.I.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Budapest, Polgár Galéria:

Márffy magángyűjteményekben. 1998

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Polgár Árpád (szerk.): Márffy magángyűjteményekben.

Budapest, 1998. 24. szk

· Rockenbauer Zoltán: Márffy. Életműkatalogus.

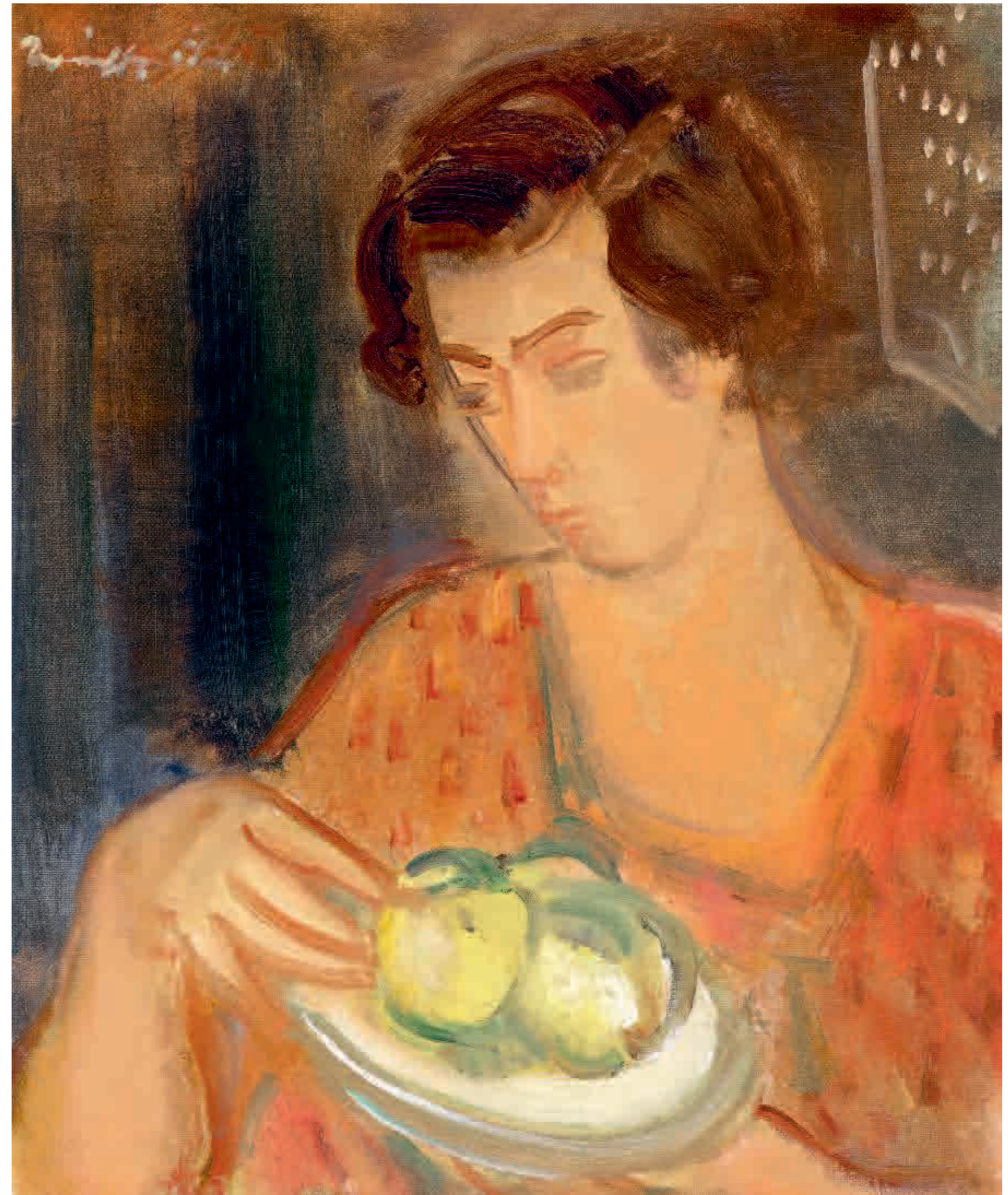
Maklár Artworks, Budapest–Párizs, 2006, 333.

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 3 200 000 Ft / 8 421 EUR

Becsérték: 4 000 000 – 6 000 000 Ft

Estimated price: 10 526 – 15 789 EUR

247 | Hámor Ilona

(Miskolc, 1904-?)

Akt a műteremben, 1929
Female Nude in the Studio, 1929

87 × 63 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Hámor Ilona 1929,

Hátoldalon: Tavaszi Szalon raglap |

Signed lower left: Hámor Ilona 1929,

On the reverse: label of Tavaszi Szalon

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 263 EUR

Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft

Estimated price: 1 579 – 2 368 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Tavaszi Szalon, 1929. május (90. kép)

248 | Szolnay Sándor

(Kolozsvár, 1893–1950, Kolozsvár)

Virágcsendélet pipacsokkal, 1932
Flower Still Life with Poppies, 1932

56 × 46,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Szolnay 932 |

Signed lower right: Szolnay 932

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 447 EUR

Becsérték: 650 000 – 900 000 Ft

Estimated price: 1 711 – 2 368 EUR

249 | Mattis Teutsch János

(Brassó, 1884–1960, Brassó)

Modern triumvirátus (Új ember), 1940-es évek
Modern Triumvirate (The New Man), 1940s

147 × 101 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: MT | Signed lower right: MT

IRODALOM | LITERATURE

· Banner Zoltán: Mattis-Teutsch. Kriterion, Bukarest, 1972.

· Szabó Júlia: Máttis Teutsch János. Corvina, Budapest, 1983.

· Majoros Valéria: Mattis Teutsch. Nalors Grafika, Budapest, 1998.

· Mattis Teutsch és a Der Blaue Reiter. Szerk.: Bajkay Éva – Jurecskó László – Kishonthy Zsolt – Tímár Árpád, Mission Art Gallery, Budapest–Miskolc, 2001.

· Jurecskó László: Mattis Teutsch János. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015.

· Mattis Teutsch János. Remekművek Éber Miklós gyűjteményéből. Szerk.: Szeredi Merse Pál, Virág Judit Galéria, Budapest, 2020.

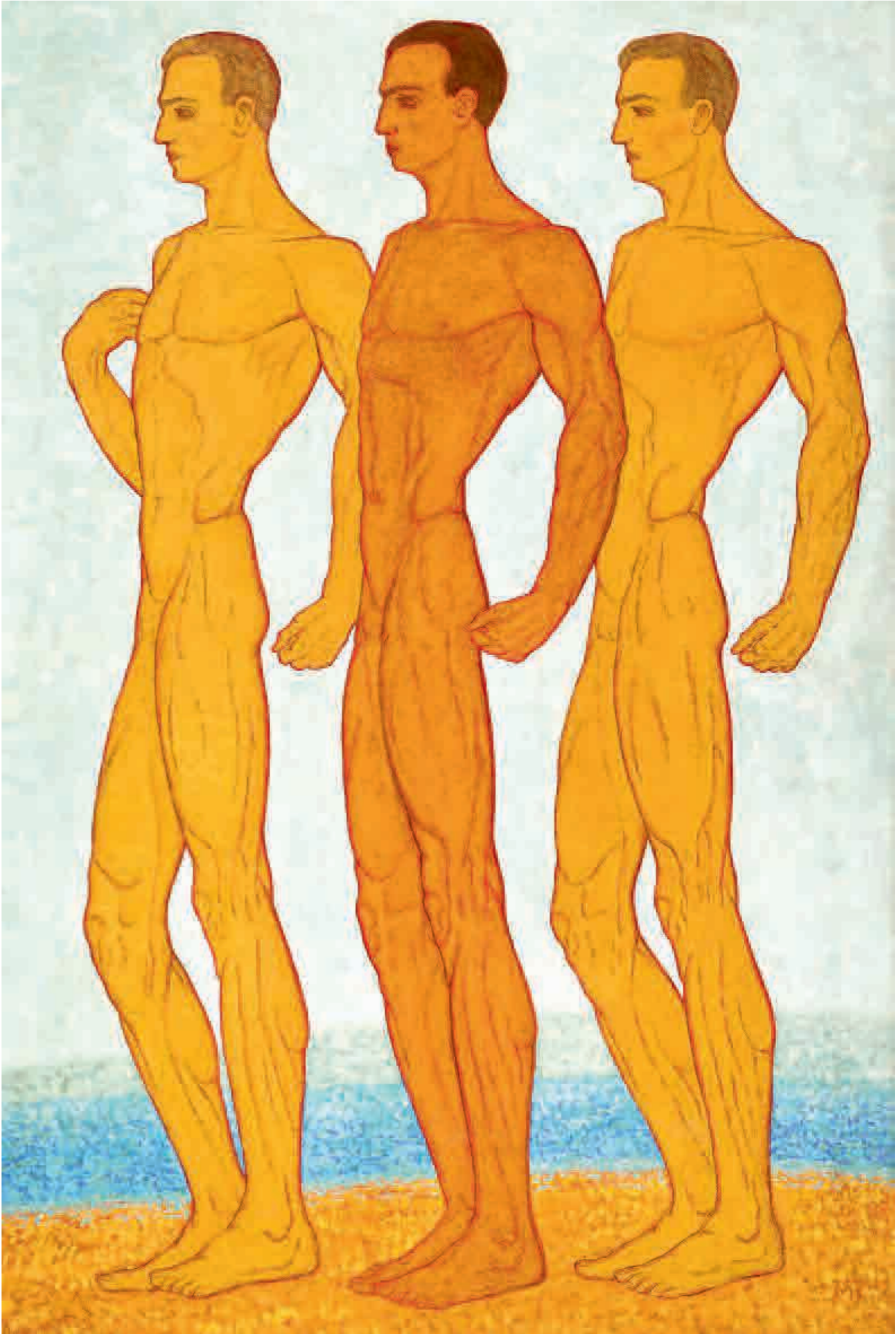
Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft / 19 737 EUR
Becsérték: 12 000 000 – 15 000 000 Ft
Estimated price: 31 579 – 39 474 EUR

„Korunkban az ember újjá alakul, a művész a kor emberét a forma és az arányok újjáalakítása révén ábrázolja” – írta Mattis Teutsch János *Művészetideológia* című, szabadversszerű esztétikai traktátusában. Majd hozzátette: „A művész hirdesse művében az új embert.” Mattis Teutsch a modernitás avantgárd kohójában kiforró új embertípust kereste művészetében. Elsőként az emberi lélek absztrakt mintázatok közé zárt megformálhatóságával kísérletezett. Nem véletlenül látta meg benne Kassák Lajos, a magyar avantgárd kérelhetetlenül következetes prófétája, a friss izmusokra kiéhezett művészetszervező a keresett előfutárt. Jelzésértékű, hogy a modernista lap, a *MA* első tárlatára épp őt kérte fel kiállító művésznek. Kassák a katalógusban így dicsérte Mattis Teutsch eredetiségét: „Az új festőgeneráció letehetségesebbjeinek is előtte jár gazdag színskálájával és a tárgyak egymásra ható pszichikai elrendezésével. Kompozícióit, amelyeket mindannyiszor érzés, kifejezetten szubjektív beleélés motivál, a legmélyebbre törő lényegkeresés emeli föl! [...] Ha a ma domináló művészeti irányokban karakterisztikus helyet keresnénk Mattis Teutschnak (ő száz gyökerű), a német pszichét teljességében kifejező expresszionistáknál találánk meg.”

»Korunkban az ember újjá alakul, a művész a kor emberét a forma és az arányok újjáalakítása révén ábrázolja«

A többnemzetiségű Brassóban született Mattis Teutsch János Kassákékon keresztül bekapcsolódott a modern német művészet vérkeringésébe. Sokat dolgozott együtt a legendás expresszionista Der Sturm galériát vezető Herwarth Waldannel. A magyar és a német avantgárd szintér mellett a – Trianon utáni – román modernisták is befogadták. Unikális művészetét mindenütt sokra tartották, rendszeresen szerepelt tárlatokon absztrakt műveivel. 1921-es brassói kiállítási katalógusában még az absztrahált, lelki síkon „ábrázolt” embert kereste. Ahogy képei témáját megjelölte: „Az ember, a maga lelki vibrációjában, testetlenül, mint kontaktus az érzet számára.” Mattis Teutsch tanúja volt annak, ahogy az 1920-as években a tradicionális figurális újra markánsan megjelent a művészeti szintéren. Sőt a totalitárius rendszerek új emberképüket klassziczáló-realista formában fogalmazták meg, a robusztus bakancsú szovjet munkáshősöktől a Harmadik Birodalom archaizáló, meztelen héroszaiig. De az art deco szobordíszek is hasonlóan monumentális, archaikus figurákat jelenítettek meg, elég, ha ránézünk a New York-i Rockefeller Center plasztikai díszekre vagy a Rio de Janeiró-i Megváltó Krisztus óriási alakjára.

Jurecskó László írja Mattis Teutschról szóló kismonográfiájában, hogy a brassói művész nem állt egyedül az avantgárd új emberkép megfogalmazásával: „Az új ember, a technikai civilizáció által befolyásolt, alakított egyén típusának megteremtése több magyar művész is foglalkoztatott. Gondoljunk csak Bortnyik Sándor *Az új Ádám*, *Az új Éván*ára, Molnár Farkas grafikáinak gépemberére, Krón Jenő falanszter-figuráira, Ruzicskay György fény szabdalta jeleneteire stb. Ezek mind a nagyváros, a technikai civilizáció s annak emberre gyakorolt hatását bemutató alkotások.” Mattis Teutsch 1930 körüli nagy méretű képein monumentális freskók mintáit festette meg: geometrizált emberfigurákat mértani formák között. Az archív fotókon látható nagy méretű változatokat ma azért nem ismerjük, mert a következő évtizedekben átfestette olyan új, realiztikusabb figurákkal, mint amilyeneket a most vizsgált művön is látunk. A homokos tengerpartot idéző, sárgából kékbe hajló háttér előtt három monumentálisra növesztett férfiak áll. A klassziczáló új ember emblematikus alakja – megháromszorozva. Egy modernt triumvirátus azon a történelmi viharok által tépett, egzisztencialista „vizes síkon”, ahová József Attila versében jutott el a gondolkodó ember.

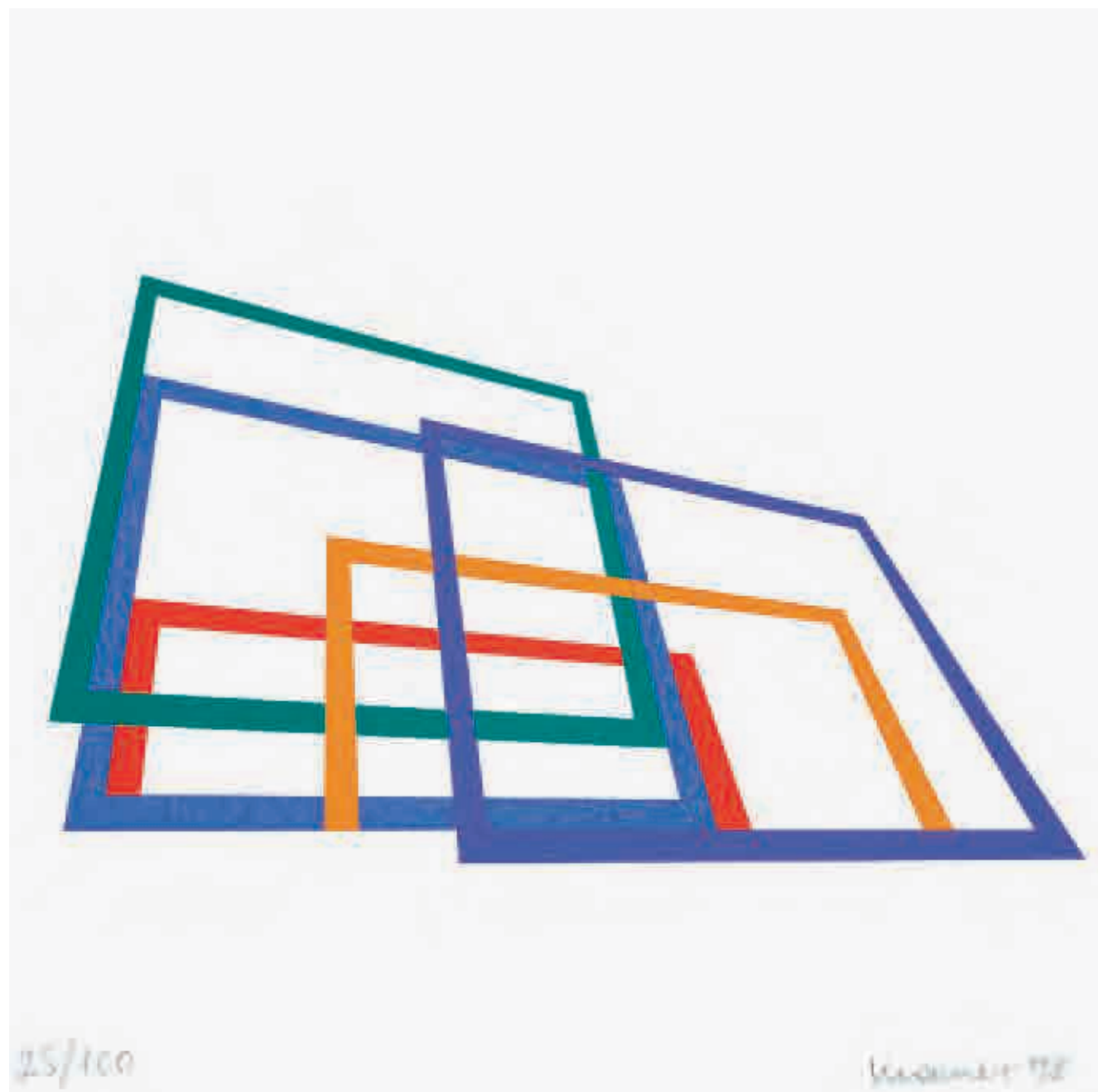

78 év művészete | 1945–2023

Kieselbach KORTárs

POST WAR & CONTEMPORARY

250 | Maurer Dóra

(Budapest, 1937)

Quod Libet, 1998

Quod Libet, 1998

20,5 × 20 cm

Szítanyomat, papír | Serigraphy on paper

Jelezve balra lent: 25/100, Jelezve jobbra lent: Maurer 98 |

Signed lower left: 25/100, Signed lower right: Maurer 98

Kikiáltási ár: 260 000 Ft / 684 EUR

Becsérték: 300 000 – 440 000 Ft

Estimated price: 789 – 1 158 EUR

251 | Deim Pál

(Szentendre, 1932–2016, Szentendre)

Kapcsolatok

Relationships

24 × 30 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Deim P. |

Signed lower left: Deim P.

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 000 EUR

Becsérték: 460 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 1 211 – 1 579 EUR

252 | El Kazovszkij

(Szentpétervár, 1948–2008, Budapest)

Rúdgyakorlat II.

Exercise on the Bar II.

60 × 80 cm

Vegyés technika, papír | Mixed technique on paper

Jelezve balra lent: El Kazovszkij |

Signed lower left: El Kazovszkij

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 684 EUR

Becsérték: 1 800 000 – 2 400 000 Ft

Estimated price: 4 737 – 6 316 EUR

Hortobágyi Endre

Hortobágyi Endre

253 | Hortobágyi Endre

(Budapest, 1941–1998, Budapest)

Nagy alakzat, 1994

Large Figure, 1994

120 × 180 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Hortobágyi Endre |

Signed lower right: Hortobágyi Endre

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

• Ernst Múzeum, 1996

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

• Szerk.: Bánki Ákos és Schiller János: Egy hiányzó láncszem -

Hortobágyi Endre, Garten Kortárs Művészeti Alapítvány,

2021., 199.

Kikiáltási ár: 8 000 000 Ft / 21 053 EUR

Becsérték: 12 000 000 – 16 000 000 Ft

Estimated price: 31 579 – 42 105 EUR

Bánki Ákos–Schneller János: Egy hiányzó láncszem – Hortobágyi Endre festészete, 2021

Hortobágyi Endre az Ernst Múzeumban megrendezett kiállításán, 1996

Hortobágyi Endre: Transzcendens táj, 1967, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

254 | Kapitány András

(Bagos, 1964)

Geometria sorozat, 2008

Geometric Series, 2008

50 x 70 cm | 70 x 50 cm | 50 x 70 cm

Akril, vászon | Acrylic on canvas

Jelezve a hátoldalon: autográf felirat |

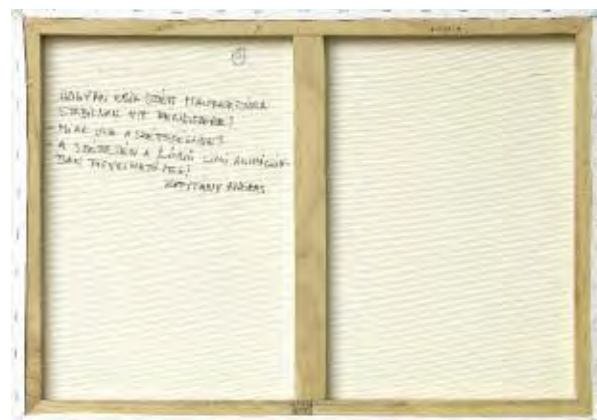
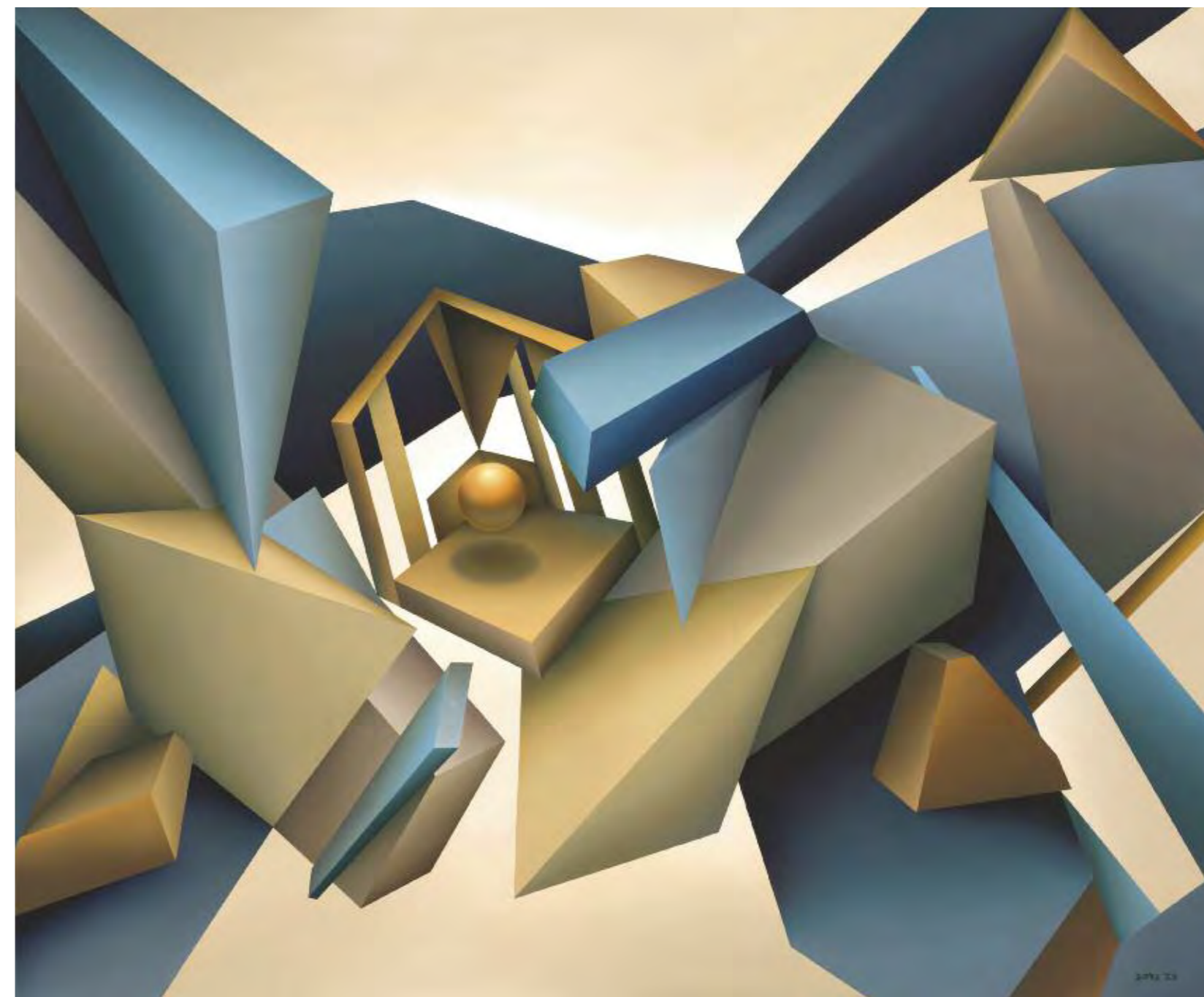
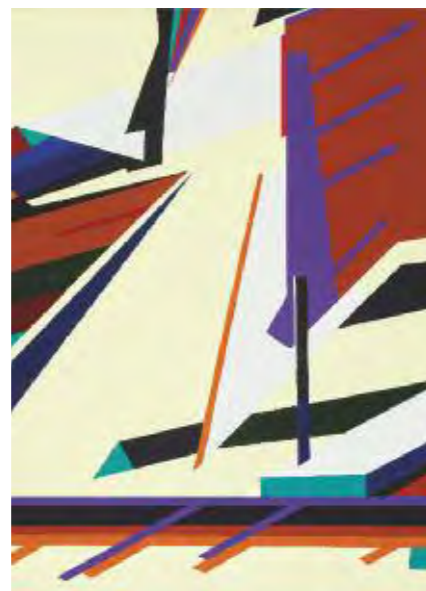
Signed on the reverse: autograph inscription

A három mű együttes kiálltási ára:

800 000 Ft / 2 105 ELJR

Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 2 368 – 3 684 ELJR

255 | Bors Györgyi

(Tapolca, 1977)

Lélegzet, 2023

Breath, 2023

100 x 120 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Bors 23 | Signed lower right: Bors 23

Kiálltási ár: 800 000 Ft / 2 105 ELJR

Becsérték: 1 000 000 – 2 000 000 Ft

Estimated price: 2 632 – 5 263 ELJR

Kieselbach
klasszikus

256 | Duray Tibor

(Budapest, 1912–1988, Budapest)

Olasz tengerpart
Italian Seashore

60 × 80 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Duray T. | Signed lower left: Duray T.

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 947 EUR

Becsérték: 500 000 – 800 000 Ft

Estimated price: 1 316 – 2 105 EUR

257 | Abonyi Tivadar

(Budapest, 1887–1968, Budapest)

Veronai utcarészlet, 1938
Street Scene in Verona, 1938

64,5 × 82 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Abonyi T. Verona 938 |

Signed lower right: Abonyi T. Verona 938

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 000 EUR

Becsérték: 500 000 – 750 000 Ft

Estimated price: 1 316 – 1 974 EUR

258 | Nagy István

(Csíkmindszent, 1873–1937, Baja)

Ház az erdő szélén
House in the Forest

30 × 44 cm

Szén, papír | Charcoal on paper

Jelezve jobbra lent: Nagy István |

Signed lower right: Nagy István

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 737 EUR

Becsérték: 460 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 1 211 – 1 579 EUR

259 | Nemes Lampérth József

(Budapest, 1891–1924, Sátoraljaújhely)

Táj házzal
Landscape with House

27 × 37 cm

Szén, papír | Charcoal on paper

Jelezve jobbra lent: Lampérth József |

Signed lower right: Lampérth József

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 316 EUR

Becsérték: 700 000 – 1 000 000 Ft

Estimated price: 1 842 – 2 632 EUR

260 | Paál László

(Zám, 1846–1879, Charenton)

Fontainebleau-i erdő, 1870-es évek
Forest in Fontainebleau, 1870s

56 × 46 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: L. de Paál | Signed lower left: L. de Paál

IRODALOM | LITERATURE

· Lázár Béla: Paál László élete és művészete.

Franklin Társulat, Budapest, 1929.

· Bényi László: Paál László. Corvina, Budapest, 1977.

· Bényi László: Paál László. Képzőművészeti, Budapest, 1983.

· Bakó Zsuzsanna: Paál László.

Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006.

· „A természet katedrálisában”. Paál László festészete.

Szerk.: Náttyi Róbert, Bozsó Gyűjtemény, Kecskemét, 2018.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 31 579 EUR

Becsérték: 14 000 000 – 22 000 000 Ft

Estimated price: 36 842 – 57 895 EUR

Kompozíciós vázlat Lázár Béla Paál-monográfiájából

»Az ottani nagyok tisztelték, becsülték tehetségét, szerették finom, ködös egyéniségét, voltaképpen sokkal többre tartották a sikereiben gazdag Munkácsynál.«

MAX LIEBERMANN

A Párizstól 60 kilométerre fekvő fontainebleau-i reneszánsz kastély egy hatalmas, ősfás, háborítatlan erdőség közepén fekszik. Uralkodói vadászterületként az erdő pusztítás nélkül vésztele át az évszázadokat. A 19. század romantikus érzületű francia festői, a barbizoni iskola képviselői fedezték fel maguk számára az őserdő zegzugos útjait és mohával benőtt tisztásait, a szabad ég alatti tájképfestészet különleges hangulatvilágát. Hozzájuk csatlakozott Paál László, aki művészbárátja, Munkácsy Mihály biztatására költözött 1872-ben Párizsba. Munkácsy colpachi kastélya után rátalált a fontainebleau-i erdő álmodozó karakteréhez illő, elvarázsolt birodalmára. „Megtaláltam azt, ami után szívem vágyott – írta egyik levelében –, nem hiszem, hogy van szebb vidék a világon.” Paál László itt készült képei jól példázzák azt, hogy a legtöbb barbizoni festő esetében az erdő nem csupán egy véletlenszerűen kiválasztott táji részlet, hanem elsősorban meditációs motívum, a világ olyan szeglete, amely meghleti és megemeli a lelket: a természet katedrálisa.

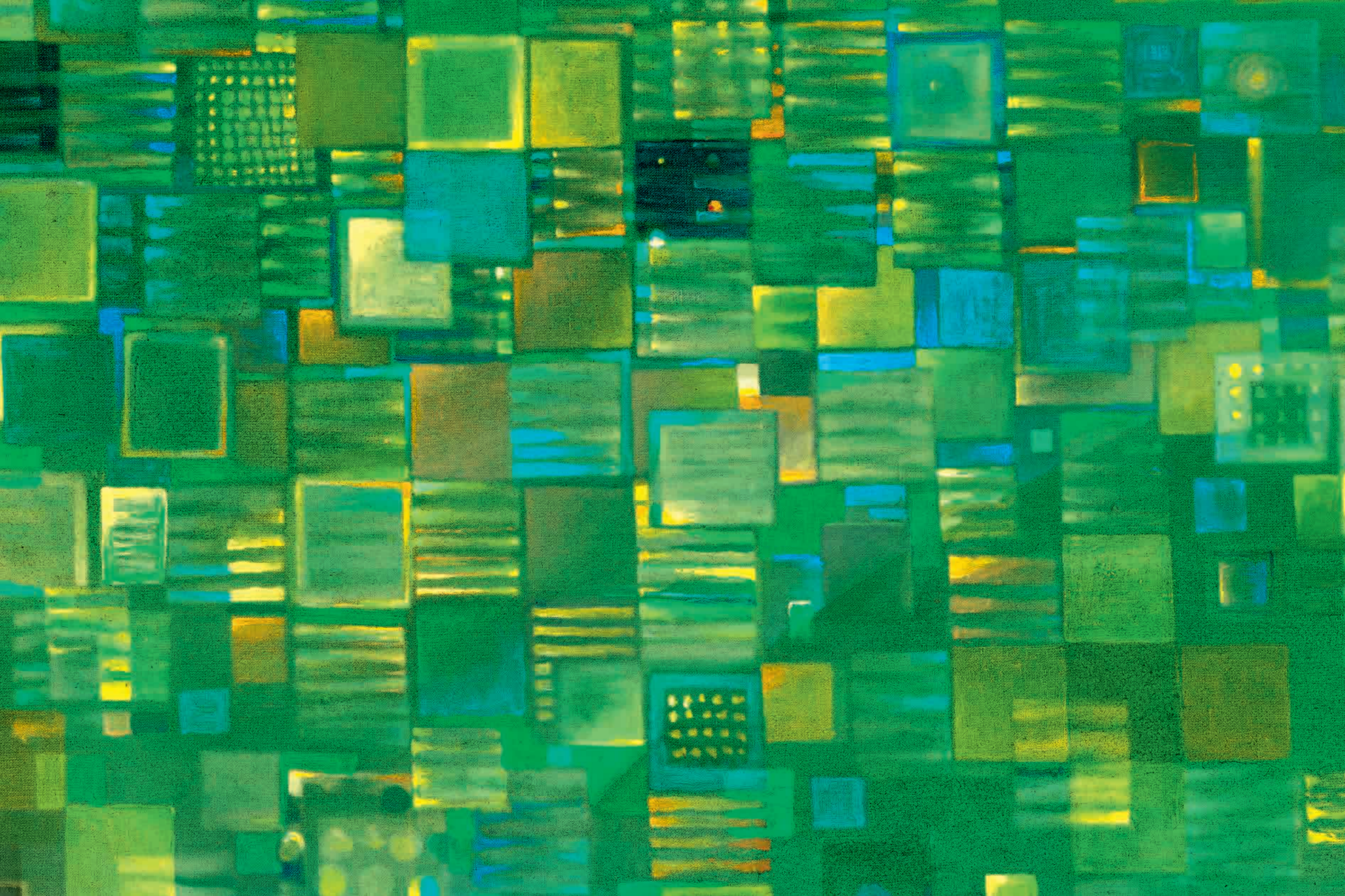
Paál Lászlóról, az egyik legismertebb és kedveltebb magyar festőről Lázár Béla írt monográfiát 1929-ben. Lázár úttörő módon elemezte a romantikus erdővíziók finom lelkű misztikusának formai megoldásait. Felrajzolta a most vizsgált barbizoni tájhoz hasonló kései erdei utak kompozíciós megoldásait követő Paál-képek mélyén, az ecsetvonások érzékenyen simogató köntöse alatt megbújó szerkezetet. Ahogy Lázár írta: „A fák között hátulról beömlő világítás teremti meg az arabeszket. Rendesen a kép közepén ül a fény, mellette jobbról-balról színfoltok keletkeznek, finom átmenetekkel, gyöngéd egybeomlásokkal tömegeket alkotva. Nincs éles vonala, csak uralkodó feltelosztása. Mozgalmaságával, drámai elevenségével tűnik ki. A fényvezetés finom elosztásával, apró ellentéteivel éri ezt el.” Ilyen komponálási elvek mentén dolgozott az a Paál László, akiről a neves német festő, Max Liebermann így emlékezett meg az együtt töltött fontainebleau-i időkre visszagondolva: „Az ottani nagyok tisztelték, becsülték tehetségét, szerették finom, ködös egyéniségét, voltaképpen sokkal többre tartották a sikereiben gazdag Munkácsynál.”

Paál László: Erdő belseje, 1877 körül, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

A magyar művészettörténet sajátosságának tudható be, hogy Paál életművének feldolgozottsága igen hiányos. (Az az izgalmas kutatói munka is várat még magára, hogy kielemezzék a Paál korai halála után félbemaradt vásznakat befejező munkácsys ecsetnyomokat.) Az utolsó róla készült monográfia – Lázár Béla idézett munkája – 1929-ben jelent meg, de annak is közel negyven éve, hogy Bényi László összefoglaló tanulmánya és oeuvre-katalógusa napvilágot látott, azóta pedig csak egy népszerűsítő kismonográfia született Bakó Zsuzsanna tollából. Ennek oka elsősorban az, hogy Paál képei még életében, de különösen a halálát követő években szétszóródtak, kisebb nyugat-európai és feltehetően amerikai gyűjteményekbe kerültek. Ez magyarázza, hogy Bényi kibővített katalógusában is mindössze 164 tétel szerepel, ami Paál gyors ecsetvonások jellemezte technikájának az ismeretében nagyon alacsony szám. Ahogy Munkácsy esetében is a rendszerváltás óta eltelt időszakban sorra érkeznek haza a legjobb művek külföldi magántulajdonból, úgy Paál életművét és kvalitásait is sokkal jobban értékeljük ma már. Ezt az összképet gazdagítja a most elemzett, szintén a határon túlról hazatért fontainebleau-i remeklés.

KIESELBACH GALÉRIA ÉS AUKCIÓSHÁZ

H-1055 Budapest, Szent István krt. 5. • Phone/Tel.: (36-1) 269-3148, 269-3149 • Fax: (36-1) 269-2219

BIDDING SLIP • VÉTELI MEGBÍZÁS

Sale No.: MŰVÉSZETI AUKCIÓ Date / Dátum: 2021.

Please bid on my behalf at the above sale for the following lot(s) up to the price(s) mentioned below. These bids are to be executed as is permitted by other bids. I agree to comply with the Conditions of Sale as printed in the catalogue.

Megbízom Önöket, hogy nevemben a fenti aukción az alább felsorolt tárgy(ak)ra az általam limitált leütési ár(ak)on vásárlást eszközöljenek a többi licitáló által lehetővé tett legalacsonyabb áron. A katalógusban leírt árverési feltételeket elfogadom.

LOT NO. TÉTELSZÁM	TITLE OR DESCRIPTION / ELNEVEZÉS	BID PRICE (HUF) MAX. NETTO VÉTELÁR

Deposit / Előleg:

Payment deadline / Fizetési határidő:

signature / aláírás

PLEASE CHECK YOUR BID

ARRANGEMENT FOR PAYMENT

In order to avoid delay in clearing purchases buyers who are unknown to us are advised to make arrangements for payment before the sale or for satisfactory references to be supplied.

Please post to:

KIESELBACH GALÉRIA KERESKEDELMI KFT.

H-1055 Budapest Szent István krt. 5.

phone / tel.: (36-1) 269-3148, 269-3149 • fax: (36-1) 269-2219

bankszámlaszám: 12001008-00214850-00100003

PLEASE USE BLOCK LETTERS

Full name:

Address:

Telephone No.:

Date:

Signed:

SZÁLLÍTÁS / DESPATCH AND TRANSIT: Saját megoldás / On my own • Kérem a szállítást / I require your transit

FIZETÉSI MÓD / METHODS OF PAYMENT: Készpénz / Cash • Banki átutalás / Bank remittance • Hitelkártya / Credit card

RIPLI-RÓNAI JÓZSEF: NARANCSOS CSÉZSELET, 1911. KÖRÜL

UNIQA műtárgybiztosítás

Múzeumok, művészeti kiállítások, galériák,
magángyűjtemények, műtárgyszállítás biztosítása

■ Jaksa Éva termékmenedzser

Tel.: +36 70 371 3929 - E-mail: eva.jaksa@uniqa.hu

■ Pongrácz Márta műtárgy- és festménybecsüs

Tel.: +36 70 381 0242 - E-mail: marta.pongracz@uniqa.hu

www.artuniqa.at - www.uniqa.hu

